

Statnett SF

► Fagrappport landskap, kulturminner, friluftsliv, reiseliv og utmarksbasert næring

Konsekvensutredning

Ny 420 kV Lebesby-Varangerbotn

Oppdragsnr.: 5204414 Dokumentnr.: 01 Versjon: J03 Dato: 2021-05-03

Oppdragsgiver: Statnett SF
Oppdragsgivers kontaktperson: Asgeir Vagnhildhaug
Rådgiver: Norconsult AS, Vikemyra 1, NO-6065 Ulsteinvik
Oppdragsleder: Marius Skjervold
Fagansvarlig: Turid Stærnes (landskap), Heidi Handeland (kulturminner), Oline Kleppe (friluftsliv/reiseliv/utmarksbasert næring)
Andre nøkkelpersoner: Ingrid Disch Løset, Ida Kasin Hammerborg, Einar Berg

J03	2021-05-03	Ferdig rapport	TuSta, HeHan, OIKle, InLoes	EiBer, InLoes, OIKle, OMNøt	MaSkj
B02	2021-02-18	For kommentar hos kunde med kulturminner	TuSta HeHan OIKle InLoes	EiBer InLoes OIKle PMNøt	MaSkj
B01	2021-01-28	For kommentar hos kunde	TuSta HeHan OIKle InLoes	EiBer InLoes OIKle	maskj
Versjon	Dato	Beskrivelse	Utarbeidet	Fagkontrollert	Godkjent

Dette dokumentet er utarbeidet av Norconsult AS som del av det oppdraget som dokumentet omhandler. Opphavsretten tilhører Norconsult AS. Dokumentet må bare benyttes til det formål som oppdragsavtalen beskriver, og må ikke kopieres eller gjøres tilgjengelig på annen måte eller i større utstrekning enn formålet tilsier.

► Sammen drag

Landskap

Kraftledningen Lebesby – Varangerbotn er ca 80 km lang og går gjennom tre ulike landskapsregioner. Landskapet strekker seg fra kyst til kyst fra Laksefjorden til Varangerfjorden via Laksefjordvidda og Tanaelva på strekningen. Klima, topografi, bebyggelse, jordbruk og beitetrykk skaper en stor spennvidde i landskapskarakteren fra skogkledde daler med jordbrukslandskap til karrig fjell, vidde og store myrområder. Landskapet i influensområdet har gjennomgående **middels verdi**. Blant annet er dette et utslag av at den nye ledningen for en stor del er lagt parallelt med eksisterende 132 kV-ledninger, slik at man overveiende berører områder der det er tekniske inngrep fra før. Men det er også innslag av landskap av **stor verdi** i influensområdet; Landskapet rundt Adamsfjorden og dalrommet rundt Tanaelva.

På delstrekning 1 ved Adamselv er det lite som skiller de tre alternative ledningstraseene når det kommer til påvirkning og konsekvens. Ledningen bygges i stor grad parallelt med eksisterende 132 kV-ledninger men på grunn av den store forskjellen i dimensjoner og spennlengder vil det nye inngrepet tilføre større grad av visuelt rot og urytme i ledningene i tillegg til bredere inngrepsbelte. Både alternativ 1A, B og C vil bli synlige fra vei og bebyggelse, men kun en liten del av strekningen og et fåtall master for alternativ 1A og C. For alternativ 1C vil de tekniske inngrepene samles med eksisterende ledninger, men forskjellen mellom gamle og nye master vil bli påfallende og godt synlig. Ved alternativ 1A vil det bli synlige tekniske inngrep på begge sider av fjellet Jerkum. Alternativ 1B vil bli godt synlig i det store landskapsrommet rundt Adamssetta, som er vurdert til stor verdi, det er allikevel det korteste alternativet og det samler de tekniske inngrepene. Det er lite som skiller alternativene og vurderingene for prioritering.

På delstrekning 2 gir den storskala landskapskarakteren gir en viss evne til å tåle store inngrep, men mangel på vegetasjon gjør delstrekningen sårbar i form av at inngrepet vil være synlig fra lang avstand. Det er ikke en ubetydelig forskjell å gå fra to til tre parallelle ledninger i breddeutvidelse og de tekniske inngrepene blir betydelig mer synlig for folk som ferdes inne på vidda. Det vurderes likevel som positivt at ledningen parallellføres med eksisterende ledninger for å samle tekniske inngrep i så stor grad som mulig i et ellers stort, sammenhengende, urørt naturlandskap som Laksefjordvidda. Men ny 420 kV-ledning vil forringe landskapsopplevelsen på strekningen, mest på grunn av de store dimensjonene i forhold til eksisterende master.

På delstrekning 3 inngår både vurdering av ny stasjonsplassering (5 alternativer), bygging av 420kV ledning og omlegging av eksisterende ledninger for hvert alternativ. For Alternativ 3A TAN er stasjonsalternativet et av de beste når det gjelder plassering i landskapet, og unngår ny kryssing av Tanaelva med 420 kV-ledning, men omlegging av andre ledninger trekker de negative konsekvensene opp. Både stasjonsalternativ SEI A, SEI C og VAR B ligger synlig til i store, åpne landskapsrom i dette myr- og heilandskapet. SEI A og SEI C ligger nokså nært hytteområdet ved Rovvejávri og vil bli synlig fra hyttebebyggelsen, samt godt synlig i landskapet rundt sett fra høyereliggende terreng. SEI A er det alternativet som ligger lengst unna eksisterende 132kV ledningstrasé av de fem alternativene. Det vil medføre store nye inngrep i landskapet ved hytteområdet og langs vannet Rovvejávri; i tillegg til ny 420kV ledning inn til SEI A vil det bli omlegging av fire nye 132kV ledninger i to nye traseer inn og ut til ny stasjon fra eksisterende trasé. De nye traseene inn mot SEI A og SEI C blir spesielt godt synlige fra E6 da de krysser over veien i ny trasé. Omleggingen av 220 kV-ledningen vil imidlertid medføre positiv konsekvens for landskap for SEI A og de andre tre alternativene videre østover i motsetning til alternativ 3A TAN. Alternativ 3D, VAR B, i Varangerbotn vurderes som det beste på tross av at dette innebærer et av de lengste alternativene med nybygging av 420 kV-ledning. Stasjonsalternativet ligger langs eksisterende ledninger, nært E6, tiltaket vil bli synlig over store områder, men det medfører lite visuell påvirkning sett fra bebyggelse og skalaen på inngrepet harmonerer

med det storskala landskapet. Selve stasjonsplasseringen i terrenget av alternativ VAR A er god og samler tekniske inngrep på en god måte uten å medføre store negative visuelle virkninger for det meste av landskapet rundt Varangerbotn, men VAR A kommer dårligst ut av disse tre østligste alternativene på grunn av den betydelige negative visuelle virkningen for noen få boliger rundt stasjonen.

Arbeidet i byggetid vil innebære noe støy-, støv- og lysforurensning i anleggsfasen, samt visuelle virkninger av midlertidige anleggsveier, masseutskifting o.l., men aktivitetene forventes for øvrig å ha liten innvirkning på landskapsbildet. I tillegg vil de være av midlertidig karakter og for en kortere periode. Konsekvensene i anleggsfasen vurderes som små (-) for tema landskapsbilde.

Oppsummering konsekvenser landskap

Delområde	Utbyggings-løsning	Stasjonsvalg	Trase	Samlet konsekvens-vurdering	Prioritering
1	1A	Lebesby A	1.4-1.0	-	3
	1B	Lebesby B	1.5	-	2
	1C	Lebesby C	1.0	-	1
2	2A	-	1.0	- -	
3	3A	Tana	1.0 (TAN) samt omlegginger 132 og 220 kV	- -	5
	3B	Seidafjellet A	1.0 (SEI A) samt omlegginger 132 og 220 kV	- -	4
	3C	Seidafjellet C	1.0 (SEI C) samt omlegginger 132 og 220 kV	- -	2
	3D	Varangerbotn B	1.0 (VAR B) samt omlegginger 132 og 220 kV	- -	1
	3E	Varangerbotn A	1.0 (VAR A) samt omlegginger 132 og 220 kV	- -	3

Kulturminner og kulturmiljø

Utredningstrase er ca 80 km lang og strekker seg fra Laksefjorden i nordvest til Varangerfjorden i sørøst, over Laksefjordvidda og Tanaelva. Kulturhistorisk er det dermed en variasjon i bruk av ressurser og bosetningsmønster i utredningsområdet. Bosetning, ressursbruk og ferdselsmønster henger tett sammen med naturlige ressurser, levemåte og kontaktnett i området. På vidda er det registrert enkelte samiske lokaliteter, blant annet i form av boplasser. Ved Tanaelva og Varangerbotn karakteriseres miljøene i større grad av en blanding av flere typer lokaliteter, blant annet store fangstsystemer for rein fra samisk jernalder, samt bygningsmiljø fra nyere tid, både fra før og etter gjenreisningen. Det er definert 16 delområder innenfor fagtemaet kulturminner og kulturmiljø, hvorav 9 delområder med stor verdi og 7 med middels verdi. Delområdene varierer i utstrekning fra enkeltlokaliteter til større sammenhengende kulturmiljø.

I delområde 1 Adamselv – Ucha Sopmir er det tre alternative utbyggingsløsninger, bare en løsning (1C LEB C) har påvirkning på ett kulturmiljø i delområde 1. Utføring av linjer fra stasjonsalternativ Lebesby C vil ha moderat påvirkning på et kulturmiljø ved Landersfjorden. Miljøet har stor verdi, men er allerede påvirket av moderne tiltak i omgivelsene, som veg, industribygg og eksisterende transformatorstasjon. Ny linjeføring ved

valg av LEB C er vurdert å gi noe negativ konsekvens (-1). Utbyggingsløsning er rangert sist på bakgrunn av dette, men gitt lav konsekvensgrad er det lite vesentlig forskjell på utbyggingsløsningene innenfor delområde 1 Adamselv – Ucha Sopmir.

I delområde 2 Ucha Sopmir-Adamselv er det kun en utbyggingsløsning (2A), en linjetrase sør for dagens linjer over Laksefjordvidda. Høyere master og ny 420 kV linje parallelt med og sør for dagens linjer vil gi forsterket visuell påvirkning på enkelte kulturmiljø med nærføring til dagens linjetraseer på Laksefjordvidda, herav flere samiske lokaliteter og den forskriftsfreda reinpolitistasjonen ved Sommervannet. Miljøene er allerede påvirket av dagens linjer, og virkninger av ny linje er vurdert til noe negativ konsekvens (-1).

I delområde 3 Tana bru – Varangerbotn er det fem alternative utbyggingsløsninger. Kryssing over Tanaelva gir den vesentligste påvirkningen innenfor kulturminner og kulturmiljø på delstrekningen Tana bru-Varangerbotn. Utbyggingsløsning 3A TAN medfører ytterligere påvirkning ved at omlegging av 220 kV Ivalo-Varangerbotn introduserer en ny kryssing av Tanaelva i et område med kulturmiljø på begge sider av elva, og er lagt til grunn for at utbyggingsløsning 3A er rangert dårligst for kulturminner og kulturmiljø. TAN A vurderes som klart dårligst innen fagtemaet på grunn av omlegging av 220 kV Ivalo-Varangerbotn. VAR A får påvirkning på et kulturmiljø med lav middels verdi nær dagens stasjon, og er rangert nest sist. Stasjonsalternativene VAR B, SEI A og SEI C vil gi samme påvirkning på kjente kulturminner og kulturmiljø, det er dermed ikke grunnlag for å prioritere mellom disse tre alternativene innenfor fagtemaet. Forskjellen i prioritering mellom disse tre og stasjonsalternativet VAR A er begrunnet i påvirkning på ytterligere ett kulturmiljø med lav middels verdi nær dagens stasjon i Varangerbotn.

I anleggsfasen vil det være nødvendig å ta hensyn til automatisk freda kulturminner med nærføring til tiltaket ved Gabbatkanalen, på Laksefjordvidda og østsiden av Tanaelva.

Oppsummering konsekvenser, kulturminner og kulturmiljø

Delområde	Utbyggings-løsning	Stasjonsvalg	Trase	Samlet konsekvens-vurdering	Prioritering
1	1A	Lebesby A	1.4-1.0	0	1
	1B	Lebesby B	1.5	0	1
	1C	Lebesby C	1.0	-	3
2	2A	-	1.0	-	
3	3A	Tana	1.0 (TAN) samt omlegginger 132 og 220 kV	- -	5
	3B	Seidafjellet A	1.0 (SEI A) samt omlegginger 132 og 220 kV	-	1
	3C	Seidafjellet C	1.0 (SEI C) samt omlegginger 132 og 220 kV	-	1
	3D	Varangerbotn B	1.0 (VAR B) samt omlegginger 132 og 220 kV	-	1
	3E	Varangerbotn A	1.0 (VAR A) samt omlegginger 132 og 220 kV	-	4

Friluftsliv

Utredet kraftledningstrase fra Adamselv til Varangerbotn strekker seg fra Laksefjorden i nordvest til Varangerfjorden i sørøst gjennom Laksefjordvidda og Tanavassdraget, og utgjør en strekning på ca. 80 km. Bruken av utmarka i Finnmark har tradisjonelt sett vært sterkt knyttet til høsting og matauk. I nyere tid har utmarka fått en større rolle som arena for friluftsliv og rekreasjon, hvor stadig flere utnytter marka til opplevelseskvaliteter og fritidsbasert jakt og fiske. Plan- og influensområdet er mye brukt til rekreasjon og utøvelse av friluftsliv, hvor særlig Laksefjordvidda er et svært populært område for storvilt- og småviltjakt, innlandsfiske, bærsanking, hundekjøring og turformål, sommer som vinter. Tanavassdraget inngår også i influensområdet. Som et av verdens største vassdrag med atlantisk laks er Tanaelva svært attraktiv for både turistfiskere og sportsfiskere, som trekkes hit årlig. Det finnes et nettverk av scooter- og barmarksløyper i utmarka som utgjør viktige ferdselsårer inn til Laksefjordvidda. Det er avgrenset 25 delområder for fagtema friluftsliv, der verdien varierer fra noe til stor verdi. Tana og Nesseby kommuner har tidligere gjennomført kartlegginger og verdisetting av sine viktigste friluftslivsområder, og avgrensningen av delområder er i stor grad basert på disse.

Delstrekning 1 Adamselv - Ucha Sopmir innebærer tre utbyggingsløsninger med tre ulike stasjoner ved Lebesby. På denne delstrekningen vil alle utbyggingsløsningene berøre delområde A for friluftsliv (Laksefjordvidda) gitt stor verdi. Til tross for noe ulik plassering og omfang, er det ingen vesentlige forskjeller i påvirkning og konsekvens mellom løsningene. Utbyggingsløsningene 1A og 1B vil dels gå i ny ledningstrase og opptre mer synlig i landskapet. Ledningene vil i stor grad parallellføres med eksisterende 132 kV-ledninger slik at virkningene vil være begrenset. For begge alternativene vurderes tiltaket å ha en liten negativ påvirkning for bruken av friluftslivsområdet, da tiltaket vil kunne medføre noe forringelse av opplevelseskvalitetene i form av visuelle virkninger ved større mastdimensjoner. Det er imidlertid flere eksisterende ledningstraseer i området, slik at opplevelseskvaliteten og områdets attraktivitet neppe vil reduseres i vesentlig grad. Løsning 1C vil i stor grad føres parallelt med eksisterende 132 kV-ledning og vurderes å gi ubetydelige endringer på grensen mot noe forringelse for delområdet. Utbyggingsløsningen rangeres derfor som best, etterfulgt av 1A og deretter 1B.

Delstrekning 2 Ucha Sopmir - Tana bru har kun en utbyggingsløsning (2A) som innebærer ny 420 kV-ledning parallelt med eksisterende kV 132-ledninger fra Uhca Sopmir via Laksefjordvidda til et punkt vest for Tana bru. På denne delstrekningen berører utbyggingsløsning 2A delområdene A-F for friluftsliv. Løsningen er vurdert til å gi noe forringelse for samtlige delområder av stor verdi tilknyttet Laksefjordvidda. For berørte friluftslivsområder vil større mastdimensjoner og ny ledningstrase kunne gi negative virkninger som bl.a. forringelse av opplevelseskvaliteter i form av redusert attraktivitet og visuell påvirkning. Selve bruken av områdene vurderes ikke å bli redusert.

Delstrekning 3 Tana bru – Varangerbotn innebærer fem utbyggingsløsninger med fem ulike stasjonsplasseringer, samt nybygging av 420 kV ledning og omlegging av eksisterende ledninger for hver løsning. Løsning 3A (TAN) vil berøre delområdene F, G, N, X, P, S og T. De største virkningene vil være omlegging av ny lvalo-ledning i utmark, og særlig der den krysser Tanaelva i sør, som for turgåere, fiskere og andre som benytter området i friluftslivssammenheng vil gi en negativ opplevelse og muligens noe redusert attraktivitet. Løsningen rangeres som dårligst, nr. 5. Løsning 3B (SEI A) vil berøre delområdene F, L, P, Q, R og S. Stasjon Seidafjellet A vil ligge utenfor viktige friluftslivsområder, men installasjonen vil være godt synlig og muligens svekke områdets attraktivitet for de mest utsatte fritidsboligene ved Rovvejavri. Ny 420kV-ledning og omlegging av 132 kV-ledninger vil kunne gi noe økt visuell påvirkning, men bruken av området vil trolig ikke endres. Riving av lvalo-ledningen vil gi positiv konsekvens for friluftslivet, da rivingen

vil gjøre området mer attraktivt for hyttebeboere og turgåere. Løsningen rangeres som nest dårligst, nr. 4. Løsning 3C (SEI C) vil berøre delområdene F, L, P, Q, R, S og T. Stasjonen vil ligge innenfor delområde S, men installasjonen vil medføre begrenset visuell påvirkning på de fleste fritidsboligene i hyttefeltet Rovvejavri. Den negative påvirkningen ved ny 420 kV-ledning og kryssing av delområder mellom Tana-Rovvejavri, vurderes å være tilsvarende som for løsning 3B (SEI A), men alternativet rangeres som nr.3, like foran 3B da omlegging av dagens 132-kV-ledninger i nye traseer inn til stasjonsanlegget er kortere og har liten/ubetydelig endring på friluftslivet. Utbyggingsløsningene 3E (VAR A) og 3D (VAR B) berøre de samme delområdene fra Tana - Rovvejavri, og ha nokså like virkninger for friluftsliv i Varangerbotn. Sammenlignet med de andre alternativene har løsningene minst konsekvenser for friluftsliv på delstrekningen. Løsning 3E kommer best ut av de to alternativene, på grunn av at installasjonen vil etableres i et område preget av tunge tekniske inngrep og eksisterende nettilkoblinger, slik at de visuelle virkningene og bruken av området for friluftsliv vil være begrenset.

Anleggsarbeid og terrengtransport i anleggsfasen vil innebære visuelle og støymessige forstyrrelser, midlertidig redusert ferdsel og lokalt redusert jaktutbytte i anleggsnære områder. Konsekvenser i anleggsfasen vil kunne påvirke friluftslivsområdenes tilgjengelighet, samt midlertidig svekke opplevelseskvaliteten og verdien av friluftslivsområdene i de områdene der anlegget ligger i nærhet til disse. Konsekvensene i anleggsfasen vil imidlertid være kortvarige, slik at disse ikke er vektlagt i den samlede vurderingen av de ulike utbyggingsløsningene.

Oppsummering konsekvenser friluftsliv.

Delområde	Utbyggings-løsning	Stasjonsvalg	Trase	Samlet konsekvens-vurdering	Prioritering
1	1A	Lebesby A	1.4-1.0	-	2
	1B	Lebesby B	1.5	-	3
	1C	Lebesby C	1.0	-	1
2	2A	-	1.0	-	
3	3A	Tana	1.0 (TAN) samt omlegginger 132 og 220 kV	- -	5
	3B	Seidafjellet A	1.0 (SEI A) samt omlegginger 132 og 220 kV	-	4
	3C	Seidafjellet C	1.0 (SEI C) samt omlegginger 132 og 220 kV	-	3
	3D	Varangerbotn B	1.0 (VAR B) samt omlegginger 132 og 220 kV	-	2
	3E	Varangerbotn A	1.0 (VAR A) samt omlegginger 132 og 220 kV	-	1

Reiseliv

Reiselivet og reiselivsproduktene i Finnmark er nært knyttet opp til naturopplevelser sammen med det kulturhistoriske aspektet. Reiselivsnæringen i tiltaksområdet i stor grad preget av mange små aktører uten felles markedsføring. Innenfor alle kommunene i tiltaksområdet er antallet ansatte innenfor reiselivsnæringen

få, og omsetningen er forholdsvis lav sammenlignet med øvrige kommuner i fylket. Likevel selger de et produkt med hovedvekt på norsk, urørt natur som er svært ettertraktet blant tilreisende, både fra Norge og utlandet. Samlet sett vurderes tiltaksområdet å ha middels verdi for reiseliv, i høyere del av skalaen.

Det er ingen av de registrerte reiselivsaktørene som vil bli direkte påvirket av noen av de tre alternativene på strekning 1 Adamselv – Uhca Sopmir. Virkningene for reiseopplevelsen fra Fv. 98 er vurdert under fagtema landskap, og er vurdert til noe forringet. Likeledes er virkningene for området som innfallspport for Laksefjordvidda fra vest vurdert som noe forringet for fagtema friluftsliv. Det er likevel lite trolig at *noe forringelse* for de tilgrensende fagtemaene vil medføre en signifikant reduksjon i antall tilreisende på grunn av den nye kraftledningen. Det er dermed heller ikke ventet at tiltaket vil medføre økonomiske konsekvenser for reiselivsnæringen i området. Påvirkningen er vurdert til ubetydelig for alle tre utbyggingsløsninger.

På delstrekning 2 over Laksefjordvidda kan opplevelsen av urørt natur bli noe redusert som følge av kraftledningen, men den vil ikke påvirke omfanget av fisk eller jaktbart vilt, og det er derfor ikke ventet at kraftlinjen vil ha så store negative konsekvenser for de som utøver friluftslivsaktiviteter i området at det vil påvirke omfanget av tilreisende eller etterspørselen etter guidede turer til Laksefjordvidda eller hundeslede/nordlysturisme på denne delstrekningen. Ledningen vil heller ikke medføre begrensninger i reiselivsaktørene sine muligheter til å tilby sine produkter i driftsfasen, og det er dermed heller ikke ventet at tiltaket vil medføre økonomiske konsekvenser for reiselivsnæringen i området. Påvirkningen er vurdert til ubetydelig.

Det er vurdert at omleggingen av Ivaloledningen kan medføre negative konsekvenser for aktøren som tilbyr hundekjøring/nordlysturisme sør for Tana Bru, og denne løsningen er derfor vurdert å medføre noe forringet omfang/påvirkning. For de øvrige løsningene er det lite trolig at eventuelle påvirkninger på landskaps- eller friluftslivsopplevelsen i delområdet medfører færre reisende og mindre omsetning for reiselivsbedriftene i delområdet. Påvirkningen er vurdert til ubetydelig for alternativ 3B til 3E.

Samlet konsekvensvurdering for fagtema reiseliv.

Delområde	Utbyggings-løsning	Stasjonsvalg	Trasealternativer	Samlet konsekvensvurdering	Prioritering
1	1A	Lebesby A	1.4-1.0	0	2
	1B	Lebesby B	1.5	0	3
	1C	Lebesby C	1.0	0	1
2	2A	-	1.0	0	
3	3A	Tana	1.0 (TAN) samt omlegginger 132 kV, ny innføring 220 kV og sanering rest Ivalo-Varanger	-	5
	3B	Seidafjellet A	1.0 (SEI A) samt omlegginger 132 kV, ny innføring 220 kV og sanering rest Ivalo-Varanger	0	4
	3C	Seidafjellet C	1.0 (SEI C) samt omlegginger 132 kV, ny innføring 220 kV og sanering rest Ivalo-Varanger	0	3

	3D	Varangerbotn B	1.0 (VAR B) samt omlegginger 132 kV, ny innføring 220 kV og sanering rest Ivalo--Varanger	0	2
	3E	Varangerbotn A	1.0 (VAR A) samt omlegginger 132 kV, og ny innføring 220 kV	0	1

Utmarksbasert næring

Den samiske befolkningen har lange og dype tradisjoner knyttet til bruk av utmarksressurser/meahcci, og gjennom Finnmarksloven har bosatte og personer med særskilt tilknytning til en bygd i Finnmark spesielle rettigheter til bruk av utmarksressurser på Finnmarkseiendommen. Det er likevel få som i dag direkte er avhengige av utmarksressursene til matauk, og det er i dag få aktører som selger f.eks. multer, ryper og ferskvannsfisk. Samlet sett er ikke omfanget av næringen veldig stor, og lar seg i liten grad måle i omsetning, men den har et visst omfang, og er viktig for de som utøver det. Verdien av utmarksbasert næring/meahcci er vurdert til noe verdi.

Tiltaket vil ikke medføre vesentlige endringer i de fysiske eller praktiske mulighetene for å fiske, fangste, plukke bær eller sanke andre utmarksprodukter. Slik sett vil næringsgrunnlaget for de utmarksbaserte næringene ikke endre seg. Det kan likevel være knyttet mye tradisjon og kultur til den samiske bruken av meahcci, som kan bli påvirket av utbyggingen. Dette er nærmere omtalt i forbindelse med fagtema kulturminner. Samlet sett er det vurdert at tiltaket vil ha ubetydelige virkninger på bruken av utmarka i næringssammenheng for alle tre delområder.

Samlet konsekvensvurdering for fagtema utmarksbasert næring.

Delområde	Utbyggings-løsning	Stasjonsvalg	Trasealternativer	Samlet konsekvensvurdering	Prioritering
1	1A	Lebesby A	1.4-1.0	0	2
	1B	Lebesby B	1.5	0	3
	1C	Lebesby C	1.0	0	1
2	2A	-	1.0	0	
3	3A	Tana	1.0 (TAN) samt omlegginger 132 kV, ny innføring 220 kV og sanering rest Ivalo-Varanger	0	5
	3B	Seidafjellet A	1.0 (SEI A) samt omlegginger 132 kV, ny innføring 220 kV og sanering rest Ivalo--Varanger	0	4
	3C	Seidafjellet C	1.0 (SEI C) samt omlegginger 132 kV, ny innføring 220 kV og sanering rest Ivalo-Varanger	0	3
	3D	Varangerbotn B	1.0 (VAR B) samt omlegginger 132 kV, ny innføring 220 kV og sanering rest Ivalo-Varanger	0	2

	3E	Varangerbotn A	1.0 (VAR A) samt omlegginger 132 kV, og ny innføring 220 kV	0	1
--	----	-------------------	--	---	---

Innholdsfortegnelse

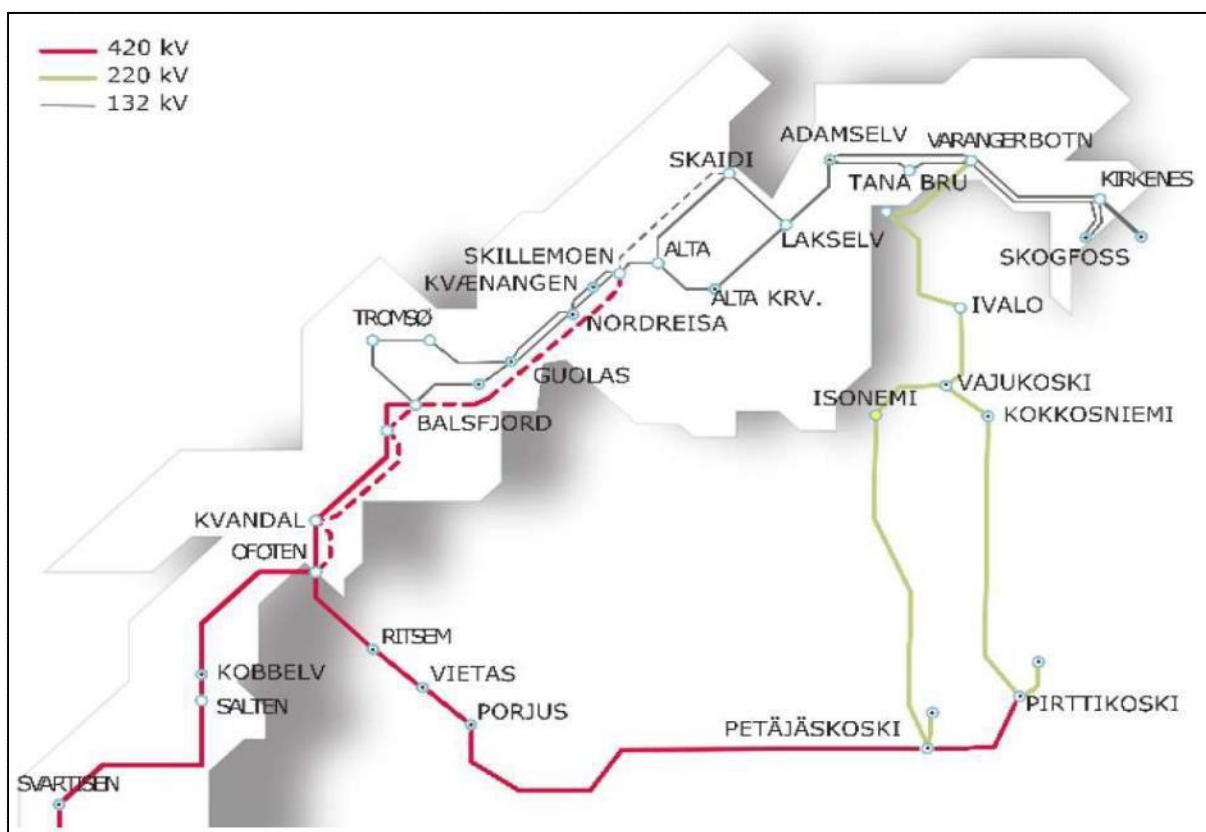
1	Innledning	13
2	Tiltaksbeskrivelse	15
3	Overordnet metodikk	26
4	Landskap	30
4.1	Metodikk	30
4.2	Områdebeskrivelse og verdivurdering	34
4.3	Påvirkning og konsekvensvurdering	54
4.4	Avbøtende tiltak	83
5	Kulturminner og kulturmiljø	85
5.1	Metodikk	85
5.2	Områdebeskrivelse og verdivurdering	88
5.3	Påvirkning og konsekvensvurdering	117
5.4	Påvirkning og konsekvenser i anleggsfasen	129
5.5	Tilknytning Varangerringen	131
5.6	Avbøtende tiltak	134
5.7	Kilder kulturminner og kulturmiljø	136
6	Friluftsliv	137
6.1	Metodikk	137
6.2	Områdebeskrivelse og verdivurdering	143
6.3	Påvirkning og konsekvensvurdering	176
6.4	Konsekvenser i anleggsfasen	187
6.5	Tilknytning Varangerringen	187
6.6	Avbøtende tiltak	188
6.7	Referanser	188
7	Reiseliv	189
7.1	Metodikk	189
7.2	Områdebeskrivelse og verdivurdering	191
7.3	Påvirkning og konsekvensvurdering	199
7.4	Avbøtende tiltak	203
7.5	Varangerringen	203
7.6	Referanser	203
8	Utmarksbasert næring	205
8.1	Metodikk og datagrunnlag	205
8.2	Områdebeskrivelse og verdivurdering	205
8.3	Påvirkning og konsekvensvurdering	206

8.4	Påvirkning anleggsfasen	208
8.5	Avbøtende tiltak	208
8.6	Referanser	208
9	Referanser	209

1 INNLEDNING

Statnett SF meldte i 2010 en ny 420 kV kraftledning mellom Skaidi og Varangerbotn som en delstrekning i «Arctic Circle», en mulig ringforbindelse i nord som også går via Finland (Figur 1). Statnett har senere gjennom analyser (Kraftsystemet i Finnmark 2016) og prosjektet «Næring og Nett i Nord» (2019) sett nærmere på nettutviklingen i Finnmark. Statnett planlegger med utgangspunkt i dette en ny 420 kV kraftledning på strekningen Skaidi-Adamselv-Varangerbotn. Strekningen Skaidi- Adamselv blir konsesjonssøkt først og med strekningen fra Adamselv til Varangerbotn som 2. utbyggingstrinn. NVE har bedt Statnett om at konsekvensene av kraftledningen utredes med bakgrunn i NVEs fastsatte utredningsprogram for 420 kV Skaidi – Varangerbotn, datert 08.04.2011.

Med utgangspunkt i mange planer og et stort potensial for vekst i både forbruk og produksjon av kraft har Statnett sett nærmere på aktuelle tiltak og behov i prosjektet «Næring og nett i nord». Analysene viser at tilstanden på eksisterende 132 kV mellom Adamselv og Lakselv er begrensende for kapasiteten. En ny 420 kV ledning mellom Adamselv (med videre tilknytning mot Skaidi) og Varangerbotn vil legge til rette for konsesjonsgitt vindkraftproduksjon i Øst-Finnmark, et område med svært gode vindressurser. Statnetts vurdering er at en sammenhengende 420 kV-ledning helt opp til Varangerbotn vil legge til rette for om lag 500 MW produksjon i Øst-Finnmark.

Figur 1-1. Kraftnettet i nord. Fra Varangerbotn til Adamselv går to parallelle 132 kV-ledninger, hvorav én går til Tana bru.

Stasjonsplassering i Adamselv (ny Lebesby transformatorstasjon) samt nødvendige omlegginger av 132 kV

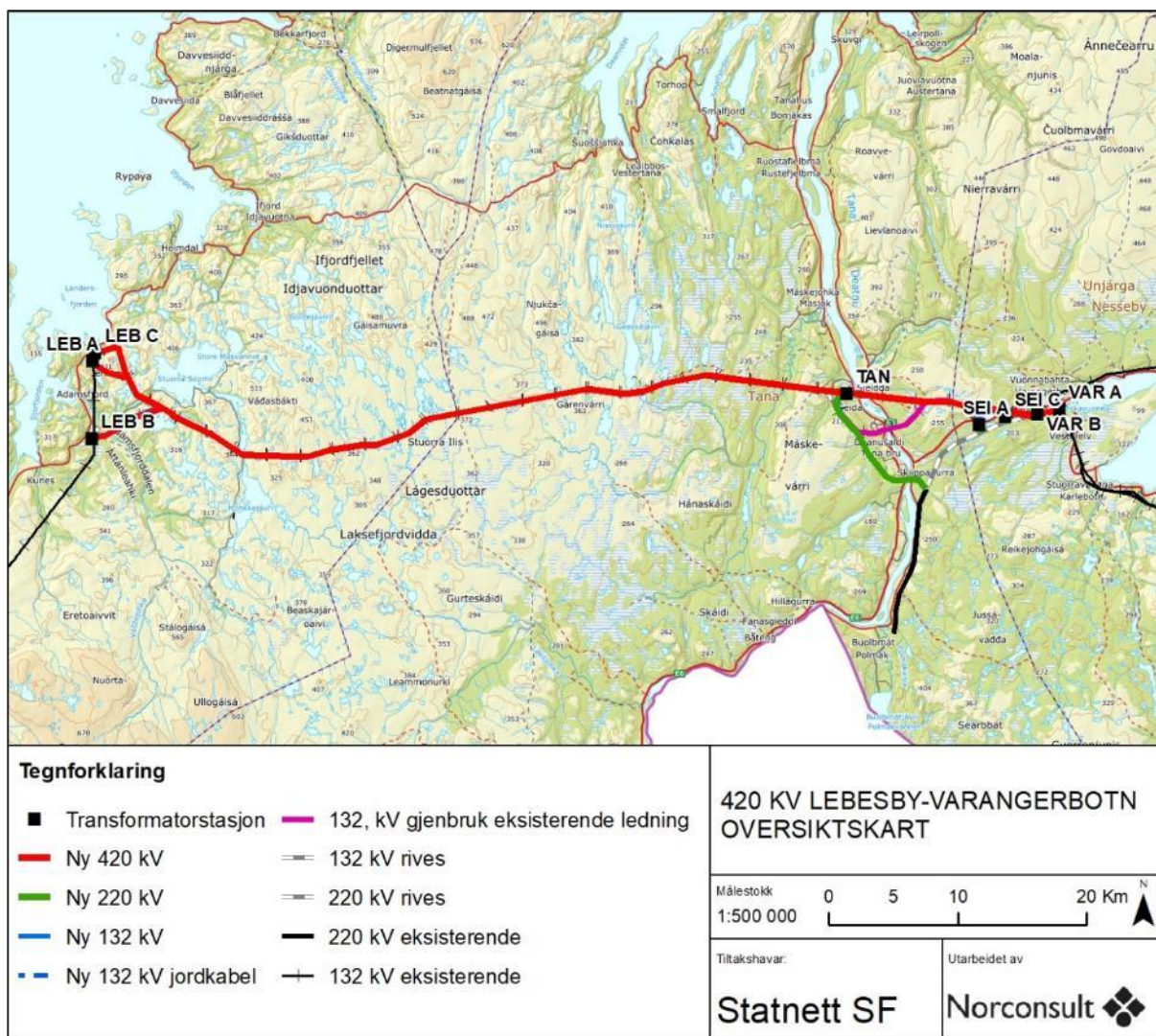
inn og ut fra denne er konsesjonssøkt og utredet gjennom prosjektet Skaidi-Lebesby. Se kapittel 2 for nærmere tiltaksbeskrivelse.

Konsekvensutredningen vurderer virkningen av tiltaket både i utbyggingsfasen og i driftsfasen. Innledende kapittel gir en nærmere omtale av datagrunnlaget og metodikken bak konsekvensvurderingene.

Formålet med konsekvensanalysen er at den skal danne grunnlag for å anbefale valg av løsning. Disse utredningene omhandler i all hovedsak ikke prissatte konsekvenser. Basert på en fastlagt metodikk tydeliggjøre prosjektenes relevante konsekvenser og ulike løsningsalternativer vurderes opp mot hverandre.

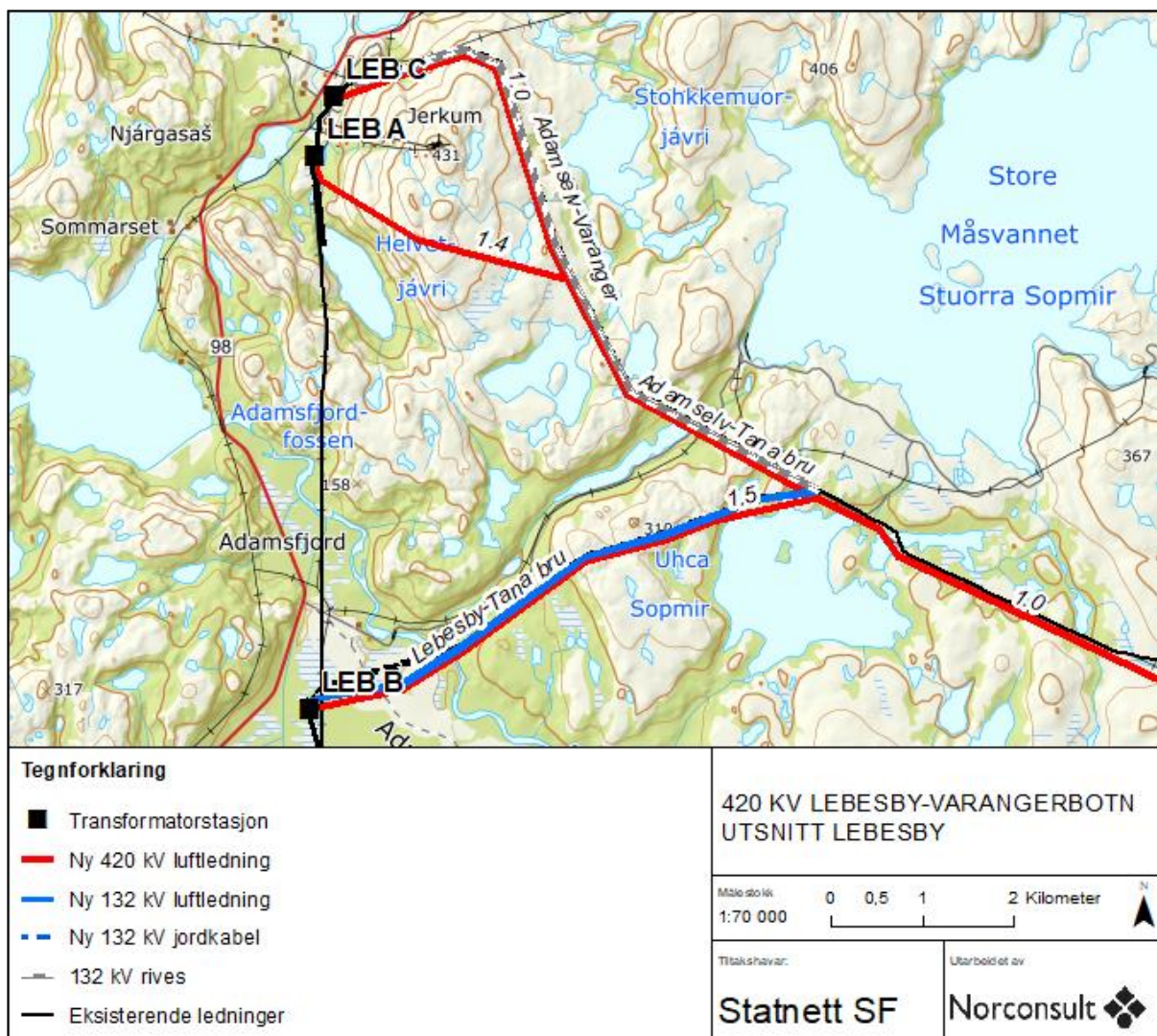
2 TILTAKSBESKRIVELSE

Hovedalternativet i denne konsekvensutredningen er bygging av en ny 420 kV-ledning fra Lebesby til Varangerbotn (alternativ 1.0). Ved Adamselv har Statnett vurdert tre ulike plasseringer av en ny Transmisjonsnett-stasjon, Lebesby A, B og C. Stasjonene med tilhørende innføring fra Skaidi er konsekvensutredet og omhandlet i konsesjonssøknaden for strekningen Skaidi-Lebesby og er ikke nærmere omtalt i disse fagrapportene. Det samme gjelder nødvendige omlegginger av eksisterende 132 kV inn og ut av Lebesby transformatorstasjon. Ny 420 kV-ledning fra ny Lebesby stasjon til Varangerbotn er en del av dette tiltaket.

Figur 2-1. Oversiktskart over hele tiltaket fra Adamselv til Varangerbotn. For detaljert beskrivelse av virkninger for underliggende nett se Figur 2.3 til 2.7 da dette ikke er gjengitt i kartutsnittet.

Den nye 420 kV ledningen er planlagt bygd parallelt med de to 132 kV-ledningens som i dag går fra Adamselv til henholdsvis Varangerbotn og Tana bru. Den nye ledningen er planlagt sør for dagens to ledninger.

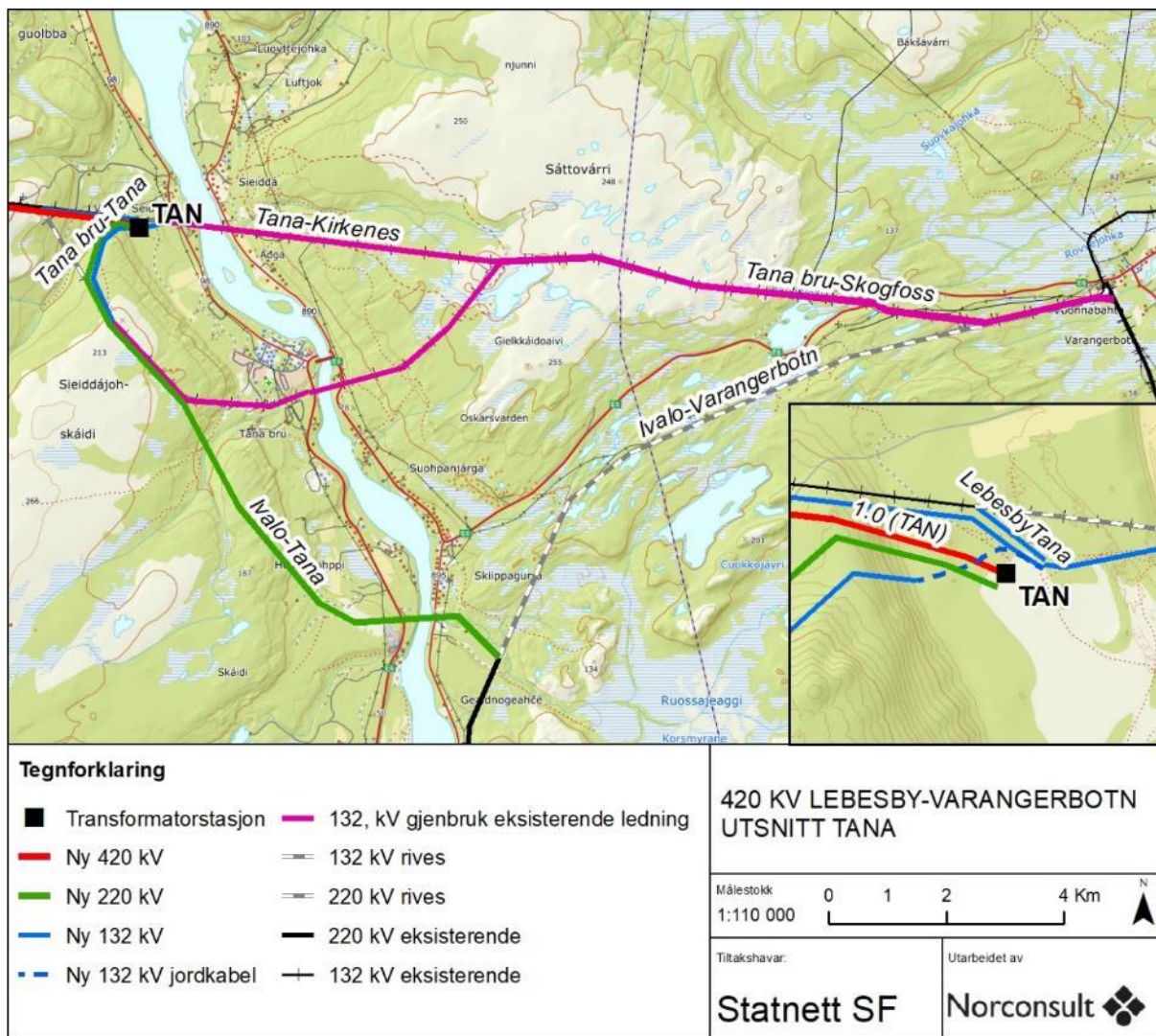
Figur 2-2. Oversikt over ledningsføringer ut fra de tre stasjonsalternativene i Adamselv, Lebesby A, B og C.

Dersom Lebesby C velges som stasjonstomt vil en ny 420 kV-ledning følge 1.0-alternativet i Figur 2-2. Velges Lebesby A føres den nye forbindelse etter alternativ 1.4. Lebesby B innebærer trasealternativ 1.5 ut fra stasjonen. Denne vil da bli liggende i parallell med 132 kV Adamselv-Varangerbotn og Adamselv-Tana som i da vil være lagt om som en del av prosjektet Skaidi-Lebesby. De to 132 kV-ledningene vil inngå som en del av 0-alternativet i disse utredningene. Blir Lebesby B valgt som løsning gjennom prosjektet Skaidi-Lebesby vil dagens to 132 kV-ledninger bli revet frem til punktet hvor alternativ 1.5 møter 1.0. Se Figur 2-2. Dette tiltaket utredes også gjennom nevnte prosjekt og inngår som en forutsetning i 0-alternativet til dette oppdraget.

Endepunktet for den nye 420-kV-ledningene vil være en ny transmisjonsnett-stasjon i området Tana bru til Varangerbotn. Statnett har utredet 5 mulige plasseringer for denne stasjonen, TAN (Tana), SEI A (Seidafjellet A), SEI C (Seidafjellet C), VAR A (Varangerbotn A) og VAR B (Varangerbotn B). Se Figur 2-1. Felles for alle alternativene er at Statnett kommer til å sanere sine anlegg i dagens Varangerbotn transformatorstasjon. Dette betyr at dagens 220 kV-ledning fra Ivalo med tilhørende transformering også vil

flyttes ut fra denne stasjonen og få et nytt transformeringspunkt i den nye transmisjonsnett-stasjonen som utredes i dette prosjektet.

Figur 2-3. Detaljutsnitt stasjonsalternativ Tana (TAN), med tilhørende nettløsning.

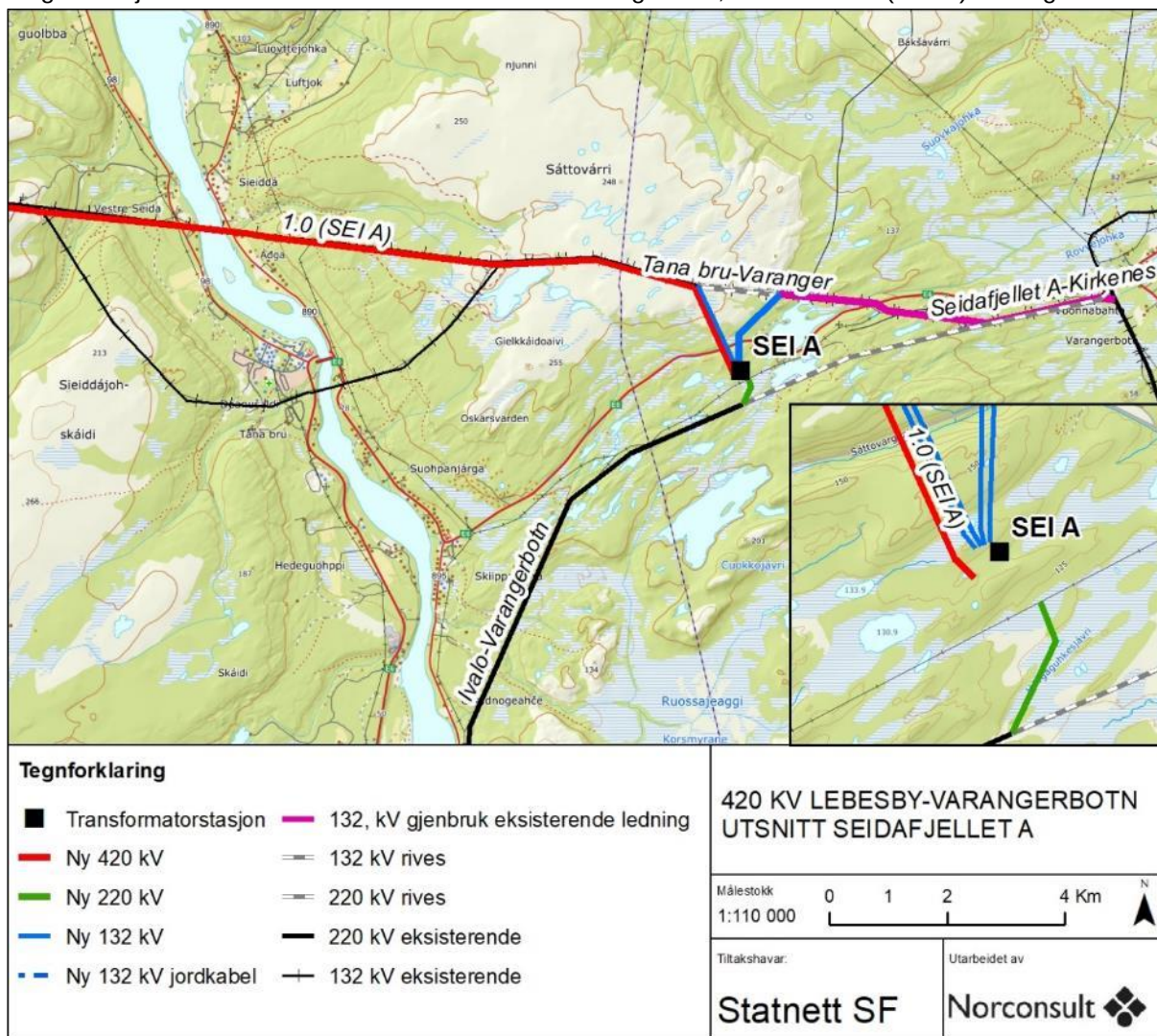
Dersom forbindelsen avsluttes ved stasjonsalternativ TAN avsluttes 420 kV-ledningen her, alternativ 1.0 (TAN). Se Figur 2-3. Innføringen fra de to regionalnettets-ledningene som kommer fra vest, parallelt den nye 420 kV-ledningene, tilkobles den nye stasjonen. Det etableres en tilkobling på 132 kV forbindelsen mot Tana bru transformatorstasjon. Dette innebærer noe ombygging sør og vest for stasjonen. Fra Tana bru tilkobles Tana bru-Skogfoss (132 kV), men her gjenbrukes eksisterende ledning slik den er i dag.

Fra Tana transmisjonsnett-stasjon blir det en 132 kV-avgang mot øst, Tana-Kirkenes. Denne forbindelsen gjenbraker eksisterende 132 kV-ledning slik den er i dag uten nye tiltak.

Eksisterende 220 kV-ledning, Ivalo-Varangerbotn vil bygges om for å kunne tilkobles stasjonen. Dette innebærer en ny trase på ca. 12 km opp til Tana transmisjonsnett-stasjon som vist i Figur 2-3. Denne forbindelsen vil da avsluttes i Tana. Dette medfører at ca. 13 km av denne forbindelsen kan rives.

TAN stasjon blir da en stasjon med 420 kV, 220 kV og 132 kV og vil medføre et opparbeidet stasjonsareal på ca. 78 daa samt en ny permanent adkomstvei på ca. 800 meter fra Tanafjordveien.

Velges stasjonsalternativ SEI A avsluttes 420 kV-ledningen her, alternativ 1.0 (SEI A). Se Figur 2-4.

Figur 2-4. Detaljutsnitt stasjonsalternativ Seidafjellet A (SEI A), med tilhørende nettløsning.

Tilsvarende som for Tana-alternativet vil de to 132 kV-ledninger fra Lebesby og Tana bru føres inn til stasjonen. Mot øst blir det to 132 kV-avganger mot henholdsvis Kirkenes og Skogfoss. Disse gjenbruker eksisterende ledninger uten nye tiltak med unntak av selve utføringen som bygges ny. Velges dette alternativet vil 220 kV-ledningen fra Ivalo avsluttes her. Dette innebærer en kort omlegging inn til stasjonen. Resterende ca. 6 km av dagens forbindelse videre mot Varangerbotn kan da rives. Se Figur 2-4.

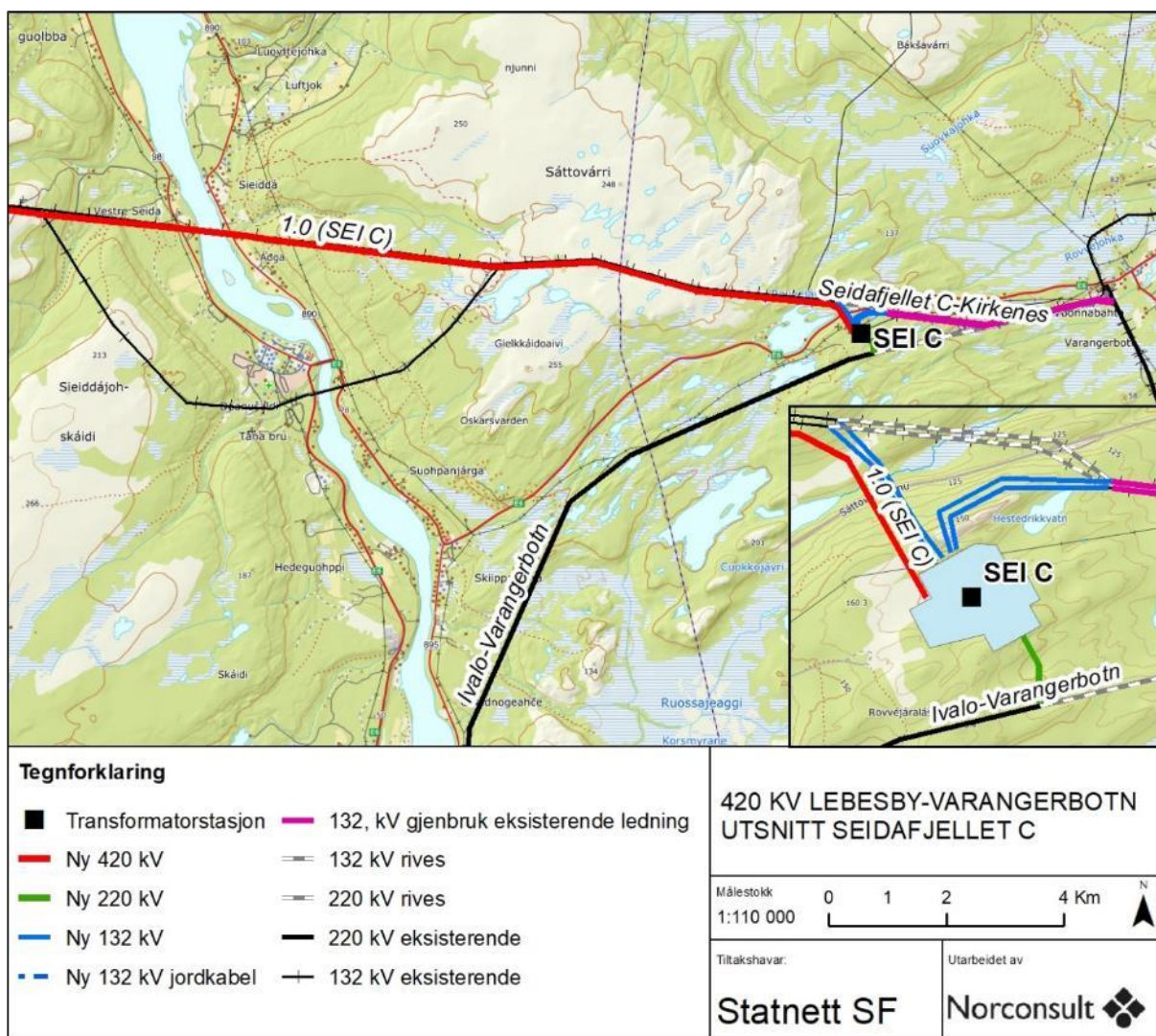
SEI A stasjon medfører et opparbeidet stasjonsareal på ca. 80 daa samt en ny permanent adkomstvei på ca. 500 meter fra E6.

Velges stasjonsalternativ SEI C avsluttes 420 kV-ledningen her, alternativ 1.0 (SEI C). Se Figur 2-5.

Tilsvarende som for de to beskrevne stasjonsalternativene vil de to 132 kV-ledninger fra Lebesby og Tana bru føres inn til stasjonen. Mot øst blir det to 132 kV-avganger mot henholdsvis Kirkenes og Skogfoss. Disse gjenbruker eksisterende ledninger uten nye tiltak med unntak av selve utføringen som bygges ny. Velges dette alternativet vil 220 kV-ledningen fra Ivalo avsluttes her. Dette innebærer en kort omlegging inn til stasjonen. Resterende ca. 3,5 km av dagens forbindelse videre mot Varangerbotn kan da rives. Se Figur 2-5.

SEI C transformatorstasjon medfører et opparbeidet stasjonsareal på ca. 90 daa samt en ny permanent adkomstvei på ca. 1,5 km fra E6.

Dette stasjonsalternativet er kommet frem gjennom den pågående dialogen med reindriftsnæringa og Statnett har besluttet at det skal inngå som en del av konsekvensutredningene etter dialog med NVE.

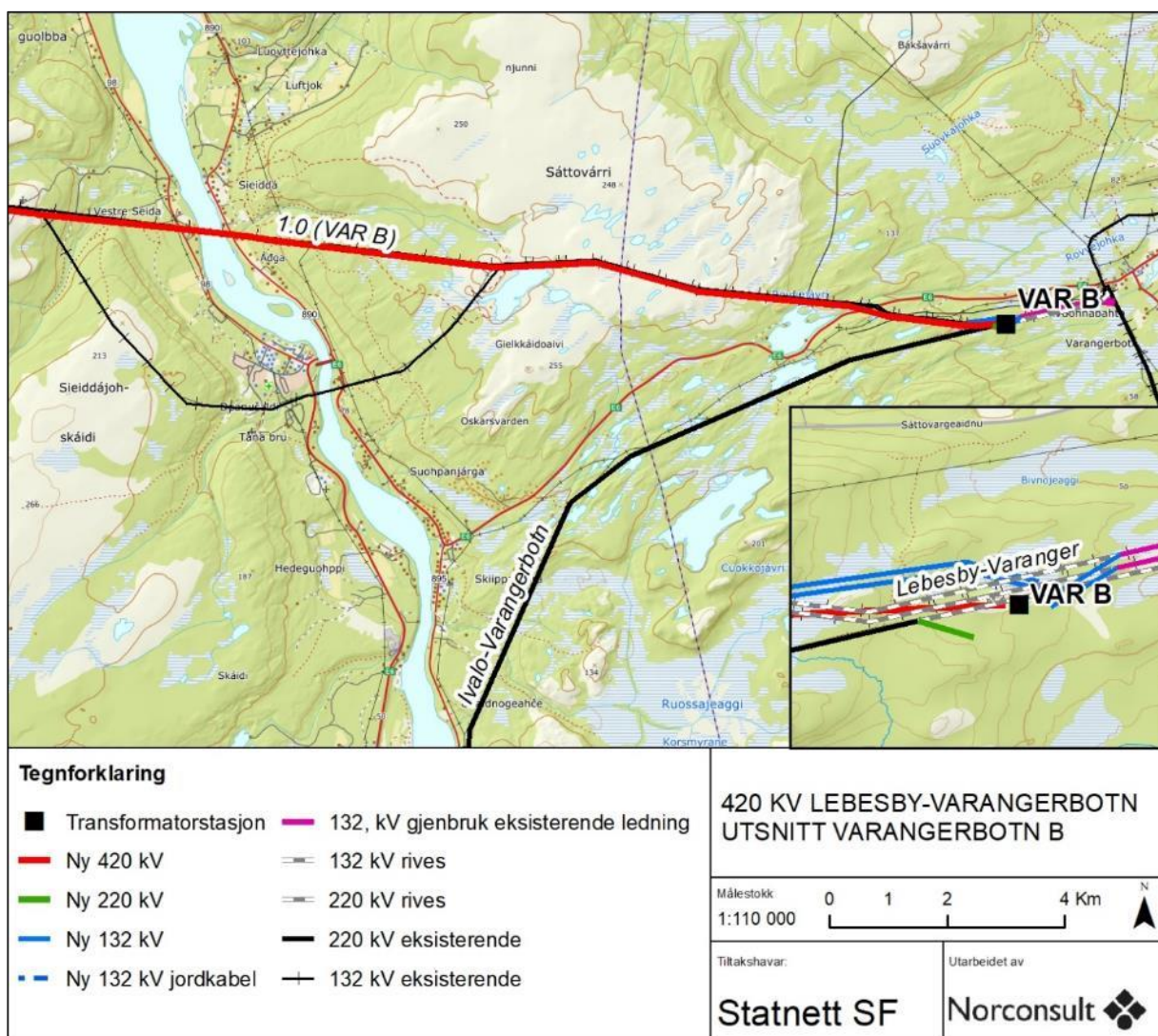

Figur 2-5. Detaljutsnitt stasjonsalternativ Seidafjellet C (SEI C), med tilhørende nettløsning.

Velges stasjonsalternativ VAR B avsluttes 420 kV-ledningen her, alternativ 1.0 (VAR B). Se Figur 2-6.

Tilsvarende som for de tre beskrevne stasjonsalternativene over vil de to 132 kV-ledninger fra Lebesby og Tana bru føres inn til stasjonen. Mot øst blir det to 132 kV-avganger mot henholdsvis Kirkenes og Skogfoss. Disse gjenbruker eksisterende ledninger uten nye tiltak med unntak av selve utføringen som bygges ny. Velges dette alternativet vil 220 kV-ledningen fra Ivalo avsluttes her. Dette innebærer en kort omlegging inn til stasjonen. Resterende ca. 1,8 km av dagens forbindelse videre mot Varangerbotn kan da rives. Se Figur 2-6.

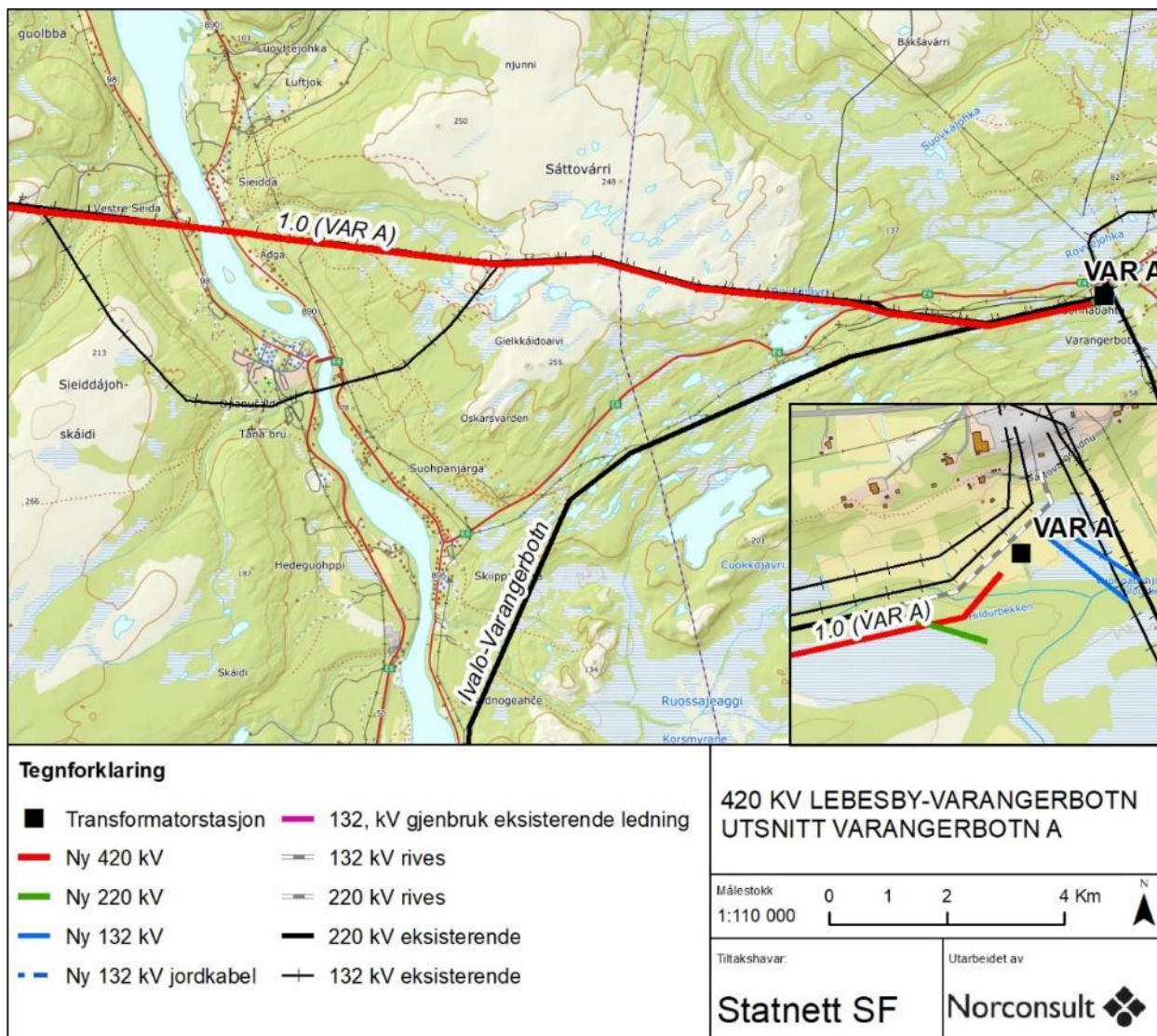
VAR B stasjon medfører et opparbeidet stasjonsareal på ca. 80 daa samt en ny permanent adkomstvei på ca. 430 meter fra E6.

Figur 2-6. Detaljutsnitt stasjonsalternativ Varangerbotn B (VAR B), med tilhørende nettløsning.

Lengst øst av de fem stasjonsalternativene er VAR A, som vil etableres umiddelbart sør for dagens regionalnettstasjon. Se Figur 2-7. VAR A stasjon medfører et opparbeidet stasjonsareal på ca. 70 daa samt en ny permanent adkomstvei på ca. 250 meter fra E6.

Dette stasjonsalternativet vil kun medføre mindre ombygginger av eksisterende ledninger som allerede i dag møtes i dette knutepunktet. Stasjonen tilkobles de to 132 kV-forbindelsene fra vest (Lebesby/Tana bru), ledningen fra Ivalo og eksisterende 132 kV-forbindelse mot Skogfoss og Kirkenes.

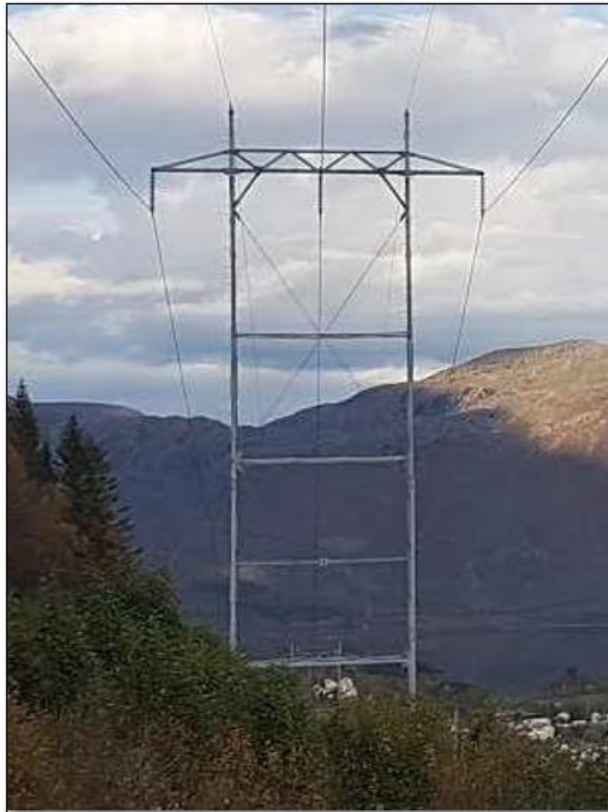

Figur 2-7. Detaljutsnitt stasjonsalternativ Varangerbotn A (VAR A), med tilhørende nettløsning.

Som en følge av at dette tiltaket vil dagens transformatorstasjon i Varangerbotn ikke lenger være tilknyttet transmisjonsnettet. Varanger Kraftnett vil da trolig ha ønske om å etablere en ny tilknytt seg det nye transmisjonsnett-punktet, uavhengig av hvilken plassering som blir valgt.

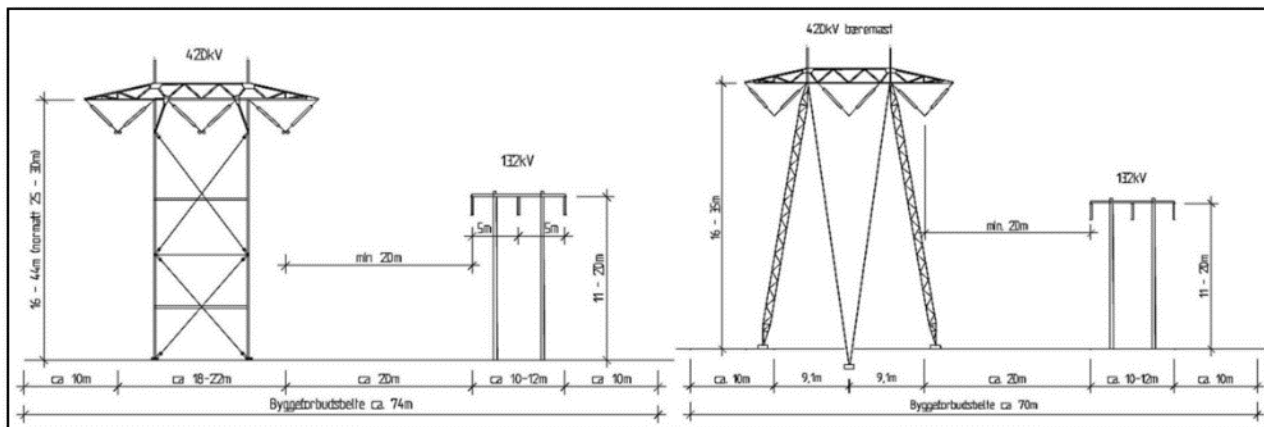
Dette tiltaket er ikke en del av omfanget til Statnett, og er følgelig ikke en del av konsekvensutredningene. Varanger Kraftnett vil måtte fremme en egen konsesjonssøknad og foreta egne utredninger for dette. På et overordnet nivå er likevel denne muligheten omtalt i fagrapportene, siden summen av planlagte og fremtidige innføringer til stasjonsalternativene i mer eller mindre grad kan være med på å angi hvilket av de fem utredede stasjonsalternativene (TAN; SEI A, SEI C, VAR B og VAR A) som gir minst miljølempere. Siden løsningsvalget til Varanger Kraftnett ikke er kjent har Statnett ikke ønsket å kartfeste dette.

De nye mastene blir hovedsakelig bygd som M-master med utvendig bardunering (i traseen lengderetning). Statnetts standardmast (portalmast) vil være aktuelt å benytte i mer kupert landskapsformer. Se Figur 2-8.

Figur 2-8. Bilder av aktuelle mastetyper, til venstre selvbærende stålmaster (portalmast), høyre: innvendig bardunert mast (M-mast).

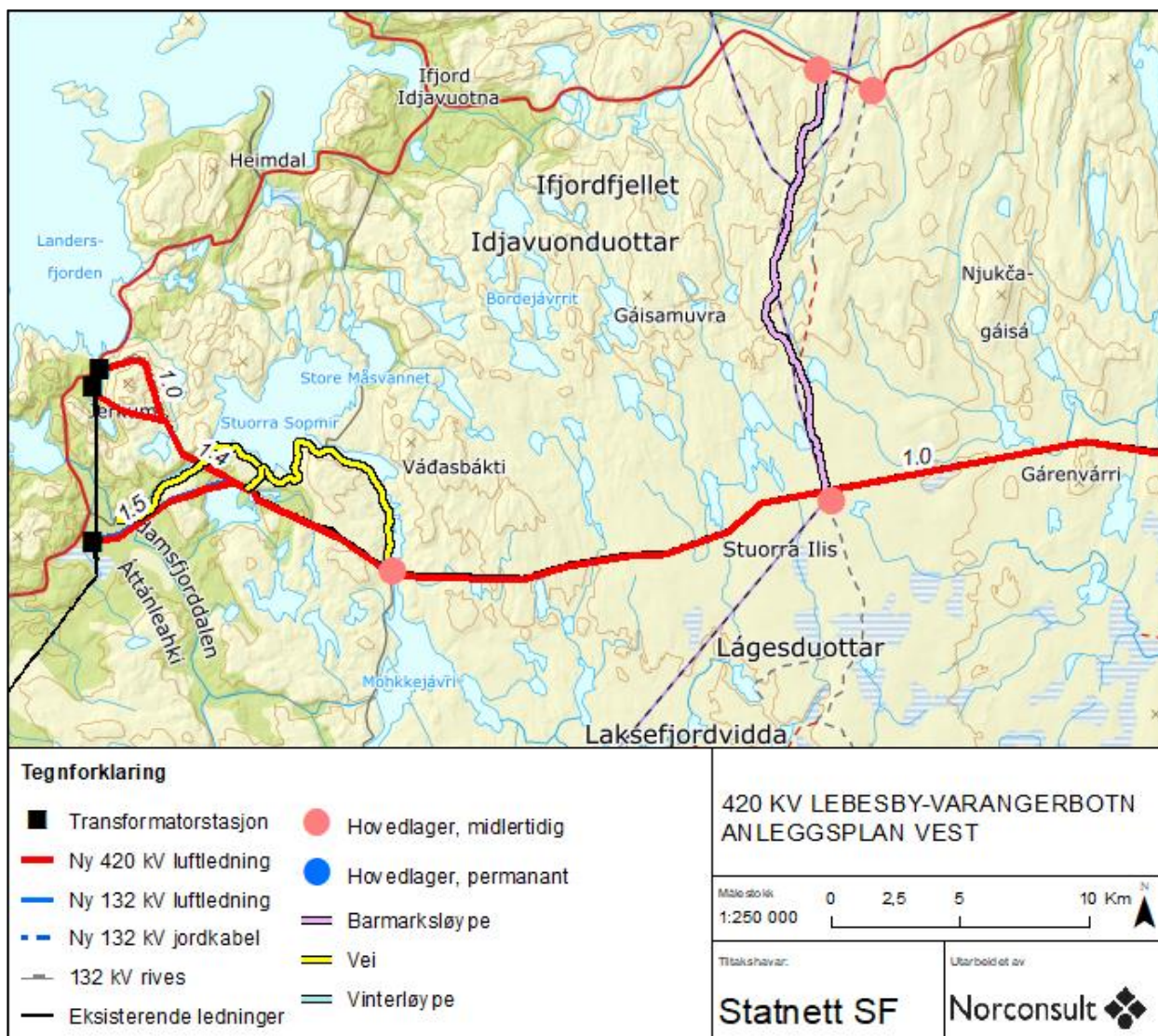
Der ny ledning legges parallelt med eksisterende 132 kV-ledning, vil det normalt kreves en avstand på ca. 20 meter mellom ytterfasene på de to ledningene. Lange spenn og spesielle klimatiske og terrengmessige forhold kan betinge større parallellavstand enn dette.

Figur 2-9. Mastebilde for ny 420 kV ledning ved parallellføring med eksisterende 132 kV ledning. Til venstre ved bruk av portalmast, og til høyre med M-mast.

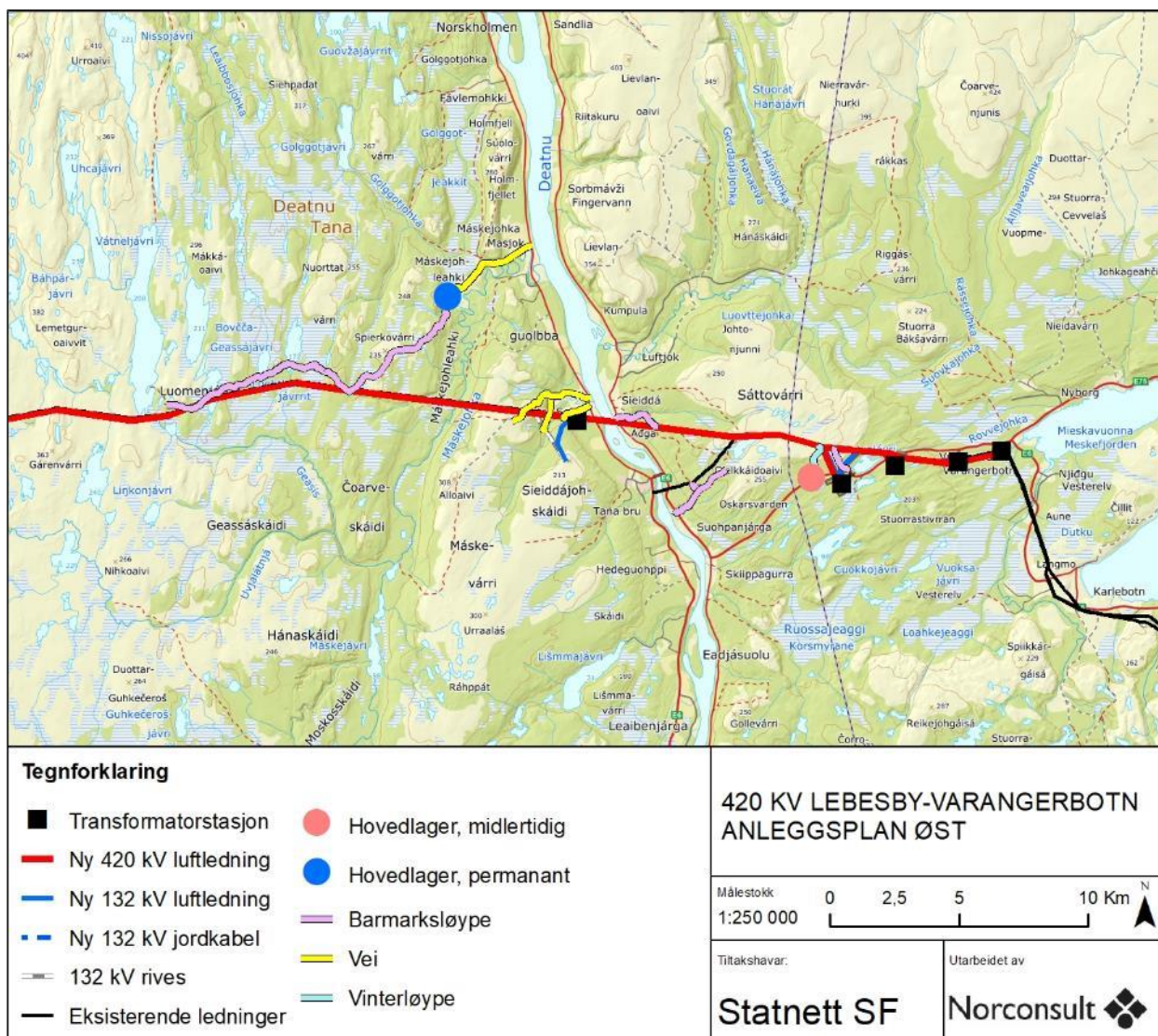
Statnett har utført en foreløpig transportplanlegging. Hovedprinsippene for ledningsbyggingen er på dette planleggingsstadiet å utføre mest mulig transport på vinterveier. Det vil si at stål, prefabrikkerte stålfundament og annet materiell fraktes ut til mastepunktene på vinterveier anlagt til og langs ledningstraseen. Dette vil redusere behovet for helikoptertransport til materielltransport. Fundamentering og mastereis vil kunne gjennomføres når vær, snøforhold og tele tillater denne type arbeid.

Statnett har så langt vurdert å etablere tre midlertidige hovedlagre i eller nær ledningstraseen. Disse krever et areal på ca. 5-10 daa, men er vurdert å ikke kreve vesentlig opparbeiding av terrenget. Nord for Tana bru er det identifisert et eksisterende opparbeidet areal som Statnett vurderer å utvide. I utgangspunktet vurderes det å ikke tilbakeføre dette området, slik at dette blir en permanent utvidelse av dagens areal. Dette vil bli drøftet med grunneiere og Tana kommune senere i prosjektet.

Figur 2-10. Oversikt over sentrale transportruter og hovedlagre i forbindelse med ledningsbygging. Vestre del av tiltaket.

Figur 2-11. Oversikt over sentrale transportruter og hovedlagre i forbindelse med ledningsbygging. Østre del av tiltaket.

Vest for Tana bru planlegges transporten inn til traseen ut ifra tre angrepspunkt. Dette er eksisterende veier eller barmarksveier som vil bli opparbeidet som vinterveier på snødekt mark, men også kan bli benyttet i noe grad på sommerhalvåret. Disse vil da i utgangspunktet bli benyttet ut ifra den standarden de har i dag.

Dersom det bygges ledning øst for Tanaelva er det planlagt et hovedlager nord for E6, rett vest for Seidafjellet stasjon.

I tilknytning til transformatorstasjonene legges det til grunn at det etableres midlertidige brakkerigger og lagerområder på ca. 3-7 daa i umiddelbar tilknytning til disse. Dette er ikke kartfestet.

Ut over baseplassene vist i Figur 2-10 vil det bli etablert flere mindre mellomlagre i tilknytning til ledningstraseene. Videre vil det bli etablert mindre arealer til tromler og linestrekking. Disse er ikke endelig fastsatt og krever normalt ikke terrengopparbeidelse.

3 OVERORDNET METODIKK

Utredningene i dette dokumentet er utført på bakgrunn av fastsatt utredningsprogram (2011, NVE ref. 200904308-88 [1]) med tilhørende bakgrunnsnotat NVE ref. 200904308-89 [2]). Basert på Statnetts dialog med Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) før oppstart av utredningsarbeidet har NVE besluttet at kravene i veileder for utforming av søknad om konsesjon etter energiloven [3] også skal oppfylles.

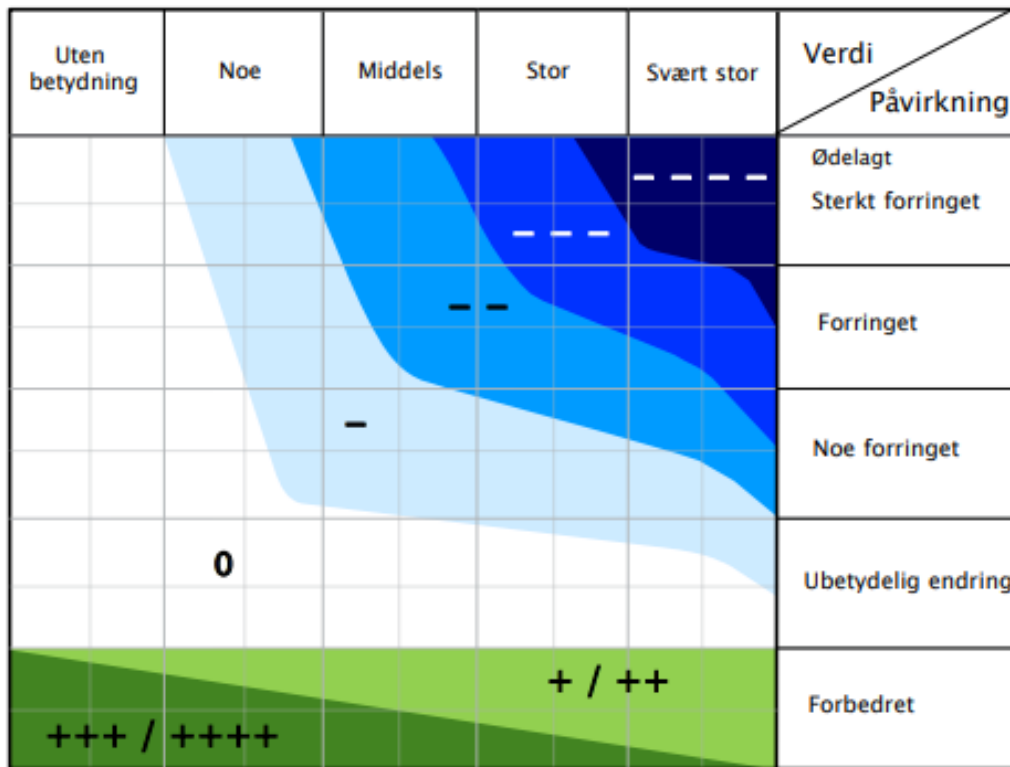
Temaene utredet i dette dokumentet er i all hovedsak vurdert ut ifra en metodikk for ikke-prissatte konsekvenser i henhold til håndbok V720, konsekvensanalyser [4]. Metodikken er tilpasset for enkelte tema. Dette er nærmere omtalt under hvert team. Hovedprinsippet fra håndbok V712 om å fastsette en verdi, vurderer tiltakets påvirkning og ut ifra dette fastsette en konsekvensgrad basert på en konsekvensvifte ligger til grunn for alle tema med mindre annet er spesifisert.

Verdiskalaen som benyttes har en femdelt skala fra uten betydning til svært stor verdi, Figur 3-1. Pila i figuren brukes til å angi hvor på verdiskalaen det aktuelle området er vurdert å være. Kriteriene for å bli tildelt en av de fem verdiene på skalaen er angitt innledningsvis for hvert deltema.

Figur 3-1. Eksempel på verdiskala.

En vurdering av hvordan det aktuelle området blir påvirket av tiltaket (påvirkning i Figur 3-2) er definert for en rekke ikke-prissatte tema i Håndbok V712. En nærmere beskrivelse av dette er gitt innledningsvis i hvert fagtema. Når verdi og påvirkning er angitt leses konsekvensgrade ut fra konsekvensvifta i Figur 3-2.

Skala	Konsekvensgrad	Forklaring
----	4 minus (----)	Den mest alvorlige miljøskaden som kan oppnås for delområdet. Gjelder kun for delområder med stor eller svært stor verdi.
---	3 minus (---)	Alvorlig miljøskade for delområdet.
--	2 minus (--)	Betydelig miljøskade for delområdet.
-	1 minus (-)	Noe miljøskade for delområdet.
0	Ingen/ubetydelig (0)	Ubetydelig miljøskade for delområdet.
+ / ++	1 pluss (+) 2 pluss (++)	Miljøgevinst for delområdet: Noe forbedring (+), betydelig miljøforbedring (++)
+++ / ++++	3 pluss (+++) 4 pluss (++++)	Benyttes i hovedsak der delområder med ubetydelig eller noe verdi får en svært stor verdiøkning som følge av tiltaket.

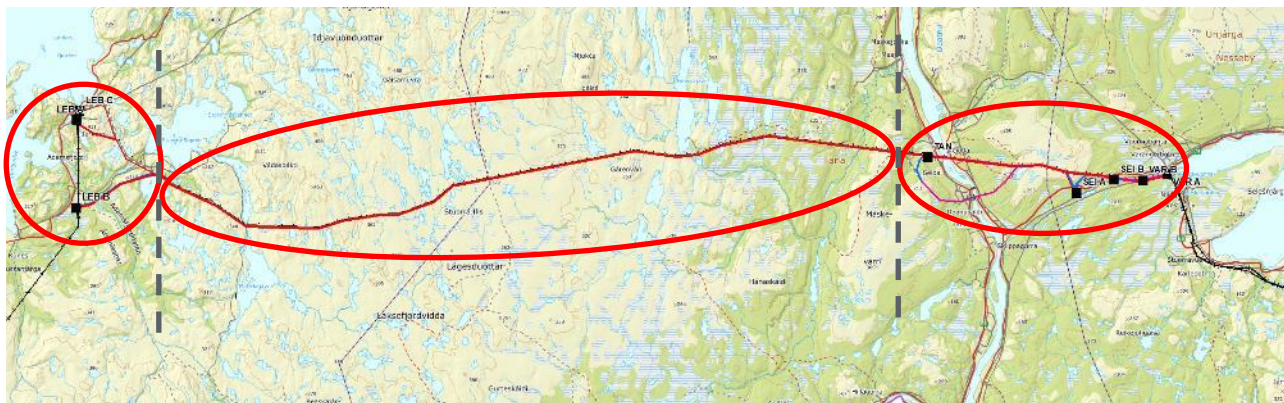
Figur 3-2. Konsekvensvifta og forklaring på ulike konsekvensgrader, Håndbok V712.

Informasjonsgrunnlaget som konsekvensutredningene er basert på (datagrunnlaget) og en avgrensning av influensområdet omtales innledningsvis for hvert deltema. Influensområdet angir hvor langt unna tiltaket områder ligger før de blir vurdert som ikke berørt av planene.

Tiltaket konsekvens vurderes opp mot tilstanden slik den ser ut i dag, også kalt 0-alternativet. For dette prosjektet innebærer dette at transformatorstasjonen Lebesby A/B/C er bygd ut og at omlegginger av eksisterende 132 kV-ledninger tilknyttet disse er bygd/revet, se kapittel 2. Eksisterende 132 kV-ledninger mellom Uhca Sopmir/Lille Måsvannet og ny transformatorstasjon i TAN/SEI A/SEI C/VAR B/VAR A legges også til grunn som en del av 0-alternativet i tillegg til annen eksisterende infrastruktur/utbygging som eksisterer innenfor influensområdet i dag.

For å danne et beslutningsrelevant underlag er tiltaket inndelt i tre delområder. For enkelte fagtema kan de tre delområdene være oppdelt i mindre enheter for å synliggjøre ulike konfliktnivå innenfor ett og samme delområde. Det gis uansett en samlet konsekvensvurdering for hvert utbyggingsalternativ innenfor delområdene, slik at disse kan sette opp mot hverandre.

Delområde 1 omfatter traseføringer ut fra henholdsvis Lebesby A/B/C frem til et felles punkt nord for Uhca Sopmir (Lille Måsvatn). Det presenteres en oppsumert konsekvensgrad for de tre alternativene som settes opp mot hverandre. Delområde 2 går fra Uhca Sopmir til der avgreingen (420 kV) starter inn mot Tana transmisjonsnett-stasjon, alternativ 2.0. Innenfor delområde 2 er det kun ett trasealternativ, 1.0. I delområde 3 stilles de fem stasjonsplasseringene TAN, SEI A, SEI C, VAR B og VAR A opp mot hverandre. I denne sammenstillingen inkluderes også all nødvendig ledningsbygging/omlegging fra starten av delområde 3 og frem til den aktuelle stasjonen.

Figur 3-3. Inndeling i tre delområder. Lengst vest vurderes utbyggingsløsning 1 A/B/C, i midten 2A og lengst øst er utbyggingsløsning 3A/B/C/D/E.

I denne fagrapporten kan de ulike stasjonsalternativene med tilhørende traseløsninger stedvis bli referert til som utbyggingsløsninger. Tabell 3-1 gir en oppsummering av hvilke tiltak som inngår i de ulike utbyggingsløsningene.

Tabell 3-1 Teknisk løsning innenfor de ulike utbyggingsløsninger.

Delområde	Utbyggings-løsning	Stasjonsvalg	Trase	Riving
1	1A	Lebesby A	1.4-1.0	
	1B	Lebesby B	1.5	
	1C	Lebesby C	1.0	
2	2A	-	1.0	
3	3A (se Figur 2.3)	Tana	1.0 (TAN), 420 kV Ca. 12 km ny 220 kV (Ivalo) Omlegginger 132 kV	Ca. 13 km av dagens Ivalo-Varangerbotn
	3B (se Figur 2.4)	Seidafjellet A	1.0 (SEI A), 420 kV Omlegginger 220 kV og 132 kV inn til stasjonspunktet	Ca. 6,5 km av dagens Ivalo-Varangerbotn
	3C (se Figur 2.5)	Seidafjellet C	1.0 (SEI C), 420 kV Omlegginger 220 kV og 132 kV inn til stasjonspunktet	Ca. 4,5 km av dagens Ivalo-Varangerbotn

	3D (se Figur 2.6)	Varangerbotn B	1.0 (VAR B), 420 kV Omlegginger 220 kV og 132 kV inn til stasjonspunktet	Ca. 1,8 km av dagens Ivalo-Varangerbotn
	3E (se Figur 2.7)	Varangerbotn A	1.0 (VAR A), 420 kV Omlegginger 220 kV og 132 kV inn til stasjonspunktet	-

Ved oppstart av konsekvensutredningene var de tekniske forutsetningene noe mindre i delområde 3. Stasjonsalternativet Seidafjellet C, forutsetningen om at endepunktet i øst skal tilkobles ledningen fra Ivalo (220 kV) samt at eksisterende 132 kV-ledninger mellom Varangerbotn og Tana skal gjenbrukes til fremtidige forbindelser mot henholdsvis Kirkenes og Skogfoss har tilkommet mot slutten av konsekvensutredningene.

Eksisterende ledninger mellom Varangerbotn og Tana er befart, men eksisterende og ny ledningsføring for Ivalo-ledningen har ikke vært en del av befaringsrunden som ble utført i august. Oppdragsgiver har henvist til gjeldende utredningsprogram fra NVE hvor det fremgår at behovet for befaring skal vurderes. Norconsults oppdragsgiver har i dette tilfellet konkludert med at utredede nye tiltak som ikke tidligere er vurdert i felt skal vurderes basert på tilgjengelig informasjon uten supplerende befaringer.

4 LANDSKAP

4.1 Metodikk

Tema landskap eller landskapsbilde handler om de visuelle og estetiske kvalitetene i de fysiske omgivelsene vi lever og beveger oss i. Det omfatter alle typer områder fra villmarkspregete områder, hav og kyst, til jordbrukslandskap, skog, tettsteder og byer. Landskapsbildet dannes av de ulike mønstrene i landskapet, av de ulike landskapselementene som f.eks vegetasjon, bebyggelse, elver og vann. Sammen danner disse mønstrene visuelle kvaliteter som synliggjøres i form av vertikale skiller, landemerker, knutepunkter, områder, skala, åpenhet, tetthet og retninger. Kombinasjon og samspill mellom mønster og enkeltelementer skaper en landskapskarakter og avgjør den visuelle og landskapsestetiske kvaliteten på området.

Metoden beskrevet i håndbok V712 tar utgangspunkt i vurdering av veianlegg og noen av forutsetningene må derfor tilpasses når den brukes på konsekvensutredning for kraftledning. Hvordan en kraftledning oppfattes er blant annet avhengig av faktorer som mastenes skala, form og farge, transformatorstasjoners dimensjon og arkitektur, linenes rytme, visuell forankring, betrakters avstand, forgrunn og bakgrunn, vær, sikt og lysforhold samt flere andre faktorer.

Eksisterende traseer har ofte glidd inn i hverdagslandskapet, og blir i større eller mindre grad oppfattet som en del av det. Det kan derfor trekke i retning av større aksept ved å bygge til nye parallelle ledninger, eller kanskje i enda større grad å bygge om i eksisterende trasé. I en del henseende er det også ofte vurdert som positivt å samle inngrep. Imidlertid er ikke dette alltid uproblematisk. Parallellføring forsterker det samlede visuelle inntrykket av ledningene. Master som står tett kan gro sammen visuelt og oppfattes som nye og større former. Både master og liner danner flater i større grad enn ved en enkelt ledning. Ryddebelter blir bredere. Ved parallellføring av ledninger av samme mastetype er det ønskelig å gi de to ledningene samme rytme for å dempe tilløp til visuelt rot. Når ledningene har ulike dimensjoner, er dette i praksis vanskelig eller umulig.

Lysforholdene varierer med årstidene og været. På regntunge og disige dager vil linene fremstå grå og matte, og tones ned i landskapet. Med sterk sol, og spesielt ved lav solposisjon på himmelen, vil linene reflektere lyset og tiltrekke seg oppmerksomhet. Dersom man ser langsetter kraftledningen og har sola i ryggen, vil mastene bli fremtredende mens linene nesten ikke vises. Med retning mot sola vil linene fremstå som markerte, mens mastene bare vises i mindre grad. I skyggepartier innunder åsrygger og fjell er både master og ledninger ofte anonyme, mens de mot en himmelbakgrunn danner en markant silhuett, særlig i motlys. Matting eller farging av liner vil kunne redusere lysrefleksjonen.

Synligheten av inngrepet avhenger av egenskaper i omgivelsene. Terreng og vegetasjon vil kunne skjerme et inngrep. I et komplekst landskapsrom vil gjerne inngrepet tiltrekke seg mindre oppmerksomhet enn i åpne, ensartede landskap.

Hvor sårbart et landskap er for kraftledningsinngrep avhenger også av visuelle trekk ved landskapet. Viktige trekk ved landskapet som definerer hovedrammene i omgivelsene, slik som fjell og åsdrag, li- og dalsider, vann og vassdrag, er ofte sårbare overfor inngrep.

Kunnskapsinnhenting

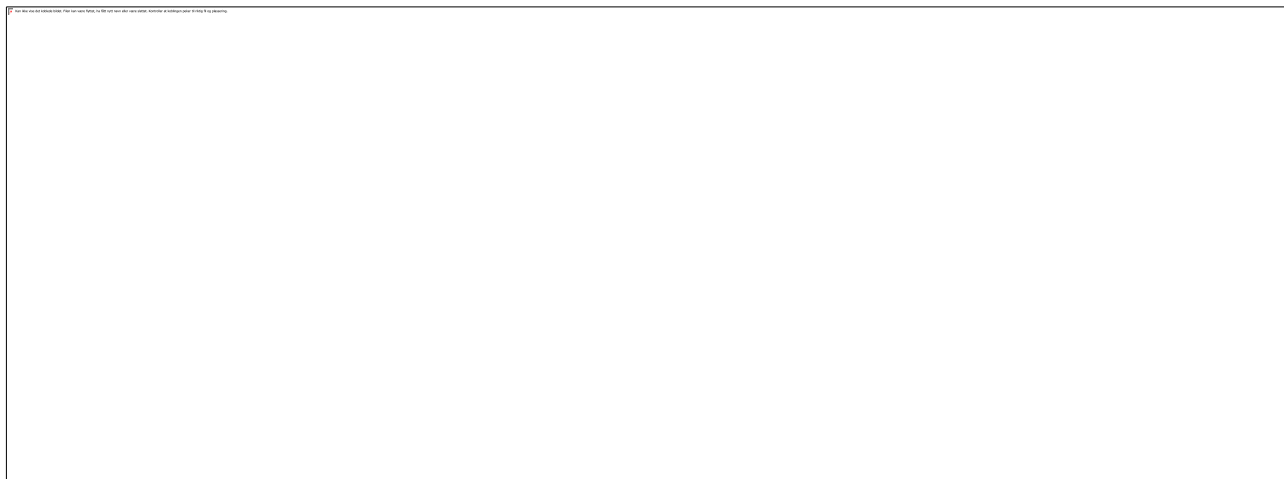
Eksisterende kunnskap er hentet fra kart, bilder, og beskrivelse av landskapsregionene i nasjonalt referansesystem for landskap, samt tidligere rapporter om området (Multikonsult, KU-rapport 420 kV Adamselv - Lakselv – Skaidi, Landskap, kulturminner, friluftsliv og reiseliv). Kunnskapen er supplert med egen befaring til området den 10-11.08.2020. Befaringen ble gjort under delvis svært dårlige siktforhold med mye tåke og noe regn. Laksefjordvidda ble befart med hjelp av helikopter. Formålet med befaringen var å danne seg et overordnet inntrykk av landskapet i visuelt berørte områder, identifisere landskapskarakter og delområder, vurdere hvordan kraftledningen vil berøre disse og ta bilder til grunnlag for visualiseringer. Alle bilder er tatt av Norconsult eller Statnett hvis ikke annet er nevnt i bildeteksten.

Datagrunnlaget vurderes som ok, men deler av tiltaket, bla. stasjonsalternativ SEI C og omlegging av lvaloledningen er ikke befart.

Som grunnlag for å vurdere tiltakets påvirkning på landskapskarakteren er det laget fotorealistiske visualiseringer. Fotostandpunktene er vist på vedlagt kart. Det er laget fotomontasjer som dekker ulike innsynsretninger og fra ulike avstander (nær- og fjernvirkninger). Brennvidde og antall bilder i eventuelt sammensatte panorama er oppgitt på hver visualisering.

Inndeling i delområder

For fagtema landskapsbilde vil influensområdet bestemmes av synligheten av tiltaket. Vurdering av influensområdet og kartfesting av dette er gjort med utgangspunkt i en analyse av hvor tiltaket vil bli synlig fra. Fjernvirkningssonen strekker seg så langt ut som anlegget er godt synlig. Det vil være avhengig av mange faktorer, bla. topografi og værforhold, men kan normalt anslås til å ligge mellom 3-5 km ved vanlig gode værforhold. I denne rapporten er grensa for det visuelle influensområdet som utredes satt til 3 km til hver side av traseene pluss/minus avhengig av landskapsrommene.

Figur 4-1 Forenklet synlighetsanalyse som illustrerer hvilke områder innenfor 5 km (gult) og 2 km (oransje) kraftledningen blir teoretisk synlig fra ut fra topografi. Analysen tar ikke hensyn til skjermende vegetasjon. Værforhold påvirker også i stor grad synlighet.

På grunnlag av innsamlet kunnskap er planområdet delt inn i 5 delområder, basert på registreringskategoriene i Tabell 4-1.

Tabell 4-1. Registreringskategorier for fagtema landskap

Registreringskategorier	Forklaring
Topografiske hovedformer	Landformer og terrengformer. Kystlinjer. Større vassdrag, breer, fjordsystemer, skjærgård og sjøområder. Storskala- og småskala landskap. Variasjoner i relieff.
Romlige egenskaper	Avgrensninger, strukturer og andre visuelle uttrykk som danner landskapsrom. By- og gaterom.
Naturskapte visuelle egenskaper	Ubrutte sammenhenger fra fjord til fjell, åskammer, fjellrygger, horisontlinjer og strandlinjer. Naturpregede områder med tydelige brudd eller overganger i landskapet. Særlige naturfenomen og temporære variasjoner i vær og årstidsvekslinger.
Naturskapte nøkkelementer	Fremtredende terrengformasjoner, landemerker og orienteringspunkter. Naturminner som geologiske formasjoner eller enkeltstående særpregede trær.
Vegetasjon	Form- og strukturdannende vegetasjon kan være naturlig, kulturpåvirket, eller kultur- bettinget. Vegetasjonen avtegner seg som mosaikk og mønster i naturlige, kulturpåvirkete eller i rene menneskeskapte miljøer.
Arealbruk	Næringsvirksomhet, landbruk, bosetting, transport, annen infrastruktur.
Byform og arkitektur	Bygninger, plasser, parker, gater, og annen bystruktur.
Menneskeskapte visuelle egenskaper	Sammenhengende bebygde områder, gateløp, vegsystem, stisystem, kraftlinjer, jord- og skogbruksområder, fysiske grenselinjer, alleer, trerekker. Menneskeskapte områder med tydelige brudd eller overganger i landskapet.
Menneskeskapte nøkkelementer	Landemerker, knutepunkt, fremtredende bygninger, tekniske installasjoner, formklippede særpregede trær, trær med arkitektonisk betydning.

4.1.3

Verdivurdering

Alle delområder er verdivurdert, og fremstilt på verdikart. I verdivurderingen benyttes en fem-trinns skala fra uten betydning til svært stor verdi, se figur 3-1.

Ved vurdering av verdi legges landskapsbildets karakter for det enhetlige delområdet til grunn. Kriterier for verdisetting av delområder er gitt i Tabell 4-2. Kriteriene brukes for å komme fram til en verdi for det enkelte delområde. For fagtema landskap vil middels verdi for eksempel tilsvare et delområde som har gode visuelle kvaliteter, som har god balanse mellom helhet og variasjon, eller som har et særpreg.

Tabell 4-2. Verdikriterier for fagtema landskapsbilde

Verdi ASPEKTER	Uten betydning	Noe verdi	Middels verdi	Stor verdi	Svært stor verdi
Visuelle kvaliteter	Delområde uten visuelle kvaliteter	Delområde med noen visuelle kvaliteter	Delområde med gode visuelle kvaliteter, eller kvaliteter av lokal betydning	Delområde med særlig gode visuelle kvaliteter, eller kvaliteter av regional betydning	Delområde med unike visuelle kvaliteter, eller kvaliteter av nasjonal og/ eller internasjonal betydning
Helhet Variasjon	Delområde med dårlig balanse mellom helhet og variasjon	Delområde med mindre god balanse mellom helhet og variasjon	Delområde med god balanse mellom helhet og variasjon	Delområde med særlig god balanse mellom helhet og variasjon	Delområde med unik balanse mellom helhet og variasjon
Særpreg	Delområde uten særpreg	Delområde med lite særpreg	Delområde med særpreg	Delområde med stort særpreg	Delområde med svært stort særpreg
Byform Bystruktur	Delområde der byformen/ bystrukturen er fragmentert/ sprent/ ødelagt	Delområde der byformen/ bystrukturen er noe fragmentert	Delområde med god byform/ bystruktur	Delområde med særlig god byform/ bystruktur	Delområde med en unik byform/ bystruktur
Arkitektur	Bebyggelse, bygninger, byrom, infrastruktur og landskap mangler sammenheng. Er dårlig tilpasset byens skala	Bebyggelse, bygninger, byrom, infrastruktur og landskap danner tilsammen mindre gode og/eller lite lesbare omgivelser. Er mindre godt tilpasset byens skala	Bebyggelse, bygninger, byrom, infrastruktur og landskap danner tilsammen gode og lesbare omgivelser. Er tilpasset byens skala	Bebyggelse, bygninger, byrom, infrastruktur og landskap danner tilsammen særlig gode og lesbare omgivelser. Er godt tilpasset byens skala	Bebyggelse, bygninger, byrom, infrastruktur og landskap danner tilsammen unike og lesbare omgivelser. Er svært godt tilpasset byens skala
Totalinntrykk	Delområde der landskap og bebyggelse/ anlegg til sammen gir et dårlig totalinntrykk	Delområde der landskap og bebyggelse/ anlegg til sammen gir et noe redusert totalinntrykk	Delområde der landskap og bebyggelse/ anlegg til sammen gir et godt totalinntrykk	Delområde der landskap og bebyggelse/ anlegg til sammen gir et spesielt godt totalinntrykk	Delområde der landskap og bebyggelse/ anlegg til sammen gir et unikt totalinntrykk
Sjeldenhet Representativitet ⁴²			Delområdet inngår i landskapstyper som er fåtallig/sjeldne regionalt	Delområdet inngår i landskapstyper som er fåtallig/sjeldne nasjonalt	
Forvaltningsprioritet/ Prioriterte landskapsområder ⁴³			Delområdet har kvaliteter av lokal og/eller regional betydning	Delområdet har kvaliteter av regional og/eller nasjonal betydning	Delområdet har kvaliteter av nasjonal og/eller internasjonal betydning

Vurdering av påvirkning

Vurdering av påvirkning er foretatt for alle de verdivurderte delområdene. Skalaen for påvirkning er glidende og går fra sterkt forringet til forbedret, se Tabell 4-3. Tabellen under er brukt som veiledning for vurdering av tiltakets påvirkning på landskapet.

Tabell 4-3. Veiledning for påvirkning

4.1.4

Tiltakets påvirkning	Forankring og lokalisering	Landskaps- og terrenginngrep	Skala	Linjeføring	Arkitektonisk utforming
Ødelagt/ sterkt forringet	Tiltaket er ikke forankret, medfører uheldig fragmentering, eller bryter i stor grad med landskapsbildets karakter	Tiltaket medfører en stor endring i landskapet, eller medfører svært skjemmende inngrep	Tiltaket dominerer i stor grad over landskapets skala	Tiltaket har svært dårlig rytme, er preget av knekk, sprang, har en svært uheldig romkurve	Tiltaket fremstår helt uten arkitektonisk helhet, har svært dårlig design
Forringet	Tiltaket er dårlig forankret, medfører fragmentering, eller bryter med landskapsbildets karakter	Tiltaket medfører skjemmende inngrep	Tiltaket dominerer over landskapets skala	Tiltaket har dårlig rytme, er preget av knekk, sprang, en uheldig romkurve	Tiltaket fremstår i liten grad som en arkitektonisk helhet, har dårlig design
Noe forringet	Tiltaket er noe forankret, medfører noe fragmentering, eller bryter i en viss grad med landskapsbildets karakter	Tiltaket medfører noe skjemmende inngrep	Tiltaket dominerer noe over landskapets skala	Tiltaket har noe dårlig rytme, er noe preget av knekk, sprang, en uheldig romkurve.	Tiltaket fremstår i noen grad som en arkitektonisk helhet, har noe dårlig design
Ubetydelig endring	Tiltaket er forankret, medfører i liten grad fragmentering, eller bryter i liten grad med landskapsbildets karakter	Tiltaket medfører ikke skjemmende inngrep	Tiltaket er tilpasset skalaen i landskapet, eller er underordnet denne	Tiltaket har god rytme, er uten knekk eller sprang, har en god romkurve	Tiltaket fremstår som en arkitektonisk helhet
Forbedret	Tiltaket er godt forankret, medfører ingen fragmentering, eller forsterker landskapsbildets karakter	Tiltaket medfører istandsetting av ødelagt/sterkt forringet landskap	Tiltaket har en god tilpasning til skalaen i landskapet, eller framhever denne	Tiltaket har særlig god rytme og romkurve som fremhever landskapsskulpturen	Tiltaket fremstår som en særlig god arkitektonisk helhet, har god design og materialkvalitet

4.1.

Vurdering av konsekvens

Konsekvensen for delområdene vurderes på en skala fra 4 minus til 4 pluss, se matrisen i figur 3-2. I denne matrisen utgjør verdiskalaen x-aksen, og påvirkningsskalaen y-aksen.

Det er foretatt en samlet konsekvensvurdering og rangering av alternativene på aktuelle delstrekninger. Den samlede konsekvensgraden og rangeringen er presentert i tabell, men også begrunnet tekstlig, slik at det kommer tydelig frem hva som ligger til grunn for vurderingen.

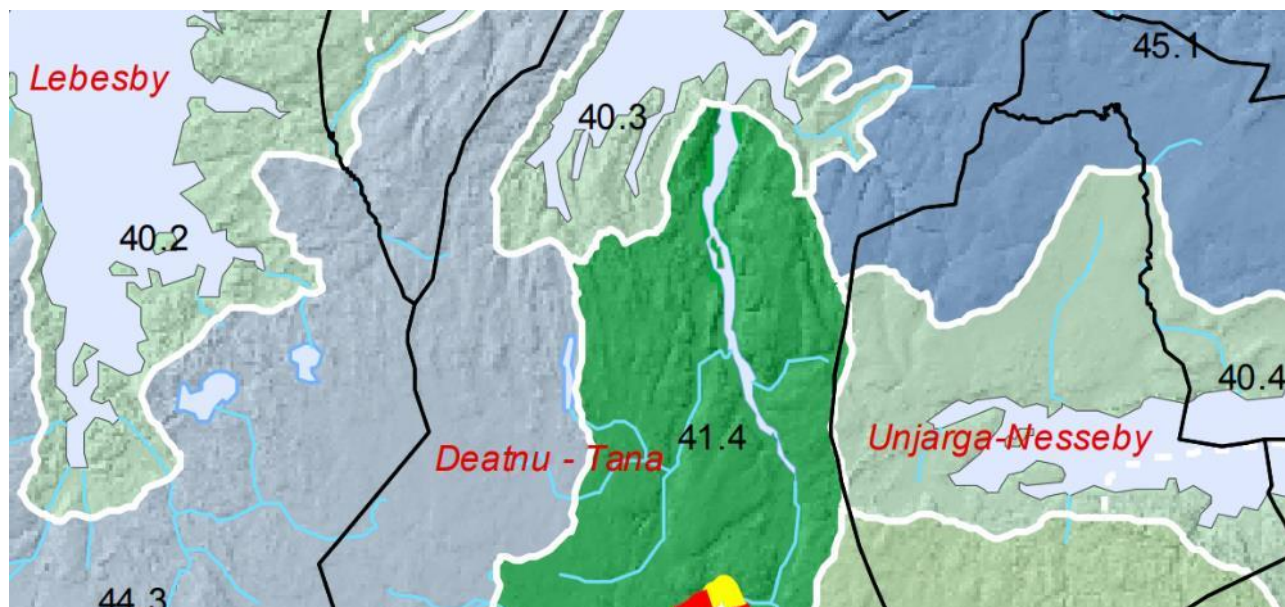
4.2.1

4.2 Områdebeskrivelse og verdivurdering

Landskapsregioner

Utredningsområdet strekker seg fra Laksefjorden i vest til Varangerfjorden i øst, gjennom tre ulike landskapsregioner. (Puschmann, O., 2005; Nasjonalt referansesystem for landskap. Beskrivelse av Norges

45 landskapsregioner. NIJOS rapport 10/2005. Norsk institutt for jord- og skogkartlegging). Mellom de to store fjordlandskapene (underregion 40.2 og 40.4) går tiltaket gjennom store åpne landskap med viddepreg (44.3), men også gjennom dallandskapet rundt Tanaelva (41.4). Selv om det er viddepreg på landskapet på Laksefjordvidda, så inngår det ikke i landskapsregionen som heter Finnmarksvidda, men i det som kalles gaisene i Finnmark; høytliggende og karrige fjellmassiv. Gái'sá betyr spiss tind.

Landskapsregion 40 – Fjordene i Finnmark

Regionen omfatter indre deler av de store fjordene i Øst-Finnmark, og består av fem underregioner fra Porsangerfjorden i vest til Varangerfjorden i øst. Laksefjorden og Varangerfjorden utgjør underregion 40.2 og 40.4. Fjordene er regionens mest markante landskapskomponent som ofte fortsetter videre inn i innlandet som mindre og større elvedaler, som langs Tanavassdraget, eller grenser inn mot flatere viddelandskap eller mot mer storkupert hei.

Skifrige bergarter og sandsteiner ligger i horisontale lag, noe som gir overveiende rolige landformer over store områder. Særlig ses dette inne på regionens kystnære deler av de store halvøyene. Et særtrekk flere steder er mange store strandvoller. Slike eldre terrasserte rullesteins- og grusstrender er et synlig resultat av landheving gjennom årtusener. I regionens grunnfjell finnes hyppige innslag av næringsrik leirstein og dolomitt, noe som her skaper frodig vegetasjon i kontrast til mer næringsfattige områder. Det er bjørkeskogen som dominerer regionens skogsarealer. Skoggrensen ligger imidlertid lavt, mindre enn 200 m.o.h. de fleste stedene, og de høyereliggende deler langsetter fjordene preges derfor av åpen ris-, lyng- og heivegetasjon.

Nærmest all bebyggelse og infrastruktur ble ødelagt under krigen. Regionalt preges derfor bebyggelsen av tidlig gjenreisingsarkitektur og nyere arkitektur. Det meste av regionens bebyggelse ligger spredt langs fjordene. Samlet sett dominerer spredt gårdsbebyggelse, men her er også enkelte større jordbruksgrunder, særlig der større elvedaler munner ut i fjordbotner. Langs de fleste fjorder finnes bilveier, og disse hoved- og stikkveiene har i stor grad bidratt til både å opprettholde og lokalisere ny bosetting. Regionen har flere store fornminnefelt, særlig av samisk opphav, bl.a. helleristninger, fangstanlegg, steinalderboplasser mm. Deler av regionen har flere enkeltgrunder med ulikt kulturelt opphav.

Landskapsregion 41 – Dalbygdene i Finnmark

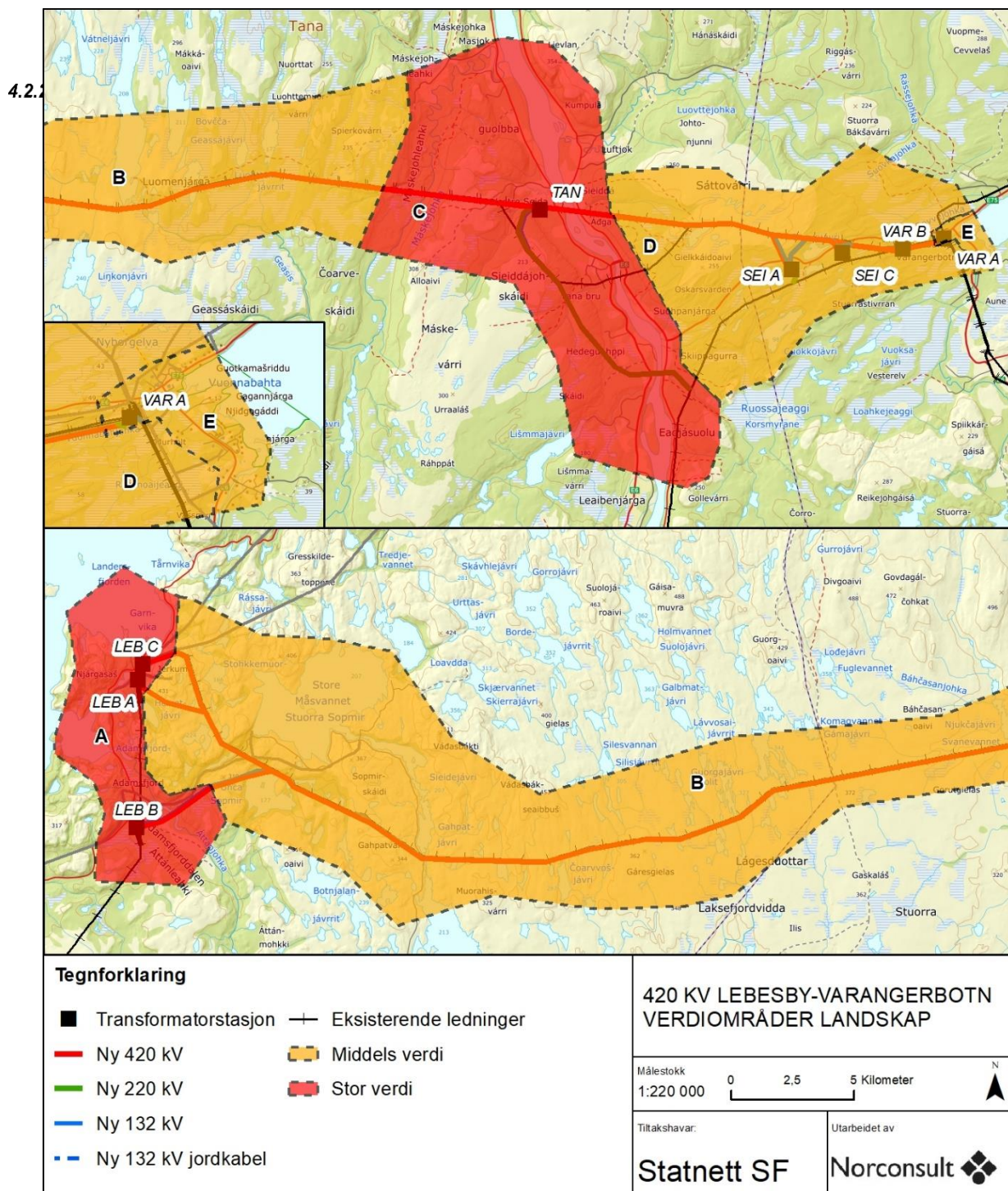
Regionen består av fylkets største elvedaler, delt i fire underregioner, bl.a. underregion 41.4 Tana. Regionens laksefiske er verdensberømt, og Tanaelva (Deatnu) er den mest lakseproduserende i Norge. Tana, som betyr "den store floden", er fylkets største elv. Landskapsregionen karakteriseres av de brede elvene, de tydelige dalformene og ikke minst det markante skogpreget. Skogen i Finnmark er knyttet til elvedalene, og regionen danner en sterk kontrast til den ellers omkringliggende flate, og langt mer karrige vidde. Skoglandskapet domineres for det meste av ulike typer bjørkeskog. Mens Tanaelva og dens store sideelver i øvre deler har lange strekninger med form som grunne og vide U-daler med slak skråning nederst, et brattere parti i midten, og en rolig overgang mot en småkupert lavlandsvidde øverst, har de nedre deler av Tanaelva imidlertid høye og steile bergvegger i overgangen mot et høyreliggende viddelandskap. Et karaktertrekk enkelte steder er vegetasjonsløse sand- og grusbanker i elveløpet. Vierkjerr og krattskog preger grusbankene langs elvebreddene. Stedvis kan også bratte og lyse sandskrenter danne markerte linjedrag langs elva, særlig i Tanaelvas nedre deler. Som oftest lukker skogen seg i dalbunnen og langsetter elvene, men små og store myrarealer ligger i mange områder som lysninger i dalbunnen. Spredt bebyggelse, dyrka mark og infrastruktur gir også en oppbrutt mosaikk og kontrast til den omkransende lauvskogen. Regionens jordbruksarealer er verdifull for opplevelsen av elvedalenes totale variasjon, dvs. både visuelt, kulturelt og biologisk. Nesten all bosetting i indre Finnmark er knyttet til elvene, og tidligere var elvene både ferdselsåre, og pga. laksefisket en del av næringsgrunnlaget for folk i dalene. Vinterstid kjørte man på isen med hest eller rein, mens sommerstid gikk ferden med elvebåter eller flåter av furutømmer. I dag går veiene langs elvene, men enkelte sentrale hovedveier er ikke mer enn 40-50 år gamle.

Landskapsregion 44 – Gaissene i Finnmark

Regionen strekker seg fra områdene øst for Altafjorden i vest til Tanadalen i øst. Underregion 44.3 Rásttigáisá omfatter blant annet Ifjordfjellet og Laksefjordvidda i nordøst. Mellom vidde og fjord reiser høyfjellsområdene seg som beskrives som Gaissene i Finnmark. Dette er et høytliggende og karrig fjellmassiv opp mot 1100 m.o.h. mellom småkupert vidde, storkupert hei og grunne daler. Selve gaissene består av lagdelte bergarter (sandstein) som er presset, foldet og skjøvet opp over grunnfjellet, og har dannet karakteristiske profiler og avgrensning mot innerforliggende viddelandskap, og på andre siden fjordlandskapet. Høyden på toppene gir vide utsyn. Blokkmark dominerer landskapsbildet og gir et goldt og ødselig preg. Vegetasjonen forekommer kun sporadisk og i lune bekkedaler eller lavereliggende områder. Gaissene tilhører de mest urørte og villmarkspregede landskapsregionene i Norge, med kun et fåtall hytter og gammer og noen få fjelloverganger. Utstrakt reinbeite preger enkelte områder, særlig langs reingjerder. Mange ulike samiske sagn og myter knyttes til regionens naturformasjoner og utgjør kulturminner sammen med spor av fangstanlegg m. m.

Delområder

Influensområdet, tiltaksområdet og delområder er vist på verdikartet under.

Figur 4-2 Verdivurdering og delområder landskap.

Delområde A Adamsfjord

Adamsfjorden er en fjordarm av Storfjorden og Laksefjorden i Lebesby kommune. Fjorden strekker seg 2,5 km sørøstover til stedet Adamsfjord i enden av fjorden. Delområdet omfatter også nedre deler av Adamsfjorddalen og områdene nordover langs Fv98 til Seivikneset ved Landersfjorden og eksisterende kraftverk og transformatorstasjon her.

Fjære- og gruntvannsområdene innerst i Adamsfjorden er vernet som Adamsfjord naturreservat. (Miljødirektoratet, Adamsfjord naturreservat, <https://faktaark.naturbase.no/?id=VV00000035>) Sandstranda er et flott landskapselement. Det vakre terrasselandskapet ved utløpet av Adamsfjordelva er bygd opp av smeltevannsavsetninger (grus og sand) fra innlandsisen ved slutten av siste istid. I takt med landhevingen etter istida har havet gravd ut flere terrassetrinn nedenfor. Utenfor stranda er det avsatt store sand- og mudderflater som tørregges ved fjære sjø. Naturreservatet omfatter også den utbygde karakteristiske og vakre Adamsfjordfossen. Selv om utbyggingen av Adamselv kraftverk på 1970-tallet reduserte vannføringen i elva og fossen betydelig, så er den fortsatt et flott landskapselement. Fossen dannes der elva renner over en 38 m høy fjellterskel, og den faller ned mot fjorden i to separate løp. Fossen har gravd seg inn i berget, og det finnes flere jettegryter i fossen. Innslag av kalkbergarten dolomitt gjør at kalkkrevende planter trives langs fossen.

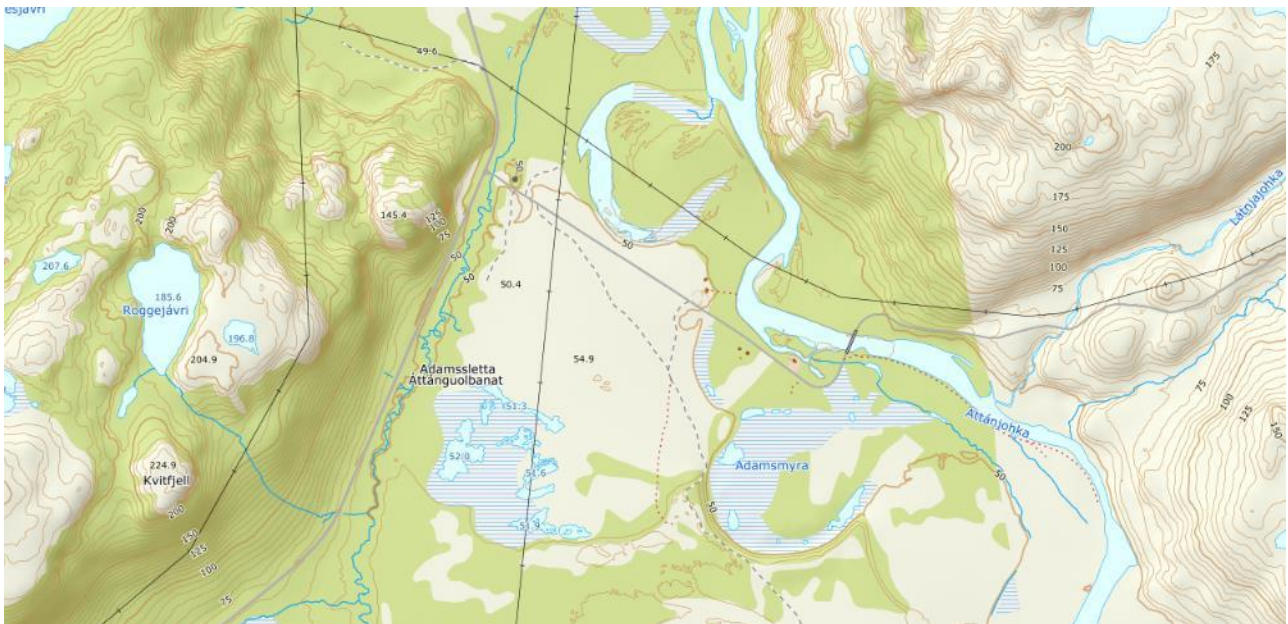
Nedre deler av Adamsfjorddalen ligger på ei stor flat slette av sand og grus langs den meandrerende Adamsfjordelva på østsiden av Fv98. Sletta kalles Adamssletta. Adamsfjordelva har flere steder dannet kroksjøer som har blitt skilt fra hovedleiet til elva. Adamsmyra er et eksempel på dette. Det er for det meste lav vegetasjon på sletta, med noe høyere bjørkeskog langs elva og i dalsidene.

Figur 4-3 Bilde av Adamsfjordfossen og Adamsfjord naturreservat. Foto: turgutta.no (<http://turgutta.no/turgutta-blogg/adamselv-vassdraget/>)

Figur 4-4 Adamsfjordsletta

Figur 4-5 Adamsfjordsletta

Figur 4-6 Adamsfjorddalen fra helikopter

Figur 4-7 Adamsfjordsletta fra helikopter

Da det ble bygget vei innover mot Laksefjordvidda i forbindelse med vannkraftutbyggingen, ble området en svært populær innfarts åre til fjellområdene østover og Laksefjordvidda. Veien tar av fra Fv98 på Adamssletta, men er vinterstengt. Det er noen få hytter og gammer på Adamssletta langs veien. Gammen på bildet nedenfor glir så godt inn i landskapet at den nesten er vanskelig å få øye på. Det er flere kraftledninger som krysser området i dag.

Figur 4-8 Gamme på Adamssletta. Den er så godt terrengtilpasset at det er vanskelig å få øye på den!

Adamselv vannkraftverk (fjellanlegg), eksisterende Adamselv transformatorstasjon og noe annen industrivirksomhet ligger innerst i Landersfjorden, ved Seivikneset ved foten av fjellet Jerkum. Det er også noe spredt bebyggelse og dyrka mark i delområdet, samt industribebyggelse på Seivikneset. Området rundt transformatorstasjonen er preget av tekniske inngrep med alle kraftledningene som samles her.

Figur 4-9 Transformatorstasjon og industri ved Seivikneset, innerst i Landersfjorden (en del av Laksefjorden)

Figur 4-10 Bildet er tatt sørvestover fra Seivikneset og viser landskapet fra fjord til fjell og typiske områder med dyrka mark og spredt bebyggelse.

Delområde A, beliggende mellom fjord og fjell, har stor variasjon i landskapselementer med noen unike landskapskvaliteter, men er også sterkt preget av tekniske inngrep, spesielt kraftledninger ved transformatorstasjonen ved Seivikneset. Området vurderes likevel til å være i den lavere delen av **stor verdi** for landskap med særlig gode visuelle kvaliteter rundt Adamsfjord av regional, om ikke nasjonal betydning.

Uten betydning   Noe verdi   Middels verdi   Stor verdi   Svært stor verdi

Delområde B Laksefjordvidda

Dette delområdet strekker seg fra Adamsfjorddalen i vest til Tanavassdraget i øst og preges av kuperte, skrinne høyfjellsområder i vest (Gaissene) til flattere viddelandskap med mye skrinne blokkmark lenger inn på vidda, til mer frodig myrlandskap og småkupert hei i øst med større innslag av høyere vegetasjon og bjørkeskog når en nærmer seg Tanavassdraget. De høyestliggende områdene i vest (Gaissene) har et svært goldt og ødslig preg, og vegetasjonen forekommer kun sparsomt og spredt.

Hele delområdet preges av utallige store og små vann, tjern, pytter og myrer, men spesielt mange småvann er det vest for kommunedelet mellom Lebesby og Tana. De største vannene i delområdet er viktige landskapselementer. Blant de viktigste er Sopmir, Store Måsvannet og Gahpatjávri (med den menneskeskapte Gabbatkanalen i forbindelse med regulering av vassdraget sørover fra Store Måsvannet på 70-tallet). På Tanasiden av kommunegrensa er det Svanevannet og Sommervannet som er de viktigste landskapselementene.

Delområdet har mange fine landskapskvaliteter, men ingen landskapselementer som skiller seg ut som sjeldne i regional eller nasjonal sammenheng. Langs hele delstrekningen går to eksisterende parallelle 132kV kraftledninger som trekker opplevelsesverdien av landskapet noe ned sammenlignet med høyfjellsområder og viddelandskap i nærheten som ikke har innslag av tekniske inngrep.

Delområdet er vurdert å ligge i den høyere delen av **middels verdi**.

Uten betydning

Noe verdi

Middels verdi

Stor verdi

Svært stor verdi

Figur 4-11 Gabbatkanalen der eksisterende ledninger krysser det regulerte vassdraget

Figur 4-12 Det er mange små vann og godt landskap på deler av Laksefjordvidda. Bildet viser en hytte og eksisterende kraftledninger. Bildet er tatt fra helikopter.

Figur 4-13 Landskapet vest for Svanevannet med eksisterende kraftledninger i forgrunnen.

Figur 4-14 Svanevannet fra helikopter. Østover herfra får landskapet et grønnere preg og det karrige, gølge blokksteinslandskapet forsvinner gradvis.

Figur 4-15 Sommevannet tatt fra neset Luomenjårga

Figur 4-16 Utløpsosen av Sommevannet. Her krysser eksisterende ledninger dalen i randsonen av vannet.

Delområde C Tana

Delområdet Tana omfatter landskapsrommet langs Tanaelva og dens sidevassdrag Måskejojka. Tettstedet Tana bru er det største tettstedet i utredningsområdet. Tana er kjent for laksefiske og Tanaelva er det mest karakteristiske landskapselementet i delområdet. «Den store floden» har karakteristiske vegetasjonsløse sand- og grusbanker i elveløpet. Disse landskapselementene sammen med livet på og langs elvebredden med båter og fiske gir liv i landskapet og er en unik kvalitet i området. Dalen er en bred frodig U-dal med for det meste slake dalsider, men også tydelige terrassedannelser kan ses i landskapet, spesielt på vestsiden

av elva. Her finnes stedvis finnes bratte og høye sandskrenter ned mot elva. Vierkjerr og bjørkeskog preger grusbankene langs elvebreddene og dalsidene der det ikke finnes dyrka mark, høyt beitetrykk, myrområder eller bebyggelse som holder landskapet åpent. Det er få steder med bred utsikt mot elva fra bebyggelse eller fra hovedveiene på begge sider av dalen. Hverken byggeskikk eller bebyggelsesstruktur er spesiell eller homogen, men kulturhistorisk sett er Tana bru et betydningsfullt sted. Brua Tana bru har alltid vært et knutepunkt, og nå som den nye brua står ferdig, har det også blitt et tydeligere landemerke i landskapet med sitt nye design, større dimensjoner og ikke minst lyssetting. Den nye brua er ei 260 meter lang skråstagsbru med et hovedspenn på 234 meter. Høyden på brutårnet er 95 m. (Store norske leksikon, https://snl.no/Tana_bru)

Sidevassdraget Måskejohka er en meanderende elv med flat dalbrunn og bratte, frodige dalsider. I nedre del av dalen er det dyrka mark og en del bebyggelse med tilhørende infrastruktur i form av veier og kraftledninger. Dalrommet langs Måskejohka oppleves ganske smalt og velavgrenset av bratte dalsider. Dalrommet åpner ikke opp mot den store dalen rundt Tanaelva før det kun er 1 km igjen til Tanaelvas bredder.

Delområdet som helhet vurderes til å ha **stor verdi**

Figur 4-17 Nye Tana bru under bygging sommeren 2020

Figur 4-18 Tanaelva med Tana bru og den nye brua i bakgrunnen. U-dal med bred profil og frodige dalsider.

Figur 4-19 Tanaelva (nedstrøms Tana bru) med sandbanker tatt fra helikopter. Det er mye dyrka mark på slettene i bunnen av elvedalen.

Figur 4-20 Typiske båter langs elvebredden av Tanaelva. På motsatt side av elva (vestsiden) er det bratte og høye sandskrenter. Bildet viser også en eksisterende kraftlednings kryssing over Tanaelva der kun den ene masta er synlig.

Figur 4-21 Måskejohka

Delområde D Seidafjellet

Dette delområdet omfatter både høyfjellsplatået (Sáttovárri) øst for Tana bru og de lavereliggende myr og heiområdene mellom Skiippagurra (Tanavassdraget) og Varangerbotn. Området preges av rolige landskapsformer og en god del tekniske inngrep i form av kraftledninger, E6 og noe hyttebygging.

Det er flere større og mindre vann i delområdet. De største vannene er Vuoddojávri (ca. 200 m.o.h på høyfjellsplatået Sáttovárri), Rovvejávri og Hévgajávri (ca.115 m.o.h, rett ved E6). Videre mot Skiippagurra ligger flere mindre vann og store myrområder. Fritidsboligene er for det meste konsentrert rundt vannene ved E6 og i hyttefeltet ved Skiippagurra. Fire større kraftledninger strekker seg øst-vest gjennom delområdet i dag.

Delområdet vurderes til **middels verdi**.

Figur 4-22 Fra den sørlige delen av høyfjellsplatået Sáttovárri med utsikt vestover mot Tana.

Figur 4-23 Fra hytteområdet ved E6. Både vannene Rovvejávri og Hévgajávri (Gjeddevann) er synlig på bildet. E6 går mellom disse to.

Figur 4-24 Typisk myr- og heilandskap og glissen bjørkeskog i delområdet. Et reingjerde og en kraftledning skimtes i bakgrunnen. Området er et mekka for moltesanking.

Figur 4-25 Østlige deler av delområdet med utsikt østover mot fjorden og Varangebotn. Kraftledningene er godt synlige i landskapet.

Delområde E Varangerbotn

Delområdet omfatter bygda Varangerbotn, som er administrasjonssenter i Nesseby kommune. Varangerbotn ligger innerst i Meskefjorden, den innerste delen av Varangerfjorden. E6 går gjennom Varangerbotn sørøstover mot Kirkenes, mens E75 tar av her på vei østover mot Vardø.

Landskapet er preget av rolige landformer, og man har utsyn over store områder om man klatrer noen høydemeter i terrenget. Det er store åpne myr- og heiområder rundt Varangerbotn med lav vegetasjon. Det finnes lavtvoksende bjørkeskog også, men skogen er generelt skinnere sammenlignet med langs Tanavassdraget. Beitepreget er tydelig flere steder. Nærmest all bebyggelse og infrastruktur ble ødelagt under krigen, og derfor preges bebyggelsen av nyere arkitektur. Varangerbotn er et av de sentrale stedene for samisk kultur i Finnmark, med Varanger samiske museum. Varangerbotn transformatorstasjon ligger på en høyde langs E6 rett øst for sentrum og setter sitt preg på landskapet i form av tekniske inngrep med kraftledninger ut til alle himmelretninger.

Delområdet vurderes til lavere delen av **middels verdi**.

Figur 4-26 Varangerbotn med fjorden som sentralt landskapselement

Figur 4-27 Varangerbotn transformatorstasjon

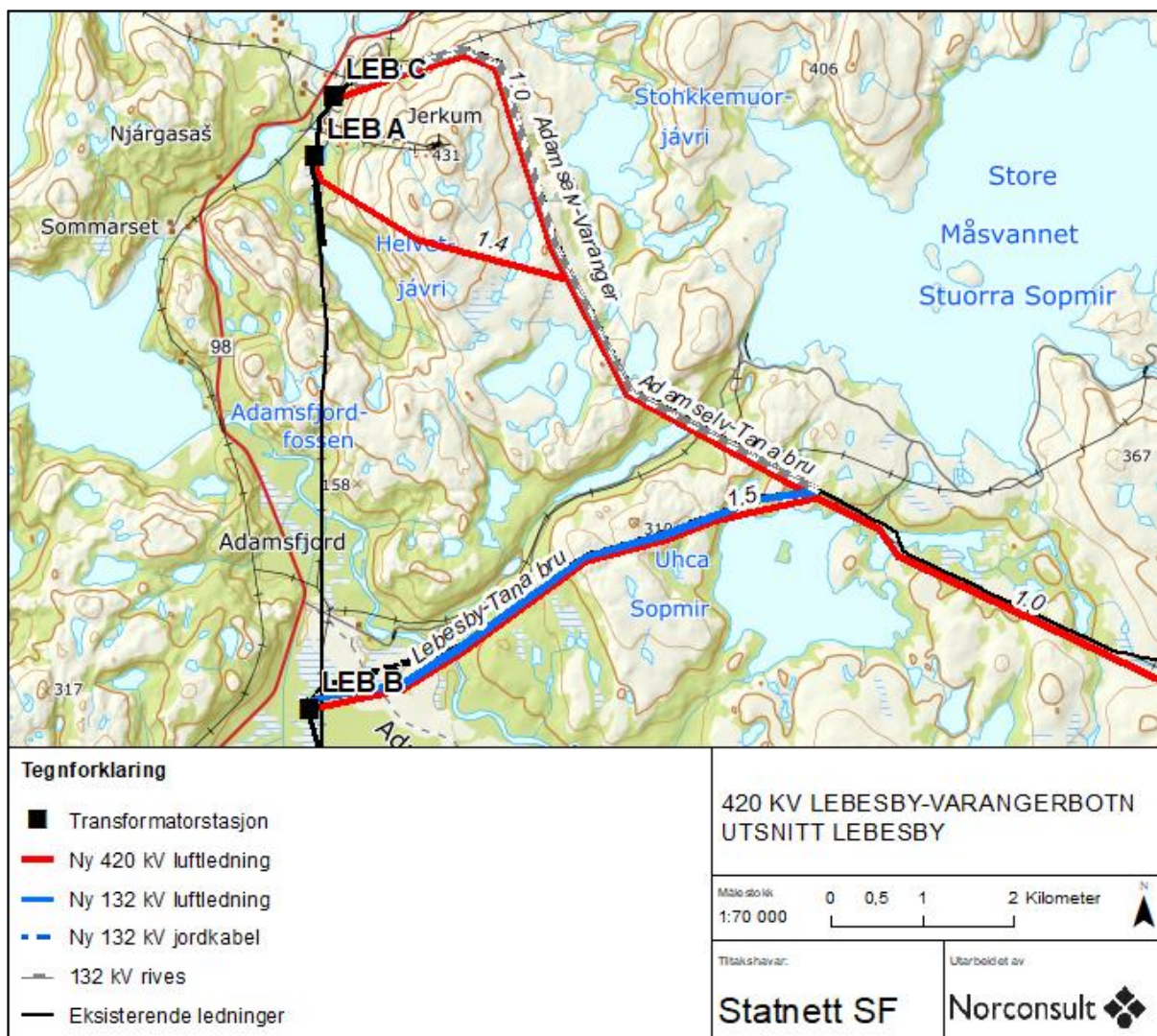
4.3 Påvirkning og konsekvensvurdering

4.3.1

Adamselv- Sopmir Uhca

Ved Adamselv har Statnett vurdert tre ulike plasseringer av en ny transmisjonsnett-stasjon, Lebesby A, B og C. Stasjonene med tilhørende innføring fra Skaidi er konsekvensutredet og omhandlet i konsesjonssøknaden for strekningen Skaidi-Adamselv og er ikke nærmere omtalt her. Det samme gjelder nødvendige omlegginger av eksisterende 132 kV inn og ut av Lebesby transformatorstasjon.

Kun ny 420 kV-ledning fra ny Lebesby stasjon til Varangerbotn skal vurderes i denne utredningen.

Figur 4-28. Oversikt over ledningsføringer ut fra de tre stasjonsalternativene i Adamselv, Lebesby A, B og C.

4.3.1.1 Løsning 1A (1.0+1.4)

Alle de tre alternativene i denne delstrekningen er korte sammenlignet med de andre delstrekningene. Alternativ 1A er den eneste av de tre innføringsalternativene som vil gå et stykke i jomfruelig terreng og ikke bygges parallelt med eksisterende 132kV ledninger hele veien. Det trekker ned når det gjelder påvirkning på tema landskap. Traseen vil bli mest synlig der den forserer horisonten oppe på fjellet Jerkum. Traseen vil bli synlig både fra fylkesveien og fra bebyggelse i området, men kun som fjernvirkning da nærmeste bolig ligger ca. 1 km fra ledningen. Oppe på fjellet følger traseen fjellkanten på østsiden av Helvetesvannet og skrår innover mot eksisterende ledningstraseer. Her følger den eksisterende traseen sørøstover og krysser dalen som leder opp mot Store Måsvannet og vannet Sopmir. Det er allikevel ikke uproblematisk med parallellføring i dette tilfellet ettersom det er så stor forskjell i dimensjoner på eksisterende og ny ledning. Der ledningen går parallelt med eksisterende ledninger vil det nye inngrepet tilføre større grad av visuelt rot og urytme i de tekniske inngrepene.

Tiltak 1A vurderes å forringe landskapet og samlet sett vurderes det i den øvre enden av kategorien noe forringet. Delområdenes verdi innenfor strekningen er vurdert til høy og middels verdi. Størsteparten av delstrekningen går allikevel gjennom områdene vurdert til middels verdi. Sammenlagt blir konsekvensen av tiltaket dermed liten negativ (-), men tett på middels for tema landskap.

Figur 4-29 Visualisering sett fra Fv 98 av ny Lebesby A transformatorstasjon hentet fra konsekvensutredningen «Ny 420 kV kraftledning Adamselv - Lakselv – Skaidi» utarbeidet av Multiconsult i desember 2020. Rød strek er lagt på bildet for å illustrere hvor alternativ 1.4 vil gå inn mot stasjonen.

Figur 4-30 Trasé for alternativ 1.4 på østsiden av Helvetesvannet ned mot transformatorstasjon alternativ A. Bildet er tatt fra helikopter ved Jerkum

Figur 4-31 Antatt ledningstrasé 1.4 østover fra kanten av fjellet Jerkum til eksisterende ledningstrasé mot Sopmir. Bildet er tatt fra en av de mindre toppene sør for det høyeste punktet på Jerkum.

4.3.1.2 Løsning 1B (1.5)

Lebesby B innebærer ny stasjon på Adamssletta i Adamsfjorddalen og traséalternativ 1.5 ut fra stasjonen. 420kV ledningen vil da bli liggende parallelt med 132 kV Adamselv-Varangerbotn og Adamselv-Tana som da vil være lagt om som en del av prosjektet Skaidi-Lebesby/Adameelv. De to 132 kV-ledningene inngår som en del av 0-alternativet i denne utredningen. Blir Lebesby B valgt som løsning gjennom Skaidi-Lebesby/Adamselv-prosjektet vil dagens to 132 kV-ledninger bli revet frem til punktet hvor alternativ 1.5 møter 1.0. Se Figur 2-2. Dette tiltaket utredes også gjennom nevnte prosjekt og inngår som en forutsetning i 0-alternativet til dette oppdraget.

Traseen i alternativ 1.5 vil bygges på sørsiden av 132kV ledningene. Traseen vil være godt synlig i det flate og åpne landskapsrommet rundt Adamssletta, spesielt der ledningen forserer åsryggen Válljohskáidi. Det vil bli behov for ryddegater ned fra denne ryggen, som også vil bli godt synlig i det åpne landskapet, men alt i alt vil landskapet forringes i begrenset grad med tanke på at det allerede vil være bygget ut en ny transformatorstasjon samt to ledninger i samme trasé. Alle de tekniske inngrepene vil utgjøre en stor endring av landskapet rundt Adamssletta. At det er så stor forskjell i dimensjoner på eksisterende og ny ledning vil, som beskrevet i forrige alternativ, føre til større grad av visuelt rot og urytme i de tekniske inngrepene. Å øke korridoren for tekniske inngrep, inkludert ryddegater fra to til tre ledninger er heller ikke en ubetydelig endring. Strekingen med ny ledning er vel og merke den korteste av alternativene; i underkant av 6 km.

Påvirkningsgraden for tiltak 1B (trasé 1.5) vurderes å ligge i øvre ende av kategorien noe forringet. Delområdenes verdi innenfor strekingen er vurdert til høy og middels verdi. En stor del av delstrekingen går gjennom området vurdert til høy verdi. Sammenlagt vurderes konsekvensen av tiltaket i samme kategori som alternativ 1A til liten negativ (-), men tett på middels negativ.

Figur 4-32 Bildet er tatt på Adamssletta vest for brua, som kan skimtes på bildet. Rød strek viser antatt ny 420kV trasé parallelt med to blå for 132kV-ledningene

Figur 4-33 Utsnitt av visualisering av ny 420kV ledning ved vannet Sopmir av alternativ 1.5

4.3.1.3 Løsning 1C (1.0)

Dersom Lebesby C (utbygging ved siden av eksisterende stasjon) velges som stasjonstomt vil en ny 420 kV-ledning følge 1.0-alternativet, dvs. parallelt med de to 132 kV-ledningene som i dag går fra Adamselv til henholdsvis Varangerbotn og Tana bru. Den nye ledningen er planlagt sør for dagens to ledninger.

Ledningsalternativ 1.0 vil forringe landskapsopplevelsen ytterligere på strekningen, ettersom ny ledning vil ha betydelig større dimensjoner enn eksisterende master (tilnærmet dobbelt så høye) og tilføre større grad av visuelt rot og urytme i landskapsbildet.

Dette vil bli mest synlig der mastene kan ses i silhuett mot horisonten, spesielt rett ovenfor eksisterende stasjon, rundt nordsiden av fjellet Jerkum. Alternativet vil også bli synlig fra bebyggelse i området, se figuren under. **Tiltak 1C (alternativ 1.0) vurderes å forringe landskapet og samlet sett vurderes det i den øvre enden av kategorien noe forringet. Delområdenes verdi innenfor strekningen er vurdert til høy og middels verdi. Kun en liten del av alternativet går gjennom området vurdert til høy verdi Sammenlagt blir konsekvensen av tiltaket dermed liten negativ (-), men tett på middels for tema landskap.**

Figur 4-34 Eksisterende ledninger ned mot Lebesby transformatorstasjon sett fra bebyggelsen innerst i vika ved Seivikneset. Løsning 1C vil medføre en ekstra 420kV ledning til høyre for eksisterende ledninger. Nye master får større dimensjoner enn eksisterende master.

Det er vanskelig å prioritere mellom disse alternativene. Både alternativ 1A, B og C vil bli synlig fra vei og bebyggelse, men kun en liten del av strekningen og et fåtall master for alternativ 1A og C. For alternativ 1C vil de tekniske inngrepene samles med eksisterende ledninger, men forskjellen mellom gamle og nye master vil bli påfallende og godt synlig. Ved alternativ 1A vil det bli synlige tekniske inngrep på begge sider av fjellet Jerkum. Alternativ 1B vil bli godt synlig i det store landskapsrommet rundt Adamssletta, som er vurdert til stor verdi, det er allikevel det korteste alternativet og det samler de tekniske inngrepene. Det er lite som skiller alternativene og vurderingene for prioritering.

Tabell 4-4 Oppsummering av verdi, påvirkning og konsekvenser på delstrekning 1.

Utbyggingsløsning	Løsning 1A	Løsning 1B	Løsning 1C
Stasjonsvalg*	Lebesby A	Lebesby B	Lebesby C
Nybygging ledninger	Ny 420 kV (alternativ 1.4-1.0) frem til punkt nord for Sopmir Uhca	Ny 420 kV (alternativ 1.5) frem til punkt nord for Sopmir Uhca	Ny 420 kV (alternativ 1.0) frem til punkt nord for Sopmir Uhca
Samlet verdivurdering	Middels	Middels	Middels
Samlet vurdering av påvirkningsgrad	Noe forringet	Noe forringet	Noe forringet
Samlet vurdering av konsekvensgrad	-	-	-
Prioritering (1-3)	3	2	1

* Transformatorstasjonen er ikke en del av utredningsgrunnlaget

Sopmir Uhca-Tana bru

4.3.2 Ny kraftledning vil gå som parallellføring gjennom hele delstrekningen, men det vil være en betydelig forskjell i utseende og dimensjon på mastene fra eksisterende til ny ledning. Nye master vil i gjennomsnitt bli nesten dobbelt så høye og veksle mellom to ulike mastetyper; M-master med bardunering som bæremaster og standard portalmaster i forankringspunkt og avspenningspunkt. Dette vil føre til en betydelig grad av visuelt røt og urytme i de tekniske inngrepene. Den nye 420 kV ledningen vil gå gjennom et viddelandskap hvor blokkmark dominerer. Den storskala landskapskarakteren gir en viss tåleevne, men mangel på vegetasjon gjør delstrekningen sårbar for inngrep i form av at inngrepet vil være synlig fra lang avstand. Det er ikke en ubetydelig forskjell å gå fra 2 til 3 parallelle ledninger i breddeutvidelse og de tekniske inngrepene blir betydelig mer synlig for folk som ferdes inne på vidda. Det vurderes likevel som positivt at ledningen parallellføres med eksisterende ledninger for å samle tekniske inngrep i så stor grad som mulig i et ellers stort, sammenhengende, urørt naturlandskap som Laksefjordvidda. Men ny 420 kV-ledning vil forringe landskapsopplevelsen på strekningen, mest på grunn av de store dimensjonene i forhold til eksisterende master. Det er få hytter/gammer tett på ledningen, men det finnes noen få. Fra disse vil landskapsbildet forringes ytterligere som følge av tiltaket.

Tiltaket (alternativ 1.0) vurderes å forringe landskapet på vidda selv om det er parallellføring hele veien. Verdien på delområdet er vurdert til middels verdi. Sammenlagt blir konsekvensen av tiltaket dermed vurdert til middels (- -) for tema landskap.

Figur 4-35 Visualisering av ny 420kV ledning ved vannet Sopmir.

Figur 4-36 Visualisering av ny 420kV ledning på sørsiden av eksisterende 132 kV ledninger ved Gabbatkanalen.

Figur 4-37 Nærmere utsnitt av visualisering ved Gabbatkanalen.

Figur 4-38 Visualisering av ny 420kV ledning sett fra hytta på neset ved Sommervannet

Figur 4-39 Utsnitt 1 fra visualisering av ny 420kV ledning sett fra hytta på neset ved Sommervannet.

Figur 4-40 Utsnitt 2 fra visualisering av ny 420kV ledning sett fra hytta på neset ved Sommervannet.

Figur 4-41 Visualisering av ny 420 kV ledning ved utløpsosen av Sommervannet

Utbyggingsløsning	Løsning 2A
Stasjonsvalg	-
Nybygging ledninger	Ny 420 kV (alternativ 1.0) fra punkt nord for Sopmir Uhca til Tana bru sentralnettstasjon
Samlet verdivurdering	Middels
Samlet vurdering av påvirkningsgrad	Forringet
Samlet vurdering av konsekvensgrad	--

4.3.5 Tana bru- Varangerbotn

Endepunktet for den nye 420-kV-ledningen vil være en ny transmisjonsnett-stasjon i området Tana bru til Varangerbotn. Statnett har utredet 5 mulige plasseringer for denne stasjonen, TAN (Tana), SEI A (Seidafjellet A), SEI C (Seidafjellet C), VAR A (Varangerbotn A) og VAR B (Varangerbotn B).

4.3.2.1 3A TAN

Dersom forbindelsen avsluttes ved stasjonsalternativ TAN avsluttes 420 kV-ledningen her, alternativ 1.0 (TAN). Se Figur 2-3. Innføringen fra de to regionalnettets-ledningene som kommer fra vest, parallelt den nye 420 kV-ledningene, tilkobles den nye stasjonen. Det etableres en tilkobling på 132 kV forbindelsen mot Tana bru transformatorstasjon. Dette innebærer noe ombygging sør og vest for stasjonen. Fra Tana bru tilkobles Tana bru-Skogfoss (132 kV), men her gjenbrukes eksisterende ledning slik den er i dag.

Fra Tana transmisjonsnett-stasjon blir det en 132 kV-avgang mot øst, Tana-Kirkenes. Denne forbindelsen gjenbraker eksisterende 132 kV-ledning slik den er i dag uten nye tiltak.

Eksisterende 220 kV-ledning, Ivalo-Varangerbotn vil bygges om for å kunne tilkobles stasjonen. Dette innebærer en ny trase på ca. 12 km opp til Tana transmisjonsnett-stasjon som vist i Figur 2-3. Denne forbindelsen vil da avsluttes i Tana. Dette medfører at ca. 13 km av denne forbindelsen kan rives.

TAN stasjon blir da en stasjon med 420 kV, 220 kV og 132 kV og vil medføre et opparbeidet stasjonsareal på ca. 78 daa samt en ny permanent adkomstvei på ca. 800 meter fra Tanafjordveien.

Figur 4-42 Visualisering av stasjonsalternativ 3A TAN med Tanaelva i bakgrunnen.

Ny Tana bru transformatorstasjon ligger godt plassert i landskapet, på et flatt område, på en av de øverste grusterrassene lengst fra breddene av Tanaelva. Stasjonen vil få god bakgrunnsdekning beliggende inntil en større terrengform, med en bratt åsrygg i bakkant. Stasjonen har en tilbaketrukket, anonym beliggenhet og vil ikke bli synlig fra bebyggelse eller vei. Stasjonen ligger ved eksisterende ledningstraseer. Stasjonen vil ikke bli synlig fra Tana bru. Tiltaket er allikevel et svært stort inngrep i landskapet på grunn av dimensjonene, men har en god beliggenhet for tiltak av denne skalaen med god forankring i landskapsformen i bakkant.

Ny 420 kV fra TAN stasjon er det korteste alternativet for bygging av ny 420 kV-ledning og unngår nytt spenn over Tana-elva.

Når det gjelder omlegging av 132 kV-ledningene blir det minimale endringer på Adamselv-Varanger-ledningen. Det er positivt at en del av Adamselv-Tana Bru ledningen kan rives rett bak stasjonen i spennet over Mohkkeveaijohka. Ny trasé følger bakkanten av åsryggen ned til ny Tana stasjon. Det vil bli behov for ryddebelte her. Nye traseer inn mot Tana stasjon vurderes til å bli lite synlige i landskapet, hovedsakelig på grunn av kort strekning, men omleggingen ned åsryggen vil bli noe synlig sett nordfra. Omleggingen medfører ikke at noen av de eksisterende 132 kV-ledningene mellom Tana og Varanger kan rives, det vil fortsatt være to spenn over Tanaelva som i dag, ett sør for, og ett nord for Tana bru.

Når det gjelder omlegging av 220 kV Ivalo-Kirkenes vil denne legges i helt ny trasé. Ny trasé medfører ny kryssing av Tanaelva rett sør for Skiippagurra. Traseen går i et mer eksponert område på vestsiden av elva enn eksisterende trasé og terreng på østsiden. Det er mer kupert og høyereliggende terreng på vestsiden enn på østsiden av Tanaelva. Ledningen vil komme nærmere bebyggelse, men vil også gå gjennom

områder uten tekniske inngrep i dag. Ledningen vil krysse flere veier og eksisterende kraftledninger (lavere spenningsnivå) enn i dag. At eksisterende ledning kan rives 13 km veier ikke opp for de negative konsekvensene ved å bygge i ny trasé på 12 km. Strekingen som kan rives går delvis parallelt (med en avstand på 200-300 m) med en ledning som uansett ikke skal rives. Dette løsningsalternativet er ikke med på å samle tekniske inngrep i landskapet, men bidrar til å spre de ytterligere.

For tiltaksalternativ 3A med stasjonsalternativ TAN vurderes stasjonsplasseringen som god, men bygging av omlegging av Ivalo-ledningen i ny trasé med ny kryssing over Tana-elva som en betydelig negativ påvirkning på landskapet. Verdien av området er vurdert til stor. Sammenlagt vil alle tiltakene forringe landskapsbildet og konsekvensen av tiltaket blir dermed middels (- -), men ligge på grensen til stor (- - -) på grunn av stor verdi for tema landskap.

Tabell 4-5. Vurderte konsekvenser for utbyggingselementer i løsning 3A med Tana (TAN) som endepunkt.

Utbyggingsløsning 3A, Stasjonsvalg TAN	
Konsekvensvurdering TAN stasjon	Forringet (- -)
Konsekvensvurdering ny 420 kV – Alternativ 1.0 (TAN)	Ubetydelig (0)
Konsekvensvurdering omlegging 132 kV – Adamselv-Varanger sløyfes innom stasjonen. – Adamselv-Tana bru bygges om med ca. 2 km i ny tras og riving av ca. 2,3 km.	Noe forringet (-)
Konsekvensvurdering omlegging 220 kV – Ivalo-Kirkenes føres inn til Tan med ca. 12 km i ny trase – Ca. 13 km rives frem til Varangerbotn	Forringet (- -)
Prioritering (1-5)*	5

* Prioritering mellom de fem utbyggingsalternativene i delområde 3 hvor 1 vurderes å gi minst miljølemp og 5 vurderes å gi størst.

4.3.2.2 3B SEI A

Velges stasjonsalternativ SEI A avsluttes 420 kV-ledningen her, alternativ 1.0 (SEI A). Se Figur 2-4.

Tilsvarende som for Tana-alternativet vil de to 132 kV-ledninger fra Lebesby og Tana bru føres inn til stasjonen. Mot øst blir det to 132 kV-avganger mot henholdsvis Kirkenes og Skogfoss. Disse gjenbraker eksisterende ledninger uten nye tiltak med unntak av selve utføringen som bygges ny. Velges dette alternativet vil 220 kV-ledningen fra Ivalo avsluttes her. Dette innebærer en kort omlegging inn til stasjonen. Resterende ca. 6 km av dagens forbindelse videre mot Varangerbotn kan da rives. Se Figur 2-4.

Når det gjelder ny 420 kV medfører denne stasjonsplasseringen at det blir ny kryssing av Tanaelva parallelt med eksisterende 132kV nord for Tana bru. Spennet over elva er ikke synlig fra tettstedet Tana bru idag, men føringen videre østover opp åsen er og vil bli mer synlig med parallell ledning og bredere ryddebelt. Spennet er ca 500 m langt med i overkant av 30 m høye spennmaster og er et markant teknisk inngrep i landskapet i dag, godt synlig fra elvas bredder, men også fra bebyggelsen og kulturlandskapet i Seida og Vestre Seida og sørover mot spennet. Både boliger og fritidsbebyggelse vil bli visuelt påvirket. Det nye

spennet vil få like høye spennmaster som eksisterende ledning, men med noe grovere liner og mastekonstruksjon. Spennet er ikke merkepliktig for luftfart. Det er en del relativt høy vegetasjon i nærområdet rundt spennmastene og rundt den nærmeste bebyggelsen som skjærer endel og reduserer de visuelle virkningene av spennet sett fra de nærmeste boligene, men der det ikke er skjermende vegetasjon, som nede ved elvebredden og på kanten av grusterrassene, vil tiltaket være av betydelig karakter og dimensjoner i dette landskapet, og forringe landskapsopplevelsen ytterligere sammenlignet med i dag.

Figur 4-43 Visualisering av nytt spenn (420 kV) over Tanaelva. Det går parallelt med eksisterende 132 kV-ledning.

Figur 4-44 Utsnitt 1 av visualisering av nytt spenn (420 kV) over Tanaelva. Det går parallelt med eksisterende 132 kV-ledning.

Figur 4-45 Utsnitt 2 av visualisering av nytt spenn (420 kV) over Tanaelva. Det går parallelt med eksisterende 132 kV-ledning.

Ledningen vil videre østover bygges parallelt med eksisterende ledninger over Seidafjellet og vil herfra ta av sørover inn til ny SEI A stasjon noe som medfører ny ledning i ny trasé på litt over 1 km med bl.a. kryssing over E6. 420 kV ledningen vil få betydelig større dimensjoner enn dagens 132 kV ledninger, som tidligere omtalt.

SEI A stasjon medfører et opparbeidet stasjonsareal på ca. 80 daa samt en ny permanent adkomstvei på ca. 500 meter fra E6.

Figur 4-46 Visualisering av stasjonsplassering SEI A fra hyttefelt mellom Gjeddevann og Rovvejávri.

Stasjonen ligger åpent og synlig til i det store, åpne landskapsrommet i dette myr- og heilandskapet. Stasjonen ligger nokså nært hytteområdet ved Rovvejávri og vil bli synlig fra hyttebebyggelsen i øst, samt godt synlig i landskapet rundt sett fra høyere liggende terreng. Stasjonen vil i mindre grad være synlig fra E6 på grunn av en høyere rygg mellom veien og stasjonen. SEI A er det alternativet som ligger lengst unna eksisterende 132kV trasé av de fem alternativene.

Når det gjelder omlegging av 132kV vil det i tillegg til ny 420kV ledning inn til SEI A bli fire nye 132kV ledninger i to nye traseer inn og ut til ny stasjon fra eksisterende trasé. Traseene går nært hytteområdet ved Rovvejávri, krysser E6 og det vil bli behov for ryddebelte. De nye traseene inn mot SEI A blir mest synlige sett fra E6, vannet og fra hyttene i området, spesielt kryssingen over E6, traseen i lia opp mot Sáttovárri og traseen med ryddebelte langs vannet Rovvejávri vil bli synlige.

Omleggingen av 220kVledningen vil medføre positiv konsekvens for landskap da ny innføring til stasjonen er vesentlig kortere enn strekningen på 6 km som kan rives.

For tiltaksalternativ 3B med stasjonsalternativ SEI A vurderes bygging av ny stasjon, nytt spenn over Tanaelva og omlegging av flere ledninger i nye traseer, å forringe landskapet betydelig sammenlignet med dagens situasjon. Verdien av delområdene er middels og høy verdi. Påvirkningen av tiltakene sammenstilt med verdien av delområdene medføre middels til store negative konsekvenser for tema landskap (- -), men også denne på grensen til (- - -).

Tabell 4-6. Vurderte konsekvenser for utbyggingselementer i løsning 3B med Seidafjellet A (SEI A) som endepunkt.

Utbyggingsløsning 3B, Stasjonsvalg SEI A	
Konsekvensvurdering SEI A stasjon	Sterkt forringet (- - -)
Konsekvensvurdering ny 420 kV – Alternativ 1.0 (SEI A)	Forringet (- -)
Konsekvensvurdering omlegging 132 kV – Dagens to 132 kV ledninger legges om inn til stasjonen, ca. 2 km ny trase	Forringet (- -)
Konsekvensvurdering omlegging 220 kV – Kort innføring av Ivalo-Kirkenes – Ca. 6 km rives frem til Varangerbotn	Forbedret (+)
Prioritering (1-5)*	4

* Prioritering mellom de fem utbyggingsalternativene i delområde 3 hvor 1 vurderes å gi minst miljølemp og 5 vurderes å gi størst.

Figur 4-47 Ny 420 kV-ledning vil bli synlig fra hytter i området rundt Rovvejåvri

Figur 4-48 Ved alternativ SEI A kan Ivalo-ledningen på sørsiden av Gjeddevatn rives (blå kryss over mastene som vil rives). Den vil legges om nordover inn til stasjonsalternativ SEI A til høyre i bildet (blå strek).

Figur 4-49 Utsnitt av visualisering av SEI A der Ivalo-ledningen på sørsiden av Gjeddevatn er fjernet.

4.3.2.3 3C SEI C

Velges stasjonsalternativ SEI C avsluttes 420 kV-ledningen her, alternativ 1.0 (SEI C). Se Figur 2-5.

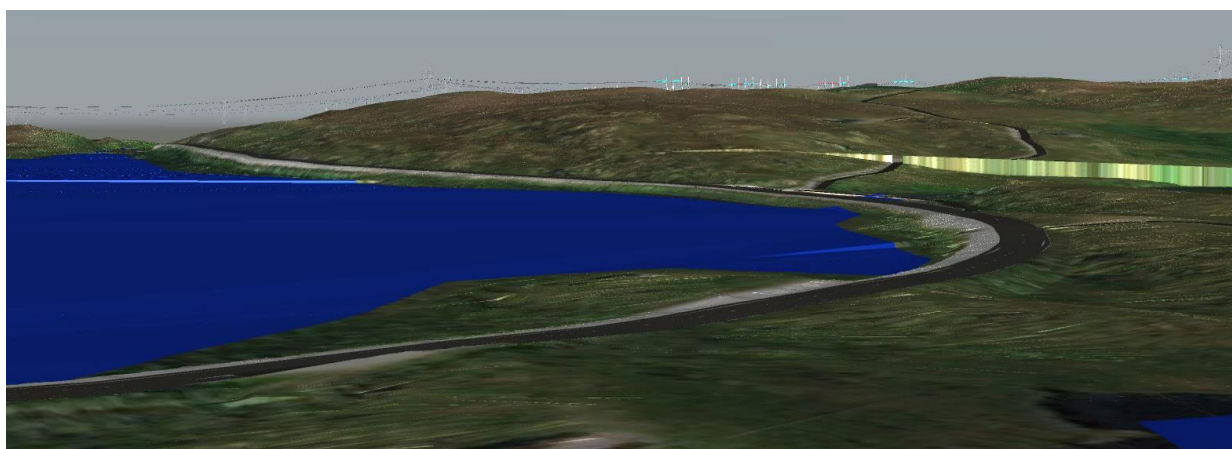
Tilsvarende som for de to tidligere beskrevne stasjonsalternativene vil de to 132 kV-ledninger fra Lebesby og Tana bru føres inn til stasjonen. Mot øst blir det to 132 kV-avganger mot henholdsvis Kirkenes og Skogfoss. Disse gjenbruker eksisterende ledninger uten nye tiltak med unntak av selve utføringen som bygges ny. Velges dette alternativet vil 220 kV-ledningen fra Ivalo avsluttes her. Dette innebærer en kort omlegging inn til stasjonen. Resterende ca. 3,5 km av dagens forbindelse videre mot Varangerbotn kan da rives. Se Figur 2-5.

SEI C transformatorstasjon medfører et opparbeidet stasjonsareal på ca. 90 daa samt en ny permanent adkomstvei på ca. 1,5 km fra E6.

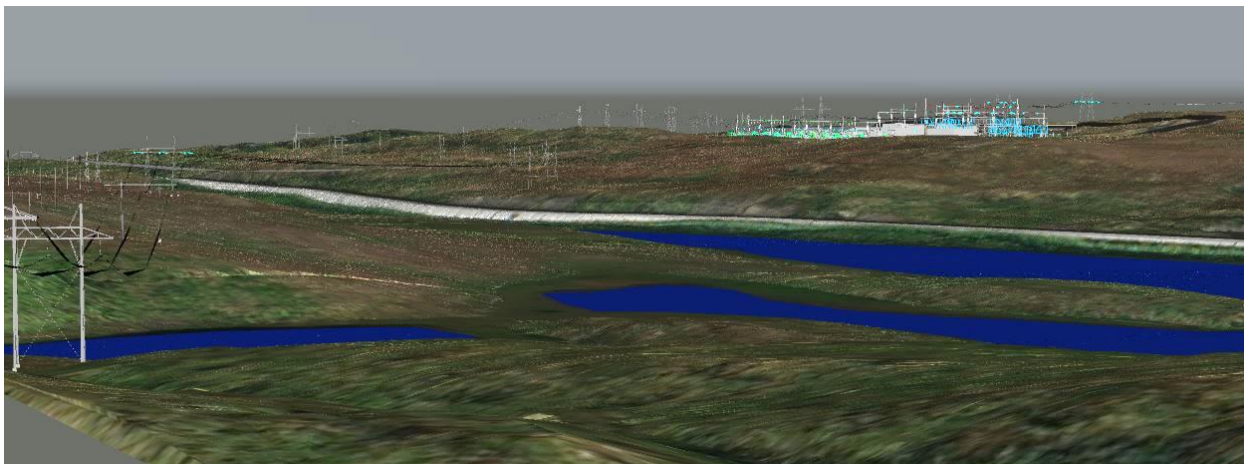
Dette stasjonsalternativet er kommet frem gjennom den pågående dialogen med reindriftsnæringa og Statnett har besluttet at det skal inngå som en del av konsekvensutredningene etter dialog med NVE.

Figur 4-50 Modellbilde av adkomst til stasjonsalternativ SEI C sett fra E6. Stasjonen blir lite synlig fra E6 østfra pga. topografien, men omlegging av ledningene vil bli noe mer synlig enn dagens situasjon.

Figur 4-51 Modellbilde av stasjonsalternativ SEI C sett fra hytte ved Rovvejåvri. Stasjonen blir noe synlig fra E6 vestfra. Eksisterende ledningsspenn over E6 vil legges om nærmere utløpet av vannet i øst for innføring til stasjonen.

Figur 4-52 Modellbilde av stasjonsalternativ SEI C sett fra høyden på nordsiden av vannet Rovvejavri. Stasjonen ligger høyt i terrenget og vil derfor bli mer synlig jo høyere i terrenget en ser stasjonen fra.

Dette stasjonsalternativet ligger høyt plassert i terrenget, ligger åpent til i et stort landskapsrom, og vil bli godt synlig i landskapet generelt. Stasjonsplasseringen ligger nært eksisterende ledninger og nært E6, men selve stasjonen vil bli relativt lite synlig fra E6 østfra fordi veien ligger lavere i terrenget og i skjæring forbi dette området. Omlagte ledninger inn til ny stasjon vil ligge mer synlig til enn stasjonen sett fra veien. Stasjonen vil bli noe mer synlig fra E6 sett vestfra enn østfra. Stasjonen vil bli synlig fra fritidsbebyggelse rundt Gjeddevatn og Rovvejavri. Ettersom stasjonen ligger høyt i terrenget vil den på grunn av topografien i området bli mer synlig jo høyere i terrenget en ser stasjonen fra, og bli mer synlig fra hyttene som ligger høyt i terrenget eller på et stykke avstand med fri sikt, enn fra de nærmeste hyttene på nordøstsiden av Gjeddevatn. De nærmeste hyttene ligger kun ca. 500 m fra ny stasjon.

Ny 420 kV-ledning til dette stasjonsalternativet medfører i likhet med foregående alternativ ny kryssing av Tanaelva, større dimensjoner, for det meste parallellføring med eksisterende 132 kV-ledninger, men ny kryssing over E6 ca. 500 m lenger vest enn i dag, rett ved utløpet av Rovvejavri. Denne nye kryssingen av bekkedraget ved østenden av landskapsrommet rundt Rovvejavri vurderes som noe dårligere enn eksisterende kryssing som har en noe bedre landskapstilpasset lokalisering og linjeføring. Eksisterende ledninger rives på en strekning på ca 900 m. Ny 420 kV-ledning bygges på sørsiden av eksisterende 132 kV ledninger, noe som medfører at ledningen vil krysse over nordligste delen av vannet Rovvejavri. Ledningen vil bli godt synlig fra noen hytter og ferdsel på og langs Rovvejavri (også E6). Ny ledning vil forringe landskapsopplevelsen langs traseen. Stor grad av parallellbygging og samling av tekniske inngrep på strekningen vurderes imidlertid som positivt for landskap.

220kV ledningen legges om ca. 250 m på østsiden av hytteområdet rundt Gjeddevann. 3,5 km av ledningen videre østover kan dermed rives og vil medføre positiv konsekvens for landskap.

Størsteparten av alternativet ligger i delområder vurdert til middels verdi. For tiltaksalternativ 3C med stasjonsalternativ SEI C vurderes bygging av ny stasjon som det tiltaket som vil forringe landskapet i størst grad sammenlignet med omleggingen av ledninger. Omfanget av ny stasjon vurderes separat å medføre større negative konsekvenser for landskap enn den sammenlagte vurderingen for alle tiltakene og ender på middels negativ konsekvens / betydelig miljøskade for delområdene (- -) for tema landskap.

Tabell 4-7. Vurderte konsekvenser for utbyggingselementer i løsning 3C med Seidafjellet C (SEI C) som endepunkt.

Utbyggingssløsning 3C, Stasjonsvalg SEI C	
Konsekvensvurdering SEI C stasjon	Sterkt forringet (- -)
Konsekvensvurdering ny 420 kV – Alternativ 1.0 (SEI C)	Forringet (- -)
Konsekvensvurdering omlegging 132 kV – Dagens to 132 kV ledninger får mindre omlegginger ved stasjonstomten	Ubetydelig til liten (0/-)
Konsekvensvurdering omlegging 220 kV – Kort innføring av Ivalo-Kirkenes – Ca. 3,5 km rives frem til Varangerbotn	Forbedret (+)
Prioritering (1-5)*	2

* Prioritering mellom de fem utbyggingalternativene i delområde 3 hvor 1 vurderes å gi minst miljøulempe og 5 vurderes å gi størst.

4.3.2.4 3D VAR B

Velges stasjonsalternativ VAR B avsluttes 420 kV-ledningen her, alternativ 1.0 (VAR B). Se Figur 2-6.

Tilsvarende som for de tre beskrevne stasjonsalternativene over vil de to 132 kV-ledninger fra Lebesby og Tana bru føres inn til stasjonen. Mot øst blir det to 132 kV-avganger mot henholdsvis Kirkenes og Skogfoss. Disse gjenbruker eksisterende ledninger uten nye tiltak med unntak av selve utføringen som bygges ny. Velges dette alternativet vil 220 kV-ledningen fra Ivalo avsluttes her. Dette innebærer en kort omlegging inn til stasjonen. Resterende ca. 1,8 km av dagens forbindelse videre mot Varangerbotn kan da rives. Se Figur 2-6.

VAR B stasjon medfører et opparbeidet stasjonsareal på ca. 80 daa samt en ny permanent adkomstvei på ca. 430 meter fra E6.

Figur 4-53 Visualisering av stasjonsalternativ VAR B. Varangerfjorden kan skimtes i bakgrunnen. E6 går ytterst til venstre i bildet.

Stasjonsplasseringen for VAR B er ok plassert i terrenget, men ligger åpent til i et storskala landskapsrom som orienterer mot Varangerfjorden. Terrenget preges av myr og hei med lite skjermende vegetasjon og stasjonen vil bli godt synlig i landskapet sett fra områdene omkring, også fra E6. Stasjonstomta ligger i traseen til eksisterende ledninger og relativt nært E6 (400m), og vil bli godt synlig fra ett tun med hus/hytter som ligger rett nord for stasjonen og E6. Stasjonen vil kunne bli synlig fra bebyggelsen rundt Varangerbotn, men herfra er avstanden til nærmeste bebyggelse ca. 1,5 km og de visuelle virkningene vurderes som små.

Som for alternativ SEI C medfører ny 420 kV-ledning til denne stasjonsplasseringen ny kryssing av Tanaelva, større dimensjoner og kryssing over nordligste del av Rovvejávri. Kryssingen av E6 vil bli parallell med eksisterende 132kV ledninger. Ny ledning vil forringe landskapsopplevelsen langs traseen, men stor grad av parallellbygging og samling av tekniske inngrep på strekningen vurderes imidlertid som positivt for landskap.

Omleggingen av eksisterende 132 kV-ledninger er korte vil ikke medføre merkbare endringer i landskapsbildet.

Omleggingen av 220 kV-ledningen medfører også kort ny innføring, da stasjonen ligger i traseen til Ivalo-ledningen, og 1,8 km av ledningen videre østover kan dermed rives.

Tiltaksalternativ 3D med stasjonsalternativ VAR B vurderes nokså likt som SEI C og VAR til sammenlagt konsekvensgrad på middels negativ (- -) for tema landskap og er det utbyggingsalternativet som gis høyest prioritering på delstrekning 3. Det er riktignok lite som skiller de tre østligste utbyggingsalternativene.

Tabell 4-8. Vurderte konsekvenser for utbyggingselementer i løsning 3D med Varangerbotn A (SEI A) som endepunkt.

Utbyggingsløsning 3D, Stasjonsvalg VAR B	
Konsekvensvurdering VAR B stasjon	Sterkt forringet (- -)
Konsekvensvurdering ny 420 kV – Alternativ 1.0 (VAR B)	Forringet (- -)
Konsekvensvurdering omlegging 132 kV – Dagens to 132 kV ledninger får mindre omlegginger ved stasjonstomten	Ubetydelig (0)
Konsekvensvurdering omlegging 220 kV – Kort innføring av Ivalo-Kirkenes – Ca. 1,8 km rives frem til Varangerbotn	Forbedret (+)
Prioritering (1-5)*	1

* Prioritering mellom de fem utbyggingsalternativene i delområde 3 hvor 1 vurderes å gi minst miljøulempe og 5 vurderes å gi størst.

4.3.2.5 3E VAR A

Lengst øst av de fem stasjonsalternativene er VAR A, som vil etableres rett sør for dagens regionalnettstasjon. Se Figur 2-7. VAR A medfører et opparbeidet stasjonsareal på ca. 70 daa samt en ny permanent adkomstvei på ca. 250 meter fra E6.

Dette stasjonsalternativet vil kun medføre mindre ombygginger av eksisterende ledninger som allerede i dag møtes i dette knutepunktet. Stasjonen tilkobles de to 132 kV-forbindelsene fra vest (Lebesby/Tana bru), ledningen fra Ivalo og eksisterende 132 kV-forbindelse mot Skogfoss og Kirkenes.

Figur 4-54 Visualisering av stasjonsalternativ VAR A. Stasjonen bygges ved siden av eksisterende stasjon, noe lavere i terrenget, men vil komme tett på flere boliger og medføre svært negative visuelle virkninger for disse.

Eksisterende stasjon ligger på en høyde tett på E6 rett vest for Varangerbotn sentrum. Eksisterende stasjon ligger svært godt synlig til i landskapet, både sett fra Varangerbotn sentrum og fra områdene rundt. Ny stasjon ligger i så måte bedre plassert i landskapet, ca. 15 høydemeter lavere i terrenget enn dagens stasjon, med terrengformer rundt som er med på å redusere synligheten av den i landskapet. Det er i tillegg endel skjermende vegetasjon rundt tomta og ny utvidelse av stasjonen vil i mindre grad enn den eksisterende stasjonen bli synlig fra laveliggende områder i Varangerbotn og fra E6.

Den nye stasjonen ligger, i likhet med den eksisterende, svært tett på et fåtall boliger øst og vest for dagens stasjon.¹ Ca. 7-8 boliger ligger innenfor 250 m avstand til ny stasjon. ² Spesielt de tre nærmeste boligene på vestsiden av dagens stasjon og ledninger, vil få betydelige negative visuelle virkninger av ny stasjon i dette området.

Landskapet er i større grad småskala i Varangerbotn med mindre landskapsrom sammenlignet med landskapet lenger vest på heia ved VAR B. Et storskala landskapsrom tåler bedre et såpass stort inngrep som en ny stasjon av denne størrelsen vil være.

Stasjonstomta ligger på myr/dyrka mark og det vil kreves en del masseutskiftning i området. Det er ikke tatt stilling til hvor eksisterende masser vil deponeres.

Dagens to 132 kV-ledninger og Ivalo-ledningen får kun mindre omlegginger lokalt ved ny stasjon da denne er plassert i eksisterende trasé. Tomta ligger i traseen til eksisterende ledninger og vil samle tekniske inngrep på en god måte.

For ny 420 kV-ledningstrasé til stasjonsalternativ VAR A er dette det lengste alternativet med nybygging av ledning. I likhet med alternativ SEI A, SEI C og VAR B medfører dette alternativet samme kryssing av Tanaelva og større dimensjoner på ny ledning sammenlignet med eksisterende ledninger. Med kun

¹ Vurderingen tar ikke hensyn til innløsning av boliger. Vurderingen er gjort på bakgrunn av det underlagsmateriale som er gitt av Statnett på utredningens tidspunkt. Løsningene er ikke detaljprosjektert, og ikke avgjort hvilke boliger som ved denne utbyggingsløsningen vil bli innløst. Innløsning av boliger vil ha betydning for prioritering av alternativene for tema landskap.

² Henviser til Fagrapport naturressurser, annen arealbruk, støy, forurensning og verdiskapning, s. 64.

parallellbygging med eksisterende 132 kV-ledninger og så stor grad av samling av tekniske inngrep, vurderes utbyggingsløsning 3E som et ok alternativ for landskap, men ny ledning vil allikevel forringe landskapsopplevelsen langs traseen.

For tiltaksalternativ 3E med stasjonsalternativ VAR A vurderes stasjonsplasseringen som god i så måte at den samler tekniske inngrep og ligger godt plassert i terrenget, mindre synlig enn eksisterende stasjon, men graden av negativ visuell påvirkning sett fra den nærmeste bebyggelsen blir svært stor og dette trekker alternativet ned sammenlignet med VAR B og SEI C. Størstedelen av strekningen ligger i delområder vurdert til middels verdi. Sammenlagt vurderes konsekvensen av tiltaket å bli middels negativ (- -) for tema landskap.

Tabell 4-9. Vurderte konsekvenser for utbyggingselementer i løsning 3E med Varangerbotn A (VAR A) som endepunkt.

Utbyggingsløsning 3E, Stasjonsvalg VAR A	
Konsekvensvurdering VAR A stasjon	Sterkt forringet (- -)
Konsekvensvurdering ny 420 kV – Alternativ 1.0 (VAR A)	Forringet (- -)
Konsekvensvurdering omlegging 132/220 kV – Dagens to 132 kV ledninger får mindre omlegginger ved stasjonstomten – Mindre omlegging av Ivalo-Varangerbotn	Ubetydelig (0)
Prioritering (1-5)*	3

* Prioritering mellom de fem utbyggingsalternativene i delområde 3 hvor 1 vurderes å gi minst miljøulempe og 5 vurderes å gi størst.

Figur 4-55 Varanger transformatorstasjon i dag. Bildet er tatt fra helikopter. Utvidelse av stasjonstomt er vist med hvit firkant og ny 420 kV ledning med rød strek.

Tabell 4-10 Oppsummeringstabell konsekvenser landskap delstrekning 3, samt prioritering.

Utbyggingsløsning	Løsning 3A	Løsning 3B	Løsning 3C	Løsning 3D	Løsning 3E
Stasjonsvalg	Tana (TAN)	Seidafjellet A (SEI A)	Seidafjellet C (SEI C)	Varangerbotn B (VAR B)	Varangerbotn A (VAR A)
Nybygging ledninger	Se Figur 2-3	Figur 2-4	Figur 2-5	Figur 2-6	Figur 2-7
Riving ledninger	Se Figur 2-3	Figur 2-4	Figur 2-5	Figur 2-6	Figur 2-7
Samlet verdivurdering	Stor verdi	Middels verdi	Middels verdi	Middels verdi	Middels verdi
Samlet vurdering av påvirkningsgrad	Forringet	Forringet	Forringet	Forringet	Forringet
Samlet vurdering av konsekvensgrad	--	--	--	--	--
Prioritering (1-5)*	5	4	2	1	3

* Prioritering mellom de fem utbyggingsalternativene i delområde 3 hvor 1 vurderes å gi minst miljølempe og 5 vurderes å gi størst.

Påvirkningsgrad og konsekvenser i anleggsfasen

I anleggsfasen vil det generelt være mye aktivitet som følge av transport av mastestål, liner, isolatorer, fundamenter/betong og annet anleggsutstyr som gravemaskiner og brakker som må fraktes til masteplassene. Hovedprinsippene for ledningsbyggingen er av materialer inn til ledningstraseen langs vinterveier. Dette vil redusere behovet for helikopterbruk til utstyr- og materialtransport, og foregå uten å sette varige spor i terrenget. Transportveiene inn til traseen er vist på kart i figur 2-10 og 2-11. Dette er eksisterende veier eller barmarksveier som vil bli opparbeidet som vinterveier på snødekt mark. Det vil bli transport med ATV og gravemaskin langs eksisterende barmarksløyper inn til ledningstraseen. Det vil også foregå noe terrengtransport på barmark med ATV og gravemaskin langs ledningstraseen, stort sett langs etablerte kjørespor (fra byggingen av eksisterende 132 kV ledninger). Disse vil da i utgangspunktet bli benyttet ut fra den standarden de har i dag. Fundamentering og mastereis vil bare kunne skje når været, snø og teleforhold tillater den type arbeid.

Statnett har så langt vurdert å etablere tre midlertidige hovedlagre i eller nær ledningstraseen. Disse krever et areal på ca. 5-10 daa, men er vurdert å ikke kreve opparbeiding av terrenget. Nord for Tana bru er det identifisert et eksisterende opparbeidet areal som Statnett vurderer å utvide noe. I utgangspunktet vurderes det å ikke tilbakeføre dette området, slik at dette blir en permanent utvidelse av dagens areal.

Ut over baseplassene vist i Figur 2-10 vil det bli etablert flere mindre mellomlagre i tilknytning til ledningstraseene. Videre vil det bli etablert mindre arealer til tromler og linestrekking. Disse er ikke endelig fastsatt og krever normalt ikke terrengoppbeidelse.

I tilknytning til transformatorstasjonene legges det til grunn at det etableres midlertidige brakkerigger og lagerområder på ca. 3-7 daa i umiddelbar tilknytning til disse. Dette er ikke kartfestet.

Det er sannsynlig at flere av stasjonstomtene ligger på områder som vil kreves noe masseutskiftning. Det er ikke tatt stilling til hvor nye masser vil komme fra eller eksisterende masser vil deponeres.

Arbeidet vil innebære noe støy-, støv- og lysforurensning, men aktivitetene forventes for øvrig å ha liten innvirkning på landskapsbildet. I tillegg vil de være av midlertidig karakter og for en kortere periode.

4.3.4 Anleggsfasen vurderes å ha liten betydning (-) for de samlede konsekvensene for landskapsbilde.

Tilknytning Varangerringen

Ifølge Statnetts vurderinger vil det være behov for to nye 132 kV-ledninger mellom Statnetts nye transformatorstasjon og et punkt på dagens ledning mellom eksisterende Varangerbotn og Leirpollen transformatorstasjoner. Minst ny ledningsbygging blir det dersom Varangerbotn A/B velges som endepunkt for Statnetts ledning. For Seidafjellet C og Seidafjellet A kan en ny tilknytning enten bygges parallelt med eksisterende ledninger mellom disse stasjonspunktene og dagens Varangerbotn transformatorstasjon eller man kan trekke de inn fra et punkt på Varangerbotn-Leirpollen, nord for Seidafjellet A/B. Første alternativ medfører totalt fire 132 kV-ledninger i parallell langs E6. Med Tana som endepunkt kan den mest nærliggende løsningen være å trekke to 132 kV-ledninger fra et punkt på Varangerbotn-Leirpollen via Luftjok-dalen og ned til ny Tana transformatorstasjon.

Figur 4-56. Del av Varrangeringen mellom Varangerbotn og Leirpollen

En tilkobling til Varrangeringen vil medføre at ytterligere områder som ikke er omtalt i denne rapporten berøres, spesielt Luftjokdalen. Omfanget av inngrep øker og det vil bli ytterligere en dobbel kryssing (2 ledninger) av Tanaelva i luftspenn dersom Tana stasjon velges.

I og med at en tilknytning til Varrangeringen ikke er planlagt/kartfestet tilsier det en overordnet faglig vurdering av mulige konsekvenser av et slikt tiltak. I tabellen under er det gitt en overordnet oversikt over mulige konsekvenser for landskap for de ulike stasjonsalternativene. De foreløpige vurderingene sammenfaller med konklusjonene i resten av konsekvensutredningen for landskap; at 3E (VAR A) kommer best ut og 3A med Tana som nytt transformeringspunkt medfører mye nybygging av kraftledninger på lavere spenningsnivå enn 420 kV for å muliggjøre tilknytning til ny stasjon.

For å kunne gjøre mer faglige etterprøvbare vurderinger av konsekvenser og anbefalinger mellom de 5 ulike utbyggingsløsningene, må det gjennomføres en mer detaljert planlegging av tilkoblingen til Varrangeringen. Nettløsning for tilkobling til varangeringen må beskrives på tilstrekkelig detaljnivå og kartfestes før dette kan bli gjort.

Tabell 4-11 Overordnet vurdering av mulige konsekvenser for landskap for tilknytning til Varangerringen

Utbyggingsløsning	Omtale	Prioritering
TAN	<ul style="list-style-type: none"> - Lengst tilknytningsalternativ. Antatt tilknytningstrasé gjennom Luftjodalen. - Ny kryssing av Tanaelva med to 132kV ledninger - Kryssing av den meandrerende elva Luovttejohka ved Seida på opptil flere steder i Luftjokdalen - Kryssing av områder med bebyggelse og dyrka mark - Kryssing av åpne landskapsrom og myr- og heiområder helt i øst - Ny trasé gjennom hele Luftjokdalen som i øvre deler framstår nokså urørt i dag. - Kryssing av den meandrerende elva Mohkkeveaijohka ved Vestre Seida - Kryssing av veier og eksisterende kraftledninger (lavere spenningsnivå?) - Kryssingen av elvedeltaet til Luovttejohka og kryssingen av Tanaelva ved Seida vil ha de mest negative effektene på landskap 	5
SEI A	<ul style="list-style-type: none"> - Enten fire 132 kV-ledninger i parallell langs E6 eller ny trasé med kryssing av åpne landskapsrom og større sammenhengende urørte myr- og heiområder i nord - Kryssing av E6 - Trasé i randsonen/kryssing av hytteområdet rundt Rovvejávri ved E6 - Kryssing av elva Souvkajohka helt i nord. - Kryssingen av større sammenhengende myr- og heiområder i nord vil ha de mest negative effektene på landskap, men strekningen er betydelig kortere enn alternativ tilknytning til TAN 	4
SEI C	<ul style="list-style-type: none"> - Enten fire 132 kV-ledninger i parallell langs E6 eller ny trasé med kryssing av åpne landskapsrom og større sammenhengende urørte myr- og heiområder i nord - Kryssing av E6 - Kryssingen av større sammenhengende myr- og heiområder uten tekniske inngrep fra før vil ha de mest negative effektene på landskap. Alternativet anses som litt bedre enn tilknytning til alternativ SEI A 	3
VAR B	<ul style="list-style-type: none"> - Samler tekniske inngrep i større grad enn de foregående alternativene - Unngår ny kryssing av E6 	2
VAR A	<ul style="list-style-type: none"> - Minimale endringer fra dagens situasjon 	1

4.4 Avbøtende tiltak

Generelle tiltak

- Nødvendig bredde på ryddebelte for 420 kV-ledning er 40 m, men det bør gjennomføres begrenset hogst, dvs. at ikke alle trærne innenfor 40-metersbeltet hugges på grunn av tilstrekkelig avstand opp til faseledning. En bevisst behandling av vegetasjonen langs ledningen bør ivaretas gjennom skjøtselsplaner for rydding.

4.4.1

- Det er mye lav skogvegetasjon med høyt beitetrykk på strekningen. Enkelte steder, der skogen er lav og spesielt på nye strekninger der det ikke er snakk om parallellføring, vil det virke avbøtende dersom man kan bygge traseen med høye nok master til at man kan unngå ryddegate under ledningen.
- For å redusere synlighet bør en vurdere isolatorer som reduserer lysrefleksjon, for eksempel kompositisolatorer, og matting av liner. Det er få strekninger der matting av liner ikke ville gi en positiv gevinst i dette åpne nordnorske viddelandskapet med lyse kvelder og midnattssol i sommerhalvåret.
- Områder som er midlertidig berørt ved bygging av kraftledningen skal istandsettes og tilpasses omkringliggende landskap.

4.4.2 Kabling

Det er i utredningsprogrammet nevnt at «*kabel (jord- og sjøkabel) som alternativ til luftledning skal gis en generell beskrivelse for spenningsnivåene 66 kV, 132 kV og 420 kV. Den generelle beskrivelsen skal eksemplifiseres og konkretiseres med en kort vurdering av følgende strekninger: Kryssing av Tanaelva. Statnett skal vurdere kabling av eksisterende 132 kV kraftledning.*»

Kabling istedenfor luftledning vil for tema landskap, i de aller fleste tilfeller, ha store positive virkninger og redusere de negative visuelle konsekvensene av luftledninger i landskapet. Kabling bør vurderes i områder med løsmasser, bebyggelse, kulturlandskap og langs infrastruktur som f.eks. veier, eller over fjorder og elver. Kabling vil ikke egne seg i naturpregede områder med mye berg i dagen hvor det er vanskelig å kamuflere kabelgrøfta.

Mulige strekninger i denne utredningen hvor kabling hadde hatt en stor positiv virkning for landskap er:

- Kabling over Tanaelva eksisterende 132 kV-ledning
- Kabling over Tanaelva ny 420 kV-ledning
- Kabling av deler av ny 220 kV-ledning (Ivalo-ledningen) inn mot stasjonsalternativ TAN. F.eks over Tanaelva, langs E6 og langs Fv. 98.

Kabling av 132kV over Tanaelva

Ved å legge eksisterende 132 kV nord for Tana bru i kabel under elva vil man redusere de negative visuelle virkningene av eksisterende luftspenn og spennmaster sett fra elvebredden, og områdene nordover mot Seida og Vestre Seida. Dersom endepunktet for forbindelsen blir Tana vil det ikke bli bygd en ny 420 kV-ledning over Tanaelva, og da heller ikke aktuelt med kabling av eksisterende 132 kV-ledning. For øvrige utbyggingsløsninger (SEI A, SEI C, VAR B og VAR A) vil kabling av det ene spennet redusere de totale visuelle virkningene av luftspenn og spennmaster. Man vil da stå igjen med ny situasjon nokså lik dagens

situasjon med kun én ledning (420 kV-ledning) i luftspenn over elva ved dette punktet, fremfor 132 kV og 420 kV i parallell.

I stedet for spennmastene som står der i dag vil det trolig bli etablert kabelendemaster ved overgangen mellom luft og jord³. Kabelendemastene er vesentlig lavere enn eksisterende spennmaster med høyder på over 30 m og selv om kabelendemaster er mer omfangsrike enn en vanlig 132 kV-mast vil dette medføre en reduksjon av synlige master og liner i landskapet totalt. Tanaelva er et av de viktigste landskapselementene i hele tiltaksområdet og kabling over elva her er å anse som en stor forbedring av totalopplevelsen av landskapet i dette området. Når det er sagt er kabling av én ledning likevel ikke så stor forbedring i landskapet sammenlignet med hvis både 132 kV og den nye 420 kV-ledningen også ble kablet over Tanaelva. Det hadde gitt betydelig større positiv virkning. De to spennene for 132 kV og 420 kV vil bli ca. like høye og masteplasseringen er nokså jevn, noe som betyr at rytmen i tiltaket er god på denne kryssingen sammenlignet med parallellføringen på resten av strekningen der det er betydelig større grad av forskjell i dimensjoner og dermed urytme i inngrepet.

For tema landskap vil kabling av 132 kV-ledningen over Tanaelva medføre **noe til betydelig forbedring avhengig av om det vil stå igjen en 420 kV-ledning på samme sted eller ikke (+/++)**.

---

³ På spenningsnivå 132 kV er kableendemast normalt benyttet i overgangen fra luftledning til kabel. Alternativ etableres det en kabelmuffe og en skjøtekum. Norconsult har forutsett kabelendemast, men vurderingene vil være tilnærmet lik dersom man legger en kabelmuffe/skjøtekum til grunn.

5 KULTURMINNER OG KULTURMILJØ

5.1 Metodikk

Kulturminner og kulturmiljø inngår i utredningstema kulturarv i Håndbok V712. Kulturarv defineres her som materielle og immaterielle spor etter menneskelig virksomhet. I denne analysen er det de materielle sporene etter menneskers virksomhet som er i fokus. Temaet omfatter deltemaene kulturminner, kulturmiljøer og kulturhistoriske landskap inklusive bylandskapet. Kulturminner og kulturmiljø er definert i Lov om kulturminner. Kulturminner er der definert som alle spor etter menneskelig virksomhet i vårt fysiske miljø, herunder lokaliteter det knytter seg historiske hendelser, tro eller tradisjon til.

Kulturminner kan ha ulik vernestatus. Automatisk freda kulturminner omfatter alle faste kulturminner fra før 1537 og alle stående byggverk med dokumentert opphav fra før 1650, samt samiske kulturminner eldre enn 1917. Skipsfunn og last eldre enn 100 år er vernet. Nyere tids kulturminner med høy kulturhistorisk verdi kan fredes ved vedtak eller forskrift. Kulturmiljø er definert som et område der kulturminner inngår som en del av en større helhet eller sammenheng. Kulturhistoriske landskap skal i denne sammenhengen forstås som større sammenhengende områder med kulturmiljøer, der den kulturhistoriske dimensjonen er fremtredende. SEFRAK-registrering av bygninger fra før 1940 ble utført mellom 1975 og 1995. Oppføring i SEFRAK-registeret er ikke en vernestatus, men kan være en indikasjon på at vernestatus bør gjøres rede for og vurderes.

Alle delområder er verdivurdert, og fremstilt på verdikart. Verdivurderingene er foretatt i henhold til de fagspesifikke kriteriene i håndbok V712, se Tabell 5 1. og Tabell 5 2.

Influensområdet er definert ut fra antatt påvirkning fra tiltaket, direkte og indirekte (f.eks. visuelt). Synlighet avhenger av topografi, og hvor vesentlig synligheten er avhenger også av kulturminnets/kulturmiljøets egenskaper og lokalisering i terrenget. Det er i denne utredningen definert verdiområder opptil 1 km fra tiltaket, men da bare overfor kulturmiljøer hvor synligheten er vurdert til å ha betydning for f.eks. opplevelsesverdi av kulturmiljøet.

Tabell 5-1 Registreringskategorier kulturarv, V712

Registreringskategori	Forklaring
Kulturmiljønivå	
Gårdsmiljøer/ fiskebruk mm	Gårdsbbruk, småbruk og husmannsplasser med våningshus og driftsbygninger inkludert jordbruksspor, gravminner. Fiskebruk med våningshus og driftsbygninger inkludert naust/strandlinje.
Kulturmiljøer i tettbygde områder	Bygningsmiljøer, sentrumsområder, områder ved viktige knutepunkter ol.
Teknisk-industrielle kulturmiljøer	Industrianlegg, spor av gruvedrift, fløtningsminner, marine kulturminner, vegger, jernbane, kraftanlegg, kaianlegg, bruer, osv.
Steder det knyttes tro eller tradisjon til	Tradisjonslokalteter, hellige fjell, offersteiner, historiske hendelser osv.
Forsvarsanlegg	Bygdeborger, festningsanlegg, borganlegg, kaserner, leirområder, skanser, krigsminner.
Kulturminner i utmark	Bosetningsspor, gravminner, kullgroper, jernvinneanlegg, fangstanlegg, bergkunst, rester av åkerbruk, seterbruk, fangstanlegg, produksjonsanlegg knyttet til jern/stein, spor etter samiske bosetninger, uthus, plasser mm ⁷⁴ .
Andre kulturmiljø	Monumentalbygg, enkeltbygninger, monumenter, parker, kirker, skoler, forsamlingshus, parkanlegg, og så videre.
Landskapsnivå	
Kulturhistoriske landskap	Verdensarvområder. Områder registrert i forbindelse med «Registrering av nasjonalt verdifulle kulturlandskap» og Utvalgte kulturlandskap i jordbruket. Riksantikvarens register over kulturhistoriske landskap av nasjonal interesse (KULA). Større sammenhengende landskap/kulturmiljø avsatt i regionale og kommunale planer. Områder der de historiske relasjonene i landskapet er framtrede.
Infrastruktur	Historiske vegger, jernbane, vannveger, slep osv. Funksjonelle sammenhenger som fløtningsminner, produksjonsanlegg, kraftlinjer osv.
Bystruktur	Historiske bystrukturer og helhetlige bygningsmiljøer (NB! registrert - Nasjonale kulturminneinteresser i by).

Tabell 5-2 Verdikriterier kulturarv, V712

	Ubetydelig verdi	Noe verdi	Middels verdi	Stor verdi	Svært stor verdi
Kulturmiljønivå					
Kulturhistorisk betydning	Uten betydning	er alminnelig/lokalt vanlig	har lokal/regional betydning	har stor regional/nasjonal betydning	har stor nasjonal/internasjonal betydning
Arkitekturhistorisk betydning		bygningmiljø som inneholder bygninger av begrenset arkitekturhistorisk betydning	bygningmiljø som inneholder bygninger med arkitekturhistorisk betydning	helhetlig bygningmiljø som inneholder bygninger med stor arkitekturhistorisk betydning	helhetlig bygningmiljø som inneholder bygninger med særlig stor arkitekturhistorisk betydning
Betydning for kulturell eller etnisk gruppe		inneholder få elementer som kan knyttes til en kulturell/etnisk gruppe	inneholder flere elementer som er karakteristisk for en kulturell/etnisk gruppe	miljø som er karakteristisk for en kulturell/etnisk gruppe	helhetlig miljø som er karakteristisk for kulturell/etnisk gruppe og som er sjeldent/unikt
Historisk hendelse eller personer		er svakt knyttet til en lokal historisk hendelse/ person	er knyttet til en lokal historisk hendelse/ person	er knyttet til en regional historisk hendelse/ person	er knyttet til en nasjonal historisk hendelse/ person
Landskapsnivå					
Kulturhistoriske sammenhenger		ligger i en kontekst/sammenheng som er noe fragmentert	inngår i en kontekst/sammenheng	inngår i en helhetlig kontekst /sammenheng	inngår i en særlig helhetlig kontekst
Kulturhistorisk landskap		delvis ødelagt	som har lokal/regional betydning	som har stor regional/nasjonal betydning	sammenheng som har meget stor nasjonal/internasjonal betydning (er unikt)

Kunnskapsgrunnlag

- Eksisterende kunnskap er i hovedsak hentet fra Riksantikvarens nasjonale kulturminnedatabase Askeladden, regional kulturminneplan, registreringsrapporter og informasjon fra Sametinget, eldre kartmateriale, og tidligere utredninger.. I forbindelse med planlegging av eksisterende kraftledninger over Laksefjordvidda ble det utført arkeologiske registreringer langs traseene. Det foreligger rapporter fra 1989 med data fra registreringene, men lokalitetene er ikke lagt inn i Askeladden. Kulturmiljø vest for Svanevannet (K02-04) og sør for Sommervannet (K05-K06) er dermed omtrentlig kartfestet på bakgrunn av kartdata fra disse rapportene. Lokalitetene fremstår ikke å være lett identifiserbare i terrenget eller på terrengscan. Kulturminneutredder har ikke befart området, men har benyttet billedmateriale innhentet fra andre utredningsfag i oppdraget. Sametinget og Troms og Finnmark fylkeskommune har vært kontaktet vedrørende informasjon om samiske kulturminner (e-post-korrespondanse 23.06.2020).og funnpotensiale (tlf. kontakt/Teams med fylkeskommunen 30.04.2021).

Utredningsprogram

- Utredningsbehovet fremgår av utredningsprogram fastsatt av NVE 08.04.2020 og er gjengitt nedenfor.

5.1.2 Samiske og norske kulturminner og kulturmiljø

Kjente automatisk fredete kulturminner, vedtaksfredete kulturminner, nyere tids kulturminner og kulturmiljø i traseene og i influensområdet, skal beskrives og vises på kart. Med influensområder menes de områder hvor kulturminner og kulturmiljø kan bli visuelt berørt. Influensområdet vil ofte være betraktelig større enn selve tiltaksområdet. Kulturminnene og kulturmiljøenes verdi skal vurderes og vises på kart. Potensialet for funn av automatisk fredete kulturminner skal beskrives og vises på kart. Dette inkluderer vurdering av kulturminner i sjø/vassdrag. Direkte virkninger og visuelle virkninger av tiltaket for kulturminner og kulturmiljø skal beskrives og vurderes. Dette skal gjøres både for tiltaksområdet og influensområdet. Tiltaksområdet omfatter de enkelte trasalternativene med tilhørende tekniske inngrep (transformatorstasjoner, veier, etc.) Det skal redegjøres kort for hvordan eventuelle negative virkninger for kulturminner kan unngås ved plantilpasninger. Det skal vurderes om det bør lages visualiseringer når spesielt viktige kulturminner eller kulturmiljøer blir berørt. Spesifikke visualiseringer og fremgangsmåte er nevnt under punktet "Landskap og visualisering".

Fremgangsmåte:

Utredningen skal bygge på eksisterende kunnskap, og relevant dokumentasjon skal gjennomgås, for eksempel Askeladden kulturminnedatabase (www.ra.no). Kulturminnemyndighetene og relevante regionale og lokale myndigheter/informanter skal kontaktes. De regionale kulturminnemyndigheter er fylkeskommunen og Sametinget. For kulturminner i sjø i Nord-Norge skal Tromsø museum kontaktes. For strekninger eller områder hvor gjennomgang av dokumentasjonen og kontakten med myndigheter eller lokalkjente viser at potensialet for funn av hittil ukjente automatisk fredete kulturminner er stort, skal vurderingene i nødvendig grad suppleres med befaringspersonell med samisk og norsk kulturminnefaglig kompetanse.

Riksantikvarens "*Rettleiar: Kulturminne og kulturmiljø i konsekvensutgreiingar*" (2003) og NVEs veileder 2/2004 "*Hensynet til kulturminner og kulturmiljøer ved etablering av energi- og vassdragsanlegg*", kan benyttes i vurderingen. For å vurdere de visuelle virkningene kan NVEs veileder 3/2008 "*Visuell innvirkning på kulturminner og kulturmiljøer*" benyttes. Databasen "*Askeladden*" (oversikt over fredete kulturminner og kulturmiljøer) og SEFRAK-registeret (register over eldre bygninger og andre kulturminner) kan benyttes til utredningsarbeidet. Utredningen for samiske og

norske kulturminner og kulturmiljø skal ses i sammenheng med vurderingene for «landskap og visualisering» og «friluftsliv».

Usikkerhet

Utredningen er gjennomført på et overordnet nivå for valg av ledningstraseer og stasjonsplasseringer, og det ligger usikkerhet i at tiltaket ikke er endelig detaljert. I vurdering av påvirkning er stålmaster (M-master med utvendig bardunering og portalmaster) lagt til grunn. Nye master vil bli betydelig høyere enn master på eksisterende linjer.

Innenfor utredningstema kulturarv er den største usikkerheten knyttet til potensiale for funn av hittil ukjente automatisk freda kulturminner. Utredningsområdet har potensiale for nye funn av automatisk freda kulturminner, og særlig kulturminner knyttet til fangst, andre samiske lokaliteter m.m. Det knyttes usikkerhet til deler av kunnskapsgrunnlaget på Laksefjordvidda, hvor lokaliteter som ikke er registrert inn i Riksantikvarens nasjonale kulturminnedatabase Askeladden, er kartmarkert ut fra data i registreringsrapporter fra 1989 (verdiområder K02-K06 i denne utredningen). I forbindelse med konsesjonssøknad kan det påregnes behov for arkeologisk registrering for å oppfylle §9 i kulturminneloven. Evt nødvendig kontrollregistrering av tidligere registrerte kulturminner er en del av kulturminnemyndighetenes vurdering av registreringsbehov og – omfang, og antas å være en viktig problemstilling for lokaliteter på Laksefjordvidda.

Utredningen vurderes å være tilstrekkelig for å inngå i et grunnlag for valg av alternativ.

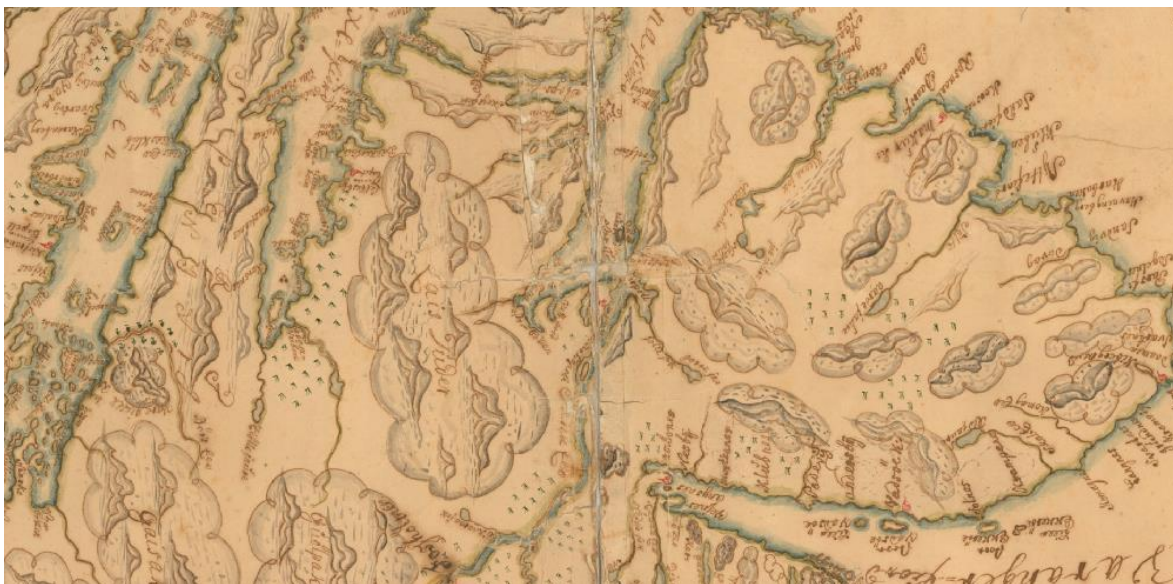
5.2 Områdebeskrivelse og verdivurdering

5.2.1

Karakteristiske trekk ved området – kort kulturhistorisk oversikt

Strekningen Adamselv/Lebesby fra vest til Varangerbotn i øst dekker kommunene Lebesby, Tana og Nesseby. En vesentlig del av utredningsområdet går over Laksefjordvidda, og følger eksisterende 132 kV-ledninger. Utover ledningene og regulering av vann i forbindelse med Adamselv kraftverk (konsesjonsgitt 1970), er fjellområdene forholdsvis lite synlig påvirket av tekniske inngrep. Som en forklaringsramme for de definerte verdiområdene i utredningen, blir det her gitt en kort oversikt over overordna historiske utviklingstrekk i utredningsområdet. I gjennomgangen er det vektlagt utviklingstrekk relevant for lokaliteter og verdiområder innenfor utredningsområdet, og er dermed ikke en fullstendig gjennomgang av områdets historie.

Figur 5-1 Utsnitt fra oversiktskart over Finnmarkens amt, 1720. Kartverket.

Steinalder og tidlig metalltid

Kysten av Finnmark og videre østover ble isfri for omtrent 12 000 år siden, da mye av Skandinavia ennå var dekket av is. Etter at iskapen begynte å trekke seg tilbake ble de isfrie områdene raskt tatt i bruk av jeger-sankere med høy mobilitet. Eldre steinalder dekker ca tidsrommet 10 000 til 4500 e.Kr.. Bosetningen karakteriseres av åpne boplasser, ofte uten spor etter boligstrukturer, i noen tilfeller teltringer og lignende. Levemåten var i høy grad tilpasset marine ressurser, og boplassene hadde sterk tilknytning til samtidig strandlinje. På grunn av landhevingen etter istiden finnes dermed steinalderboplasser i høydenivåer langt over dagens strandlinje. Her finnes også de største forekomstene av bergkunst laget av jeger- og fangstfolk i Nord-Europa. Helleristningsfeltene i Alta og Kåfjord er i dag på UNESCOs verdensarvliste.

I yngre steinalder (4500-1800 f.Kr) blir hustuftene større og mer solide, og forekommer i større grupper, noe som indikerer lengre opphold på samme sted.

Perioden fra 1800 f.Kr.-0 betegnes som tidlig metalltid. Det antas at villreinens trekkruter med sommerbeite langs kysten og vinterbeite i innlandet var etablert i denne perioden, noe som la grunnlag for planlegging av fangsten.

Jernalder 0-1200 e.Kr

I Finnmark betegnes tidsrommet 0-1200 e.Kr. samisk jernalder. Levesettet var preget av jeger og fisker-økonomi, med en utnyttelse av varierte ressurser på land og i sjø, og av sesongbosetning.

Ottars beretning fra omtrent 890 e.Kr, skrevet ned ved kong Alfreds hoff, er en reiseskildring som tar for seg en norrøn handelsmanns reiserute, og kan være en av de første skriftlige beskrivelsene av Finnmark og Varangerhalvøya.

Ottar beskriver at det ikke er mye dyrkbart land, men at han får mye inntekt fra skatten som finnene betaler. Bl.a. arkeologiske gravfunn antyder grader av utveksling mellom kulturene, blant annet ved norrønt gravgods

i samiske graver og omvendt. Det var også samisk kontakt østover mot russiske områder, blant annet i form av handel. Forbindelsen østover mot Finland og Russland ble etter hvert svekket til fordel for større grad av samkvem med den norrøne bosetningen langs kysten av Hålogaland, hvorav viktige varer var pels, skinn og tranolje.

Tamreindrift går langt tilbake i tid, det antas at nomadiserende reindrift kom til senere, rundt 1500-1600 e.Kr. Det fremgår i regional kulturminneplan at reindriftas kulturminner er mangelfullt registrert, dette henger sammen med at systematisk arkeologisk registreringsaktivitet knyttes til tiltak. Fangstgroper, ledegjerder og skyteskår er kulturminner knyttet til reinfangst. På eidet mellom Tanaelva og Varangerfjorden er det særlig mange fangstsystemer, det trolig største anlegget kjennes mellom Gollevåri i Tana og nesten helt til Karlebotn i Nesseby kommune. Anlegget består av nærmere 1000 fangstgroper, og sperrer nesten hele eidet mellom Tanaelva og fjorden.

Det er få spor etter tidligere norrøne bosetninger i Finnmark, noe som kan skyldes dårlige jordbruksforhold, men det er spredte forekomster av gravfelt og hus. Det kan i tillegg ha vært sesongbasert bosetning i forbindelse med fiske.

Middelalder 1200-1600

Inn på 1200-tallet blir den norske tilstedeværelsen mer permanent som en følge av fiske og økt handel østover, men også på grunn av rivalisering om Finnmark mellom Norge, Finland og Russland, noe som tidvis ga seg utslag i herjinger og raid. Vardøhus festning, verdens nordligste, ble oppført på starten av 1300-tallet da Norge var i konflikt med Novgorod. Utover i senmiddelalderen ble det reist en rekke kirker i fiskeværene langs Finnmarkskysten. Kirkebygging kan med andre ord ses som ledd i den samme maktpolitiske prosessen som festningsanlegging.

På slutten av 1500-tallet kom svenskekongen med territorielle krav, men kong Christian IV sikret Nordkalotten i fredsforhandlinger i 1611.

Nyere tid 1600-

Fra slutten av 1600-tallet kom geværene i bruk. På 1700-tallet synes geværet å ha avløst fangstsystemene, og noen steder foregikk villreinjakt inn på 1800-tallet. Med reduksjon i villreinjakt endret levestedet seg til mer dyrehold og fiske, og mer spesialisert tamreindrift. Fra slutten av 1600-tallet ble det økende kontakt med folk langs kysten av det nordvestlige Russland, ved Kvitsjøen. Pomorhandelen foregikk i strid med Finnmarksmonopolet. Monopolet ble opphevet i 1789, og fra 1796 kunne folk flest handle direkte med russerne. Handelsaktiviteten gjorde området attraktivt for tilflytting av nordmenn og kvener. Den norske innflytelsen økte utover 1800-tallet, noe som sees i sammenheng med fremveksten av nasjonalstater.

Den samiske befolkningen ble i moderne tid utsatt for fornorsking. Misjonering overfor den samiske befolkningen var et viktig politisk grep for å sikre innflytelse.

Den samiske organiseringen i siidaer vedvarte fram til slutten av 1600-tallet. Siidaer var en organisering av samiske bosettingsområder, og omfattet flere familiegrupper som årlig slo seg ned på et sted. Økonomien var basert på jakt, fangst og fiske. Siidaen forsvant imidlertid i takt med økende norsk innflytelse. I kyst- og fjordområdene fikk man mer bofast bosetting som på 1700-tallet ga opphav til den sjøsamiske kulturen.

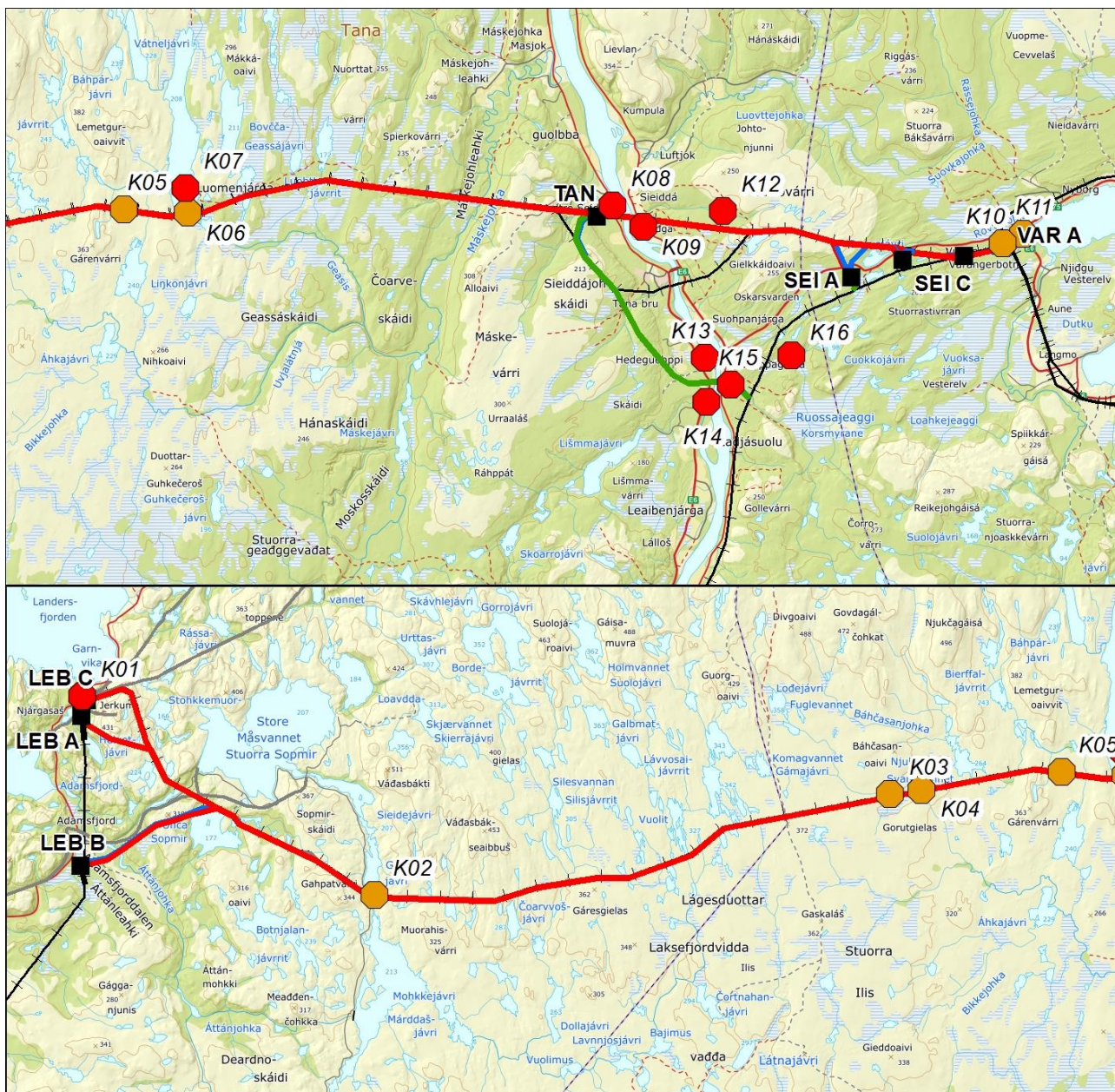
Noen fastsatte grenser fikk man ikke før på 1700- og 1800-tallet. Først med grensen mot Sverige i 1751, og Russland i 1826.

Under andre verdenskrig ble det bygd flere tyske anlegg i Finnmark på grunn av den strategisk viktige rollen som landsdelen fikk. Høsten 1944 begynte tyskerne tilbaketrekningen og det ble beordret at befolkningen skulle evakueres sørover. Tyskerne ødela og brant all bebyggelse etter hvert som de trakk seg tilbake. I

Vest-Finnmark er det anslått at mellom 90-100 % av bebyggelsen ble ødelagt, mens det for Finnmark sett under ett var et tap på 70 %. Det er dermed generelt få bygninger fra før krigen i landsdelen, i utredningsområdet er det enkelte i Tana-området, samt stabbur flyttet til Varangerbotn museum. Gjenreisningen av Finnmark begynte for alvor i 1946 og ble stort sett gjennomført i løpet av 8-9 år.

Verdiområder kulturminner og kulturmiljø

5.2.2 Innenfor fagtemaet kulturminner og kulturmiljø er det definert 16 verdiområder, hvorav 9 med stor og 7 med middels verdi. Mange av verdiområdene består av kulturminner freda etter kulturminneloven; mange automatisk freda samiske kulturminner, samt en forskriftsfreda lokalitet ved Sommervannet. Verdiområdene er definert ut fra antatt berøring med tiltaket, direkte eller visuelt. Rundt Tana og deler av utredningsområdet mellom Tana og Varangerbotn er det høy forekomst av registrerte kulturminner, mens den registrerte forekomsten er lav på Laksefjordvidda. Antall registrerte lokaliteter i kulturminnedatabasen gjenspeiler ofte registreringsaktivitet forbundet med lokalisering av moderne tiltak, det kan dermed antas å være en underrepresentasjon av registrerte kulturminner i områder hvor det er utført få registreringer tidligere, og særlig på delstrekningen over Laksefjordvidda.

Tegnforklaring

- Transformatorstasjon
- Eksisterende ledning
- Ny 420 kV
- Ny 220 kV
- Ny 132 kV
- Ny 132 kV jordkabel
- Middels verdi
- Stor verdi

**420 KV LEBESBY-VARANGERBOTN
TEMAKART KULTURMINNER**

Målestokk
1:250 000

Tiltakshavar:

Statnett SF

Utarbeidet av

Norconsult

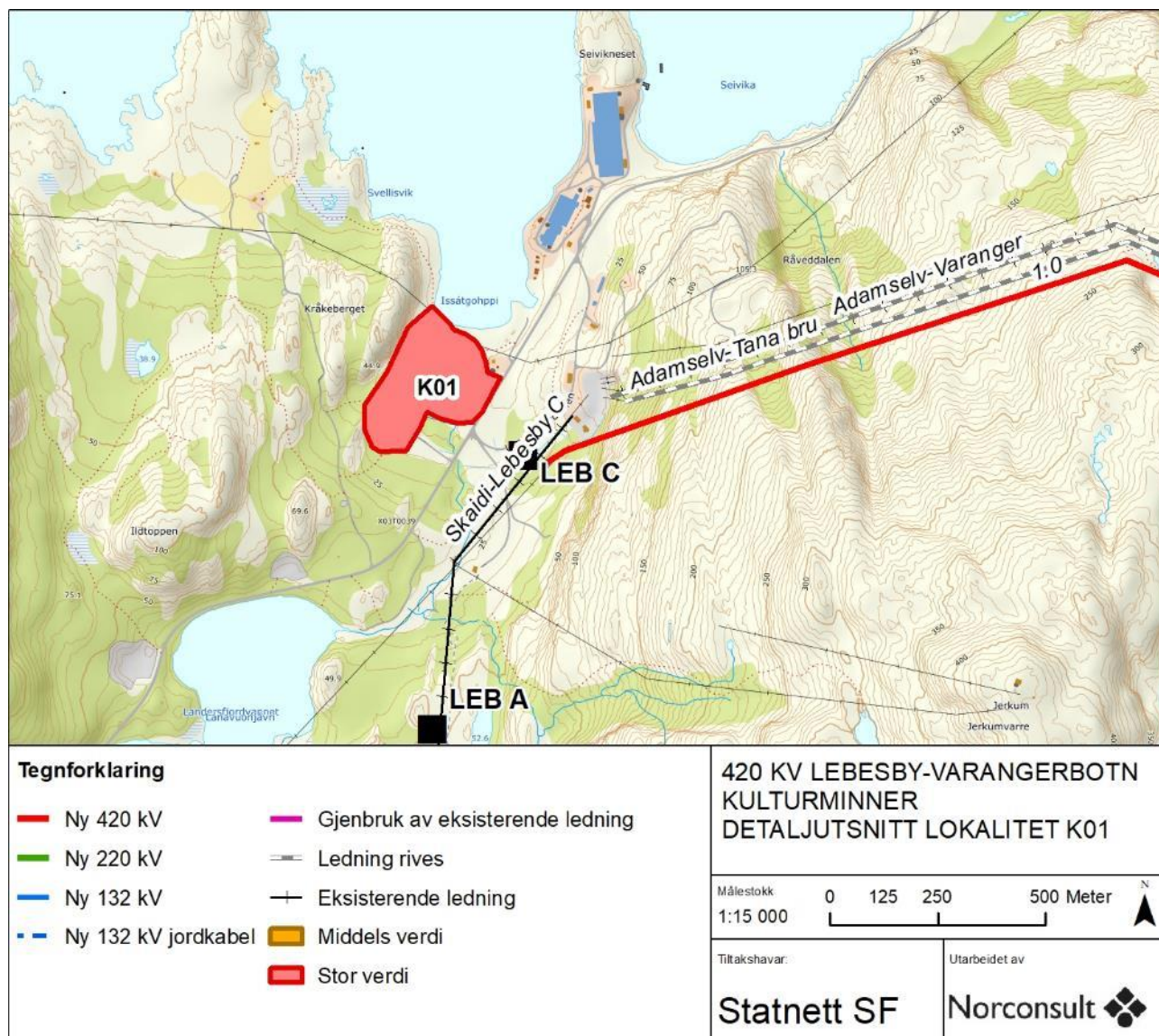

Figur 5-2 Oversiktskart, verdiområder kulturarv

Delstrekning Adamselv- Uhca Sopmir

Innenfor delstrekningen er det definert ett kulturmiljø innen fagtema kulturminner og kulturmiljø, K01 Landersfjord med stor verdi. Verdiområdet består av flere automatisk freda samiske kulturminner i et helhetlig miljø.

5.2.3.1 Verdiområde K01 Landersfjord – stor verdi

Figur 5-3 Verdiområde K01 Landersfjord

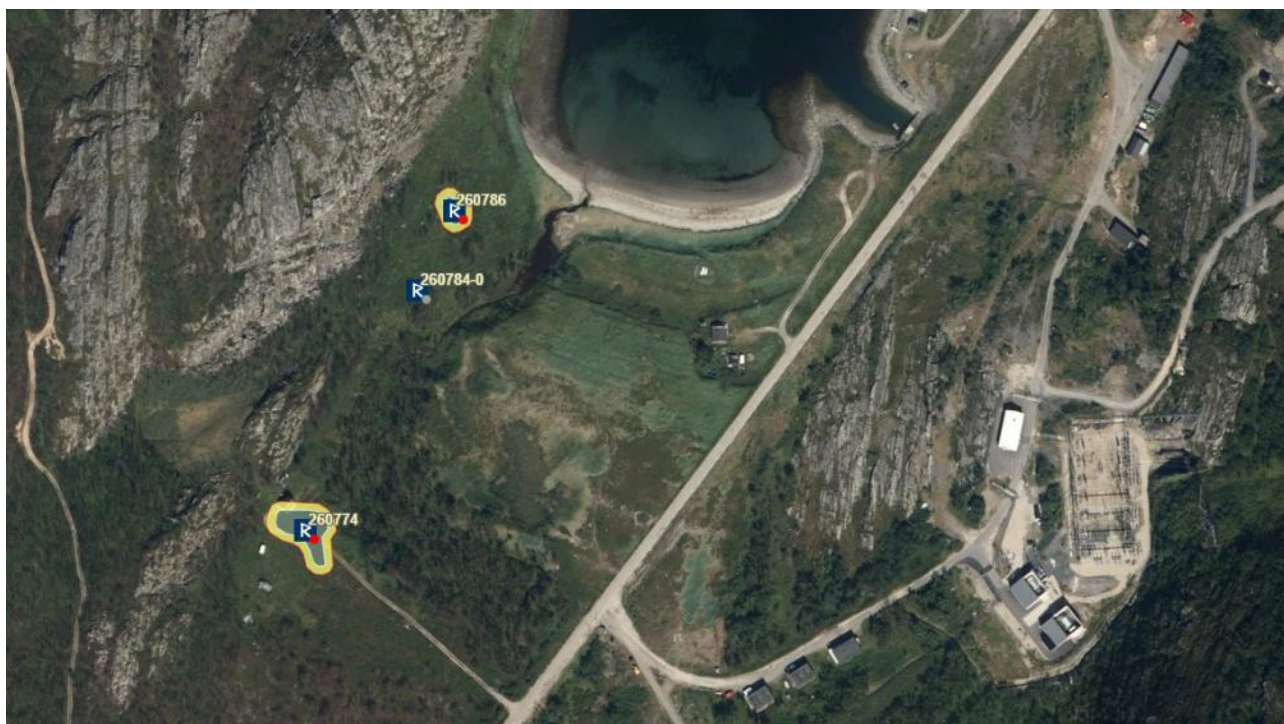
Verdiområdet ligger i Issatgohppi innerst i Landersfjorden, og består av to automatisk freda lokaliteter med til sammen fem tufter (Askeladden-id 260774, 260786). Ytterligere en tuft er registrert med uavklart vernestatus (Askeladden-id 260784).

De registrerte tuftene ligger vest for bekken med utløp i fjorden. I beskrivelsen av lokalitetene i Askeladden fremgår at det er flere synlige tufter i omgivelsene. På flyfoto og terrengscan er det tydelige strukturer på

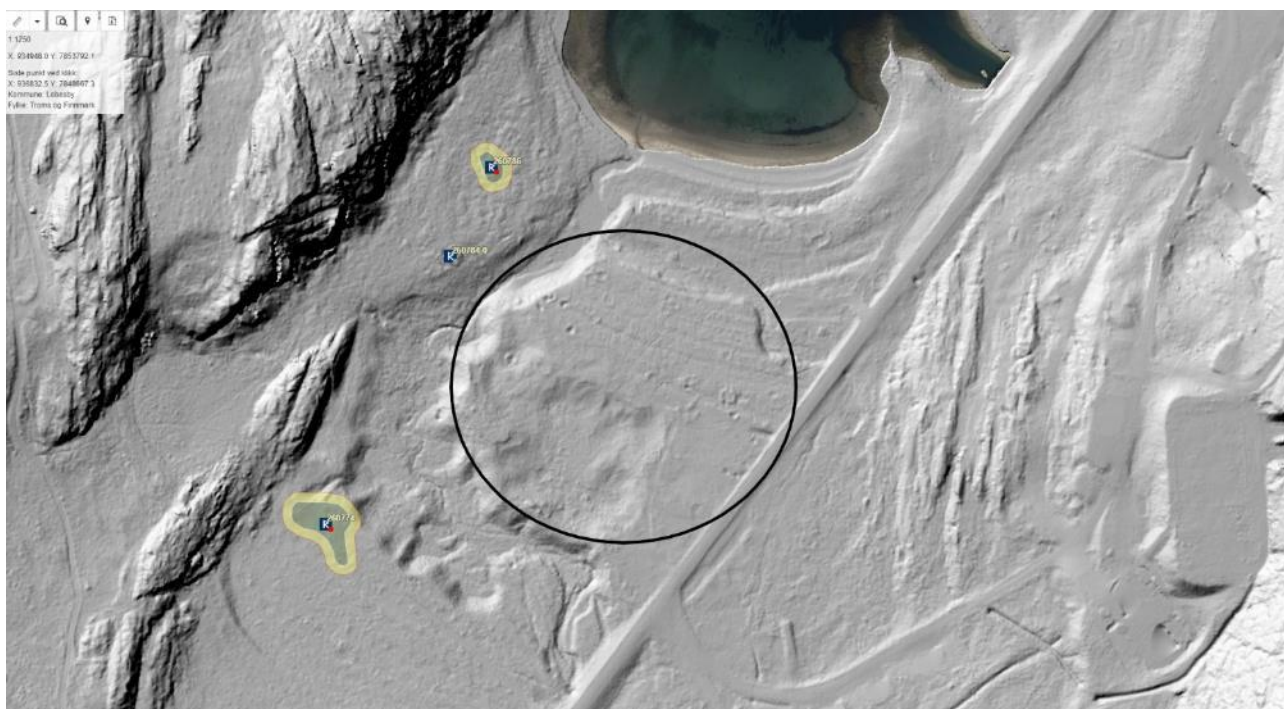
Østsiden av bekken, mange av disse er sannsynligvis tufter. Verdiområdet er således avgrenset til å inkludere også de uregistrerte tuftene. Verdiområdet har en rekke kulturminner med formell vernestatus, samt et høyt antall strukturer som sannsynligvis også fyller kriteriene for automatisk fredning i kulturminneloven. Samlet utgjør verdiområdet et helhetlig miljø med indikasjoner på tidsdybde og er vurdert til **stor verdi**.

Figur 5-4 Verdiområde K01 Landersfjord, oversikt

Figur 5-5 Verdiområde K01, registrerte lokaliteter. Askeladden.

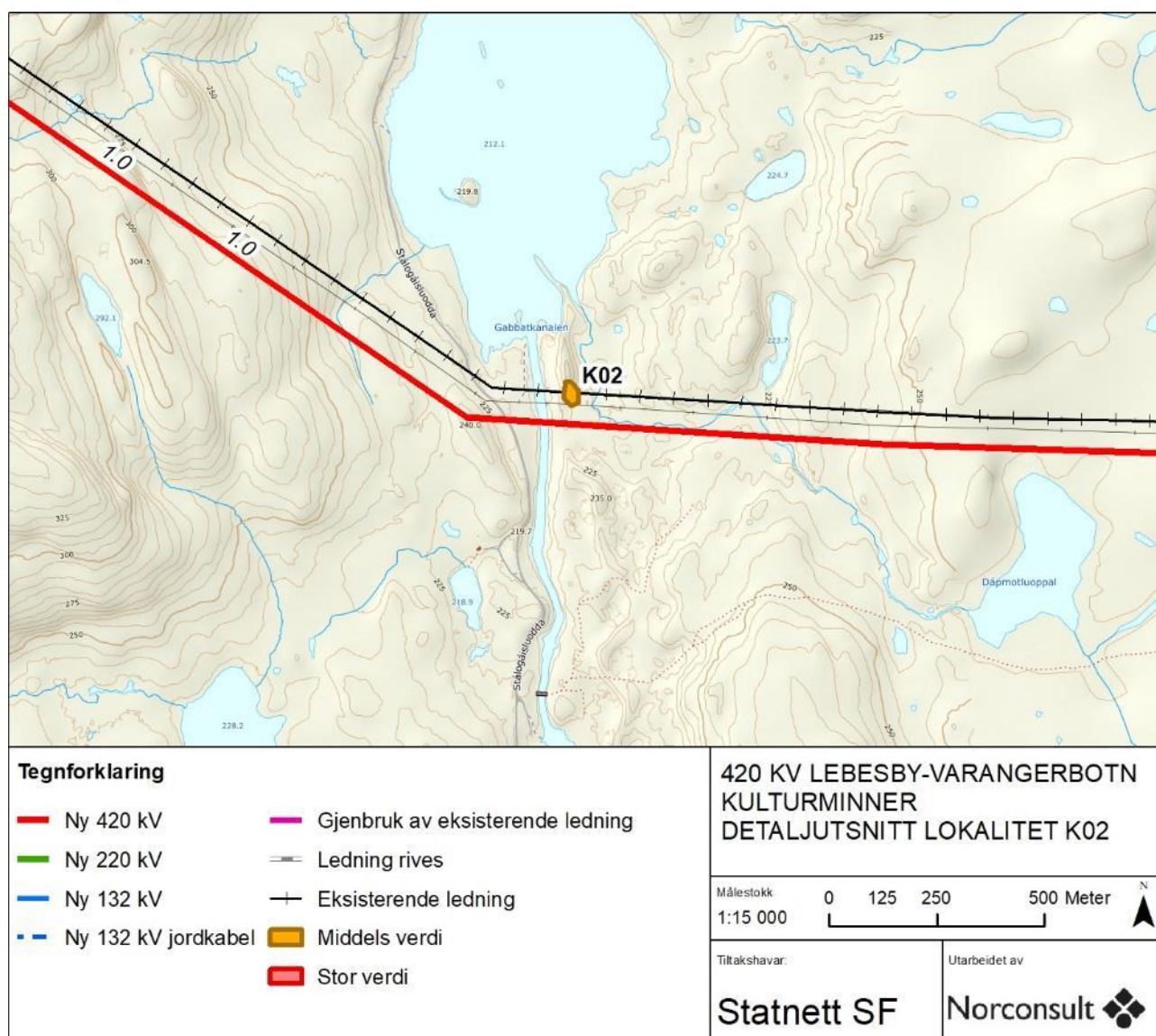

Figur 5-6 Terrenngscan med område for synlige strukturer øst for bekken markert. Askeladden

Delstrekning Uhca Sopmir-Tana bru

Innenfor delstrekningen er det definert seks verdiområder innen fagtema kulturminner og kulturmiljø (K02-K07), fem med middels verdi og ett med stor verdi. Miljøet med stor verdi er den forskriftsfreda Sommervannhytta, de øvrige er samiske kulturminner (tufter, ildsteder o.l.) registrert i forbindelse med planlegging av eksisterende kraftlinjetrase. De sistnevnte lokalitetene er ikke lagt inn i Askeladden, men er freda med hjemmel i kulturminneloven. Informasjon om lokalitetene er hentet fra registreringsrapporter 1989. Lokalitetene er visuelt påvirket av eksisterende linjer, de er dermed ikke gitt stor verdi til tross for formell vernestatus.

5.2.4.1 Verdiområde K02 Gahpatjåvri

Figur 5-7 Verdiområde K02 Gahpatjåvri

Lokaliteten er en teltboplass av Goahti-typen ved utløpet av Gabbatkanalen. Lokaliteten er i dag synlig i form av rester etter en *árran* (ildsted), samt liggende trestokker og steiner fra åpningen. Goahti-typen er en tradisjonell variant som har vært utbredt lenge, og som stadig brukes. Den kan enkelt settes opp og tas ned, og benyttes gjerne i forbindelse med reindrift da man lett kan forflytte seg mellom boplasser. Delområdet er en enkeltlokalitet vurdert til **middels verdi**.

Uten betydning

Noe verdi

Middels verdi

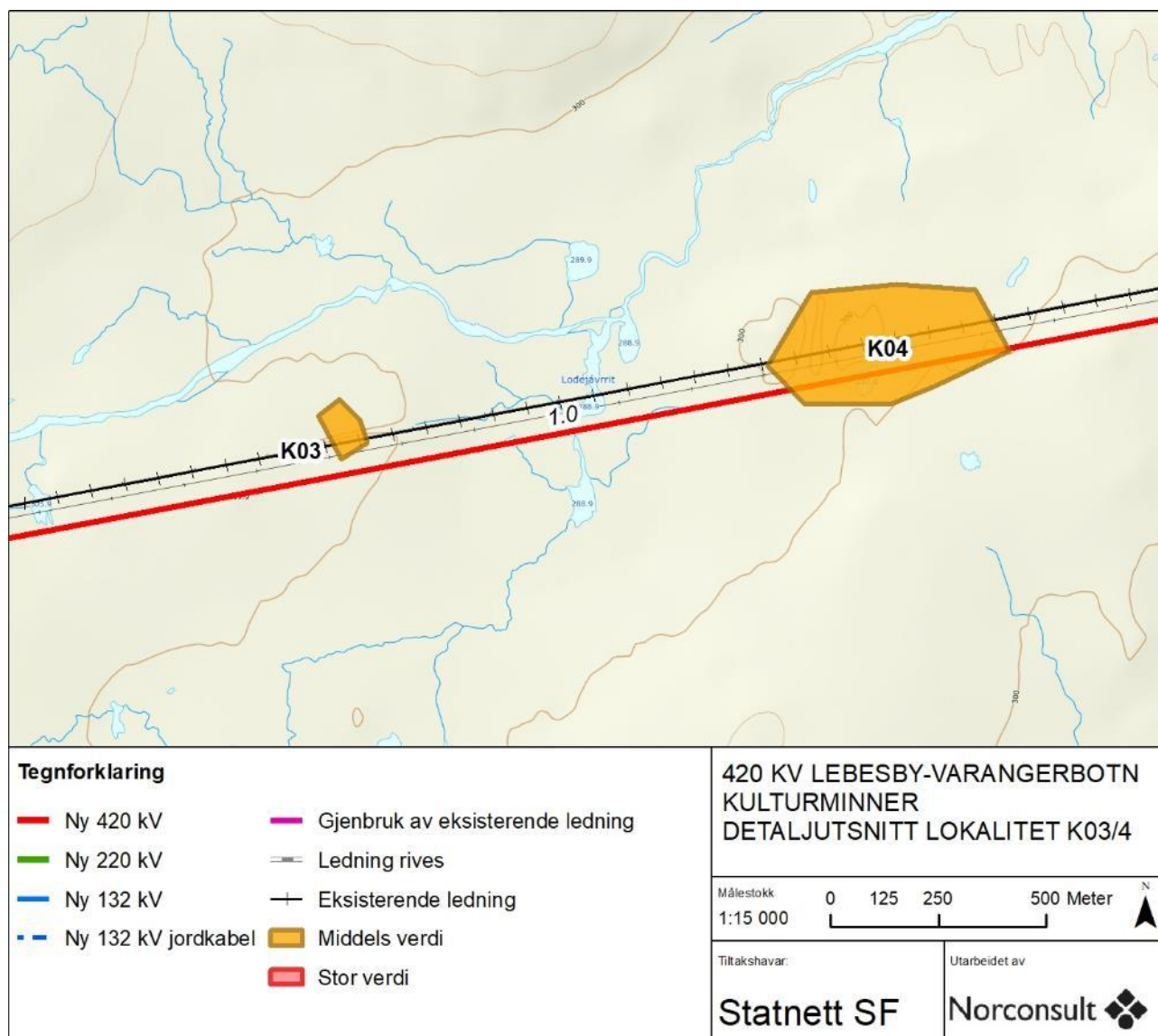
Stor verdi

Svært stor verdi

Figur 5-8 Gabbatkanalen. Et ildsted/boplass skal være registrert i ur på østsida av kanalen

5.2.4.2 Verdiområde K03

Figur 5-9 Verdiområde K03 og K04

Lokaliteten ligger øst-nordøst for en sidebekk og et våtområde ved elven Lodejokka, omtrent 1,5 km vest for delområde K04. Den utgjøres av en grop i en steinrøys, en geadgeborri (grophus), som er 2 ganger 1,5 meter i plan, og 0,2 meter dyp. Verdiområdet er en enkeltlokalitet og vurderes til **middels verdi**.

Uten betydning

Noe verdi

Middels verdi

Stor verdi

Svært stor verdi

5.2.4.3 Verdiområde K04

Lokaliteten ligger vest for en sidebekk og et våtområde ved elven Lodejokka, omtrent 1,5 km øst for delområdet K03, og består av tre groper gravd ut i ei steinrøys. Denne typen grop kalles *geadgeborri*, og har vært en form for grophus. Verdiområdet er en enkeltlokalitet og vurderes til **middels verdi**.

Uten betydning

Noe verdi

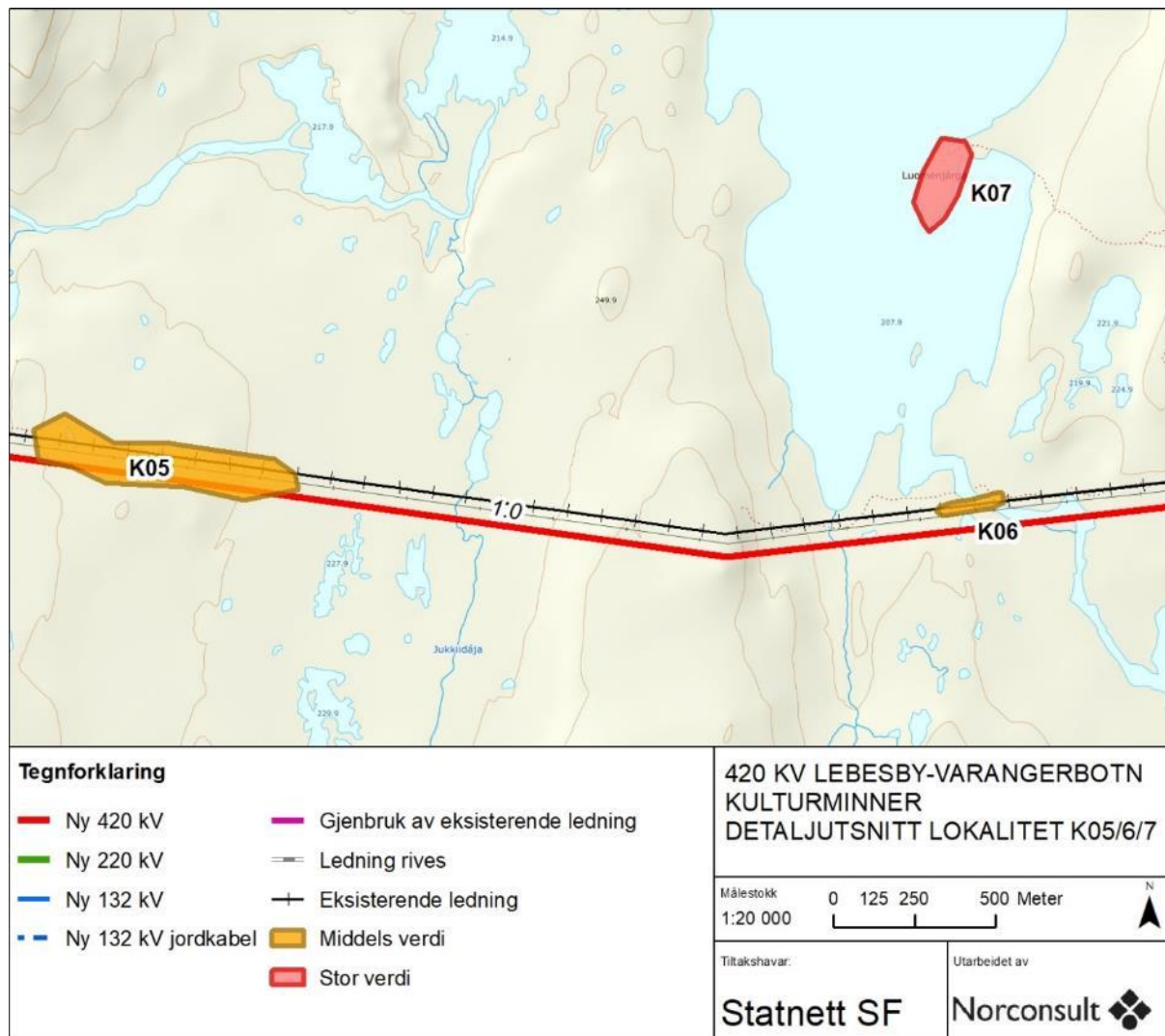
Middels verdi

Stor verdi

Svært stor verdi

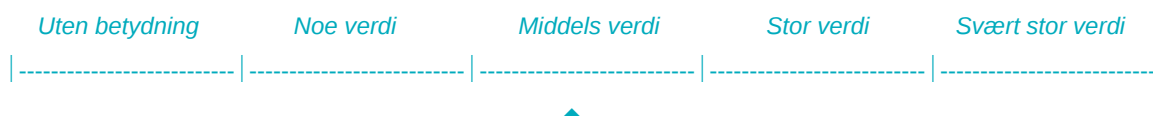

5.2.4.4 Verdiområde K05

Figur 5-10 Verdiområde K05 boplasser

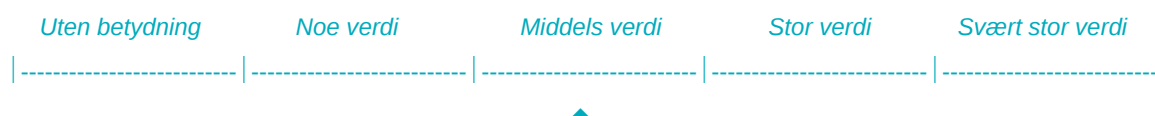
Verdiområdet utgjøres av to teltboplasser med telt av typen *lavvo*. Den første har en årran på omtrent 1 ganger 1 meter, og er omgitt av hodestore steiner. Den andre er kvadratisk, og måler 0,6 ganger 0,6 meter. Denne består av neve- til hodestore steiner, ifølge Sametingets registreringsrapport fra 1989. Begge ligger oppe på slake rygger i terrenget, som ellers består av våtområder. I tillegg er det en teltboplass av *goahti*-type. I midten er det en årran på 0,75 ganger 0,85 meter. Total lengde med inngangsstolper og vegger er 2,5 meter, mens bredden er 1,1 meter. Verdiområdet består av boplasser og vurderes til **middels verdi**.

5.2.4.5 Verdiområde K06

Lokaliteten ligger rett ved en elv som løper ut fra *Geassájavri*-vannet (Sommervannet) mot sørøst, via det mindre vannet *Geassáluoppal*. Den utgjøres av en teltplass og en *geadgeborri*. Den førstnevnte har en oval årran som er omgitt av syv hodestore steiner.

Verdiområdet er en enkeltlokalitet og vurderes til **middels verdi**.

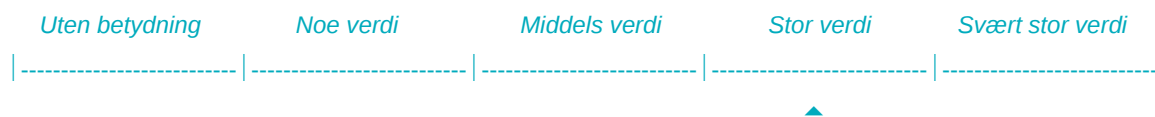

5.2.4.6 Verdiområde K07 Sommervannhytta

Verdiområdet ligger på et utstikkende nes i Sommervannet, og består av en freda reinpolitistasjon oppført i 1967. Stasjonen består av reinpolitiets standardhytte, en utedo og et naust (Askeladden-id 174984). Anlegget ble freda ved forskrift i 2011 og omfatter både eksteriør og interiør. I Askeladden er hytta og historikken beskrevet følgende:

Sommervann er et eksempel på en godt bevart reinpolitihytte fra 1960-tallet. Reinpolitiets hytter er oppført for bruk under patruljering, rast og overnatting i tjenesten. Reinpolitiet ble opprettet i 1949 for bl.a. å forebygge brudd på, kontrollere og håndheve lover, regler og forskrifter for reindriften og allmennhetens bruk av naturen. I 1960-årene ekspanderte reinpolitiet og fikk oppført flere hytter, bla. en enkel standardhytte for reinpolitiet, som Sommervannhytta er en representant for.

Sommervannhytta med tilhørende småbygninger utgjør et lite men helskaplig kulturmiljø, og ligger i en meningsfull landskapsmessig sammenheng. Forskriftsfreda vernestatus trekker verddivurderingen opp til **stor**.

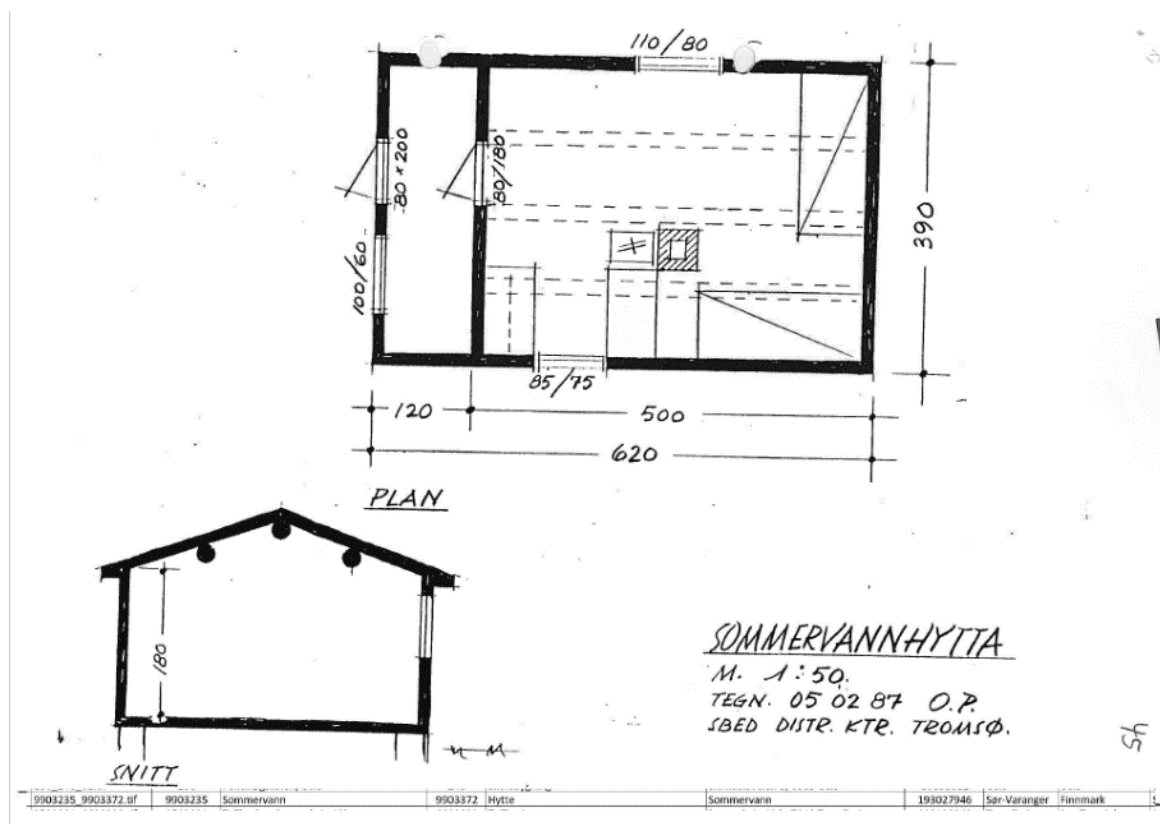

Figur 5-11 Sikt fra Sommervannhytta mot dagens linje i sør.

Figur 5-12 Sommervannhytta

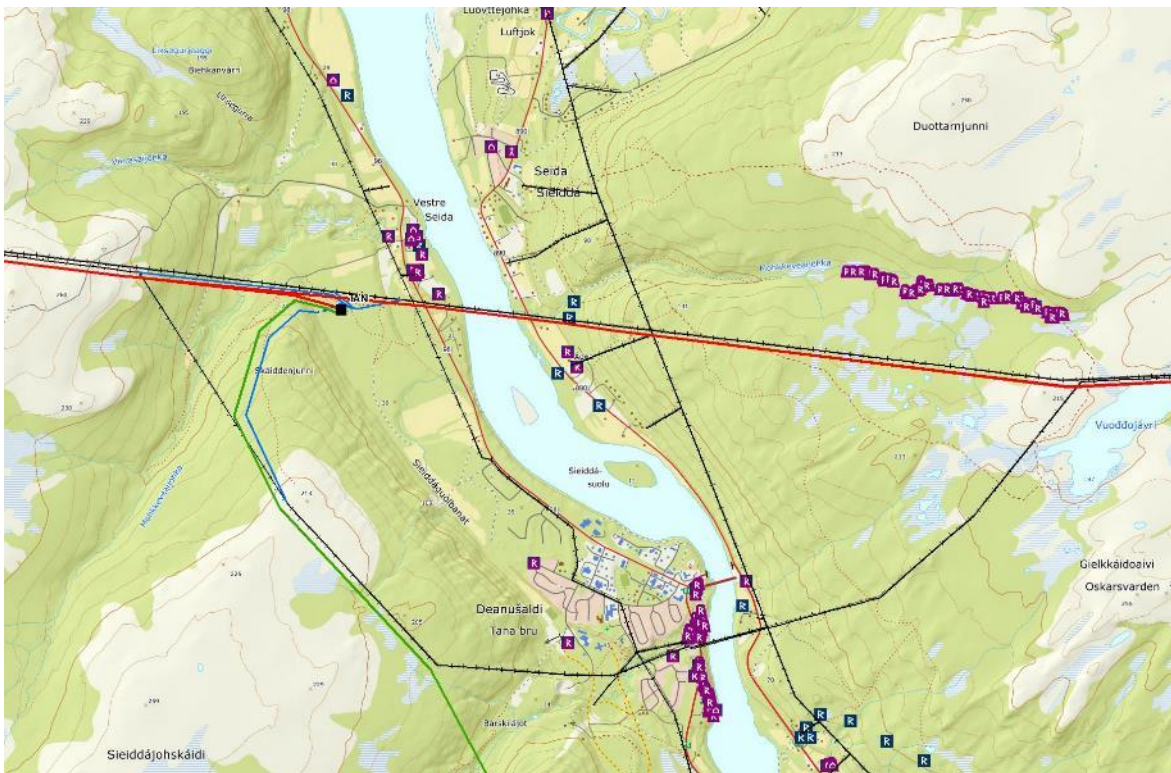
Figur 5-13 Plan og snitt av Sommervannhytta, utsnitt fra vedlegg til fredningsforskriften.

5.2.5

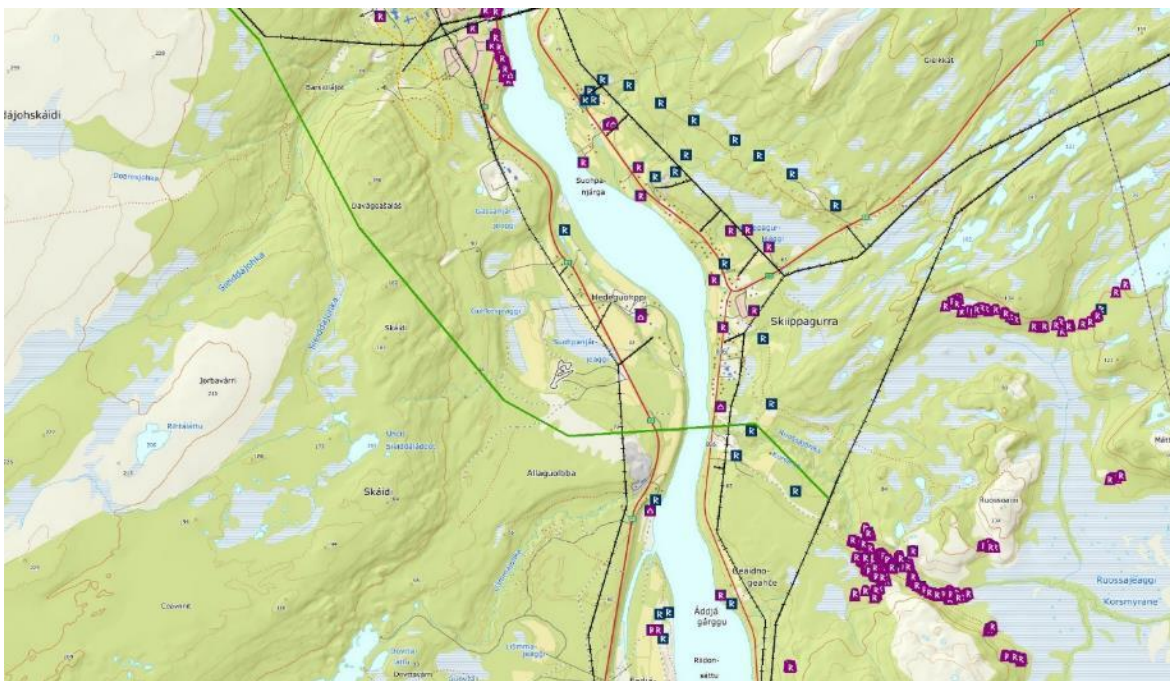
Delstrekning Tana-Varangerbotn

Innenfor delstrekningen er det totalt definert ni verdiområder (K08-K16) innen fagtema kulturminner og kulturmiljø, sju med stor verdi og to med middels verdi. Miljøene med stor verdi er større og mindre delområder med flere automatisk freda kulturminner.

K08 Sieidda og K09 Tomter ligger i Tana, henholdsvis på vest- og østsiden av Tana-elva. Begge verdiområdene er gårdsmiljø som inkluderer freda kulturminner, og er vurdert til stor verdi. K10 og K11 er bygningsmiljø med middels verdi i Varangerbotn, hvorav K10 er vurdert lavt innenfor verdikategorien. K11 består av freda stabbur på Varanger museum, stabburene har kulturhistorisk verdi og formidlingsverdi, men er vurdert til middels verdi i utredningen, da bygningene i dag er flyttet ut av sin funksjonelle kontekst. Verdiområdene K13-K16 ligger i og i området rundt Skiippagurra. Alle verdiområdene består av freda kulturminnelokaliteter med varierende omfang, og alle fire verdiområdene er vurdert til stor verdi.

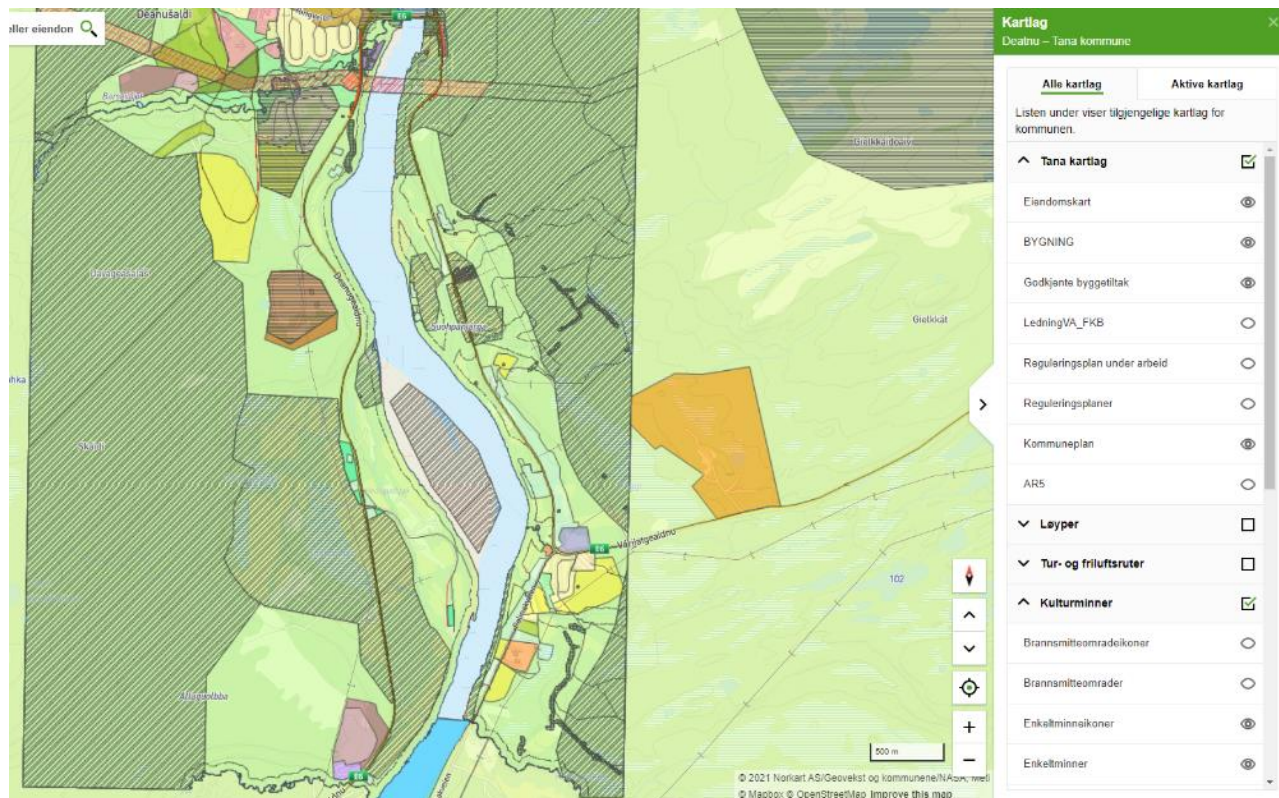

Figur 5-14 Registrerte freda kulturminner i Tana-området.

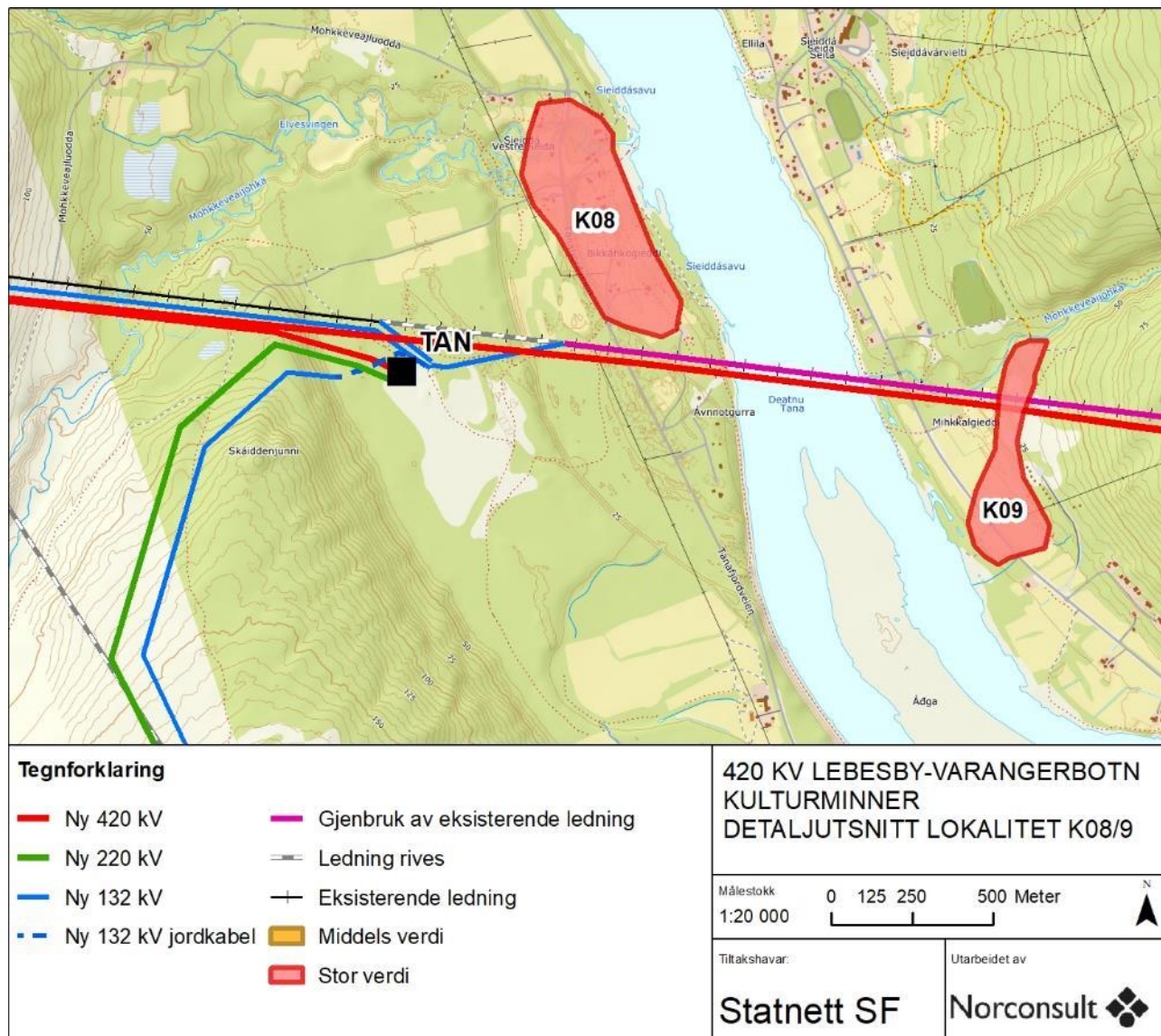
Figur 5-15 Registrerte freda kulturminner ved Skippagurra. Grønn linje viser utreda alternativ for omlegging av 220 kV-ledning Ivalo-Varangerbotn hvis Tana velges som stasjonsalternativ.

Figur 5-16 Utsnitt fra kommuneplanens arealdel med hensynssoner, [Tana kommune](#)

5.2.5.1 Verdiområde K08 Sieidda

Figur 5-17 Delområde K08 og K09

Verdiområde K08 Seidda ligger vest for Tanaelva og nord for dagens linjekryssing over elva. Verdiområdet er et gårdsmiljø bestående av bygninger fra siste del av 1800-tallet og fram til andre verdenskrig, blant annet fire freda bygninger fra perioden 1875-1899 (3 stabbur og en låve, Askeladden-id 161716, 161932). Det er få bygninger fra før krigen i landsdelen. Det er i tillegg flere automatisk freda gammetufter i verdiområdet. De viktigste enkeltobjektene (freda gårdstun) ligger nord i miljøet. men Det er også freda lokaliteter lenger sør, men disse fremstår imidlertid lite synlig på overflaten. Samlet utgjør verdiområdet et helhetlig kulturmiljø som gjenspeiler både mobilitet og bofasthet i den samiske kulturen, og vurderes til **stor verdi**.

Uten betydning

Noe verdi

Middels verdi

Stor verdi

Svært stor verdi

Figur 5-18 Gårdstun i sørlige del av verdiområdet K08 Sieidda, to automatisk freda gammetufter (Askeladden-id 157359-157360) samt to uavklarte lokaliteter i forgrunnen fremfor tunet. Foto Google Street view

Figur 5-19 Sørlige del av verdiområde K08 Sieidda. Foto Google Street view.

A.1.1.1 Verdiområde K09 Tomter

Verdiområdet ligger sør for elva Mohkkeveaijohka og på østsiden av Tanaelva (Deatnu), og består av fem automatisk freda lokaliteter med fangstgroper nord i verdiområdet, og gammetufter i sør..

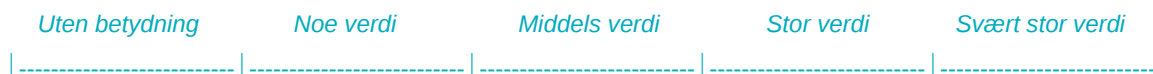
Askeladden-id 36869 består av 9 dyregraver langs kanten av elveterrassen. Gropene er ovale og størrelsen varierer fra 1 til 4 m i lengde, og 0,2-3 m i bredde.

Askeladden-id 36868 består av 5 dyregraver på rekke langs et høydedrag orientert NNV-SSØ. Gropene er avlange og lengden er 2 m. Bredden varierer fra 1-1,5 m.

Askeladden-id 26935 og 36870 er to enkelttufter nord og sør for tunet på Tomter gårdsnr. 37 bruksnr. 10.

Askeladden-id 73832 består av 6 gammetufter, hvorav 3 fremstår som forsenkninger med voll rundt. Formen varierer mellom oval, rund og avlang. Størrelse er ikke beskrevet for alle tuftene, men for de som er beskrevet varierer størrelsen mellom 6x2 til 10x6 m.

Verdiområdet består av flere lokaliteter med fredningsstatus, og utgjør samlet et kulturmiljø med noe helhet. Kulturminnene er delvis synlig på overflaten. Miljøet vurderes til **stor verdi**.

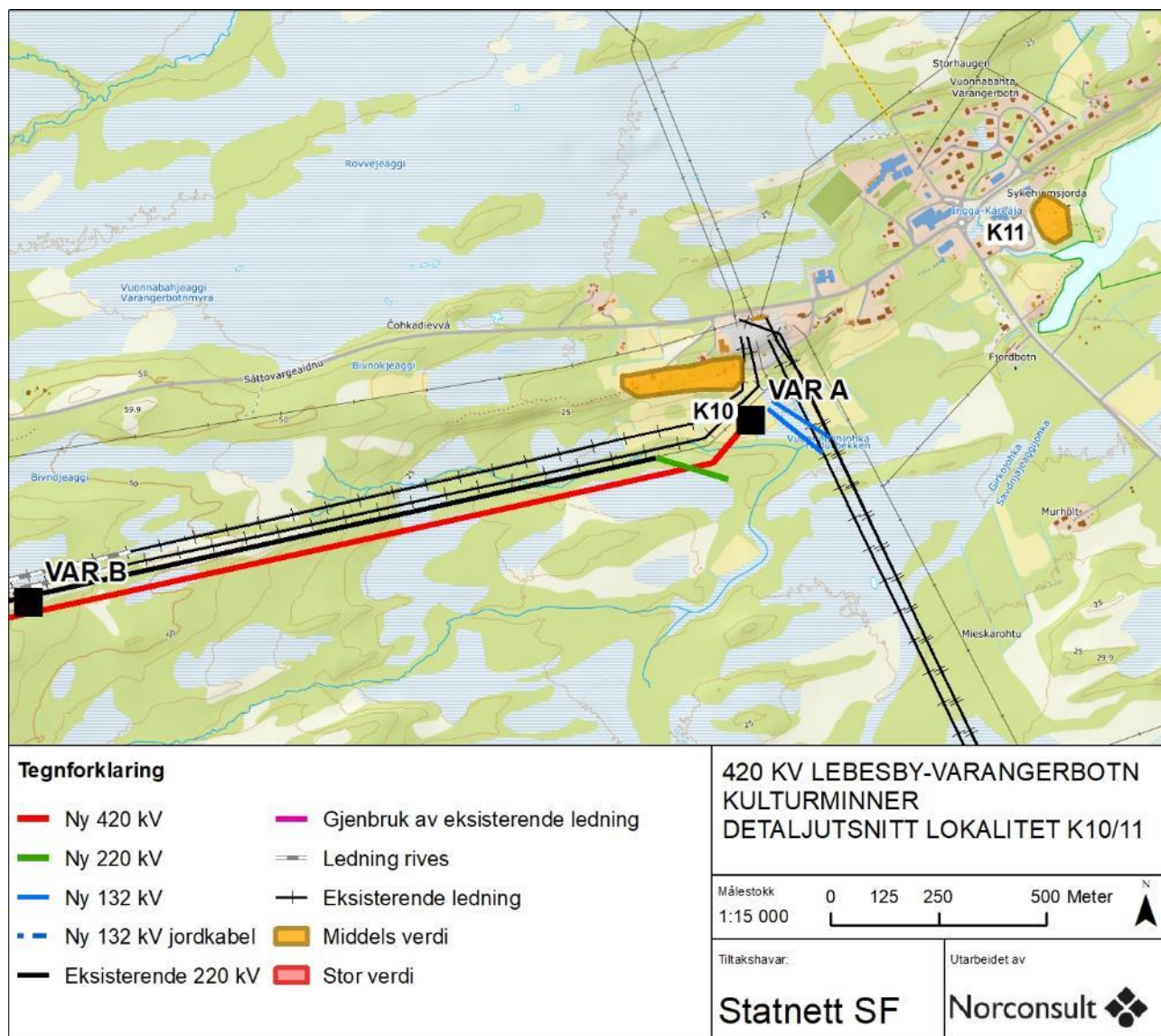

Figur 5-20 Fangstgrop på lokaliteten Askeladden-id 3686

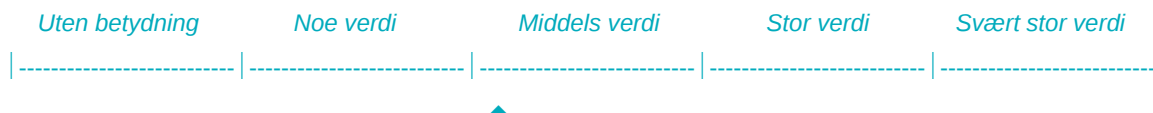
Figur 5-21 Tunet på Tomter.

5.2.5.2 Verdiområde K10

Figur 5-22 Verdiområde K10 og K11 i Varangerbotn.

Verdiområde K10 består av et eldre bosetningsområde med noe helhetlig preg, omtrent 0,5 km fra Varangerbotn sentrum og like vest for dagens Varangerbotn stasjon. Bebyggelsen synes å være gjenreist, ingen av byggene er oppført i SEFRAK-registeret. Bygningstiljøet har noe helhet. Omgivelsene er påvirket av dagens stasjon i Varangerbotn. Miljøet er vurdert til **middels verdi**, lavt innenfor kategorien.

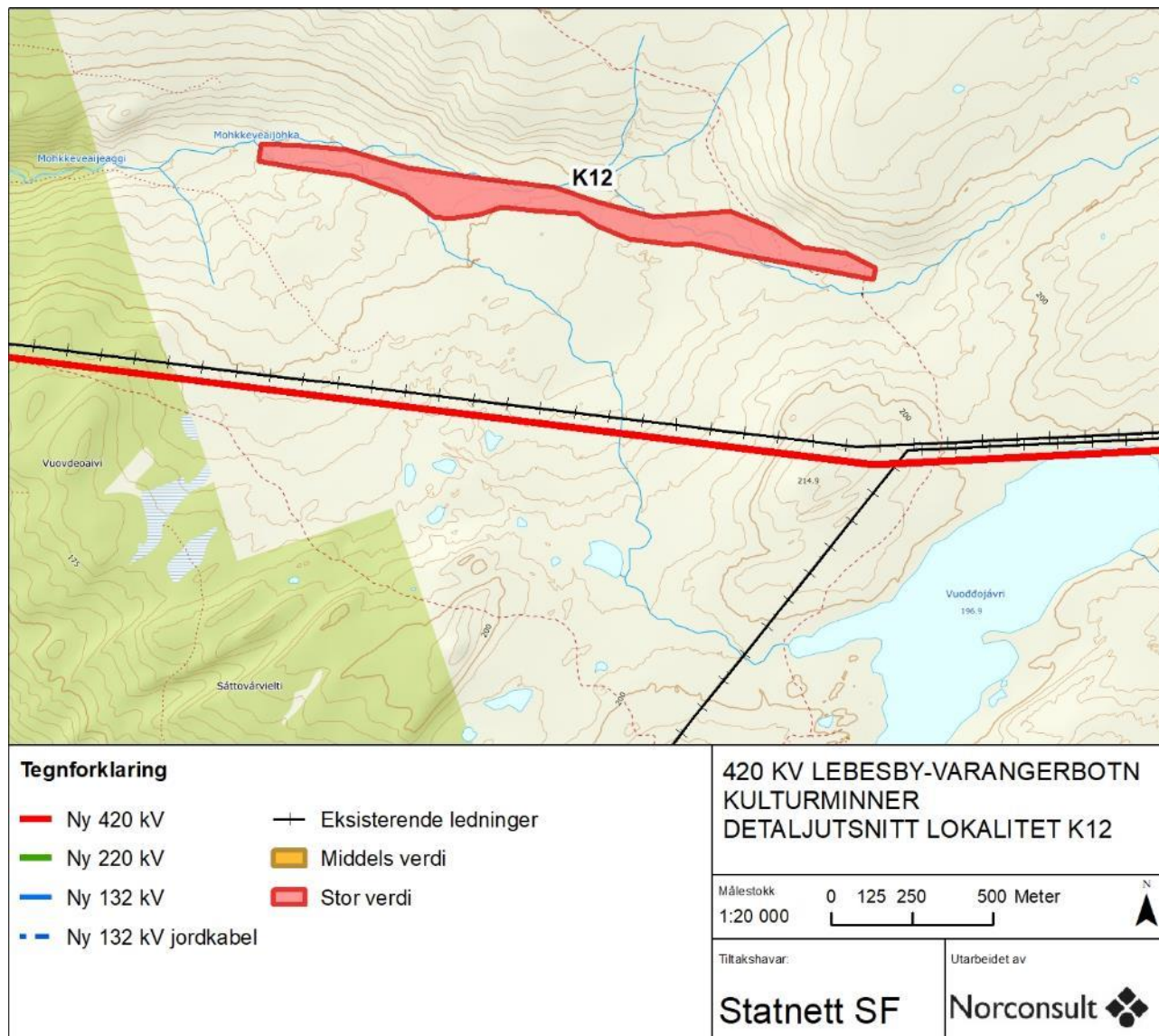
Figur 5-23 Oversiktsbilde av dagens Varangerbotn stasjon og verdiområde K10 til venstre for stasjonen.

5.2.5.3 Verdiområde K11

Verdiområdet er et eldre bygningstiljø ved Varangerbotn samiske museum, og består av tre freda stabbur fra tidlig 1800-tallet. Stabburene er flyttet til museet. Bygningene har arkitektonisk autentisitet og formidlingsverdi, men redusert autentisitet ved at de er flyttet ut av sine opprinnelige omgivelser. Videre mot nordøst, langsved Meskefjorden er det flere automatisk freda gammetufter. Tuftene er ikke inkludert i delområdet. Delområdet vurderes til middels verdi, høyt innenfor kategorien på grunn av formidlingsverdi og tilrettelegging.

5.2.5.4 Verdiområde K12 Mohkkeveaijohka

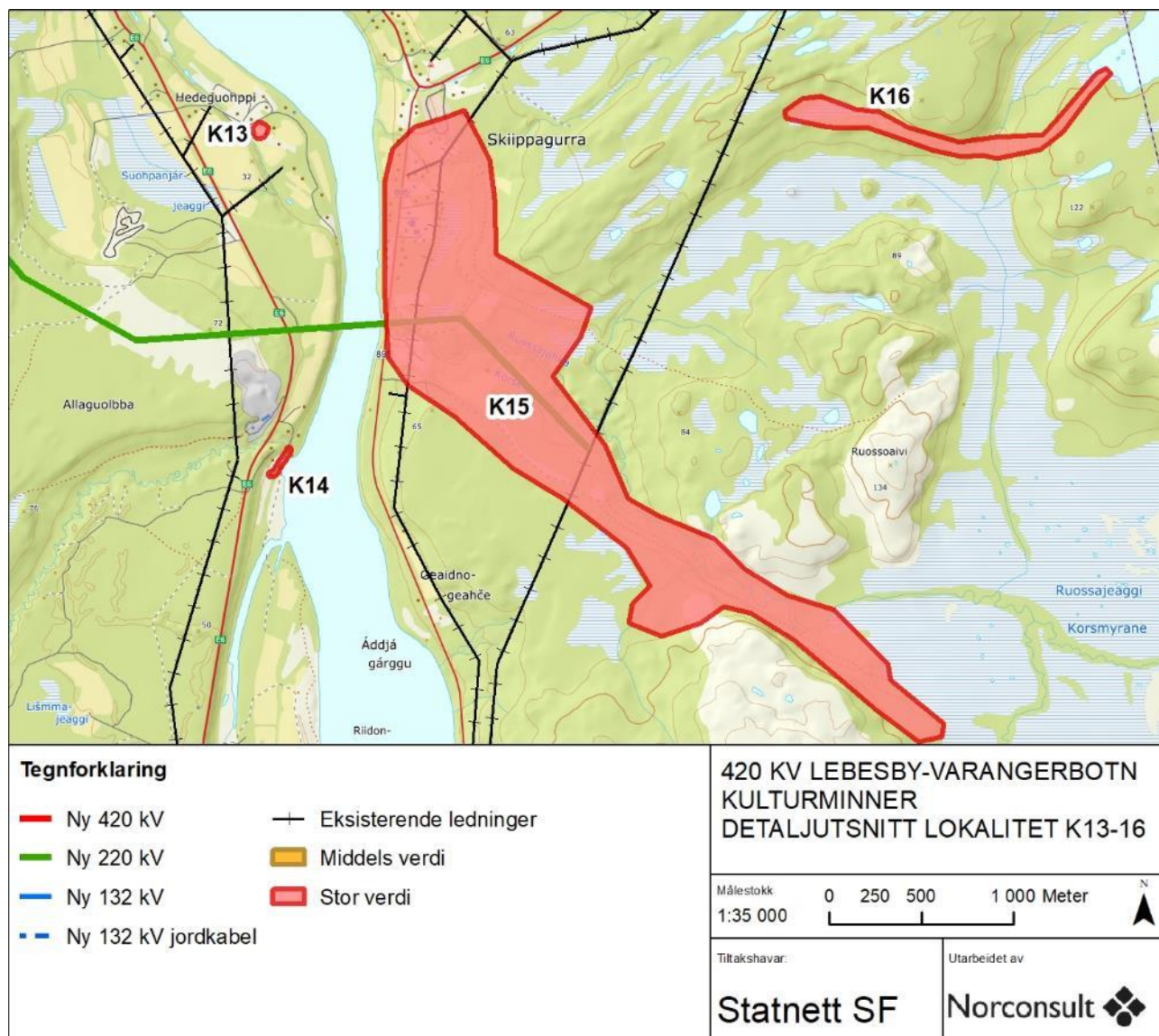

Figur 5-24 Delområde K12 Mohkkeveaijohka

Verdiområdet ligger ved elva Mohkkeveaijohka og er et fangstsystem bestående av tre automatisk freda lokaliteter med en rekke fangstgroper (Askeladden.id 272944, 272947, 272951). Lokalitetene er lagt inn i Askeladden basert på LIDAR-scanning, og det er oppført i Askeladden at lokalitetene må kontrollregistreres i felt. Dette kan bare utføres av regional kulturminneforvaltning. Gropene fremstår tydelige på terrengscan og vurderes til **stor verdi**.

Delområdene K13-K16 ligger i og rundt Skiippagurra. Alle delområdene består av freda kulturminnelokaliteter med varierende omfang, og alle fire delområdene er vurdert til stor verdi.

Figur 5-25 Delområder K13-K16 rundt Skiippagurra sør for Tana. Utreda omlegging av 220 kV Ivalo-Varangerbotn vist med grønn linje.

5.2.5.5 Delområde K13 Hedeguohppi

Delområde K13 er et lite miljø på vestsida av Tanaelva, bestående av to automatisk freda bygninger; et våningshus (Askeladden-id 161688) og et stabbur (Askeladden-id 161650). Våningshuset er lafta og fra 1800-tallet, fjerde kvartal. Huset ble flyttet til Hedeguohppi i 1930. Stabburet er fra 1800-tallet, tredje kvartal og er også flyttet til Hedeguohppi. Miljøet vurderes til **stor verdi** på grunn av formell vernestatus og noe helhet i funksjon.

Uten betydning   Noe verdi   Middels verdi   Stor verdi   Svært stor verdi

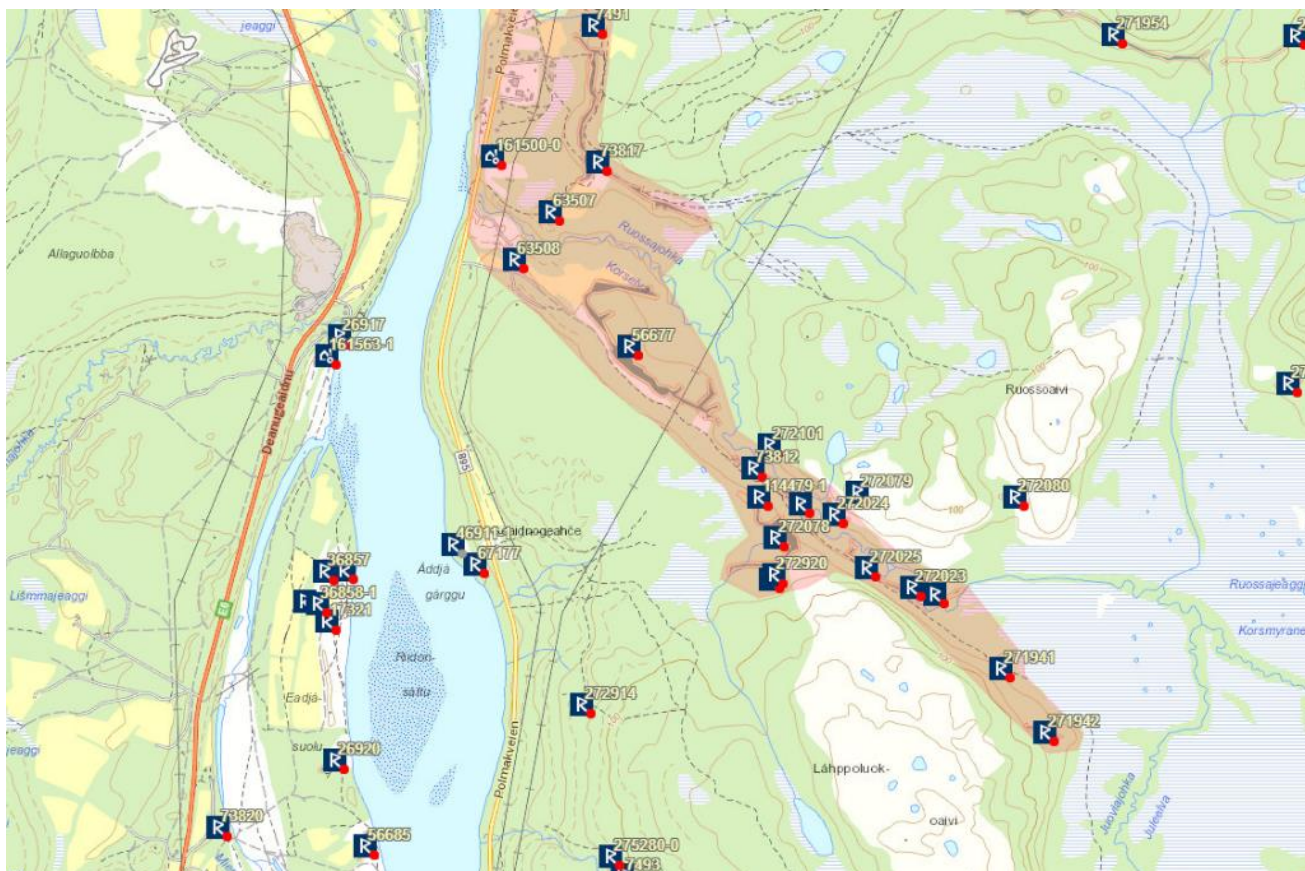
5.2.5.6 Delområde K14 Lismmajohka

Delområde K14 ligger sør for K13 på vestsida av Tanaelva, og består av et automatisk freda stabbur (Askeladden-id 161563) og en lokalitet med fire gammetufter (Askeladden-id 26817). Stabburet er lafta og fra 1800-tallet, fjerde kvartal. Miljøet vurderes til **stor verdi** på grunn av formell vernestatus og noe tidsdybde i miljøet.

Uten betydning   Noe verdi   Middels verdi   Stor verdi   Svært stor verdi

5.2.5.7 Delområde K15 Korselvdalen

Figur 5-26 Delområde K15 med registrerte kulturminner. Dagens 132 kV Ivalo-Varangerbotn krysser over Korselvdalen over Askeladden-id 56677.

Delområde K15 Korselvdalen ligger på østsida av Tanaelva og består av en rekke freda lokaliteter i Korselvdalen og nordover, blant annet et stort antall fangstgroper fra samisk jernalder (Askeladden-id 56677, 63507, 63508, 73817 m.fl.), gammetufter fra samisk jernalder og 1700-1800-tallet (Askeladden-id 46908-46909), og ei tømra stue som antas å være oppført i 1917 (Askeladden-id 161500). Bygningen fremgår å være noe endret og flyttet internt på tunet på 1960-tallet. Flere av fangstgroplokalitetene ligger i hensynssone i Tana kommunes arealdel til kommuneplanen. Delområdet omgivelser er noe fragmentert av nyere bebyggelse og tiltak i arealer langs elva, samt krysses av dagens 132 kV Ivalo-Varangerbotn. Miljøet vurderes samlet til **stor verdi** på grunn av høyt antall freda kulturminner, tidsdybde og bredde i funksjon.

Uten betydning

Noe verdi

Middels verdi

Stor verdi

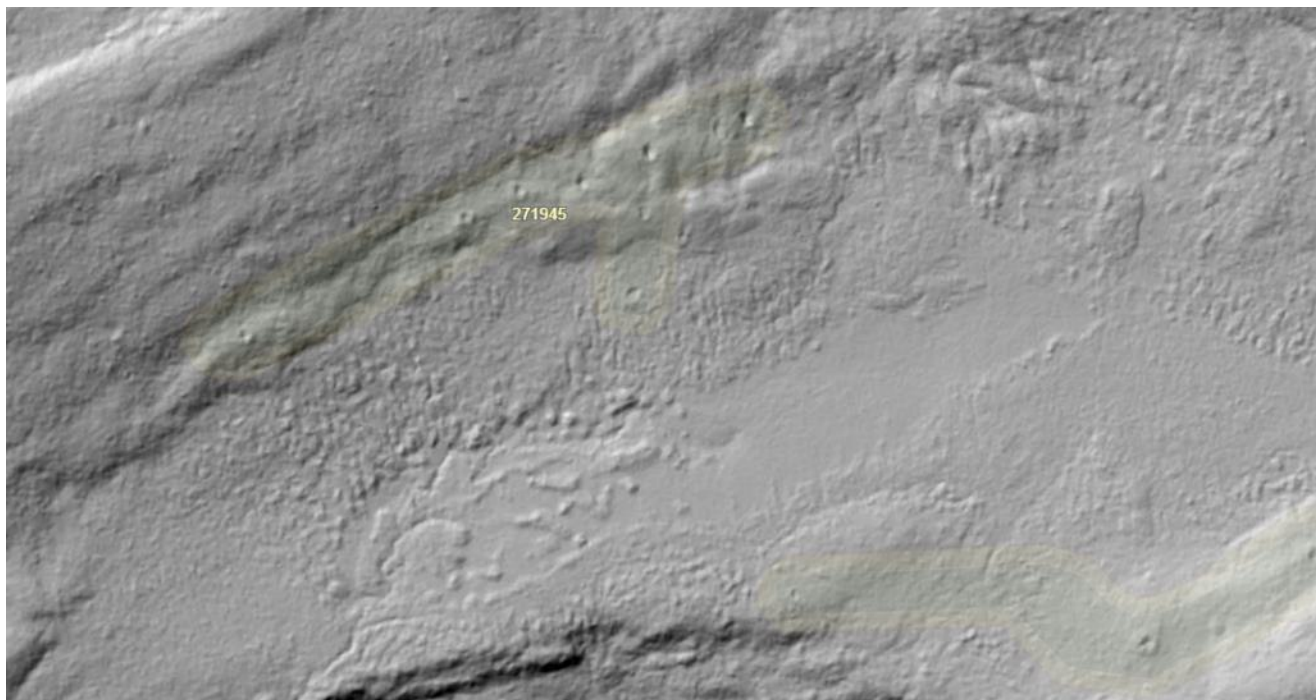
Svært stor verdi

5.2.5.8 Delområde K16

Delområde K16 ligger nordøst for K15, og består av tre automatisk freda lokaliteter med fangstgroper (Askeladden-id 271945, 271954, 272231). ID 271945 ligger lengst vest, og ca 200 m øst for dagens 132 kV Ivalo-Varangerbotn. Alle tre lokalitetene er lagt inn i Askeladden basert på LIDAR-scanning, og det er oppført at lokalitetene må kontrollregistreres i felt. Dette utføres av regional kulturminneforvaltning. Gropene fremstår tydelige på terrengscan og vurderes til **stor verdi**.

Figur 5-27 Delområde K16, automatisk freda fangstsystem øst for dagens 132 kV Ivalo-Varangerbotn

Figur 5-28 Vestlige del av K16. ID 271945 til venstre, del av ID 271954 nede til høyre. Tydelige fangstgroper innenfor lokalitetsavgrænsingen.

5.2.6

Forholdet til kulturminneloven

5.2.6.1 Undersøkelsesplikt etter kulturminneloven §9

Ved planlegging av offentlige og større private tiltak plikter tiltakshaver å undersøke om tiltaket vil virke inn på automatisk freda kulturminner. Utredningsområdet har potensiale for nye funn av automatisk freda kulturminner, og det må antas at potensialet særlig for ytterligere fangstsystemer, samiske lokaliteter m.m. er generelt høyt. Det må påregnes behov for arkeologisk registrering hjemlet i kulturminneloven §9.

Registreringsomfang og -metode avgjøres av Troms og Finnmark fylkeskommune og Sametinget, og avhenger av de konkrete terrenginngrepene som følge av tiltaket. Dvs lokalisering av mastepunkter, riggplasser, tilkomstveger, riving av linjer, m.v. Kostnader til registrering må dekkes av tiltakshaver, hjemlet i kulturminneloven §10.

5.2.6.2 Dispensasjon etter kulturminneloven §8,1. ledd

Det er i utredningen ikke identifisert direkte arealkonflikter med kjente automatisk freda kulturminner. Hvis arkeologisk registrering skulle påvise nye automatisk freda kulturminner i konflikt med tiltaket, kan dette løses ved å justere tiltaket eller eventuelt å søke dispensasjon fra kulturminneloven. Aktuelle justeringer kan

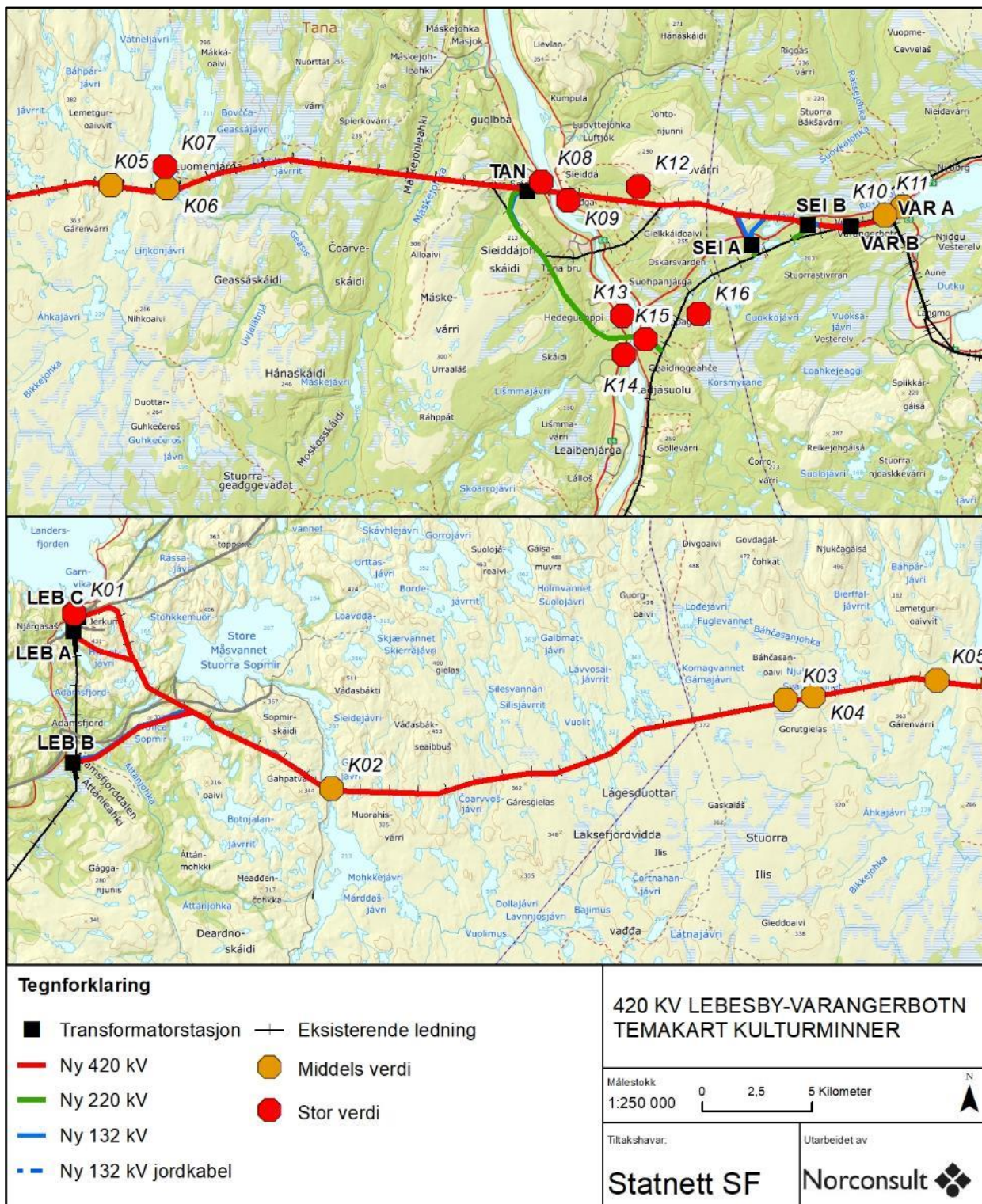
være forskyvninger av mastepunkter, mindre justeringer i linjetrasè, justeringer i midlertidig arealbruk og lignende.

Dispensasjonssøknad avgjøres av Troms og Finnmark fylkeskommune/Sametinget. Dersom dispensasjon innvilges kan det settes vilkår om nærmere arkeologisk undersøkelse av berørt kulturminne. Eventuelle slike granskninger må dekkes av tiltakshaver, hjemlet i kulturminnelovens §10.

I anleggsfasen må varsomhet utvises på bakgrunn av nærhet til kjente automatisk freda lokaliteter, dette omtales nærmere under anleggsfase.

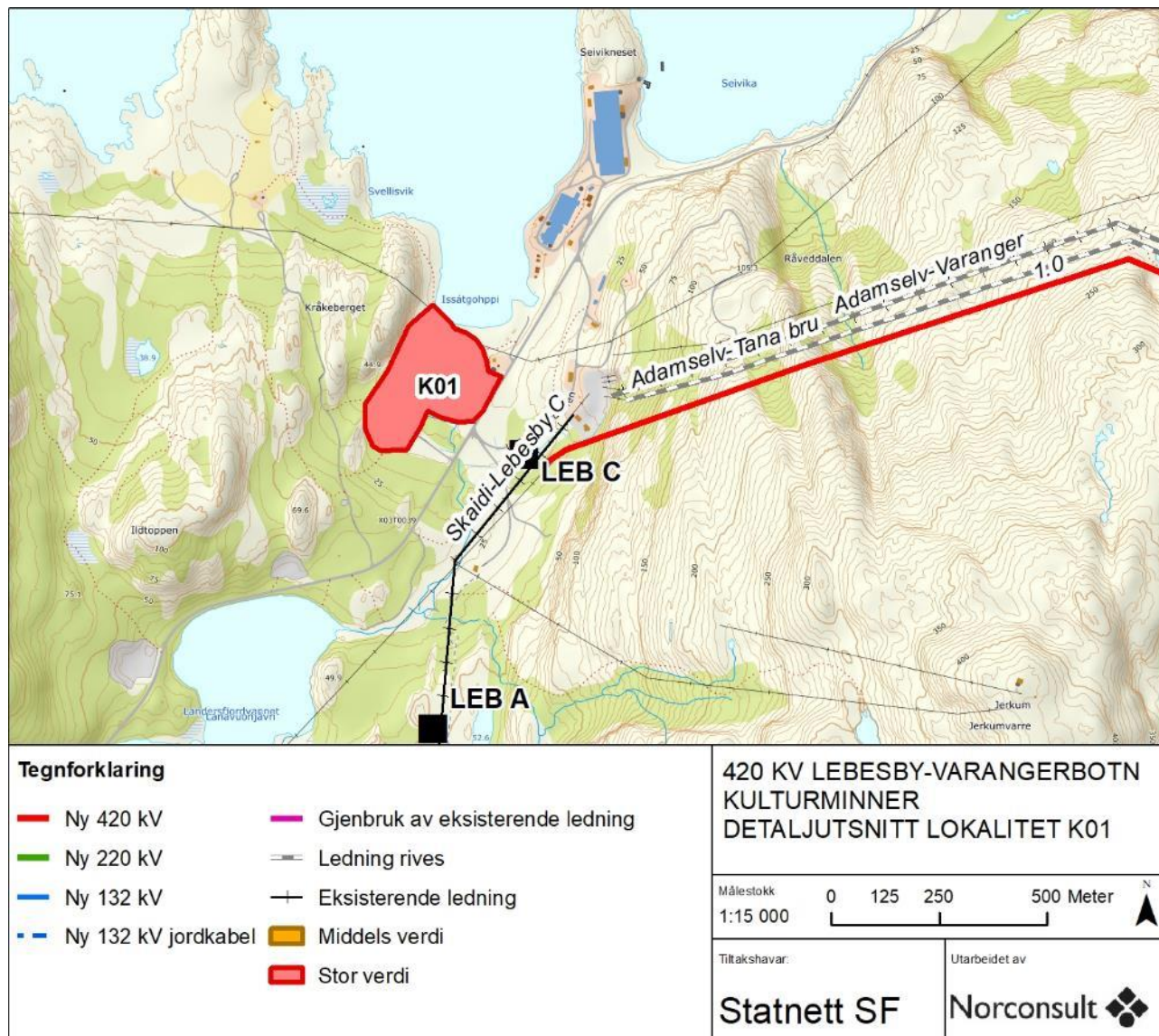
Søknad om dispensasjon for midlertidige inngrep/tiltak bør så langt det er mulig unngås, slike tilfeller bør løses ved justering av tiltaket.

5.3 Påvirkning og konsekvensvurdering

Figur 5-29 Oversiktskart, delområder kulturmiljø

5.3.1.1 Adamselv- Ucha Sopmir

Figur 5-30 Verdiområde K01 Landersfjord på delstrekning Adamselv-Ucha Sopmir

Utbyggingsløsning 1A LEB A

Alternativet berører ikke kjente verdier innen fagtema kulturminner og kulturmiljø, påvirkning og konsekvens er dermed ikke vurdert.

Utbyggingsløsning 1B LEB B

Alternativet berører ikke kjente verdier innen fagtema kulturminner og kulturmiljø, påvirkning og konsekvens er dermed ikke vurdert.

Utbyggingsløsning 1C LEB C

Utbyggingsløsningen er beskrevet i kap. 2 Tiltaksbeskrivelse, se Figur 2-2

Påvirkning

Bare løsning 1C Lebesby C har noe påvirkning på ett delområde helt nordvest i utredningsområdet, delområde K01 Landersfjord med stor verdi. Samlet vurdering av løsning 1C Lebesby C omfatter dermed kun påvirkning i dette miljøet. Kulturmiljøet ligger i og i forlengelse av strandsonen nede ved fjorden, eksisterende transformatorstasjon ligger høyere opp i terrenget øst for kulturmiljøet. Stasjon og inn/utføring av linjer er i dagens situasjon synlig fra miljøet.

Ny utføring fra stasjon kan bli noe fremtredende med høye master, men i et kort linjestrekk. Påvirkning vurderes som noe forringet. Forringet påvirkning sammenstilt med stor verdi gir noe negativ konsekvens (-1).

Utbyggingsløsning	Løsning 1A	Løsning 1B	Løsning 1C
Stasjonsvalg*	Lebesby A	Lebesby B	Lebesby C
Nybygging ledninger	Ny 420 kV (alternativ 1.4-1.0) frem til punkt nord for Sopmir Uhca	Ny 420 kV (alternativ 1.5) frem til punkt nord for Sopmir Uhca	Ny 420 kV (alternativ 1.0) frem til punkt nord for Sopmir Uhca
Samlet verdivurdering (ett verdiområde)			Stor
Samlet vurdering av påvirkningsgrad			Noe forringet
Samlet vurdering av konsekvensgrad	-	-	-
Prioritering (1-3)	1	1	3

* Transformatorstasjonen er ikke en del av utredningsgrunnlaget

5.3.1.2 Uhca Sopmir-Tana bru**Utbyggingsløsning 2A**

Utbyggingsløsningen er beskrevet i kap. 2 Tiltaksbeskrivelse. Delstrekningen vil berøre seks verdiområder innen fagtema kulturminner og kulturmiljø, K02-K07 på Laksefjordvidda, enkeltlokaliteter og miljø bestående av flere enkeltlokaliteter, med det som antas å være ulike spor etter bosetning og aktivitet. Lokalitetene som utgjør verdiområdene K02-K06 er registrert på 1980-tallet og må vurderes som noe usikre, og er ikke høyt vektlagt i den samlede vurderingen. K07 er ei forskriftsfreda reinpolitihytte ved Sommervannet.

Påvirkning

K02 teltboplass med middels verdi – Dagens linjetrase har nærføring til verdiområdet. Ny linjetrase med høyere master sør for dagens linjer vil forsterke den visuelle effekten overfor lokaliteten sammenlignet med dagens situasjon. Påvirkning vurderes som noe forringet. Noe forringet påvirkning sammenstilt med middels verdi gir noe negativ konsekvens (-1).

K03 grophus med middels verdi – Dagens linjer har nærføring til verdiområdet. Ny linjetrase med høyere master sør for dagens linjer vil forsterke visuell effekt på lokaliteten sammenlignet med dagens situasjon.

Påvirkning vurderes som noe forringet. Noe forringet påvirkning sammenstilt med middels verdi gir noe negativ konsekvens (-1).

K04 grophus med middels verdi – Dagens linjetrase har nærføring til verdiområdet.. Ny linje med høyere master sør for dagens linjer vil forsterke den visuelle påvirkningen på lokaliteten sammenlignet med dagens situasjon. Påvirkning vurderes som noe forringet. Noe forringet påvirkning sammenstilt med middels verdi gir noe negativ konsekvens (-1).

K05 teltboplasser med middels verdi – Dagens linjer har nærføring til verdiområdet.. Ny linjetrase med høyere master sør for dagens linjer vil forsterke visuelle effekter på boplassene sammenlignet med dagens situasjon. Påvirkning vurderes som noe forringet. Noe forringet påvirkning sammenstilt med middels verdi gir noe negativ konsekvens (-1).

K06 boplasser med middels verdi – verdiområdet har nærføring til dagens linjetrase. Ny linjetrase med høyere master sør for dagens linjer vil forsterke de visuelle virkningene sammenlignet med dagens situasjon. Påvirkning vurderes som noe forringet. Noe forringet påvirkning sammenstilt med middels verdi gir noe negativ konsekvens (-1).

K07 Sommervannhytta med stor verdi – verdiområdet ligger ca 800 m nord for dagens nordligste linje, selve hytta, det viktigste enkeltelementet i miljøet, ca 1000 m nord for linja. Ny linjetrase med høyere master sør for dagens linjer vil øke synligheten av linja, og gi noe mer fjernvirkning overfor miljøet. På bakgrunn av stor avstand vurderes påvirkning som noe forringet. Noe forringet påvirkning sammenstilt med stor verdi gir noe negativ konsekvens (-1).

Samlet konsekvensgrad for Utbyggingsløsning 2A vurderes som noe negativ (-1).

Utbyggingsløsningen har negativ påvirkning på flere verdiområder innen fagtemaet på delstrekningen, hvorav alle verdiområdene allerede er forringet av eksisterende kraftlinjer. K02-K06 må vurderes som noe usikre lokaliteter, påvirkning på den forskriftsfreda hytta ved Sommervannet er dermed vektlagt i vurderingen. Løsningen er dermed ikke gitt høyere samlet konsekvensgrad enn (-1).

5.3.1.3 Tana bru-Varangerbotn

Endepunktet for den nye 420-kV-ledningen vil være en ny transmisjonsnett-stasjon i området Tana bru til Varangerbotn. Statnett har utredet 5 mulige plasseringer for denne stasjonen, TAN (Tana), SEI A (Seidafjellet A), SEI C (Seidafjellet C), VAR A (Varangerbotn A) og VAR B (Varangerbotn B).

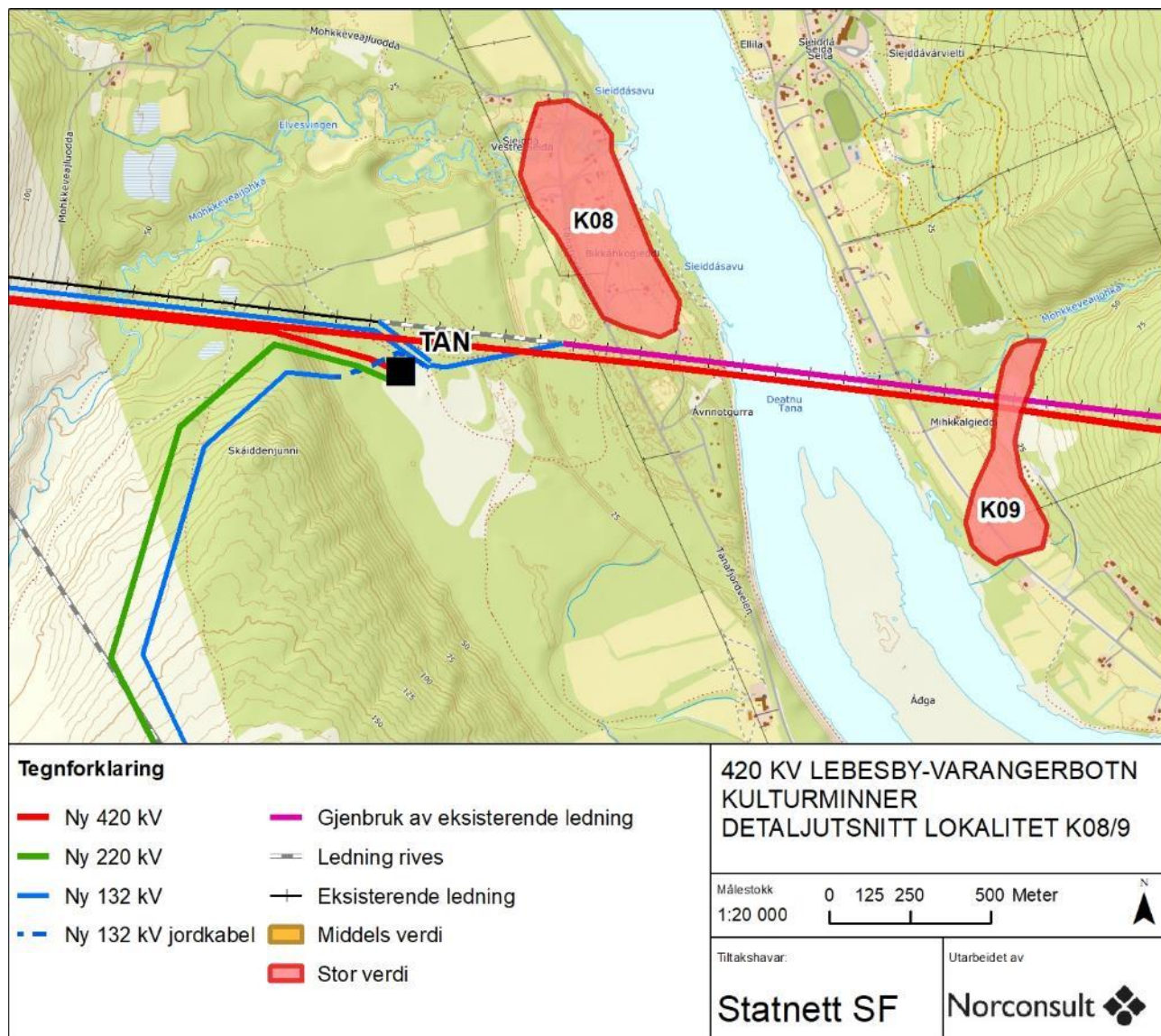
Delstrekningen fra Tana bru til Varangerbotn omfatter ni verdiområder innen fagtema kulturminner og kulturmiljø; K08-K16. Avhengig av stasjonsplassering og ledningsomlegging vil utbyggingsløsningene ha ulik berøring med de enkelte kulturmiljøene.

Delstrekningen fra Tana bru til Varangerbotn omfatter ni verdiområder innen fagtema kulturminner og kulturmiljø; K08-K16. Avhengig av stasjonsplassering og ledningsomlegging vil utbyggingsløsningene ha ulik berøring med de enkelte kulturmiljøene.

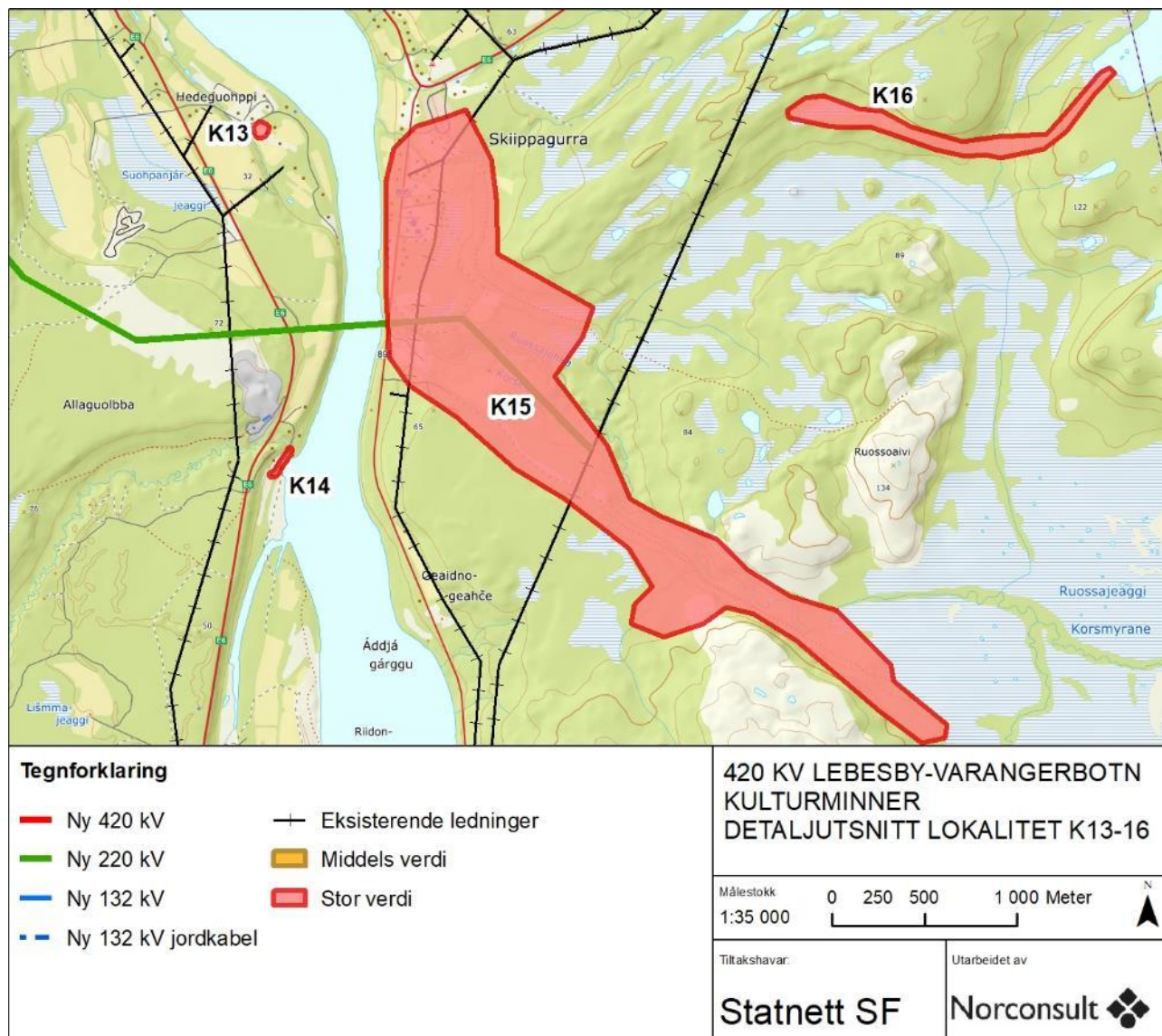
Utbyggingsløsning 3A, Stasjonsvalg TAN

Utbyggingsløsningen er beskrevet i kap. 2 Tiltaksbeskrivelse, se Figur 2-3

Figur 5-31 K08 Sieidda (gårdsmiljø) ved Tana stasjon på vestsida av elva, K09 Tomter (fangstgroper og gammetufter) på østsida.

Figur 5-32 Verdiområder K13-K16 sør for Tana, utreda omlegging av 220 kV Ivalo-Varangerbotn vist med grønn linje.

Påvirkning

Velges Tana som stasjonslokalisering, avsluttes ny 420 kV her. Stasjonsalternativet vil ha noe påvirkning på verdiområde K08, Sieidda gårdsmiljø.

Omlegging av 220 kV Ivalo-Varangerbotn til stasjonsvalg Tana innebærer ny trase i 12 km med ny kryssing over Tanaelva. 13 km frem til Varangerbotn rives. I omgivelsene til ny kryssing av Tanaelva er det registrert en rekke freda kulturminner, blant annet svært mange fangstgroper fra samisk jernalder på østsiden av elva. Omleggingen berører fire kulturmiljø rundt Skippagurra i varierende grad.

K08 Sieidda gårdsmiljø med stor verdi - ny transformatorstasjon vil ligge ca 600 m vest for K08 Sieidda. Stasjonen og innføring av ny 420 kV linje fra vest vil bli synlig fra kulturmiljøet, mest fremtredende i sørlige

del av miljøet. Påvirkning vurderes som noe forringet. Noe forringet påvirkning sammenstilt med stor verdi gir noe negativ konsekvens (-1).

K09 Tomter fangstgroper og gammetufter med stor verdi - eksisterende 132 kV-ledning fra ny stasjon og østover mot Kirkenes vil gjenbrukes, kryssing over Tanaelva og linjestrekningen gjennom kulturmiljøet vil dermed bli tilsvarende som dagens situasjon. Påvirkning vurderes som ubetydelig endring med ingen konsekvens (0).

K13 Hedeguohppi freda bygninger med stor verdi – omlegging av 220 kV Ivalo-Varangerbotn medfører nytt linjespenn ca 600 m nord for kulturmiljøet. Kryssingen over Tanaelva kan bli noe synlig på avstand fra delområdet. Påvirkning vurderes som noe forringet. Noe forringet påvirkning sammenstilt med stor verdi gir noe negativ konsekvens (-1).

K14 Lismmajohka freda stabbur og gammetufter med stor verdi - omlegging av 220 kV Ivalo-Varangerbotn medfører nytt linjespenn ca 1000 m sør for delområdet. Kryssingen over Tanaelva kan bli noe synlig på avstand fra delområdet, men påvirkning vurderes ikke som vesentlig. Påvirkning vurderes som ubetydelig med ingen konsekvens (0).

K15 Korselvdalen fangstsystem med stor verdi – dagens 220 kV Ivalo-Varangerbotn krysser kulturmiljøet i Korselvdalen med linjespenn over en større fangstlokalitet (Askeladden-id 56677). Utredda omlegging vil føre linjestrekket langs med lokaliteten på nordsiden, og gi økt visuell påvirkning. Ny kryssing over Tanaelva medfører at linja legges mellom to freda lokaliteter nordvest for ID 56677, ID 63507 og 63508. Lokalitetene vil bli visuelt påvirket. Påvirkningen vil bli mest fremtredende i en del av et større sammenhengende miljø. Påvirkning vurderes som forringet. Forringet påvirkning sammenstilt med stor verdi gir middels negativ konsekvens (-2).

K16 fangstsystem med stor verdi – dagens 220 kV Ivalo-Varangerbotn ligger ca 200 m vest for verdiområdet vestre avgrensing. Riving av ledningen vil fjerne visuell påvirkning, og vurderes som noe forbedret. Noe forbedret påvirkning sammenstilt med stor verdi gir noe positiv konsekvens (+1).

Samlet konsekvensgrad for Utbyggingsløsning 3A, stasjonsvalg TAN vurderes som middels negativ (-2), hvor ny kryssing av Tanaelva og forringet påvirkning av kulturmiljø ved elva på grunn av omlegging av Ivalo-Varangerbotn er vektlagt. En positiv effekt av å rive eksisterende ledning vest for delområde K16 veier ikke opp for negative virkninger i delområde K15 Korselvdalen.

Tabell 5-3. Vurderte konsekvenser for utbyggingselementer i løsning 3A med Tana (TAN) som endepunkt.

Utbyggingsløsning 3A, Stasjonsvalg TAN	
Konsekvensvurdering TAN stasjon	-
Konsekvensvurdering ny 420 kV – Alternativ 1.0 (TAN)	0
Konsekvensvurdering omlegging 132 kV – Adamselv-Varanger sløyfes innom stasjonen. – Adamselv-Tana bru bygges om med ca. 2 km i ny tras og riving av ca. 2,3 km.	0

Konsekvensvurdering omlegging 220 kV – Ivalo-Varangerbotn føres inn til Tan med ca. 12 km i ny trase – Ca. 13 km rives frem til Varangerbotn	- -
Prioritering (1-5)*	5

* Prioritering mellom de fem utbyggingsalternativene i delområde 3 hvor 1 vurderes å gi minst miljølempe og 5 vurderes å gi størst.

Utbyggingsløsning 3B, Stasjonsvalg SEI A

Utbyggingsløsningen er beskrevet i kap. 2 Tiltaksbeskrivelse, se Figur 2-4

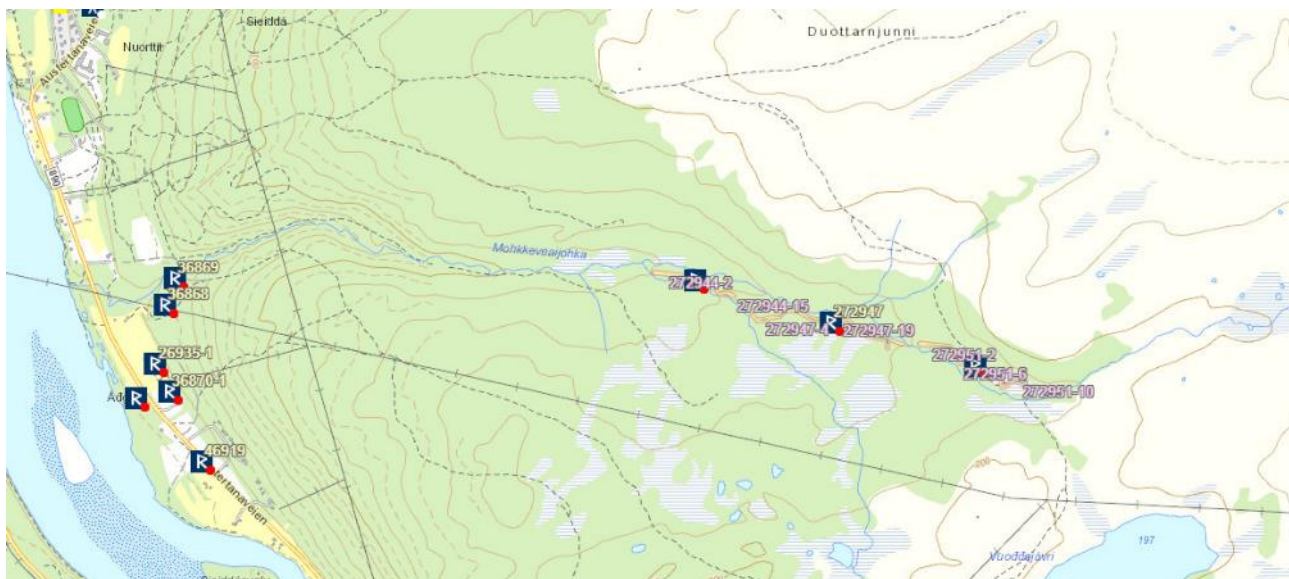
Påvirkning

Utbyggingsløsningen 3B vil påvirke kulturmiljøene K08 Sieidda, K09 Tomter ved kryssingen av Tanaelva og i noen grad K12 Mohkkeveaijohka. Dagens to 132 kV-ledninger er parallellført over elva, og passerer K08 sør for kulturmiljøet, krysser gjennom K09 og passerer sør for K12.

K08 Sieidda stor verdi - Ny 420 kV-ledning med høyere master sør for dagens linjer vil forsterke den visuelle påvirkningen på kulturmiljøet noe, hovedsakelig i sørlige del av miljøet. Påvirkning vurderes som noe forringet. Noe forringet påvirkning sammenstilt med stor verdi gir noe negativ konsekvens (-1).

K09 Tomter stor verdi - Ny 420 kV-ledning med høyere master sør for dagens linjer vil forsterke den visuelle påvirkningen. Dagens linjeføring har nærføring til en automatisk freda lokalitet bestående av fem fangstgroper orientert NNV-SSØ (Askeladden-ID 36868) i nordlige del av miljøet. Lokaliteten vil bli ytterligere visuelt skjemet av ny linje sør for dagens. For verdiområdet samlet vurderes påvirkning som forringet. Forringet påvirkning sammenstilt med stor verdi gir middels negativ konsekvens (-2).

K12 Mohkkeveaijohka stor verdi – Dagens linjestrekning ligger ca 600 m sør for kulturmiljøet, med samme orientering øst-vest. Ny 420 kV-ledning med høyere master sør for dagens linjer vil forsterke den visuelle effekten noe. Påvirkning vurderes som noe forringet. Noe forringet påvirkning sammenstilt med stor negativ verdi gir noe negativ konsekvens (-1).

Figur 5-33 Registrerte kulturminner i delområde K09 Tomter og K12 Mohkkeveajohka

Samlet konsekvensgrad for Utbyggingsløsning 3B, stasjonsvalg SEI A vurderes som noe negativ (-1). Løsningen er ikke gitt høyere samlet konsekvens da den økte visuelle påvirkningen kommer i delområder allerede noe påvirket av dagens linje, og med parallell linjeføring.

Utbyggingsløsning 3B, Stasjonsvalg SEI A	
Konsekvensvurdering SEI A stasjon	0
Konsekvensvurdering ny 420 kV – Alternativ 1.0 (SEI A)	-
Konsekvensvurdering omlegging 132 kV – Dagens to 132 kV ledninger legges om inn til stasjonen, ca. 2 km ny trase	0
Konsekvensvurdering omlegging 220 kV – Kort innføring av Ivalo-Varangerbotn – Ca. 6 km rives frem til Varangerbotn	0
Prioritering (1-5)*	1

* Prioritering mellom de fem utbyggingsalternativene i delområde 3 hvor 1 vurderes å gi minst miljøulempe og 5 vurderes å gi størst.

Utbyggingsløsning 3C, Stasjonsvalg SEI C

Utbyggingsløsningen er beskrevet i kap. 2 Tiltaksbeskrivelse, se Figur 2-5

Påvirkning

Utbyggingsløsning 3C, Stasjonsvalg SEI C skiller seg fra løsning 3B, SEI A ved at stasjonen er trukket noe lenger øst. 420 kV parallellføres som i løsning 3B over Tanaelva med samme påvirkning og konsekvens for verdiområdene K08 Sieidda, K09 Tomter og K12 Mohkkeveaijohka.

Kortere omlegginger av 132 kV og Ivalo-Varangerbotn inn mot ny stasjon medfører ikke påvirkning på kulturmiljø.

Samlet konsekvensgrad for Utbyggingsløsning 3C, stasjonsvalg SEI C vurderes som noe negativ (-1). Løsningen er ikke gitt høyere samlet konsekvens da den økte visuelle påvirkningen kommer i delområder allerede noe påvirket av dagens linje, og med parallell linjeføring.

Tabell 5-4. Vurderte konsekvenser for utbyggingselementer i løsning 3C med Seidafjellet C (SEI C) som endepunkt.

Utbyggingsløsning 3C, Stasjonsvalg SEI C	
Konsekvensvurdering SEI C stasjon	0
Konsekvensvurdering ny 420 kV – Alternativ 1.0 (SEI C)	-
Konsekvensvurdering omlegging 132 kV – Dagens to 132 kV ledninger får mindre omlegginger ved stasjonstomten	0
Konsekvensvurdering omlegging 220 kV – Kort innføring av Ivalo-Varangerbotn – Ca. 3,5 km rives frem til Varangerbotn	0
Prioritering (1-5)*	1

* Prioritering mellom de fem utbyggingsalternativene i delområde 3 hvor 1 vurderes å gi minst miljølempe og 5 vurderes å gi størst.

Utbyggingsløsning 3D, Stasjonsvalg VAR B

Utbyggingsløsningen er beskrevet i kap. 2 Tiltaksbeskrivelse, se Figur 2-6.

Påvirkning

Utbyggingsløsning 3D, Stasjonsvalg VAR B skiller seg fra løsning 3B, SEI A og 3C SEI C ved at stasjonen er trukket lenger øst. 420 kV parallellføres som i løsning 3B/3C over Tanaelva med samme påvirkning og konsekvens for delområdene K08 Sieidda, K09 Tomter og K12 Mohkkeveaijohka.

Korte omlegginger av 132 kV og Ivalo-Varangerbotn inn mot ny stasjon medfører ikke påvirkning på kulturmiljø.

Samlet konsekvensgrad for Utbyggingsløsning 3D, stasjonsvalg VAR B vurderes som noe negativ (-1). Løsningen er ikke gitt høyere samlet konsekvens da den økte visuelle påvirkningen kommer i delområder allerede noe påvirket av dagens linje, og med parallell linjeføring.

Tabell 5-5. Vurderte konsekvenser for utbyggingselementer i løsning 3D med Varangerbotn B (VAR B) som endepunkt.

Utbyggingsløsning 3D, Stasjonsvalg VAR B	
Konsekvensvurdering VAR B stasjon	0
Konsekvensvurdering ny 420 kV – Alternativ 1.0 (VAR B)	-
Konsekvensvurdering omlegging 132 kV – Dagens to 132 kV ledninger får mindre omlegginger ved stasjonstomten	0
Konsekvensvurdering omlegging 220 kV – Kort innføring av Ivalo-Varangerbotn – Ca. 1,8 km rives frem til Varangerbotn	0
Prioritering (1-5)*	1

* Prioritering mellom de fem utbyggingsalternativene i delområde 3 hvor 1 vurderes å gi minst miljøulempe og 5 vurderes å gi størst.

Utbyggingsløsning 3E, Stasjonsvalg VAR A

Utbyggingsløsningen er beskrevet i kap. 2 Tiltaksbeskrivelse, se Figur 2-7.

Påvirkning

Utbyggingsløsning 3E, Stasjonsvalg VAR A skiller seg fra løsning 3B, SEI A og 3C SEI C ved at stasjonen er trukket lenger øst og ny stasjon etableres nær dagens Varangerbotn stasjon. 420 kV parallellføres som i løsning 3B/3C/3D over Tanaelva med samme påvirkning og konsekvens for delområdene K08 Sieidda, K09 Tomter og K12 Mohkkeveaijohka.

Etablering av ny stasjon umiddelbart nær dagens stasjon vil ha påvirkning på ett delområde på delstrekningen, K10, et bygningsmiljø med lav middels verdi. Miljøet er allerede påvirket av dagens stasjon, men vil bli ytterligere forringet av ny stasjon i omgivelsene. Påvirkning vurderes som noe forringet. Noe forringet påvirkning sammenstilt med lav middels verdi gir noe negativ konsekvens (-1).

Samlet konsekvensgrad for Utbyggingsløsning 3E, stasjonsvalg VAR A vurderes som noe negativ (-1). Løsningen er ikke gitt høyere samlet konsekvens da den økte visuelle påvirkningen kommer i delområder allerede noe påvirket av dagens linjer og med parallell linjeføring, samt ett delområde med lav middels verdi nær dagens Varangerbotn stasjon.

Tabell 5-6. Vurderte konsekvenser for utbyggingselementer i løsning 3E med Varangerbotn A (VAR A) som endepunkt.

Utbyggingsløsning 3E, Stasjonsvalg VAR A	
Konsekvensvurdering VAR A stasjon	-
Konsekvensvurdering ny 420 kV – Alternativ 1.0 (VAR A)	-
Konsekvensvurdering omlegging 132/220 kV – Dagens to 132 kV ledninger får mindre omlegginger ved stasjonstomten – Mindre omlegging av Ivalo-Varangerbotn	0
Prioritering (1-5)*	4

* Prioritering mellom de fem utbyggingsalternativene i delområde 3 hvor 1 vurderes å gi minst miljøuleppe og 5 vurderes å gi størst.

Tabell 5-7 Oppsummeringstabell, konsekvenser og prioritering av utbyggingsløsninger

Utbyggingsløsning	Løsning 3A	Løsning 3B	Løsning 3C	Løsning 3D	Løsning 3E
Stasjonsvalg	Tana (TAN)	Seidafjellet A (SEI A)	Seidafjellet C (SEI C)	Varangerbotn B (VAR B)	Varangerbotn A (VAR A)
Nybygging ledninger	Foringet	Noe forringet	Noe forringet	Noe forringet	Noe forringet
Riving ledninger	Noe forbedret	Ingen betydning	Ingen betydning	Ingen betydning	Ingen betydning
Samlet verdivurdering	Stor verdi	Stor verdi	Stor verdi	Stor verdi	Stor verdi
Samlet vurdering av påvirkningsgrad	Foringet	Noe forringet	Noe forringet	Noe forringet	Noe forringet
Samlet vurdering av konsekvensgrad	Betydelig miljøskade	Noe miljøskade	Noe miljøskade	Noe miljøskade	Noe miljøskade
Prioritering (1-5)*	5	1	1	1	4*

Løsningen 3E VAR A gir samme påvirkning i nybygging og riving av linjer som løsningene 3B, 3C og 3D. I løsning 3E vil ny stasjon nær dagens stasjon i Varangerbotn introdusere et nytt stort tiltak tett på et bygningsmiljø med lav middels verdi. Påvirkning på dette miljøet er det eneste som skiller stasjonsvalg VAR A fra de tre løsningene rangert først; 3B SEI A, 3C SEI C og 3D VAR B.

Løsning 3A TAN skiller seg ut som en dårligere løsning enn de øvrige for fagtema kulturminner og kulturmiljø, dette er hovedsakelig begrunnet i omlegging av lvalo-ledningen med ny kryssing over Tanaelva og dermed negativ påvirkning på kulturmiljø i Korselvdalen.

5.4 Påvirkning og konsekvenser i anleggsfasen

Tiltak i anleggsfasen er beskrevet i kap 2 Tiltaksbeskrivelse, se Figur 2-10 og Figur 2-11. Midlertidige tiltak vil bl.a. bestå i riggplasser og hovedlagre. Mest mulig transport er planlagt utført på vinterveier.

Statnett har så langt vurdert å etablere tre midlertidige hovedlagre i eller nær ledningstraseen. Disse krever et areal på ca. 5-10 daa, men er vurdert å ikke kreve vesentlig opparbeiding av terrenget. Nord for Tana bru er det identifisert et eksisterende opparbeidet areal som Statnett vurderer å utvide. I utgangspunktet vurderes det å ikke tilbakeføre dette området, slik at dette blir en permanent utvidelse av dagens areal.

Det er ikke identifisert direkte konflikter mellom midlertidige tiltak og kjente automatisk freda kulturminner i vestre del av utredningsområdet. Lokaliteter ved Svanevannet og Sommervannet har nærføring til dagens linjer, og må tas hensyn til ved anlegging av ny linje sør for dagens linjetrase. Lokalitetene må antas å være upresist lokalisert på kart og bør vurderes markert i terreng i samråd med regional kulturminnemyndighet (Sametinget/Troms og Finnmark fylkeskommune).

I østre del av utredningsområdet er det enkelte automatisk freda kulturminner nær ny trase og tett på/i anleggsveg. Disse må tas hensyn til i anleggsfasen.

Figur 5-34 Lokalteter med nærføring til dagens linjer ved Tomter, særlig Askeladden-id 36868

Generelt anbefales det å benytte eksisterende anleggsveger og riggplasser så langt som mulig. Hvis barmarkskjøring er nødvendig må det tas hensyn til kjente automatisk freda kulturminner (jf kml §3). Midlertidige inngrep i områder definert som kulturmiljø bør begrenses så mye som mulig, særlig i og nær miljø av middels og stor verdi. Ved kjøring og arbeid nær automatisk freda kulturminner bør merking/inngjerding av nærliggende kulturminnelokaliteter vurderes. Vanligvis benyttes sperrebånd eller lett anleggsgjerde for å definere arealer med kulturminner som ikke skal berøres under arbeid. Merking må utføres i samråd med regional kulturminnemyndighet, det vil si Sametinget og Troms og Finnmark fylkeskommune.

Hvis utbyggingsløsning 3A TAN velges, vil omlegging av 220 kV Ivalo-Varangerbotn medføre at ny linjeføring får nærføring til større forekomster av automatisk freda kulturminner i Korselvdalen. Disse vil måtte tas hensyn til ved anleggsarbeidet, og merking i terreng bør gjennomføres.

Figur 5-35 Automatisk freda kulturminner i og nær Korselvdalen. Askeladden-id 56677, 63507 og 63508 bør markeres i terrenget ved anleggsarbeid.

Kulturminnelovens §8,2. ledd sier at dersom det under anleggsarbeid fremkommer automatisk freda kulturminner, skal arbeidet straks stanses og kulturminnemyndighet kontaktes. Entreprenør som skal ut i felt må være informert om meldeplikten.

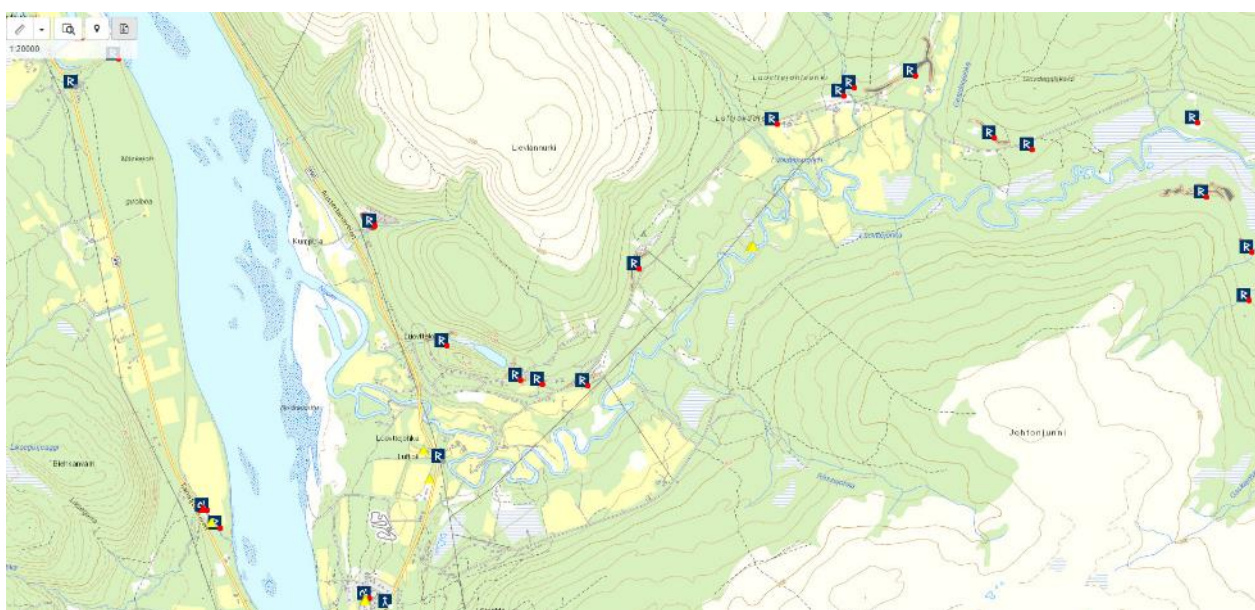
Anleggsfasen vurderes å ha liten betydning for de samlede konsekvensene for kulturminner/kulturmiljø i utredningsområdet.

5.5 Tilknytning Varangerringen

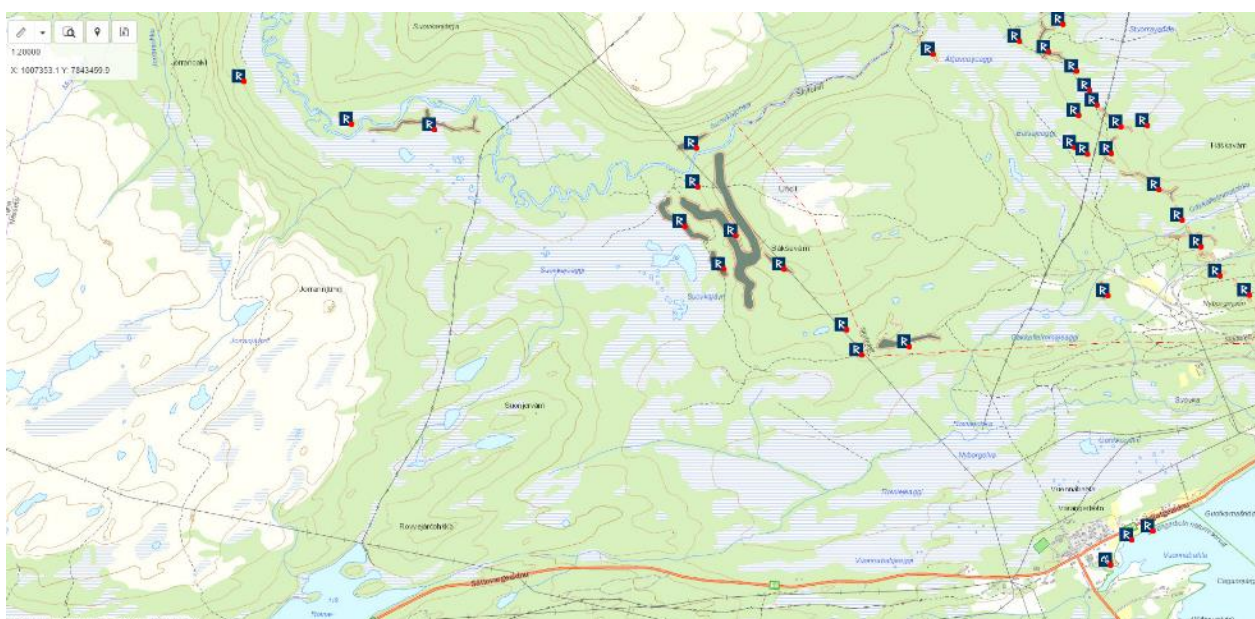
Tilknytning mellom Varangerringen og ny stasjon er beskrevet i kap. 2 Tiltaksbeskrivelse og kap. 4.3.4 i Landskap. En overordnet vurdering er foretatt for å synliggjøre mulige samlede konsekvenser av tilknytning til de fem utredete stasjonsalternativene (TAN, SEI A, SEI C, VAR B og VAR A). Vurderingen er basert på kulturminnedata registrert i Riksantikvarens nasjonale kulturminnedatabase pr. 11.02.2021.

Samlede virkninger for kulturminner og kulturmiljø av tilknytning mellom Varangerringen og valgte stasjonsalternativ, vil avhenge av berøring eller nærføring med kjente kulturminneverdier, samt potensiale for nye funn i arealer som eventuelt berøres. I kulturminnedatabasen er det registrert en rekke automatisk freda fangstsystemer i områder vest og sør for eksisterende kraftlinje mellom Varangerbotn og Leirpollen.

Alle tilknytninger til Varangerringen kan ha påvirkning på kulturminner og kulturmiljø i varierende grad, hvorav kortere tilknytningsalternativer antas å ha minst konfliktpotensiale, det vil si stasjonsalternativene VAR A/B og SEI C. Stasjonsalternativene SEI A og TAN gir lengre strekning for tilknytning i områder hvor det er registrert en rekke automatisk freda kulturminner. Tilknytning til TAN vil i tillegg måtte krysse Tanaelva, potensielt i et område hvor det er kulturminner og kulturmiljø på begge sider av elva.

Figur 5-36 Registrerte kulturminner i Luftjokdalen nordøst for Tana. Askeladden 11.02.2021

Figur 5-37 Registrerte kulturminner nordvest for Varangerbotn. Askeladden 11.02.2021

I utredning av ny 420 kV og de fem alternative stasjonsplasseringene, skiller utbyggingsløsning 3 A Tana stasjon seg ut som den dårligste løsningen (5). Utbyggingsløsning 3E Varangerbotn A er prioritert nest sist (4), men med lite forskjell til stasjonsalternativene rangert først, og samme samlede konsekvensgrad som utbyggingsløsning 3B, 3C og 3D.

Utbyggingsløsning	Løsning 3A	Løsning 3B	Løsning 3C	Løsning 3D	Løsning 3E
Stasjonsvalg	Tana (TAN)	Seidafjellet A (SEI A)	Seidafjellet C (SEI C)	Varangerbotn B (VAR B)	Varangerbotn A (VAR A)
Nybygging ledninger	Foringet	Noe forringet	Noe forringet	Noe forringet	Noe forringet
Riving ledninger	Noe forbedret	Ingen betydning	Ingen betydning	Ingen betydning	Ingen betydning
Samlet verdivurdering	Stor verdi	Stor verdi	Stor verdi	Stor verdi	Stor verdi
Samlet vurdering av påvirkningsgrad	Foringet	Noe forringet	Noe forringet	Noe forringet	Noe forringet
Samlet vurdering av konsekvensgrad	Betydelig miljøskade	Noe miljøskade	Noe miljøskade	Noe miljøskade	Noe miljøskade
Prioritering (1-5)*	5	1	1	1	4*

Hvis kortest mulig tilknytning til Varangerringen legges til grunn for de ulike stasjonsalternativene og virkningene vurderes samlet, kunne dette gi grunnlag for endret prioritering av løsningene. Grunnen til dette er at mulige tilknytninger mellom Varangerringen og stasjon på Seidafjellet A/Seidafjellet C potensielt kan påvirke automatisk freda kulturminner, og dermed kulturmiljø som ville vektlegges høyere i vurdering av konsekvenser enn kulturmiljøet nær dagens Varangerbotn stasjon/utbyggingsløsning 3E Varangerbotn A.

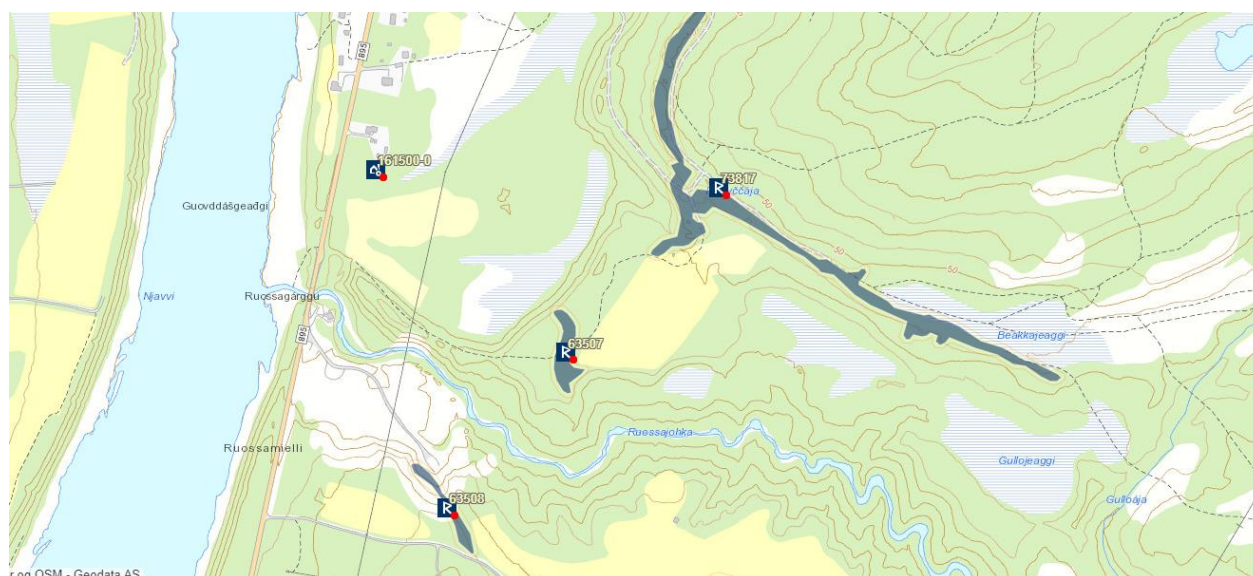
Tabell 5-8 Beskrivelse av mulige virkninger av tilknytning til Varangerringen. Antatt prioritering på grunnlag av samlede virkninger av utredde utbyggingsløsninger og tilknytning Varangerringen.

Utbyggingsløsning	Omtale	Prioritering
TAN	<ul style="list-style-type: none"> - Lengst tilknytningsalternativ. Antatt tilknytningstrasé gjennom Luftjokdalen, hvor det er registrert en rekke automatisk freda kulturminner - Ny kryssing av Tanaelva med to 132kV ledninger, antatt kryssing i et område med flere registrerte kulturminner og kulturmiljø både på øst- og vestsiden av elva - Lengst tilknytning og konfliktpotensiale med flere automatisk freda kulturminner og kulturmiljø 	5
SEI A	<ul style="list-style-type: none"> - Enten fire 132 kV-ledninger i parallell langs E6 eller ny trasé med kryssing av areal lite berørt av moderne tiltak - Konfliktpotensiale med større kulturmiljø med flere automatisk freda fangstlokaliteter øst for innsjøen Suovkajavri - LIDAR-data viser flere sannsynlige fangstgroper utover de som er registrert i Askeladden - - Strekningen er kortere enn alternativ tilknytning til TAN, men har konfliktpotensiale med et større sammenhengende kulturmiljø med flere automatisk freda fangstlokaliteter 	4

SEI C	<ul style="list-style-type: none"> - Enten fire 132 kV-ledninger i parallell langs E6 eller ny trasé med kryssing av areal lite berørt av moderne tiltak - Konfliktpotensiale med kulturmiljø med flere automatisk freda fangstlokaliteter i området ved Kamelpuklan - LIDAR-data viser flere sannsynlige fangstgroper utover de som er registrert i Askeladden - Kortere tilknytning enn TAN og SEI A, men har konfliktpotensiale med et sammenhengende kulturmiljø med flere automatisk freda fangstlokaliteter. 	3
VAR B	<ul style="list-style-type: none"> - Vil gi ytterligere påvirkning på kulturmiljø med lav middels verdi ved dagens Varangerbotn stasjon. Miljøet er allerede påvirket av eksisterende tiltak i omgivelsene - Mindre vesentlig endring fra dagens situasjon 	1
VAR A	<ul style="list-style-type: none"> - Mindre vesentlig endring fra dagens situasjon 	1

5.6 Avbøtende tiltak

I tillegg til hvor det ventes nærføring fra master og linjeføring overfor kulturminner og kulturmiljø kan justering av masteplassering og evt. mindre forskyvninger i linjeføring dempe virkningen noe. Høyde på master har betydning for synlighet på avstand, både i ny trase og i deler av linjetrase hvor ny 420 kV-linje parallellføres med eksisterende linjer. Hvis utbyggingsløsning 3A velges, vil masteplassering ved omlegging av Ivalo-ledningen ved kulturmiljø i Korselvdalen og ved kryssing av Tanaelva være viktig for å redusere negative virkninger for freda lokaliteter og helhet i kulturmiljø der. Mastepunkt på østsiden av Tanaelva bør vurderes forskjøvet noe slik at en får minst mulig nærhet til de automatisk freda lokalitetene Askeladden-id 63507 og 73817.

Figur 5-38 Automatisk freda kulturminner i Korselvdalen, hvor mastepunkt på østsiden av elva i omlegging av Ivalo-ledningen har nærføring. Utsnitt fra Askeladden

5.7 Kilder kulturminner og kulturmiljø

- 1 NVE, 2011. Statnett SF: 420 kV kraftledning Skaidi-Varangerbotn. Fastsetting av utredningsprogram
- 2 NVE, 2011. Statnett SF. 420 kV kraftledning Skaidi — Varangerbotn. Bakgrunn for utredningsprogram
- 3 NVE, 2020. Veileder for utforming av søknader om konsesjon for nettanlegg, nr. 2/2020
- 4 Vegdirektoratet, 2018. Konsekvensanalyser, Håndbok V712.
- 5 Multiconsult, 2020. Ny 420 kV kraftledning Adamsfjord–Lakselv–Skaidi. Konsekvensutredning.
- 6 Ellingsen, Gøran Hálfdanarson, 2020. Loppa og Altafjorden i jernalderen. En analyse av arkeologien i landskapet og ressurser i et maritimt landskap. Masteravhandling i arkeologi, UiB.
- 7 Englert, Anton, 2007. Ohthere's voyages seen from a nautical angle, i *Ohthere's voyages. A late 9th century account of voyages along the coasts of Norway and Denmark and its cultural context*. Maritime culture of the north vol. 1. Batley og Englert (red.). Vikingskipsmuseet i Roskilde.
- 8 Storli, Inger, 2007. Ohthere and his world – a contemporary perspective, i *Ohthere's voyages. A late 9th century account of voyages along the coasts of Norway and Denmark and its cultural context*. Maritime culture of the north vol. 1. Batley og Englert (red.). Vikingskipsmuseet i Roskilde.
- 9 Stylegar, Frans-Arne, 2016. Hvor gammel er Vardøhus festning? <http://arkeologi.blogspot.com/2016/11/hvor-gammel-er-vardehus-festning.html>
- 10 [Riksantikvarens nasjonale kulturminnedatabase Askeladden](#) 15.2.2021
- 11 [NordAtlas | Kulturminner](#) 11.02.2021
- 12 Regional plan Kulturminner og kulturmiljø i Finnmark 2017-2027. Finnmark fylkeskommune og Sametinget

6 FRILUFTSLIV

6.1 Metodikk

Definisjoner og avgrensninger

Ifølge Direktoratet for naturforvaltnings (DNs) håndbøker nr. 18 og 25 er friluftsliv er definert som opphold og fysisk aktivitet i friluft i fritiden med sikte på miljøforandring og naturopplevelse.

6.1.1 I denne utredningsplanen er det fokusert på følgende friluftslivkategorier:

- Jakt og fiske (som ikke er ledd i næringsvirksomhet)
- Bærsanking
- Turområder/-løyper (fotturer, skiløyper, sykkelruter)
- Barmarks- og scooterløyper

Kommersiell utmarksutnyttelse i form av bærsanking, jakt- og fiske er omtalt under tema utmarksnæring i kap. 8.

Kunnskapsinnhenting

6.1.2

6.1.2.1 Registrering

Eksisterende kunnskap benyttet i denne utredningen er basert på følgende kilder:

- Tana kommunes kartlegging av friluftslivsområder iht. Miljødirektoratets håndbok M-98 Kartlegging og verdisetting av friluftslivsområder (2016)
- Nesseby kommunes kartlegging av friluftslivsområder iht. Håndbok M98 (2017)
- Berørte kommuner
- Offentlige kartdatabaser (Naturbase, Nordatlas.no)
  - Regionalt viktige friluftslivsområder
  - Statlig sikrede friluftslivsområder
  - Barmarks- og scooterløyper
  - Lakseregisteret
- Kontakt med FeFo (Finnmarkseiendommen Finnmarkkuopmodat)
- Kontakt med Troms og Finnmark fylkeskommune
- Spørreundersøkelse Innlandsfiske NINA rapport 2016
- Litteraturstudie Allmennhetens bruk av utmarka i Finnmark NINA rapport 2010
- Turportalen Ut.no
- Inatur.no
- Perleturer.no
- GodTur.no
- Skiportalene skisporet.no og skiinfo.no
- Bilder og opplysninger fra befaring av fagtema landskap og kulturminner

6.1.2.2 Registreringskategorier

Registreringskategoriene for friluftsliv, by- og bygdsliv er delt inn i hovedkategoriene forbindelseslinjer/soner og geografiske områder, se tabellen nedenfor. Registreringskategoriene som er aktuelle i dette prosjektet er ferdelsforbindelser, turområder, utfartsområder, leke- og rekreasjonsområder. Registreringskategoriene fremgår av tabellen nedenfor.

Tabell 6-1. Registreringskategorier for fagtema friluftsliv (Statens Vegvesens V712).

Registreringskategori Forbindelseslinjer/ soner	Forklaring
Ferdelsforbindelser	Sammenhengende forbindelseslinjer som brukes av gående og syklende (stier, løyper, gangveger og lignende).
Blå/grønne korridorer	Sammenhengende vegetasjonspregede forbindelsessoner som brukes av gående og syklende, samt ferdsel til vanns. Kategorien sammenfaller i stor grad med Grønkorridor i Miljødirektoratets veileder M98.
Sykkelruter	Sykkelruter som er en del av det offisielle vegnettet. NB! Denne kategorien benyttes bare dersom sykling ikke behandles som prissatt konsekvens. Må avklares i hvert enkelt prosjekt.
Geografiske områder	
Turområder	Fjell-, skog- og heirområder egnet for lengre turer til fots og på ski, jakt og fiske. Inkluderer også områder med tilrettelegging (merkede løyper, stier og overnattingssteder).
Utfartsområde	Store og små dagstuoer utenfor byer og tettsteder som innbyr til spesielle enkeltaktiviteter.
Nærturterreng	Allment tilgjengelige skogsområder på mer enn 200 daa, i gangavstand fra boligområder, skoler eller barnehager. Områdene er vanligvis naturlig avgrenset av vegger, bebyggelse eller dyrka mark.
Marka/bymark	Sammenhengende utfartsområder som ofte grenser til byer og tettsteder, med direkte adkomst derfra.
Urbane uteområder	Opparbeidete områder som brukes til opphold og rekreasjon, eksempelvis gater, torg, allmenninger og promenader.
Leke- og rekreasjonsområder	Leke-/ballplasser, nærmiljøanlegg, hundremeterskog, badestrender, offentlig sikrede områder, parker o.l., mindre enn 200 daa. Ligger i bebygd sone, maks. 200 m fra boliger.
Strandsone med tilhørende sjø og vassdrag	Områder langs kyst, innsjøer og vassdrag med mulighet for allment friluftsliv. Områder på sjøen og øyer, strandområder eller skjærgård.
Jordbrukslandskap som brukes til friluftsliv	Områder i jordbrukslandskapet med betydning for friluftsliv, med fri ferdsel til fots på frossen eller snølagt mark.
Andre rekreasjons- og friluftslivsområder	Områder om ikke lar seg plassere innenfor øvrige kategorier. Områdets egenskaper må beskrives. Kategorien brukes unntaksvis.

Registreringskategoriene er tilsvarende områdetypene i veilederen "Kartlegging og verdisetting av friluftslivsområder" (Miljødirektoratet, 2013).

6.1.2.3 Inndeling i delområder

Basert på innsamlet informasjon skal planområdet og øvrige arealer som blir påvirket av tiltaket deles inn i mindre, enhetlige delområder. Med enhetlig menes områder som har tilnærmet lik funksjon, karakter og verdi. Inndeling i delområder baseres på registreringskategoriene angitt i *Tabell 6-1*.

6.1.2.4 Verdivurdering

Utredningen baserer seg på metodikk for kartlegging og verdisetting av friluftsområder iht. Miljødirektoratets håndbok M98 fra 2013 (Miljødirektoratet, 2013). Verdisettingskriteriene for tema friluftsliv fremgår i *Tabell 6-2* og *Tabell 6-3* nedenfor.

Tabell 6-2. Verdsettingskriterier for friluftsliv (Miljødirektoratets håndbok M98).

Verdsettingskriterier						
		1	2	3	4	5
Brukerfrekvens	Hvor stor er dagens brukerfrekvens?	Liten	Noe	Middels	Ganske stor	Stor
Regionale og nasjonale brukere	Brukes området av personer som ikke er lokale?	Aldri	Neste aldri	Middels	Ganske ofte	Ofte
Opplevelseskvaliteter	Har området spesielle natur- eller kulturhistoriske opplevelseskvaliteter? Har området et spesielt landskap?	Ingen	Litt	Middels	Ganske mange	Mange
Symbolverdi	Har området en spesiell symbolverdi?	Ingen	Litt	Middels	Ganske stor	Stor
Funksjon	Har området en spesiell funksjon (atkomstzone, korridor, parkeringsplass el.)?	Ikke spesiell funksjon	Noe spesiell funksjon	Middels funksjon	Ganske spesiell funksjon	Spesiell funksjon
Egnethet	Er området spesielt godt egnet for en eller flere enkeltaktiviteter som det ikke finnes like gode alternative områder til?	Dårlig	Ganske dårlig	Middels	Ganske godt	Godt
Tilrettelegging	Er området tilrettelagt for spesielle aktiviteter eller grupper?	Ikke tilrettelagt	Litt tilrettelagt	Middels tilrettelagt	Ganske godt tilrettelagt	Høy grad av tilrettelegging
Kunnskapsverdier	Er området egnet i undervisningssammenheng eller har området spesielle natur- eller kulturvitenskaplige kvaliteter?	Få	Ganske få	Middels	Ganske mange	Mange
Lydmiljø	Har området et godt lydmiljø?	Dårlig	Ganske dårlig	Middels	Ganske godt	Godt
Inngrep	Er området inngrepsfritt?	Utbygd	Ganske utbygd	Middels	Ganske inngrepsfritt	Inngrepsfritt
Utstrekning	Er området stort nok for å utøve de ønskede aktivitetene?	For lite	Mangler mye	Mangler noe	Mangler lite	Stort nok
Tilgjengelighet	Er tilgjengelig god, eller kan den bli god?	Dårlig	Ganske dårlig	Middels	Ganske god	God
Potensiell bruk	Har området potensial utover dagens bruk?	Liten	Ganske liten	Middels	Ganske stor	Stor

Tabell 6-3. Verdisetting for temaet friluftsliv (Miljødirektoratets håndbok M98).

Verdi	
Verdi	Anbefalt skala
A Svært viktig friluftslivsområde	Brukerfrekvens = 4,5 eller Regionale/nasjonale brukere 4,5 eller Opplevelseskvaliteter = 5 eller Symbolverdi = 5 eller Funksjon = 5 eller Egnethet = 5 eller Tilrettelegging = 5 eller En generell høy skåre
B viktig friluftslivsområde	Brukerfrekvens = 3 eller Regional/nasjonal bruk 3 eller Opplevelseskvaliteter = 3,4 eller Symbolverdi = 3,4 eller Funksjon = 3,4 eller Egnethet = 3,4 eller Tilrettelegging = 3,4 eller En generell middels skåre
C Registrert friluftslivsområde	Brukerfrekvens = 2 eller Regional/nasjonal bruk 2 eller Opplevelseskvaliteter = 2 eller Symbolverdi = 2 eller Funksjon = 2 eller Egnethet = 2 eller Tilrettelegging = 2 eller En generell lav skåre
D ikke klassifisert friluftslivsområde	Områder som ikke blir verdsatt som A, B eller C.

Statens vegvesens håndbok V712 om konsekvensanalyser fra 2018 (Statens Vegvesen, 2018) har en egen metodikk for kartlegging og verdisetting av friluftsliv/by- og bygdsliv. Iht. Konsekvensutredningmetodikken i V712 er friluftsområdene gitt følgende verdi basert på verdiene i *Tabell 6-3* ovenfor:

A – Stor verdi, Stor - Svært stor verdi, Svært stor verdi

6.1.3 B – Middels verdi, Middels – Stor verdi, Stor verdi

C – Noe verdi, Noe – Middels verdi, Middels verdi

KU-verdier for registreringskategoriene fremgår i *Tabell 6-4* *Tabell 6-1* i kapittel 6.1.4.

Krav fra utredningsprogrammet (08.04.2011)

Utredningsprogrammet ble fastsatt av NVE 08.04.2011 med følgende utredningskrav for temaet friluftsliv:

6.1.3.1 Friluftsliv

- Det skal redegjøres for viktige friluftsområder som kan bli berørt av anlegget. Dagens bruk av friluftsområdene skal beskrives.
- Det skal vurderes hvordan anlegget vil kunne påvirke dagens bruk av områdene.

Fremgangsmåte:

Informasjon om dagens bruk av området skal innhentes fra lokale myndigheter, aktuelle interesseorganisasjoner og andre lokalkjente. Direktoratet for naturforvaltnings håndbøker nr. 18 "Friluftsliv i konsekvensutredninger etter plan- og bygningsloven" (2001) og nr.25 "Kartlegging og verdsetting av friluftslivsområder" (2004) kan benyttes i denne utredningen. Viktige områder skal vises på kart. Utredningen for friluftsliv skal ses i sammenheng med vurderingene for "landskap og visualisering" og "samiske og norske kulturminner og kulturmiljø".

Konsekvensvurdering**6.1.4.1 Vurdering av verdi**

6.1.4.1 Alle delområder er verdivurdert og fremstilt på verdikart. I verdivurderingen benyttes en frem-trinns skala fra ubetydelig til svært stor, se *Figur 6-1*.

Figur 6-1. Skala for vurdering av verdi.

Verdivurderingene er foretatt i henhold til de fagspesifikke kriteriene i håndbok V712, se *Tabell 6-4*.

Tabell 6-4. Verdikriterier for fagtema friluftsliv.

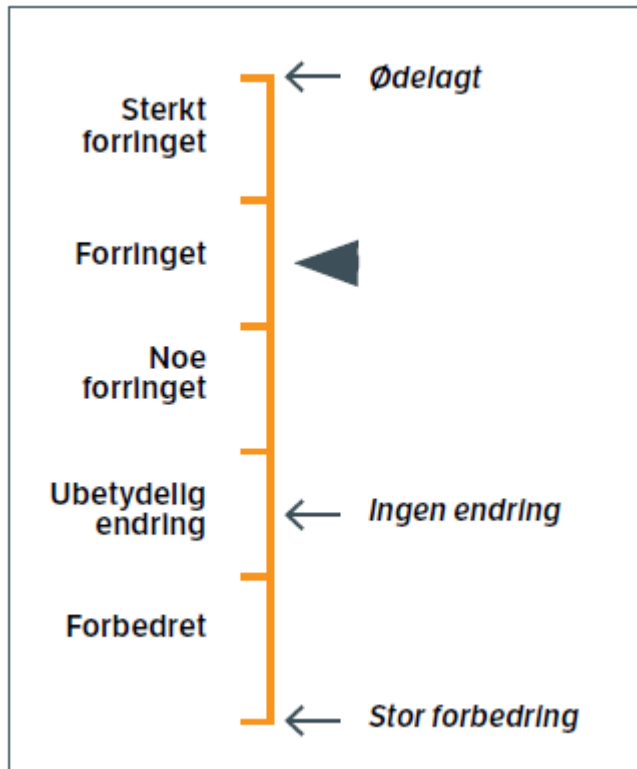
Verdi	Uten betydning	Noe verdi	Middels	Stor verdi	Svært stor verdi
Bruksfrekvens	Mindre bruk	Brukes av få	Brukes av flere	Brukes av mange	Brukes av svært mange
Betydning	Ingen betydning	Lokal betydning	Lokal/regional betydning Statlig sikret friluftsområde	Regional/nasjonalt betydning Statlig sikret friluftsområde	Nasjonalt/internasjonalt betydning Statlig sikret friluftsområde
Kvaliteter	Mindre attraktivt for opphold	Attraktivt for noen grupper	Attraktivt for flere	Svært attraktivt/har særlig gode kvaliteter	Særdeles attraktiv/har unike kvaliteter
Kartlagte friluftslivsområder i Naturbase ⁴⁷		← C →		← B →	← A →

Det gjøres en helhetlig vurdering av områdets egenskaper basert på kategoriene bruksfrekvens, betydning og kvalitet:

- **Bruksfrekvens** er et uttrykk for hvor mye og hvor ofte et område blir brukt
- **Betydning** handler om viktigheten som et område har for en gruppe eller et lokalsamfunn
- **Kvalitet** handler om attraktivitet og opplevelsesverdier

6.1.4.2 Vurdering av påvirkning

Vurdering av påvirkning er foretatt for alle de verdivurderte delområdene. Skalaen for påvirkning er glidende og går fra sterkt forringet til forbedret, se *Figur 6-2*.

Figur 6-2. Skala for vurdering av påvirkning

Vurderingen av påvirkning er foretatt i hht. veiledningen i håndbok V712, se *Tabell 6-5*.

Tabell 6-5. Veiledning for påvirkning (Statens Vegvesens V712)

Tiltakets påvirkning	Opplevelseskvalitet	Areal/omfang	Tilgjengelighet/Barriere	Bruk av området/ferdselforbindelse	Lydbilde
Ødelagt/sterkt forringet	Området er ikke lenger attraktivt	Området er ødelagt/sterkt redusert	Området er ikke lenger tilgjengelig	Området/ Forbindelseslinjen er ikke lenger egnet til aktiviteten	Området kan ikke lenger brukes pga. sterk støypåse
Forringet	Tiltaket medfører svært redusert attraktivitet	Området er redusert	Forbindelseslinjen til området har blitt vesentlig lenger (omveg) økt trafikkvolum medfører større barriere	Tiltaket medfører svært redusert bruk	Området får et mye dårligere lydbilde
Noe forringet	Tiltaket medfører redusert attraktivitet	Området er noe redusert	Forbindelseslinjen er lagt om - medfører noe omveg økt trafikkvolum medfører barriere	Tiltaket medfører redusert bruk	Området får noe dårligere lydbilde
Ubetydelig endring	Ingen/liten forskjell	Området er uendret	Ingen/liten forskjell	Ingen/liten forskjell	Ingen merkbar/hørbar forskjell
Forbedret	Området er mer attraktivt	Området er utvidet	Eksisterende barriere er fjernet Områder har blitt mer tilgjengelige	Området/ Forbindelseslinjen er bedre egnet til aktiviteten	Området har et bedre lydbilde

6.1.4.3 Vurdering av konsekvens

Konsekvensen for delområdene vurderes på en skala fra 4 minus til 4 pluss, se matrisen i Figur 3-2. I denne matrisen utgjør verdiskalaen x-aksen, og påvirkningsskalaen y-aksen.

6.1.4.4 Samlet konsekvensvurdering

Det er foretatt en samlet konsekvensvurdering og rangering av alternativene for aktuelle delstrekninger. Den samlede konsekvensgraden og rangeringen er presentert i tabell, men også begrunnet tekstlig, slik at det kommer tydelig fram hva som ligger til grunn for vurderingen.

6.2 Områdebeskrivelse og verdivurdering

Karakteristiske trekk ved området

Friluftslivet i Finnmark og influensområdet

Bruken av utmarka i Finnmark har tradisjonelt sett vært sterkt knyttet til høsting og matauk. I nyere tid har utmarka fått en større rolle som arena for friluftsliv og rekreasjon, hvor stadig flere utnytter marka til opplevelseskvaliteter og fritidsbasert jakt og fiske.

I en litteraturstudie gjennomført av NINA i 2010 om allmennhetens bruk av utmarka i Finnmark viste en analyse av en friluftslivsundersøkelse fra 2004 at finnmarkingene er mer aktive utmarksbrukere sammenlignet med landsgjennomsnittet, særlig når det gjaldt høstingsaktiviteter og motorisert ferdsel i utmarka.

Området hvor det planlegges ny trase er mye brukt i forbindelse med både storvilt- og småviltjakt, innlandsfiske og multebærplukking.

Videre i kapittelet gjøres en gjennomgang av friluftslivsinteresser i Finnmark og influensområdet.

Fiske og jakt

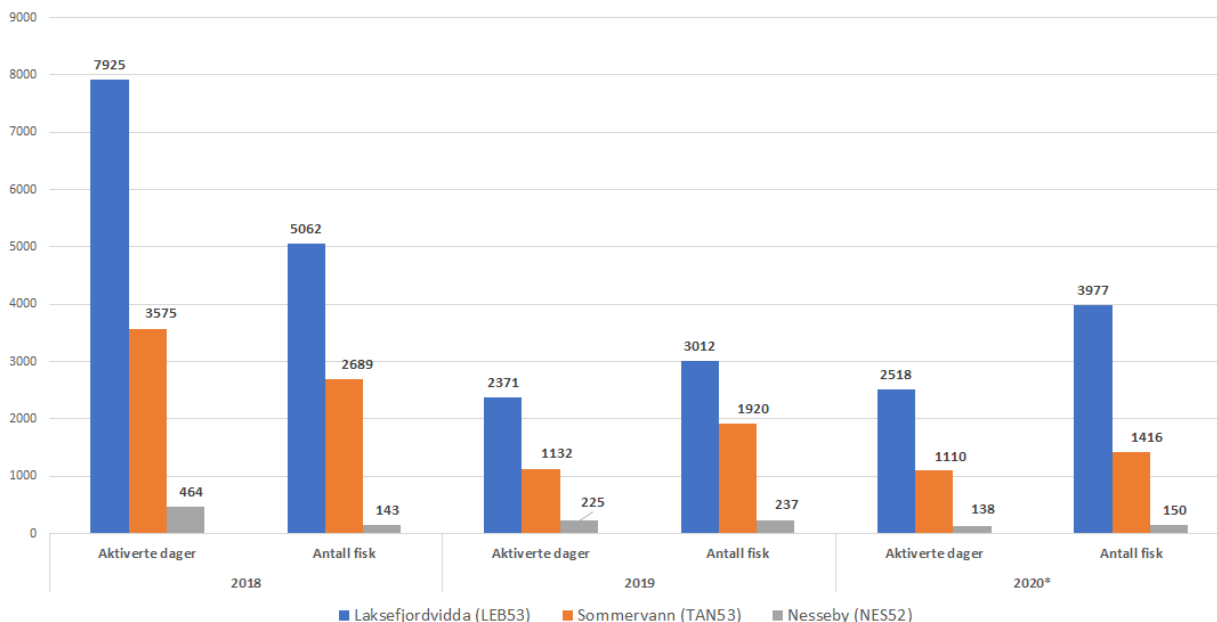
Finnmarkseiendommen Finnmárkkuopmodat (FeFo) er grunneier for det meste av arealet som berøres av ledningstraseene og har ansvaret for forvaltningen av jakt og fiske i området, i tillegg til å dele ut vedteiger. FeFo forvalter det meste av utmarka i Finnmark innenfor bestemmelsene av Finnmarksloven, og i medhold av denne har bosatte i Finnmark rettigheter til blant annet storviltjakt, småviltjakt, fiske med stang og håndsnøre i vann og vassdrag, bærplukking og uttak av virke for brensel i egen husholdning på Finnmarkseiendommen.

FeFo forvalter fiskeretten på ca. 95 % av arealet i fylket. Fisket etter innlandsfisk i Finnmark er omfattende og verdiskapende, og drives av både fastboende, tilreisende norske eller tilreisende utenlandske fiskere. En spørreundersøkelse om innlandsfiske i Finnmark utført av NINA i 2016 konkluderte med at nesten 15 000 voksne fastboende i fylket, drøyt 1500 tilreisende norske og nesten 5500 utenlandske fritidsfiskere fisker etter innlandsfisk i Finnmark hvert år (NINA, 2016). Det høstes store mengder fisk hvert år, hovedsakelig ørret og røye. Totalt høstes det mellom 86-177 tonn innlandsfisk, der fisket etter harr, sik, gjedde og abbor utgjør en mindre del. For fastboende foregår innlandsfiske i overgangen vår-vinter/påske og på sommeren, samt noe utover høsten, trolig i kombinasjon med annen høsting i utmarka. For tilreisende er sesongen i juli/ august, og noe isfiske i overgangen vår-vinter.

Særlig Laksefjordvidda er et svært populært område for innlandsfiske både sommer og vinter. De viktigste innfartsårene til Laksefjordvidda er blant annet anleggsveien ved Adamsfjord, fra Storelva på Ifjordfjellet, fra Sirma og fra Masjokdalen. Området utgjør ei fjellvidde i Lebesby og Tana kommuner, og karakteriseres som et lettgått terreng med mange tilgjengelige fiskevann, i tillegg til at det er god kvalitet på fisken. Ifølge NINAs rapport fra 2015 og fangstatistikk fra FeFo, er Laksefjordvidda et av de mest populære innlandsfiskeområdene i fylket (Figur 6-3). Særlig er Sommervann et ettertraktet fiskevann for både fritidsfiskere og sportsfiskere, sommer som vinter. Også Adamsfjordelva og Uhca Sopmir (Lille Måsvatnet) i Lebesby er viktige for fiske og rekreasjon.

Deler av Tanavassdraget inngår i influensområdet. Tanavassdraget er et nasjonalt laksevassdrag, og det meste av Tanaelva med sideelver som inngår i influensområdet er registrert som lakseførende strekninger iht. Lakseregisteret (Miljødirektoratet, 2020) (Figur 6-4). Tanavassdraget er et av verdens største vassdrag med atlantisk laks. Tanaelva og sidevassdragene har også bestander av en rekke andre fiskearter som sjørørret, harr og røye mfl., som gjør vassdraget svært attraktivt for både turistfiskere og sportsfiskere som trekkes hit hvert år. Den lakseførende strekningen av Tanavassdraget forvaltes av Tanavassdragets fiskeforvaltning. På norsk side av Tanavassdraget reguleres fisket av tre ulike forskrifter. Området ovenfor den lakseførende strekningen reguleres av FeFo, som betyr at tilreisende fiskere som er bosatt utenfor Finnmark må kjøpe innlandsfiskekort av FeFo for å få tilgang til å fiske i disse delene av Tanavassdraget.

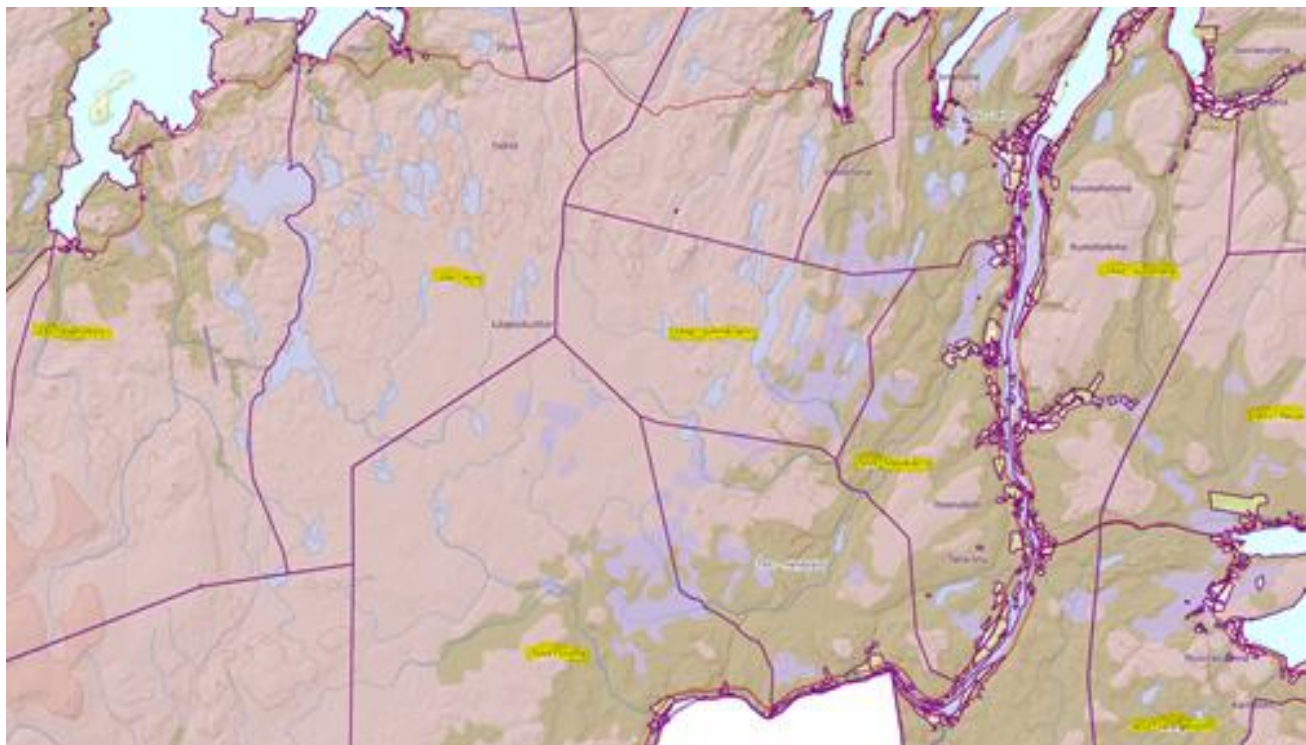

Figur 6-3. Oversikt over innlandsfiske Laksefjordvidda, Sommervann og Nesseby i perioden 2018-2020. * Gjelder frem til og med 31. Oktober (FeFo)

Figur 6-4. Oversikt over registrerte lakseførende strekninger (oransje skravur) i utredningsområdet. Kilde: Lakseregisteret <https://laksekart.fylkesmannen.no/>

I tillegg til at Laksefjordvidda er viktig for innlandsfiske, er fjellområdene populære jaktterreng for både småvilt- og storviltjakt. For småviltjakt er særlig rype og hare ettertraktet. Finnmarkseiendommen er inndelt i 136 jaktfelt for småviltjakt. Det meste av influensområdet omfattes av elgjaktvald. Planlagt kraftledning går gjennom, eller ligger nært, åtte av jaktfeltene for småviltjakt, se Figur 6-5.

Figur 6-5. Oversikt over aktuelle jaktfelt (gul markering) for småvilt i utredningsområdet for planlagt 420kV kraftledning mellom Adamselv og Varangerbotn. Kilde: Natureit Map | NatureIT (<https://www.natureit.no/nb/map/hunting/53>)

For jaktseasonen 2019/2020 ble tettheten av liryper ved taksering i august vurdert til å være omkring middels for de siste ti årene, Finnmarkseiendommen sett under ett. Det ble jaktet 885 dager på småvilt i disse jaktfeltene. Litt over halvparten av dagene (459) var jakten utført av fastboende i Finnmark. De andre dagene stod tilreisende jegere for. Tabellen nedenfor viser antall jaktdager fordelt mellom de enkelte jaktfeltene (Tabell 6-6).

Tabell 6-6. Oversikt over totalt antall jaktdager og jaktdager for fastboende i Finnmark fordelt på jaktfelt i Finnmark småviltjaktseasonen 2019/2020 (Fefo).

Småviltjaktseasonen 2019/2020		
Jaktfelt	Antall jaktdager total	Jaktdager bosatte i Finnmark
LEB5 Adamsfjord	119	76
LEB6 Ifjord	46	25
TAN8 Sommervann	52	37
TAN9 Sirbma	340	115
TAN5 Máskevárri	105	73
TAN3 Austertana	88	48
NES1 Rasjok	48	24
NES3 Varangerbotn	87	61
Totalt	885	459

Når det gjelder storviltjakt foregår det mye elgjakt i området, da særlig i de lavereliggende områder konsentrert rundt Tana. Det finnes flere storvilt-jaktfelt innenfor influensområdet i Lebesby, Tana og Nesseby kommuner. Tabellen nedenfor viser antall elg skutt i 2018, 2019 og 2020 fordelt på aktuelle storvilt-jaktfelt innenfor influensområdet (Tabell 6-7). Både Tana og Nesseby nevnes som to av de viktigste elgjaktområdene i fylket.

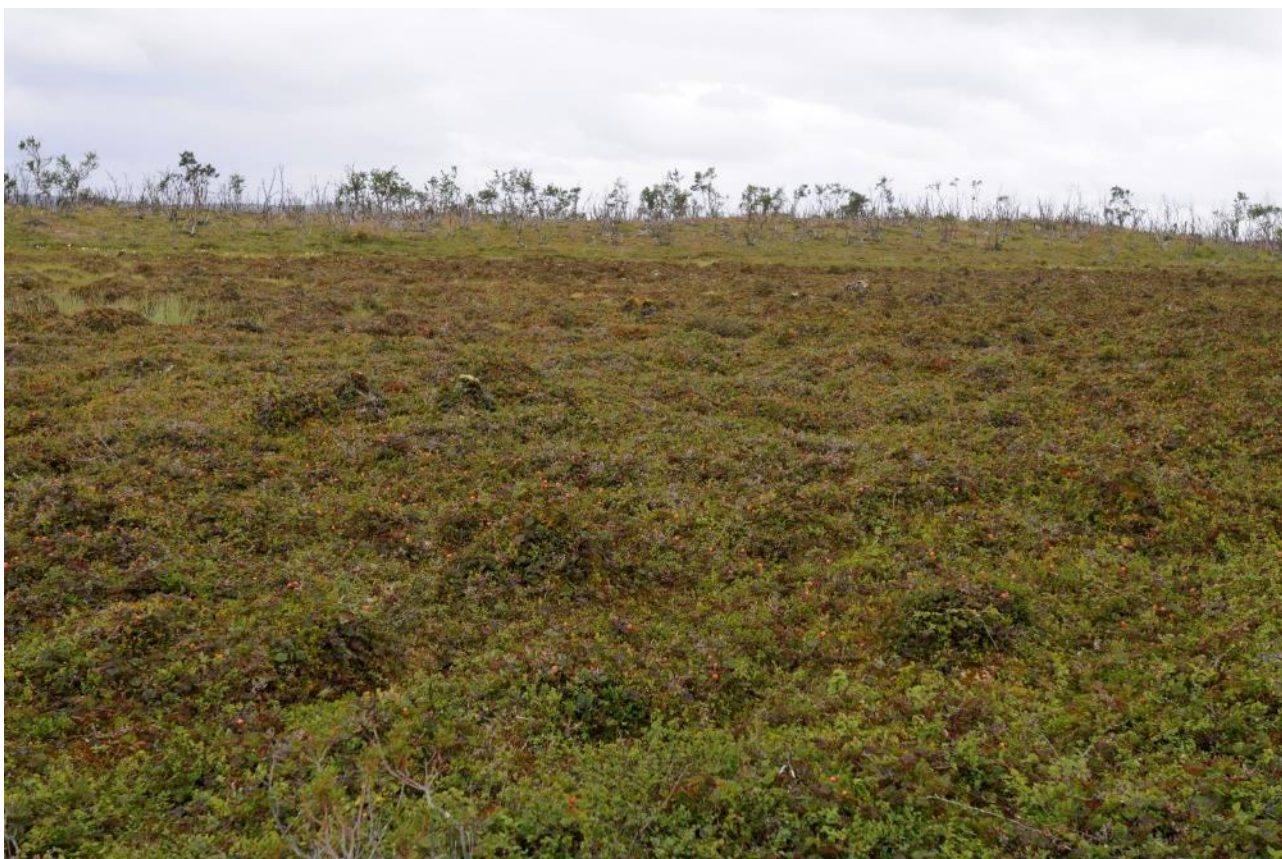
Tabell 6-7. Oversikt over antall elg skutt fordelt på jaktfelt innenfor Lebesby, Tana og Nesseby kommuner i perioden 2018-2020 (Fefo).

Jaktfelt	2018	2019	2020
Jaktfelt i Lebesby	Antall elg	Antall elg	Antall elg
3A-Adamsfjord	5	7	4
3B-Friarfjord	4	5	3
4-Ifjord	3	5	2
Jaktfelt i Tana			
7-Skiipagurra	4	5	2
8-Seidafjell	3	1	6
9-Luovttajohka	3	5	8
24-Sommervann	7	4	3
25-Ridoaivi	4	6	0
26A-Maskevarri øst	3	5	6
26B-Maskevarri vest	3	5	5
27-Coarveskaidi	6	6	3
29-Mohkeveadji	3	4	4
Jaktfelt i Nesseby			
4-Reikejohka	3	1	0
5-Geresborri	3	3	2
6-Styrene	2	2	2
7-Suki	3	3	3
8-Rovvejohka	2	2	1
Totalt	61	69	54

Bærplukking

Bærsanking har lenge spilt en viktig rolle i bruken av utmarka i Finnmark, hvor særlig multeplukking er en svært populær friluftslivsaktivitet blant lokalbefolkningen. Store deler av områdene er særlig rike på multer, og multebærsanking har lenge vært en viktig kilde til ernæring og inntekt. I Nesseby kommune er flere lokalitetsnavn knyttet til multeplukking, og kommunen har for øvrig også en multeplante avbildet på sitt kommunevåpen. Multeplukking har lenge vært forbeholdt befolkningen i Finnmark, men denne regelen ble avskaffet med Finnmarksloven i 2006 (Lovdata, 2020), som ga tilreisende lov til å plukke til eget bruk. Selv om mye av bærinteressene i fylket er knyttet til multer, finnes det også rike forekomster av andre bær som krekling og blåbær i områdene. En friluftslivsundersøkelse fra 2004 som blant annet undersøkte deltagelsen i bærplukking i fylket, viste at nesten halvparten av fylkets voksne befolkning plukket bær i 2004, dvs. Ca. 30

000 personer. Selv om estimatet trolig er noe høyere enn virkeligheten, viser dette at bærplukking er en viktig utmarksaktivitet i nyere tid.

Figur 6-6. Multebærplukking er særlig populært blant lokalbefolkningen og tilreisende på Finnmarksvidda. Her fra en multemyr vest for Varangerbotn. Foto: Norconsult

Finnmarksløpet

Europas lengste trekkhundeløp, Finnmarksløpet, har mer enn 30 års tradisjon i fylket. Løpet har start og målgang i Alta. Distansen på løpet varierer fra år til år fordi trasevalget vil endre seg etter snø- og isforholdene på vidda. I 2020 var distansen på totalt 1209 km. For klassen FL-1200 er to av løypas sjekkpunkter Tana bru og Varangerbotn, innenfor influensområdet (Figur 6-7).

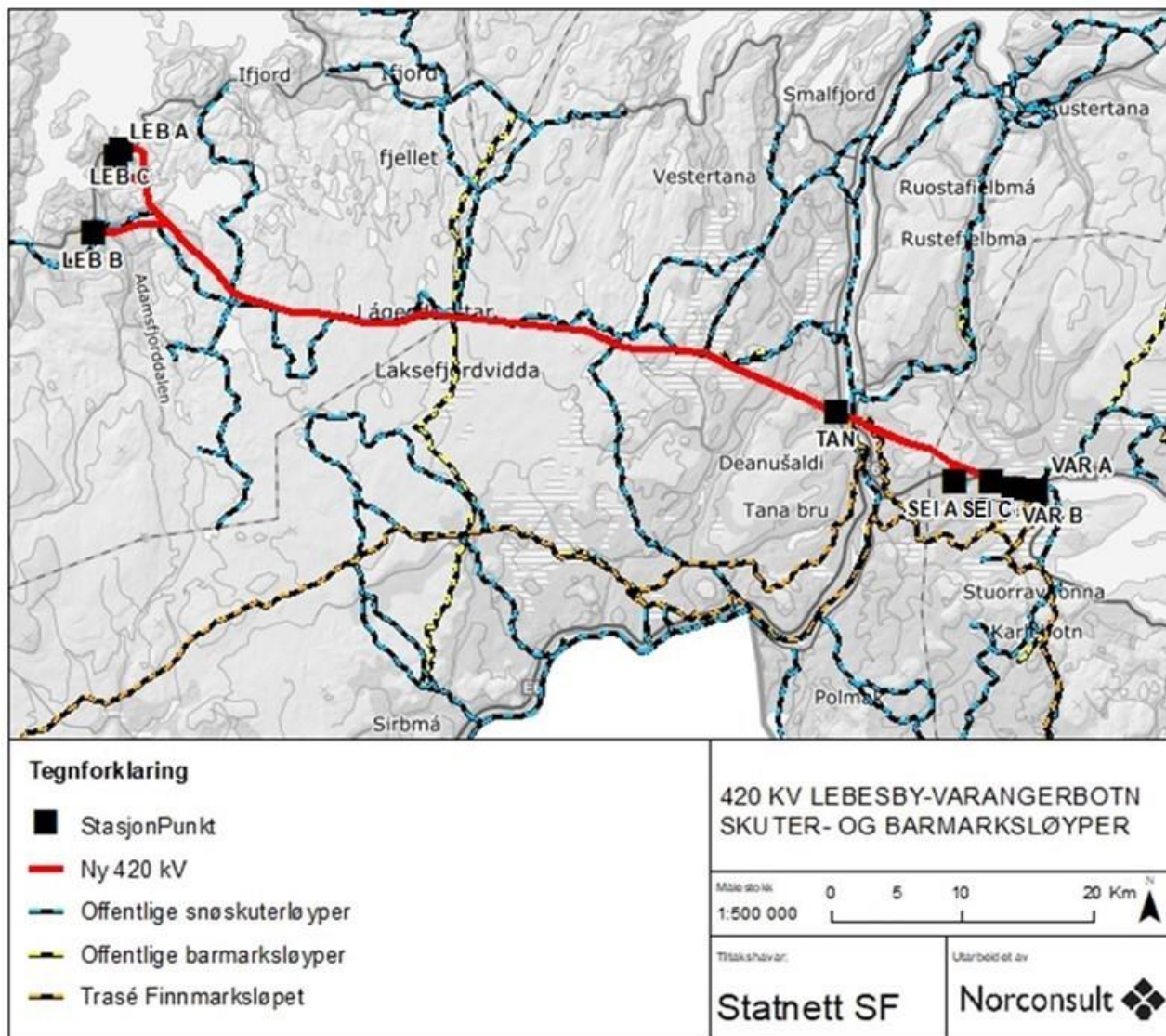

Figur 6-7. Oversiktskart over løpetraser for Finnmarksløpet. Løpet har tre klasser, med forskjellig trasélengder: Åpen klasse/FL-1200 (sort trasé), begrenset klasse/FL-600 (gul trasé) og FL-junior (grønn trasé). Kilde: Finnmarksløpet.no

Scooter- og barmarksløyper

Motorferdselloven åpner opp for at det kan opprettes åpne scooterløyper i Finnmark. Fylket har også en særordning for etablering av barmarksløyper. I tillegg har enkelte kommuner som Tana og Nesseby dispensasjonstraseer for barmarkskjøring. Begrunnelsen for dette er at Finnmarksvidda består av store utmarksområder der avstandene til offentlig veinett og mangelen på skogsbilveier i marka har gjort bruken av snøscootere og firhjulinger (ATV), til viktige framkomstmidler for både bruk og utnyttelse av blant annet jakt-, fiske-, og bærressurser og transport til hytter som ligger utilgjengelig fra vei. Snøscooter og firhjulinger er også viktige framkomstmidler i både arbeid og fritid i kommunene. Det finnes et nettverk av scooter- og barmarksløyper i utmarka, og løypene er tilgjengelige for allmennheten (Figur 6-8). Løypene er knyttet til

tradisjonelle ferdselsårer i utmarka og ligger nært attraktive fiskevann og jaktområder, som gjør det mulig for befolkningen å høste fra utmarka ved hjelp av motoriserte kjøretøy.

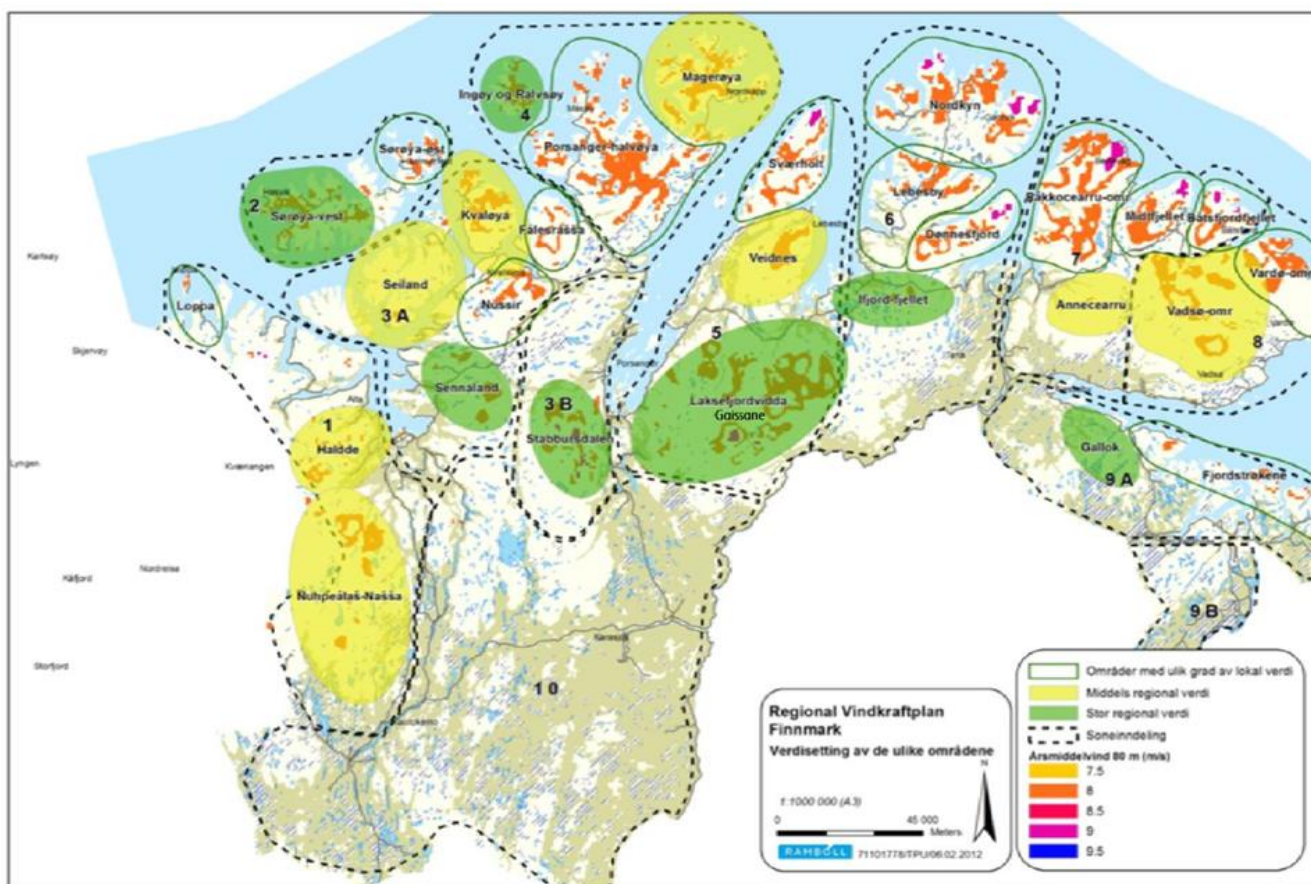
Figur 6-8. Oversikt over traseer for offentlige snøskuter – og barmarksløyper i utredningsområdet. Kartet viser også trase for Finnmarksløpet.

Tidligere kartlagte friluftslivsområder

Tana og Nesseby kommuner har tidligere gjennomført kartlegginger og verdisetting av sine viktigste friluftslivsområder etter Miljødirektoratets veileder Håndbok M98-2013 "Kartlegging og verdisetting av friluftslivsområder". Kartleggingen ble gjennomført i 2016/2017 og informasjon om de registrerte friluftslivsområdene er tilgjengelig i Naturbase (Miljødirektoratet, 2020). Lebesby kommune har foreløpig ikke gjennomført en slik kartlegging, men har påbegynt arbeidet. Kartleggingene danner et godt grunnlag for arbeidet med denne konsekvensutredningen.

Innenfor influensområdet er det registrert et statlig sikra friluftslivsområde ved Bruslett/Seidastryket i Tana kommune.

I forbindelse med utarbeidelse av regionalplan for vindkraft er det gjort en egen kartlegging av friluftslivsområder i Finnmark. Av de kartlagte sonene ligger Ifjordfjellet-Nordkyn, Laksefjordvidda/Gaissane-Sværtholt og ytterkant av Varangerhalvøya-Vest og Bugøynes-Grense Jaokbselv innenfor influensområdet. Alle områdene ble vurdert som svært viktige friluftslivsområder med stor regional verdi. Figur 6-9 viser temakart friluftsliv fra regionalplan for vindkraft (2013-2025).

Figur 6-9. Temakart friluftsliv fra Regionalplan for vindkraft (2013-2025). Grønne områder er vurdert å ha stor regional verdi. Områdene 5, 6, 7 og 9 A ligger innenfor influensområdet. Kilde: Finnmark fylkeskommune, fagrapport Rambøll

DNT-ruter og hytter

DNT har flere merkede sommer- og vinterruter i influensområdet. De fleste rutene er konsentrert vest for Tana bru, Seida og Seidafjellet i Tana kommune og Varangerbotn i Nesseby kommune. Dette er viktige utfartsområder for en rekke turstier og skiløyper i området. Det er mange turmuligheter i området innenfor influensområdet, og området er mye brukt til både dagsturer og overnatting i telt blant både tilreisende og lokalbefolkningen. Gjennom aktivitetskampanjen "Til topps i Tana og Nesseby", har Tana og Nesseby Frisklivssentral kartlagt titalls turmål i kommunene (Tana og Nesseby Frisklivssentral, 2020). Ved hjelp av Trimpoeng-appen kan alle turer registreres, og man får ulik poengsum utfra vanskelighetsgrad på turen. Nærmere beskrivelse av mange av turene finnes på godtur.no eller ut.no.

Det er ingen DNT-hytter i influensområdet, men det finnes noen private hytter og gammer som også leies ut, og som blir brukt i forbindelse med tur, jakt, bærplukking og fiske. Registrerte turstier, skiløyper og sykkelruter er omtalt under delområder i kapitlene nedenfor.

Verneområder

Varangerbotn naturreservat ligger innenfor influensområdet i Unjarrga i Nesseby kommune. Naturreservatet ble opprettet i 1991 med egen forskrift (Lovdata, 2020). Formål med vernet er å bevare et viktig våtmarksområde med vegetasjon, fugleliv og annet dyreliv knyttet til område. Strand- og fjærområdet er et viktig rasteområde for våtmarksfugl, særlig vadere. Stranda har velutviklede strandenger med et stort utvalg av plantesamfunn og plantearter. Reservatet omfatter ca.1,2 km², hvorav 0,2 km² består av landareal.

Adamsfjord naturreservat ligger ca. 1 km sørvest for influensområdet ved Skaidi-Lebesby, og blir ikke berørt av tiltaket.

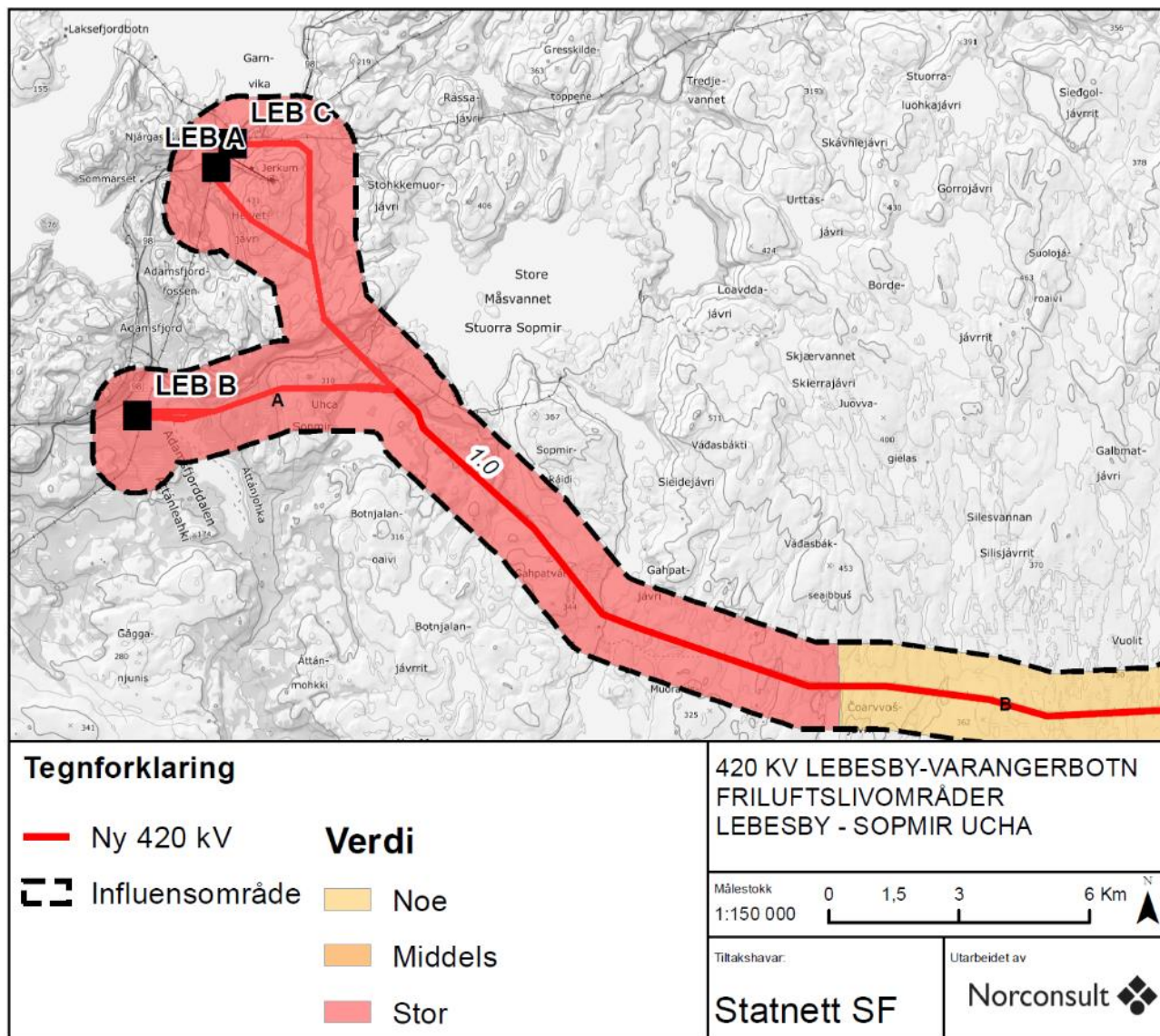
Avgrensning av delområder

6.2.2 Avgrensningen av delområder er i stor grad basert på tidligere kartlagte friluftslivsområder som ligger innenfor utredningsområdet.

Delstrekning Adamselv – Ucha Sopmir

6.2.3 Verdisatte delområder på delstrekning Adamselv – Ucha Sopmir fremgår av Figur 6-10.

Figur 6-10. Verdisatte delområder for friluftsliv på delstrekning Adamselv - Ucha Sopmir.

Delområde A: Laksefjordvidda (Adamvassdraget/Mohkkejavri)

Området omfatter nordvestre del av Laksefjordvidda som utgjør et større sammenhengende viddelandskap med mange vann og områder med variert og frodig kystterreng til snaufjell som egner seg godt for utøvelse av friluftsliv. Laksefjordvidda er velkjent blant friluftslivinteresserte og er et ettertraktet område for både tilreisende og fastboende. Det meste av området er villmarkspreget med flere turstier og området byr på store opplevelseskvaliteter i form av både jakt, fiske, bærplukking og turgåing. Flere fiskevann inngår i influensområdet, der særlig Adamsvassdraget, innsjøen Mohkkejavri, Ucha Sopmir (Lille Måsvatnet) og Stuurra Sopmir (Store Måsvatnet) blir hyppig brukt i forbindelse med fiske, sommer som vinter. De største vannene blir også trolig brukt til kanoturer på sommerstid. Nært tilknyttet fiskeplassene går det flere scooterløyper på vinterstid. Adamsvassdraget og Mohkkejavri er lett tilgjengelig fra den gamle anleggsveien som går langs vassdraget som åpnes for ferdsel 19. juli hvert år. På sommerstid er trolig dette den viktigste innfallsporten for å ta seg inn til Laksefjordvidda. Det er ingen merkede DNT-ruter innenfor delområdet, men

det går flere stier i området som trolig er mye brukt i forbindelse turgåing, jakt og fiske. Like utenfor influensområdet vest for rv.98 ved utløpet av Adamselva ligger Adamsfjord naturreservat og Adamsfjordfossen. Disse områdene er attraktive som tur-/reisemål. Trolig har nærliggende områder innenfor influensområdet trolig også noe verdi som turområde uten tilrettelegging.

Oppsummering:

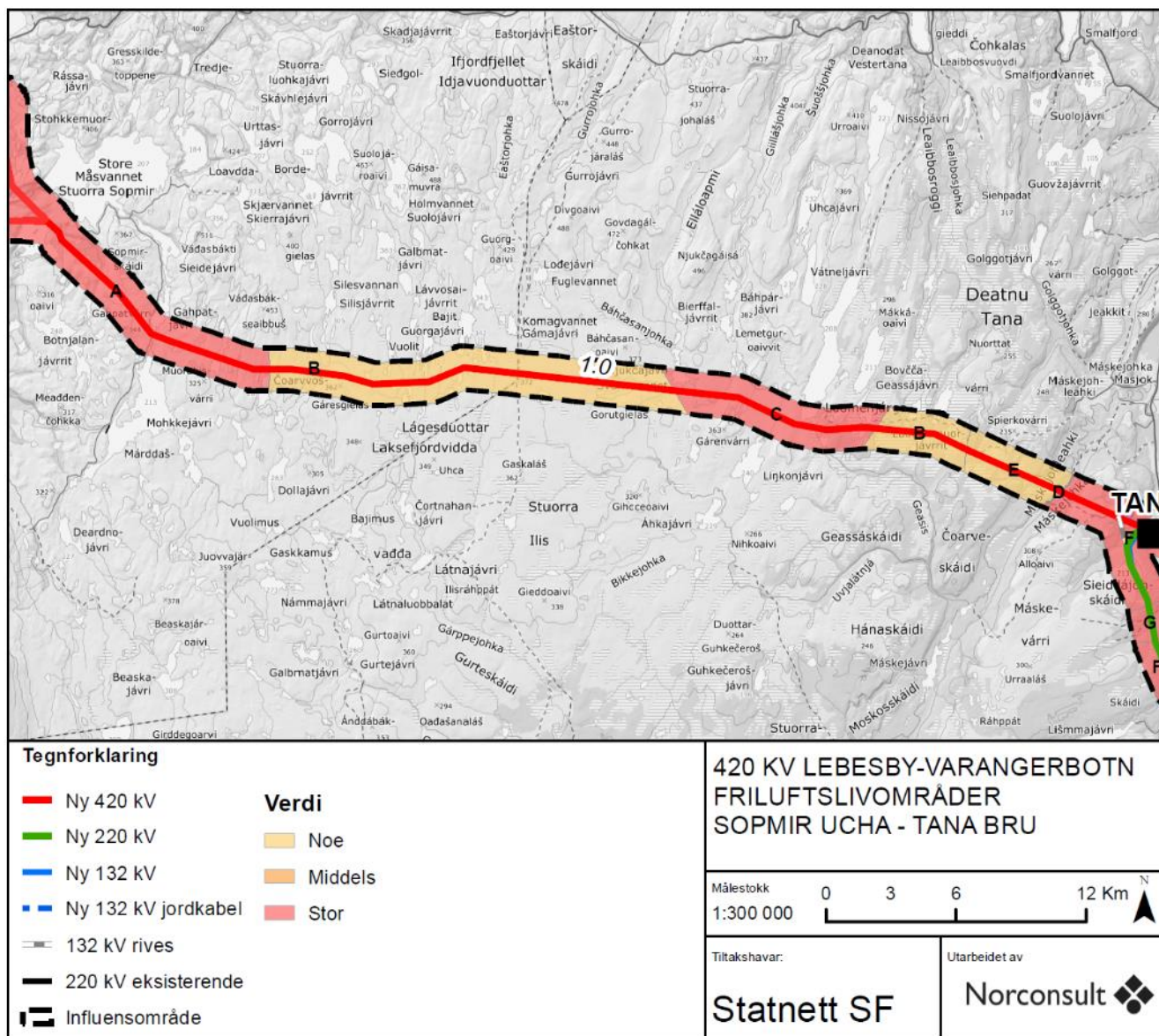
Utfartsområde har høy bruksfrekvens, flere store opplevelseskvaliteter, samt en stor del regionale og nasjonale brukere, og trolig også internasjonale brukere. Området er lett tilgjengelig fra bilvei for de fleste brukergrupper, og er en av de viktigste innfallsportene til Laksefjordvidda. Området er spesielt brukt til friluftslivsaktiviteter som jakt og fiske. Det er lite tilrettelagte turstier, men området har trolig noe verdi som turområde for lengre turer til fots og i forbindelse med jakt og fiske.

Verdien vurderes på den bakgrunn som **stor**.

6.2.4 Delstrekning Ucha Sopmir – Tana bru

Verdisatte delområder på delstrekning Adamselv – Ucha Sopmir fremgår av *Figur 6-11*.

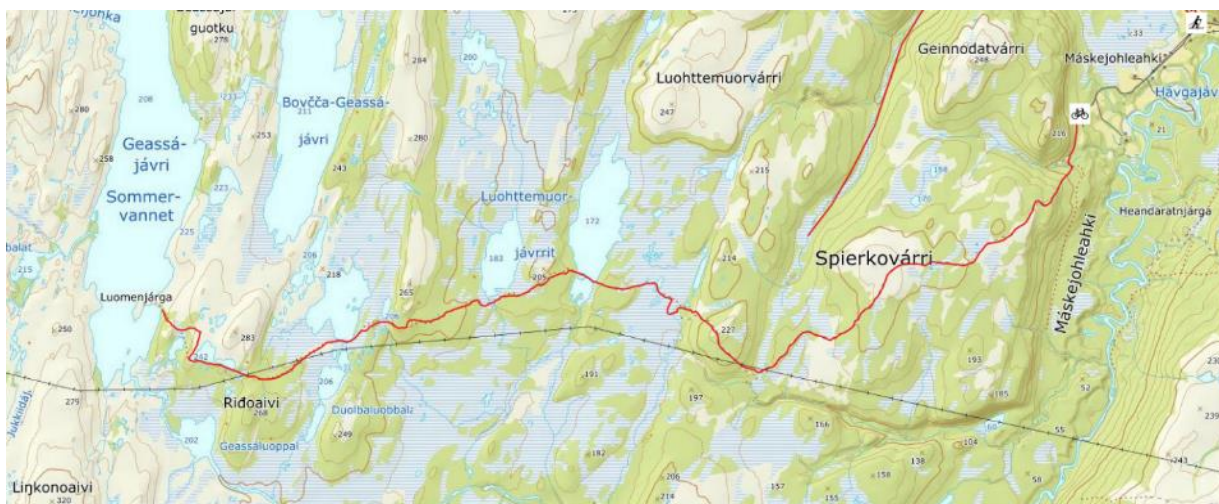

Figur 6-11. Verdisatte delområder for friluftsliv på delstrekning Ucha Sopmir – Tana Bru.

Delområde B: Laksefjordvidda (Vestvidda)

Området utgjør midtre og østre? deler av Laksefjordvidda ved kommunegrensen mellom Lebesby og Tana kommuner. Det meste av arealet på Tanas side er kartlagt av Tana kommune som et større turområde uten tilrettelegging. Området er vesentlig mindre tilgjengelig for brukere sammenlignet med nordøstre deler av Laksefjordvidda på grunn av lengere avstand til vei. Det finnes mange vann og elver i delområdet, der de fleste byr på gode fiskemuligheter. Det fiskes hovedsakelig etter laks, ørret og røye. Vestvidda benyttes også til jakt, bærplukking og egner seg godt til langturer. Det går enkelte scooter- og barmarksløyper gjennom området. Utenfor influensområdet lenger sør går deler av Finnmarkløpstraseen mellom Levajok og Tana bru.

Fra Masjok går det også en terrengsykkelløype på en oppkjørt ATV-vei til Sommervann (Figur 6-12) (GodTur.no).

Figur 6-12. Terrengsykkelløype fra Masjok til Geassis/Sommervann (GodTur.no)

Figur 6-13. Informasjonsskilt om laksefiske ved atkomstveien inn til Laksefjordvidda fra Adamselva i Lebesby. Foto: Norconsult

Oppsummering:

Delområdet har noe bruksfrekvens med middels opplevelseskvaliteter, og benyttes mest av lokale brukere og få regionale og nasjonale brukere. Området er lite tilgjengelig for brukere og er av Tana kommune tidligere kartlagt som et registrert friluftslivsområde gitt C-verdi, jf. Håndbok M98.

På bakgrunn av dette vurderes området til å ha **noe** verdi.

Uten betydning

Noe verdi

Middels verdi

Stor verdi

Svært stor verdi

Delområde C: Sommervann

Området inkluderer innsjøen Sommervann og arealene rundt med flere fiskevann, elver og viddelandskap. Delområdet er kartlagt av Tana kommune som andre friluftslivsområder gitt svært viktig verdi. Sommervann og omkringliggende arealer er mye brukt av friluftslivsinteresserte til fiske/ isfiske, jakt og som turområde, sommer som vinter. Sommervann er et populært fiskevann og den største innsjøen i Masjokvassdraget. Vannet har en god bestand av ørret og røye. Nært tilknyttet vannene går det flere scooterløyper, og mye av friluftslivet er knyttet til scooterferdsel. Sommervann er også et attraktivt turmål for både dagsturer og overnattingsturer i telt. Fra Masjok går det også en terrengsykkelløype på en oppkjørt ATV-vei til Sommervann (Figur 6-12) (GodTur.no).

Figur 6-14. Utløp fra søndre del av Sommervann med dagens 132 kV-ledning kryssende over elva. Sommervann er et populært turområde, mye brukt til fiske og rekreasjon. Foto: Norconsult

Oppsummering:

Delområdet har en ganske høy bruksfrekvens, med mange opplevelseskvaliteter. Området brukes ganske ofte av regionale og nasjonale brukere. Selv om området er forholdsvis dårlig tilrettelagt, er det av Tana kommune kartlagt som et svært viktig friluftslivsområde gitt A-verdi, jf. Håndbok M98.

På bakgrunn av dette vurderes området til å ha **stor** verdi.

Uten betydning

Noe verdi

Middels verdi

Stor verdi

Svært stor verdi

Delområde D: Máskejohka / Masjokelva

Området omfatter en sideelv til Tanaelva og mye brukt av friluftslivinteresserte i forbindelse med rekreasjon og fiske. Elva er tidligere kartlagt som strandsone med tilhørende sjø og vassdrag og er vurdert som et svært viktig friluftslivsområde av Tana kommune.

Figur 6-15. Masjokelva er en vestlig sideelv til Tanaelva som er mye brukt i forbindelse med fiske med flere fiskeplasser langs Masjokdalen. Foto: Norconsult

Oppsummering:

Området har en ganske stor bruksfrekvens, med mange opplevelseskvaliteter, og er middels brukt av regionale og nasjonale brukere. Området er litt tilrettelagt, men er likevel vurdert som et svært viktig friluftslivsområde gitt A-verdi, jf. Håndbok M98.

På bakgrunn av dette vurderes området til å ha **stor** verdi.

Uten betydning

Noe verdi

Middels verdi

Stor verdi

Svært stor verdi

Delområde E: Cohkalas-Spierkovárri

Området omfatter et langstrakt og relativt stort skogkledd fjellparti på vestsiden av Tana, med flere myrer og mange fiskevann. Området er kartlagt som et registrert friluftslivsområde definert som marka. I området finnes også skiløyper, turstier og hundeløyper. I området innenfor influensområdet går en tursti fra Sommervann og østover til Máskejohka/Masjok i Tanadalen. Langs vannene er det både scooter- og barmarksløyper som utgjør viktige ferdselsårer fra Tanadalen og vestover inn mot Laksefjordvidda.

Oppsummering:

Området har noe bruksfrekvens, med lite opplevelseskvaliteter og ingen regionale og nasjonale brukere. Området er forholdsvis lite tilrettelagt for friluftsliv, og er av Tana kommune vurdert som et registrert friluftslivsområde gitt C-verdi, jf. Håndbok M98.

På bakgrunn av dette vurderes området til å ha **noe** verdi.

Uten betydning

Noe verdi

Middels verdi

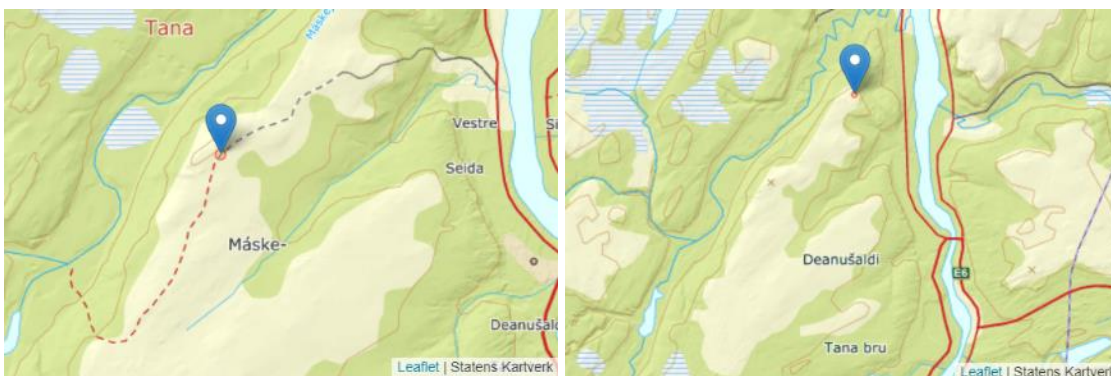
Stor verdi

Svært stor verdi

Delområde F: Máskevárri

Området omfatter et relativt flatt og snaut fjellparti på vestsiden av Tanaelva i Tana kommune, og er tidligere kartlagt som et viktig friluftslivsområde definert som marka. Fjellviddene er et mye brukt turområde med turløyper og sykkeltraseer om sommeren, og skiløyper, samt hundeløyper om vinteren. Variert terreng med skog, elvedaler, snaufjell og myr gjør dette til et mye brukt jaktområde, hvor det særlig jaktes rype.

I området utenfor influensområdet er det flere kjente turmål. Disse er omtalt på nettsiden "Til topps i Tana 2018" (Tana Frisklivssentral, 2018) og inkluderer fjelltoppene Alloaivi (398 moh) i sør og Maskevarri davvi nord for influensområdet (Figur 6-16). Fra Vestre Seida går det flere turstier opp mot fjellpartiet, hvorav flere inngår i influensområdet. Sieiddajohskaidi er en fin fottur som ikke er for krevende med god utsikt over Tanadalen mot Seida, Luftjok og Tana bru (Figur 6-17). Traseen er ikke merket, men det går traktorvei / sti nesten helt frem til et gammelt trigonometrisk punkt på 213 moh (GodTur.no)

Figur 6-16. Tursti til Alloavi 8 (t.v.) og Maskevarri davvi (t.h.) (Trimpoeng.no)

Figur 6-17. Tursti til Sieiddajohskáidi (GodTur.no).

Oppsummering:

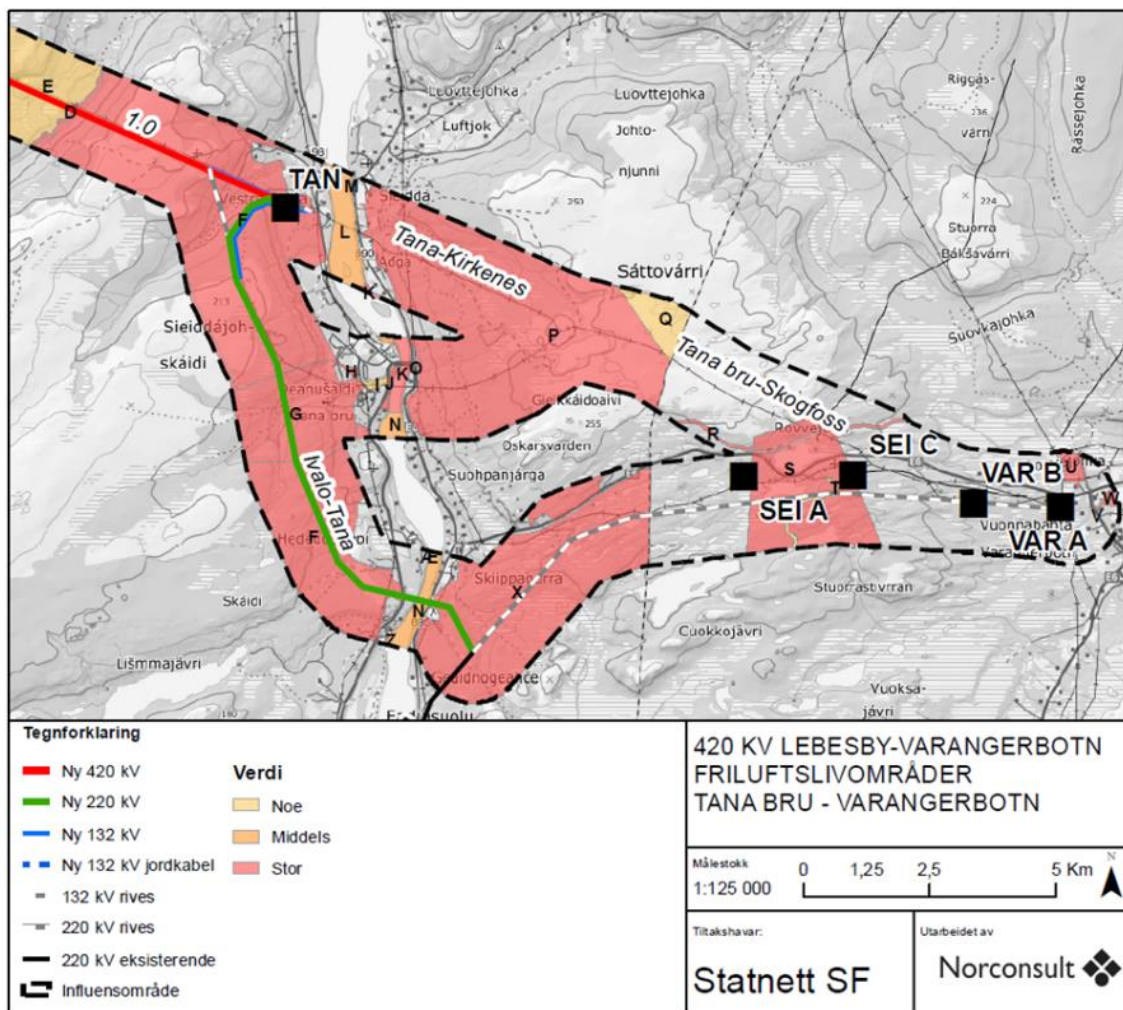
Området har en ganske stor bruksfrekvens, med mange opplevelseskvaliteter som benyttes forholdsvis ofte av regionale og nasjonale brukere. Området er ganske godt tilrettelagt for brukere og er kartlagt av Tana kommune som et viktig friluftslivsområde gitt B-verdi.

På bakgrunn av dette vurderes området til å ha stor verdi.

Uten betydning   Noe verdi   Middels verdi   Stor verdi   Svært stor verdi

Delstrekning Tana bru –Varangerbotn

6.2.5 Verdisatte delområder på delstrekning Adamselv – Ucha Sopmir fremgår av Figur 6-18

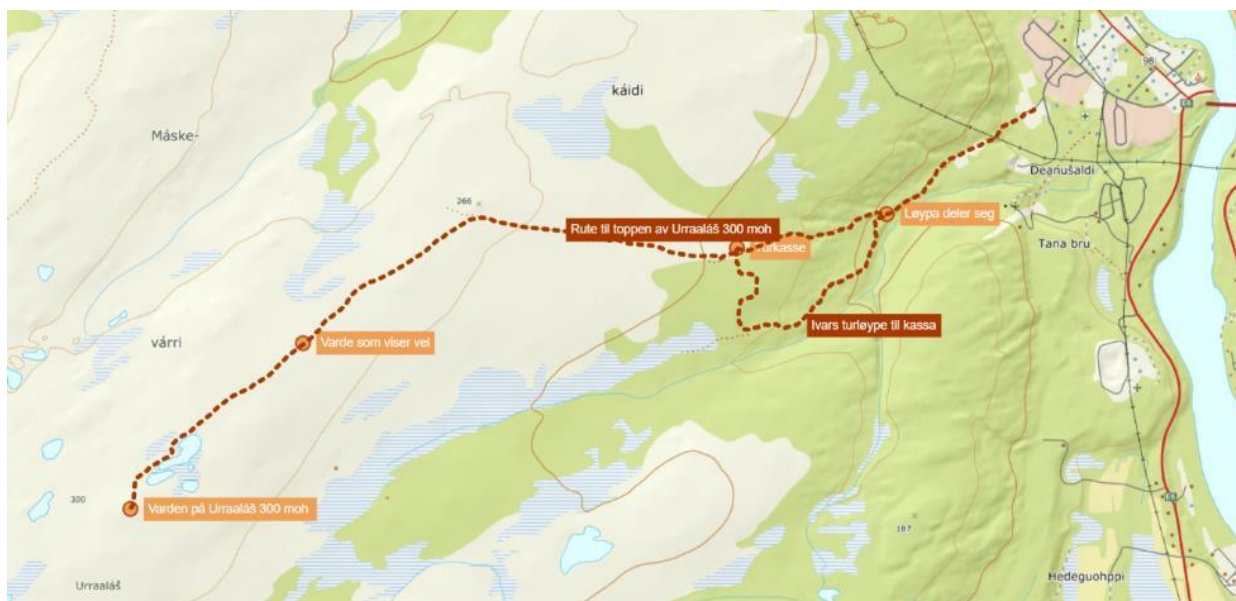
Figur 6-18. Verdisatte delområder for friluftsliv på delstrekning Tana Bru – Varangerbotn.

Delområde G: Deanušaldi / Tana bru

Området omfatter et nærturterreng vest for Tana bru som er tidligere kartlagt av Tana kommune som et svært viktig friluftslivsområde. Området er relativt godt tilrettelagt for friluftslivsaktiviteter, med merkede skiløyper, lysløype, terrengsykkelløype og flere merkede turstier. Det finnes også en alpin/snowboardbakke i område som er mye brukt av lokalbefolkningen. Tanabru skole og barnehage ligger innenfor området, og området brukes naturlig nok til lek og rekreasjon av barnehagen, samt skolebarn i undervisningen.

Det er flere DNT-merkede turstier og skiløyper innenfor delområdet (Ut.no). Fra Maskevarveien ved Tana fysikalske institutt og den samiske barnehagen eller der Per Fokstad Geaidnu møter lysløypa, går en kort umerket tursti opp til fjellet Davágeašalášskáidi som er et populært turmål. På toppen er det en turkasse, og det er god utsikt ned mot Tanaelva og kommunesenteret. Turen er både en #VinterPerletur og et turmål for "Til topps i Tana og Nesseby 2020" (Frisklivssentralen, 2020). Lysløypa ved Tana bru er en kjent #VinterPerletur og en svært populær turrunde med mange brukere både sommer og vinter. Varden på Urraaláš (300 moh) er også et velkjent fottur/skitur som ligger nært kommunesenteret ved Tana bru (Figur 6-19). Tur-retur er løypa en fottur på 16 km på god sti. Det er også mulig å gå til en turkasse ved tregrensa og tilbake, som blir en løype på 5 km. Det er flere turkasser underveis på ruta. Utgangspunktet er Tana flerbrukshall ved skiskytteranlegget. Herfra går det en merket turløype nesten helt frem til toppen av fjellet. På vinterstid blir det preparert skiløyper helt frem til varden. Skisporene følger Sieiddájohka dalen helt til foten av fjellet. Fra toppen kan man i klarvær se Rásttigáisá som er 70 km unna, Varangerfjorden og fjellene ved Tanafjorden. Turen er både en #VinterPerletur, #Påskitana og et av turmålene for "Til topps i Tana og Nesseby 2020".

Ved Tana bru er det også etablert en rundbane terrengsykkelløype. Rundløypa er på 17 km og godt egnet for terrengsykling (Figur 6-20). Utgangspunktet for turen er BMX banen ved Tana Bru. Man kan komme dit ved å passere flerbrukshallen og Sameskolen, eller ved å sykle fra Gielavielgu barnehage og over Kumbakken. Skilting og gradering av løypa er finansiert gjennom Turløypemerkingsprosjektet i Finnmark 2013, som et samarbeid mellom Finnmark Fylkeskommune (FFK), Finnmarkseiendommen (FeFo) og Gjensidigestiftelsen. Målet med prosjektet er å tilrettelegge turløyper i Finnmark etter en nasjonal standard, for å gjøre dem tilgjengelig for allmennheten, og stimulere til et mer aktivt friluftsliv (Ut.no)

Figur 6-19. Tursti til Urraaláš (300 moh) i Tana kommune (GodTur.no)

Figur 6-20. Merkede turstier, skiløyper og terrengsykkelløype vest for Tana bru (Ut.no).

Oppsummering:

Området har en høy bruksfrekvens, med enkelte opplevelseskvaliteter for flere brukergrupper. Det er stort sett lokalbefolkningen som benytter seg av nærterrenget, og området oppsøkes sjelden av nasjonale og regionale brukere. Området er ganske godt tilrettelagt og godt tilgjengelig, og er kartlagt av Tana som et svært viktig friluftslivsområde gitt A-verdi.

På bakgrunn av dette vurderes området til å ha **stor** verdi.

Uten betydning

Noe verdi

Middels verdi

Stor verdi

Svært stor verdi

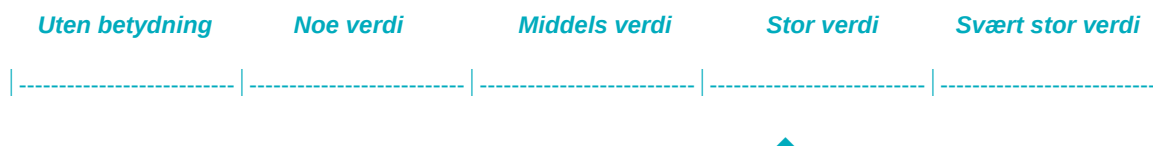
Delområde H: Kumbakken og omegn

Området omfatter et leke- og rekreasjonsområde og tidligere kartlagt som et svært viktig friluftslivsområde av Tana kommune. Akebakken her er mye brukt av lokalbefolkningen, og særlig av skolebarn og barnehagen som ligger i kort avstand til området. En skolevei krysser området.

Oppsummering:

Området har en høy bruksfrekvens, og benyttes nærmest utelukkende av lokalbefolkningen, og sjelden av nasjonale og regionale brukere. Området er godt tilrettelagt og er kartlagt som et svært viktig friluftslivsområde gitt A-verdi.

På bakgrunn av dette vurderes området til å ha **stor** verdi.

Delområde I: Sieiddájohka

Området omfatter Sieiddájohka-dalen en som utgjør en vegetasjonskledd bekkedal med sideelv vest for Tanaelva. Området er definert som et leke- og rekreasjonsområde. Elva utgjør en lakseførende strekning iht. Lakseregistreret og det fiskes primært etter ørret. Den lakseførende strekningen forvaltes av Tanavassdragets fiskeforvaltning. Bekkedalen er delvis gjengrodd og er lite tilrettelagt for brukere.

Oppsummering:

Området har en lav bruksfrekvens, med enkelte opplevelseskvaliteter, og benyttes nærmest utelukkende av lokalbefolkningen, og sjelden av nasjonale og regionale brukere. Området er forholdsvis dårlig tilrettelagt og lite tilgjengelig, og er derfor kartlagt som et registrert friluftslivsområde gitt C-verdi, jf. Håndbok M98.

På bakgrunn av dette vurderes området til å ha **noe** verdi.

Delområde J: Sieiddájohgarrgu

Området omfatter et sentrumsnært friområde vest for Tanaelven, og er tidligere kartlagt av Tana kommune som et leke- og rekreasjonsområde. Området er godt tilrettelagt med blant annet bru, trapper og andre fasiliteter, og er mye brukt til rekreasjon og turgåing. Fleire krigsminner og samiske kulturminner inngår i friområdet.

Oppsummering:

Området har en høy bruksfrekvens, med mange opplevelseskvaliteter og er middels brukt av nasjonale og regionale brukere. Området er ganske godt tilrettelagt for flere brukergrupper, og er av Tana kommune kartlagt som et svært viktig friluftsområde gitt A-verdi, jf. Håndbok M98.

På bakgrunn av dette vurderes området til å ha **stor** verdi.

Uten betydning

Noe verdi

Middels verdi

Stor verdi

Svært stor verdi

Delområde K: Sieiddáguoika / Seidastryket

Området omfatter Seidastryket ved Tana bru og er tidligere kartlagt som strandsone med tilhørende sjø og vassdrag av Tana kommune. Området er et svært godt fiskested, både fra båt og fra land, og er godt tilrettelagt med ilandstigningsplasser på begge sider av Tana bru. Det fiskes mye etter laks og røye i stryket, og området er en velkjent fiskeplass for både tilreisende og fastboende. Her arrangeres det fiskecamp og det finnes flere samiske kulturminner på Sieiddásoulu.

Oppsummering:

Området har en høy bruksfrekvens, med mange opplevelseskvaliteter og brukes ofte av nasjonale og regionale brukere. Området er middels godt tilrettelagt, og er av Tana kommune kartlagt som et svært viktig friluftsområde gitt A-verdi, jf. Håndbok M98.

På bakgrunn av dette vurderes området til å ha **stor** verdi.

Uten betydning

Noe verdi

Middels verdi

Stor verdi

Svært stor verdi

Delområde L: Deanugáddi / Tanaelva nedre norsk del

Området omfatter den nedre delen av Tanaelva på norsk side, som strekker seg fra Benjaminsbukta i nord til oversiden av Tana bru i sør, og er tidligere kartlagt som strandsone med tilhørende sjø og vassdrag av Tana kommune. Denne delen av elva er registrert som lakseførende iht. Lakseregisteret. På vinterstid brukes området til skigåing, turgåing og hundeløp. Om sommeren foregår det fiske og båtfart i elvestryket, samt turgåing og rekreasjon langs elvebredden.

Oppsummering:

Delområdet skårer middels på både bruksfrekvens, opplevelseskvaliteter og grad av regionale og nasjonale brukere. Området er ganske godt tilgjengelig for flere brukergrupper, men med liten grad av tilrettelegging, og er derfor registrert som et viktig friluftslivsområde gitt B-verdi, jf. Håndbok M98.

På bakgrunn av dette vurderes området til å ha **middels** verdi.

Uten betydning

Noe verdi

Middels verdi

Stor verdi

Svært stor verdi

Delområde M: Seida båt plass

Området omfatter en båtutsettings- og ilandstigningsplass, og ligger øst langs Tanaelva ved Seida. Båtplassen er tidligere kartlagt av Tana kommune som strandsone med tilhørende sjø og vassdrag. Området er trolig mest brukt av lokalbefolkningen i Seida i forbindelse med båtliv, fiske og rekreasjon.

Oppsummering:

Delområdet skårer middels på bruksfrekvens og brukes sjelden av regionale og nasjonale brukere. Området er ganske godt tilgjengelig for flere brukergrupper, og har høy grad av tilrettelegging, og er derfor registrert som et svært viktig friluftslivsområde gitt B-verdi, jf. Håndbok M98.

På bakgrunn av dette vurderes området til å ha **stor** verdi.

Uten betydning

Noe verdi

Middels verdi

Stor verdi

Svært stor verdi

Delområde N: Deanugáddi / Tanaelva øvre norsk del

Området omfatter den øvre delen av Tanaelva på norsk side, og strekker seg fra Tana bru til Rajanjarga mot kommunegrensa i sørvest, og er tidligere kartlagt som strandsone med tilhørende sjø og vassdrag av Tana kommune. Denne delen av elva er registrert som lakseførende iht. Lakseregisteret. På vinterstid brukes området til skigåing, turgåing og hundeløp av flere brukere. Om sommeren foregår det fiske og båtfart i elvestryket, samt turgåing og rekreasjon langs elvebredden.

Oppsummering:

Delområdet skårer middels på både bruksfrekvens, opplevelseskvaliteter og grad av regionale og nasjonale brukere. Området er ganske godt tilgjengelig for flere brukergrupper, men med liten grad av tilrettelegging, og er derfor registrert som et viktig friluftslivsområde gitt B-verdi, jf. Håndbok M98.

På bakgrunn av dette vurderes området til å ha **middels** verdi.

Uten betydning

Noe verdi

Middels verdi

Stor verdi

Svært stor verdi

Delområde O: Bruslett/Seidastryket/Fiskestanga

Området omfatter et statlig sikra friluftslivsområde som inkluderer to tidligere kartlagte friluftslivsområder, Bruslett/Seidastryket og Fiskestanga, som ligger tett på Tana bru og Tanaelva i vest og E6 i øst. Områdene overlapper og begge er definert som leke- og rekreasjonsområder, kartlagt som svært viktige friluftslivsområder. Området er svært godt tilrettelagt for bruk med mange fasiliteter. Det er opprettet flere rasteplasser ned blant annet tre gapahuker, benker, bord, bålplasser båtutsettingsramper, søppelstativer og toaletter. En flere meter lang fiskestang er montert midt på området som en attraksjon. Det er tilrettelagt for at elvebåter kan gå i land. Det er skiltet med noen lokale føringer/restriksjoner på flere språk. På sommerstid er Tanaelva er en fin elv å padle med kano. Her går en padletur nedover Tanaelva fra Tana bru til Boftsa (Godtur.no), se *Figur 6-21*.

Figur 6-21. Statlig sikret friluftslivsområde. Padletur (GodTur.no)

Oppsummering:

Området har en høy bruksfrekvens, med mange opplevelseskvaliteter og brukes ganske ofte av nasjonale og regionale brukere. Området har høy grad av tilrettelegging med god tilgjengelighet, og er av Tana kommune kartlagt som et svært viktig friluftslivsområde gitt A-verdi, jf. Håndbok M98.

På bakgrunn av dette vurderes området til å ha **stor** verdi.

Uten betydning

Noe verdi

Middels verdi

Stor verdi

Svært stor verdi

Delområde P: Sáttovárri / Seidafjellet (A)

Området omfatter fjellområdet Seidafjellet som ligger på østsiden av Tanaelva i Tana kommune, og er tidligere kartlagt som et svært viktig friluftslivsområde definert som marka. Fjellområdet er et populært turområde med et stort nettverk av turstier, flere fiskevann, jaktterreng og muligheter for bærplukking om sommeren. Området er også mye brukt om vinteren, med flere godt merka skiløyper, og muligheter for hundekjøring, isfiske og kiting.

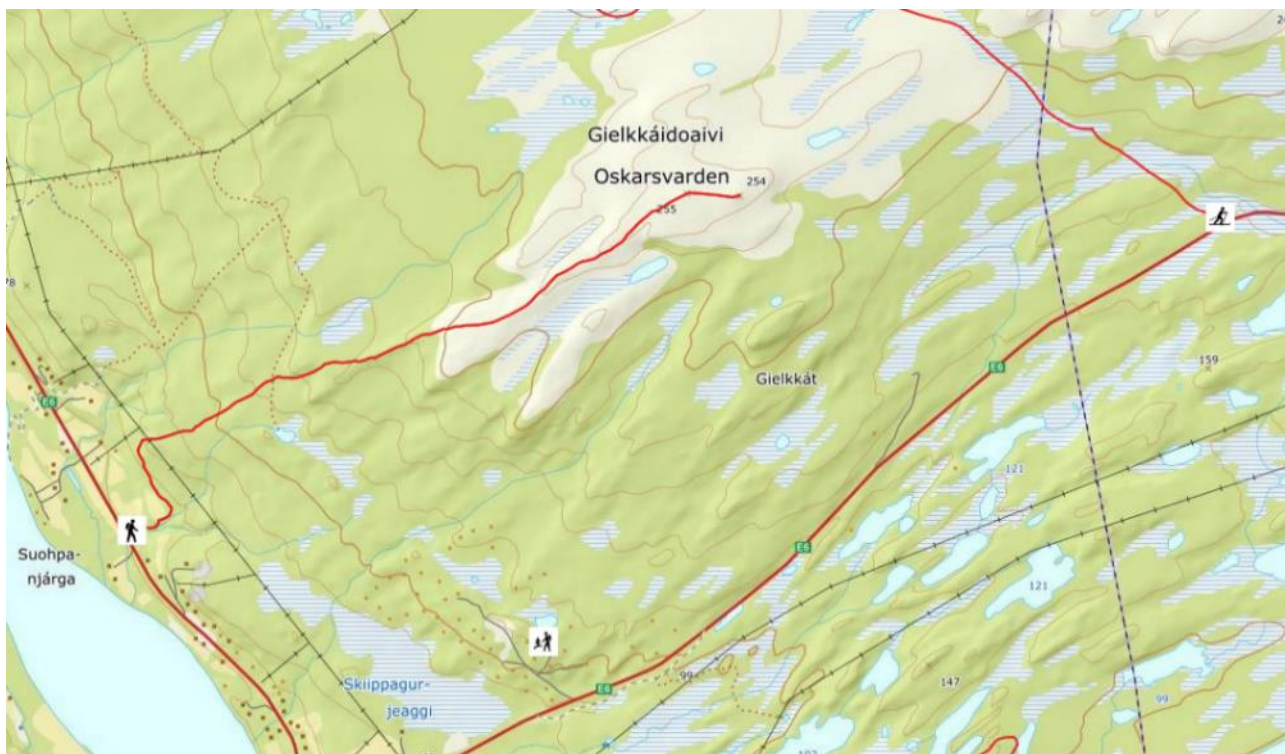
Det er mange kjente turmål og DNT-merkede turstier og skiløyper i området rundt Seidafjellet (Ut.no) (Figur 6-22). Flere av turene er turmål for "Til topps i Tana og Nesseby 2020". Blant de mest kjente er Røde kors hytta på toppen på Seidafjellet et populært turmål for lokale skigåerne, og særlig i påsken da det bruker å være en kafe på hytta. Turen har flere startmuligheter, blant annet fra Suohpanjárga-sletta og Seidafjellet (reingjerde) og fra skistadion i Seida i Tana kommune, som har gode parkeringsmuligheter. På Vuodđojávri - Botnvann kan man isfiske etter røye. Fra Røde kors hytta legges det ofte skispor til Oscarsvarden, videre ned til hyttefelt ved Skiipagurra og til parkeringsplassen på Seidafjellet. Skiløypa følger en del av traseen til den kjente og godt merka Tana- Varangerløypa som er en 80 km lang preparert skiløype langs Varangerfjorden.

Av andre DNT-ruter i delområdet er Oscarsvarden - Gielkkáidoaivi (255 moh) er en populær og historisk tur på Seidafjellet i Tana kommune (Figur 6-23). Turen er en historisk rute som Kong Oscar II gikk 7. Juli 1873. Ruta her er en GPS sporlogg og det er ca. 3,5 km opp til varden i lett og tørt terreng. Fra varden har man utsikt mot Varangerfjorden og oppover Tanadalen helt til Polmak. Selve Oscars-varden er en hvit marmorstøtte som ligger på et sementfundament av naturstein (Ut.no). Idrettslaget Forsøk arrangerer fottur (Oscarsmarsjen) til Kong Oscar II's varde hver sommer den 7.juli. Man kan starte fra Suopanjang mellom kommunesenteret Tana bru og bygda Skiipagurra hvor det er merket løype og god sti helt frem til varden.

Figur 6-22. Merkede skiløyper og turstier ved Tana bru og Seidafjellet (Ut.no)

Figur 6-23. Tursti til Oskarsvarden (Ut.no)

Oppsummering:

Området har en høy bruksfrekvens, og skårer middels på både opplevelseskvaliteter og betydning for regionale og nasjonale brukere. Området er ganske godt tilrettelagt for brukere og er kartlagt av Tana kommune som et svært viktig friluftslivsområde gitt A-verdi.

På bakgrunn av dette vurderes området til å ha **stor** verdi.

Uten betydning

Noe verdi

Middels verdi

Stor verdi

Svært stor verdi

Delområde Q: Sáttovárri / Seidafjellet (C)

Området omfatter den nordøstre delen av fjellområdet Seidafjellet (Sáttovárri), og er tidligere kartlagt som et registrert friluftslivsområde definert som marka. Fjellområdet er noe brukt i forbindelse med lengre turer på Seidafjellet. Det finnes også hundeløyper her.

Oppsummering:

Området har noe bruksfrekvens, og skårer middels på opplevelseskvaliteter. Området har mer lokal betydning og har liten/ingen betydning for regionale og nasjonale brukere. Området er middels tilrettelagt for brukere og er kartlagt av Tana kommune som et registrert friluftslivsområde gitt C-verdi.

På bakgrunn av dette vurderes området til å ha **noe** verdi.

Uten betydning

Noe verdi

Middels verdi

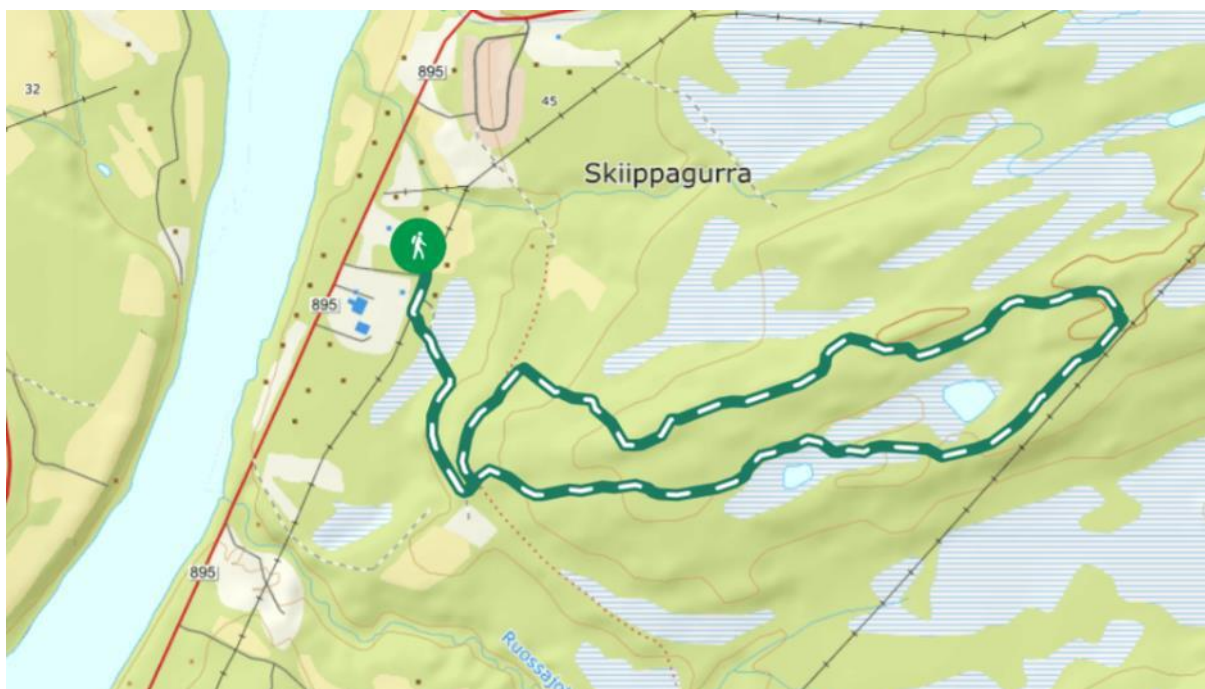
Stor verdi

Svært stor verdi

Delområde X: Skiippagurra

Området omfatter et forholdsvis stort område øst for Tanaelva og sør for E6, definert som marka, med flere mindre vann, myrområder, åser og skogspartier som egner seg som turområde og bærplukking. I området inngår en merket turløype til en gapahuk (Figur 6-24). Utgangspunktet er grendehuset til Skiippagurra Bygdelag, hvor det er en stor tilrettelagt parkeringsplass. Skiippagurra bygdelag har ryddet og merket turstien som det meste av denne ruta følger, og satt opp gapahuk, trimkasse og benk på strekningen. Turen er en #perletur (GodTur.no). Det går også skiløyper og hundeløyper i området.

Figur 6-24. Merket turløype til Gapahuk ved Skiippagurra. (Ut.no)

Oppsummering:

Området har en ganske stor bruksfrekvens, med middels opplevelseskvaliteter og middels betydning for regionale og nasjonale brukere. Området er noe tilrettelagt for brukere og er kartlagt av Tana kommune som et svært viktig friluftslivsområde gitt A-verdi.

På bakgrunn av dette vurderes området til å ha **stor** verdi.

Uten betydning

Noe verdi

Middels verdi

Stor verdi

Svært stor verdi

Delområde Æ: Hedeguohppi båt plass

Området omfatter en båtutsettings- og ilandstigningsplass, og ligger vest langs Tanaelva ved Hedeguohppi. Båtplassen er tidligere kartlagt av Tana kommune som strandsone med tilhørende sjø og vassdrag. Området er trolig mest brukt av lokalbefolkningen i Seida i forbindelse med båtliv, fiske og rekreasjon.

Oppsummering:

Delområdet skårer middels på bruksfrekvens, og brukes sjelden av regionale og nasjonale brukere. Området er ganske godt tilgjengelig for flere brukergrupper, og har høy grad av tilrettelegging, og er derfor registrert som et svært viktig friluftslivsområde gitt B-verdi, jf. Håndbok M98.

På bakgrunn av dette vurderes området til å ha **middels** verdi.

Uten betydning

Noe verdi

Middels verdi

Stor verdi

Svært stor verdi

Delområde Z: Eadjásuolu

Området omfatter en holme som ligger øst for E5 langs vestre del av Tanavassdragets øvre del. Området er tidligere kartlagt som et nærturterreng som blant annet er brukt til fisk, bærplukking, turgåing og rekreasjon.

Oppsummering:

Området har middels bruksfrekvens, og skårer middels på opplevelseskvaliteter. Området har mer lokal betydning og har liten/ingen betydning for regionale og nasjonale brukere. Området er dårlig tilrettelagt for brukere og er kartlagt av Tana kommune som et viktig friluftslivsområde gitt B-verdi.

På bakgrunn av dette vurderes området til å ha **middels** verdi.

Uten betydning

Noe verdi

Middels verdi

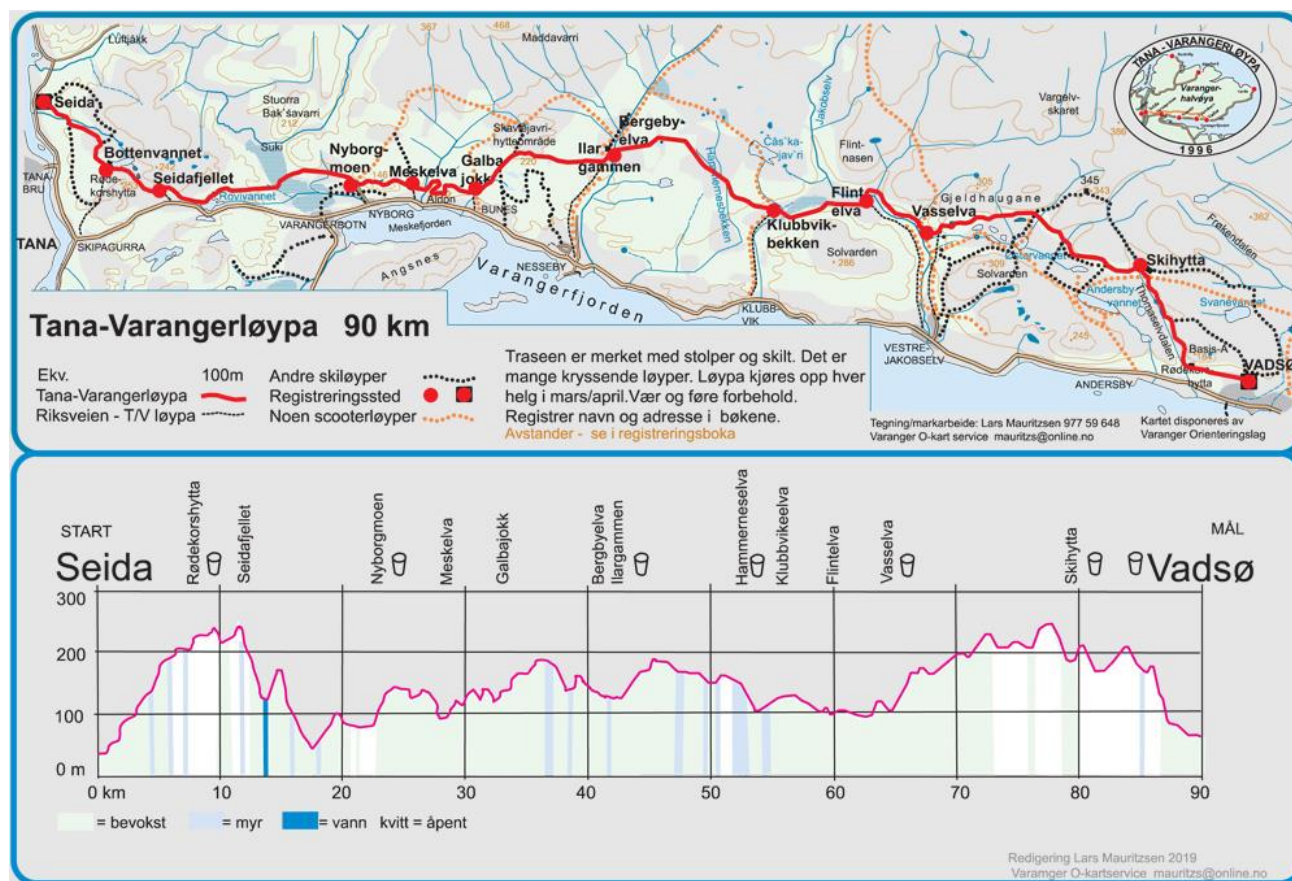
Stor verdi

Svært stor verdi

Delområde R: Deanu-Várjjat láhttu/Tana-Varanger løypa

Området omfatter Tana-Varangerløypa som er en langdistanse skiløype på 80 km langs Varangerfjorden, som strekker seg fra Seida i Tana kommune, gjennom Nesseby og til skistadion i Vadsø kommune. Løypetraseen er tidligere kartlagt som et stort turområde med tilrettelegging av Nesseby kommune (2017). Løypa er kåret til en av landets beste skiløyper. Det meste av turen går langs Varangerfjorden i lett kupert terreng og ofte med fantastisk utsikt på Varangerhalvøya og Varangerfjorden (Ut.no). Det er 10 stikkløyper langs traseen som er skiltet fra riksvei E75. Løypen er merket og åpnes første helg i mars. Løypen prepareres før hver helg i skisesongen frem til månedsskiftet april/mai. Det går daglig buss mellom Tana og Vadsø. Hvert år arrangeres også Tana-Varanger rennet (Tana-Varangerløypas dag) i april, som er et populært langdistanseturren på 90 km fra Seida til Vadsø (Figur 6-25), arrangert av en rekke lokale

idrettslag. På selve renndagen går det organisert busstransport fra Vadsø til Seida, og det er drikkestasjoner underveis i løypa (Ut.no).

Figur 6-25. Oversiktskart over løypetraseen og løypeprofil for Tana-Varangerløypa fra Tana til Vadsø. Hentet fra: Tana-Varanger rennet - Skirenn.com

Området har en høy bruksfrekvens, med mange opplevelseskvaliteter og benyttes ganske ofte av regionale og nasjonale brukere. Området er ganske godt tilrettelagt for brukere og er kartlagt av Nesseby kommune som et svært viktig friluftslivsområde gitt A-verdi.

På bakgrunn av dette vurderes området til å ha **stor** verdi.

Uten betydning

Noe verdi

Middels verdi

Stor verdi

Svært stor verdi

Delområde S: Rovvejåvri

Området omfatter et hytte- og turområde ved Rovvejåvri, og er tidligere kartlagt av Nesseby kommune som et stort turområde uten tilrettelegging. Nordre deler av delområdet overlapper med Tana-Varangerløypa og turstien opp til Stuorrastivrran/Nordstyret. Det er flere turstier i områder og flere fiskevann. Frå Rovvevannet går en merket DNT- tursti fra hovedveien og opp til toppen Stuorrastivrran.

Området har en ganske høy bruksfrekvens, med ganske mange opplevelseskvaliteter og har middels betydning for regionale og nasjonale brukere. Området er middels tilrettelagt for brukere og er kartlagt av Nesseby kommune som et viktig friluftslivsområde gitt B-verdi.

På bakgrunn av dette vurderes området til å ha **stor** verdi.

Delområde T: Stuorrastivrran/Nordstyret

Området omfatter en tursti sør for Rovvejavri og E6, og er tidligere kartlagt av Nesseby kommune som et utfartsområde. Turstien har utgangspunkt fra reingjerdet og går vestover i terrenget rundt Storstyrnavatn og videre østover opp til toppen Stuorrastivrran. Delområdet overlapper med delområde Rovvejavri.

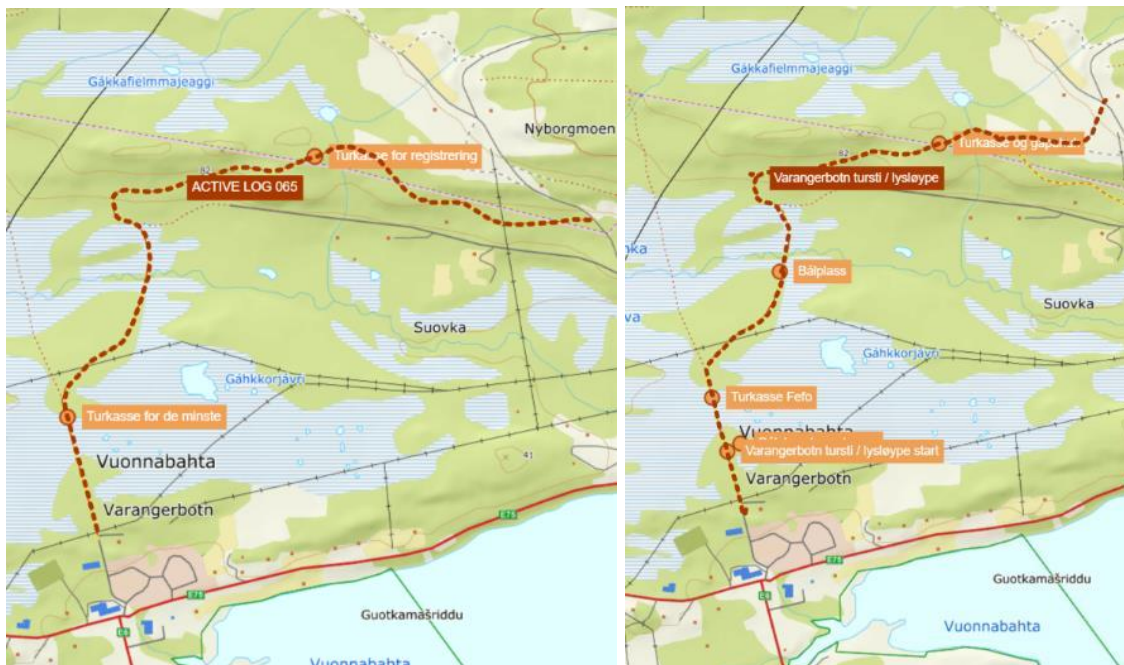
Området har noe bruksfrekvens, med middels opplevelseskvaliteter og har lite betydning for regionale og nasjonale brukere. Området ikke godt tilrettelagt og lite tilgjengelig for brukere, og er derfor kartlagt av Nesseby kommune som et registrert friluftslivsområde gitt C-verdi.

På bakgrunn av dette vurderes området til å ha **noe** verdi.

Delområde U: Varangerbotn stadion, Varangerbotn skianlegg, Varangerbotn lysløype-gapahuken

Delområdet omfatter de tre tidligere kartlagte friluftslivsområdene Varangerbotn stadion, Varangerbotn skianlegg og Varangerbotn lysløype, som alle ligger nært Varangerbotn sentrum. Skianlegget og fotballstadion er kartlagt som leke- og rekreasjonsområde, og brukes mye av lokalbefolkningen i området. Lysløypa er definert som nærturterreng, og er en tursti/lysløype som går langs østre del av skianlegget fra Varangerbotn til Nybergmoen, og brukes som skiløype om vinteren og tursti om sommeren (Figur 6-26).

Figur 6-26. Skiløype/lysløype (t.v) og tursti fra Varangerbotn til Nyborgmoen (t.h.) (GodTur.no)

Samlet sett har området har en ganske høy bruksfrekvens, med flere opplevelseskvaliteter. Område brukes mest av lokalbefolkningen, og sjelden av regionale og nasjonale brukere. Området har middels til høy grad av tilrettelegging og områdene er kartlagt av Nesseby kommune som viktige og svært viktige friluftslivsområder gitt A- og B-verdi.

På bakgrunn av dette vurderes området til å ha **stor** verdi.

Uten betydning

Noe verdi

Middels verdi

Stor verdi

Svært stor verdi

Delområde V: Enden av gangstien (Tursti til Geidnooivi)

Området omfatter en tursti som går fra rundkjøringen i Varangerbotn sentrum og videre sørøstover langs E6 til veikrysset ved Vesterelv (Figur 6-27). Turstien er tidligere kartlagt av Nesseby kommune som utfartsområde. Mange går tur langs den nye gangstien i Varangerbotn og derfor har Nesseby IF (NIF) satt opp turkasse i enden av stien. Idrettsforeningen har også satt opp turkasse på Geidnooivi for de som ønsker å gå litt lengre (GodTur.no).

Figur 6-27. Tursti til Geidnoaivi i Varangerbotn (GodTur.no)

Området har noe bruksfrekvens, med enkelte opplevelseskvaliteter og brukes sjelden av regionale og nasjonale brukere. Området er ikke godt tilrettelagt for brukere og er derfor kartlagt av Nesseby kommune som et registrert friluftslivsområde gitt C-verdi.

På bakgrunn av dette vurderes området til å ha **noe** verdi.

Uten betydning

Noe verdi

Middels verdi

Stor verdi

Svært stor verdi

Delområde W: Varangerbotn naturvernrområde

Området omfatter Varangerbotn naturvernrområdet og er tidligere kartlagt av Nesseby kommune som et særlig kvalitetsområde. En mindre del av verneområdet ligger innenfor influensområdet. Reservatet ligger innerst i Varangerfjorden og utgjør et viktig våtmarksområde for fugl, og fungerer som rasteområde for vadere og ender som besøker området på høst- og vårtrekket. Formålet med vernet er å bevare et viktig våtmarksområde med vegetasjon, fugleliv og annet dyreliv som er knyttet til området (lovdata.no). Området er særlig benyttet av fugleinteresserte, og Varanger Samiske Museum som ligger mellom reservatet og

riksveien har satt opp en fin observasjonspost med tak for fugleinteresserte. Området er også godt tilrettelagt for rullestolbrukere.

Området har en høy bruksfrekvens, med mange opplevelseskvaliteter, og brukes ofte av regionale og nasjonale brukere. Området har en høy grad av tilrettelegging for brukere og er kartlagt av Nesseby kommune som et svært viktig friluftslivsområde gitt A-verdi.

På bakgrunn av dette vurderes området til å ha **stor** verdi.

6.3 Påvirkning og konsekvensvurdering

Delstrekning Adamselv – Uhca Sopmir

6.3. På denne delstrekningen berører løsningene 1A, 1B og 1C delområde A.

6.3.1.1 Løsning 1A

Løsningen 1A innebærer ny 420kV som føres fra stasjon Lebesby A og følger alternativ 1.4 frem til punkt nord for Uhca Sopmir (1.0).

Delområde A: Laksefjordvidda (Adamvassdraget/Mohkkejavri)

Påvirkning:

Alternativet vil i stor grad følge ny ledningstrase gjennom nordøstre del av delområde Laksefjordvidda (A) som er vurdert til stor verdi. Ny trase vil krysse søndre del av fjellet Jerkum, og vil være mer synlig i landskapet. Videre vil tiltaket parallellføres med eksisterende 132 kV-ledning, og deretter krysse den gamle anleggsveien ved fiskevannene Store Måsvatnet og Lille Måsvatnet (Uhca Sopmir), som regnes som en av de viktigste innfallsportene til Laksefjordvidda. Innfallsporten vil imidlertid ikke reduseres i areal eller bruk. Selv om alternativet innebærer dels ny ledningstrase, finnes det allerede flere eksisterende ledningstraseer i området, slik at opplevelseskvaliteten og områdets attraktivitet neppe vil reduseres i vesentlig grad.

Tiltaket vurderes å ha en liten negativ påvirkning for bruken av friluftslivsområdet, men vil kunne medføre noe forringelse av opplevelseskvalitetene i form av visuelle virkninger.

Tiltakets påvirkning er vurdert til å gi *noe forringelse* for delområdet.

Konsekvens:

Stor verdi sammenholdt med noe forringelse gir konsekvensgrad 1 minus (-) for delområdet.

6.3.1.2 Løsning 1B

I løsningen 1B vil ny 420kV føres ut fra stasjon Lebesby B og følge alternativ 1.5 frem til punkt nord for Uhca Sopmir (1.0). Denne vil da parallellføres med 132 kV Adamselv- Varangerbotn og Adamselv-Tana (som ikke utredes her). Dersom denne stasjonen velges, vil dagens to 132 kV-ledninger bli revet frem til 1.0. De to 132 kV-ledningene inngår som en del av 0-alternativet denne utredningen.

Delområde A: Laksefjordvidda (Adamvassdraget/Mohkkejavri)Påvirkning:

Alternativet vil følge ny ledningstrase gjennom delområde Laksefjordvidda (A) som er vurdert til stor verdi. Alternativet vil krysse Adamsfjorddalen og Adamsfjordvassdraget, og videre opp på toppunktet til fjellet Valljohskaidi og deretter krysse nordøstre deler av Lille Måsvannet. Tiltaket vil legges nært den viktige innfallsporten ved Adamsfjorddalen, og vil her oppleves som fremtredende i landskapet. Innfallsporten vil imidlertid ikke reduseres i areal eller bruk. Bruken av friluftslivsområde er i stor grad knyttet til fiske og rekreasjon, men det vurderes at den negative påvirkningen av ny kraftledning vil være begrenset, da ny ledningstrase vil parallellføres med eksisterende 132 kV ledninger. Tiltaket vil også krysse scooterløypa fra Adamsfjord/Kunes, som er en viktig ferdselsåre til Laksefjordvidda, to steder. Det legges til grunn at tiltaket ikke vil medføre hindring eller omlegging av ferdselslinjene i permanent situasjon.

Tiltaket vurderes å ha en liten negativ påvirkning for bruken av friluftslivsområdet, men vil kunne medføre noe forringelse av opplevelseskvalitetene i form av visuelle virkninger.

Tiltakets påvirkning er vurdert til å gi *noe forringelse* for delområdet.

Konsekvens:

Stor verdi sammenholdt med noe forringelse gir konsekvensgrad 1 minus (-) for delområdet.

6.3.1.3 Løsning 1C

I løsningen 1C vil ny 420kV føres ut fra stasjon Lebesby C og følge alternativ 1.0 frem til punkt nord for Uhca Sopmir (1.0).

Delområde A: Laksefjordvidda (Adamvassdraget/Mohkkejavri)Påvirkning:

Alternativet vil føres parallelt med eksisterende 132 kV-ledning rundt nordre del av fjellet Jerkum, gjennom delområde Laksefjordvidda, og krysse anleggsveien og utløpet ved Store Måsvatnet og nærføres med nordre deler av Lille Måsvatnet. De største opplevelseskvalitetene er knyttet til fiske og rekreasjon. Den negative påvirkningen av ny kraftledning vil også her være noe begrenset. Tiltaket vil medføre noe visuell påvirkning i form av større master som vil være mer synlig i terrenget, sammenlignet med dagens 132 kV-master.

Samlet sett vurderes tiltaket å ha ubetydelig endring, på grensen mot noe forringelse for delområdet.

Konsekvens:

Stor verdi sammenholdt med *ubetydelig endring* i det øvre sjiktet, gir konsekvensgrad 1 minus (-) for delområdet.

Den samlede konsekvensgraden for løsningene vurderes som **noe negativ (-)** for delstrekningen.

Utbyggingsløsning	Løsning 1A	Løsning 1B	Løsning 1C
Stasjonsvalg*	Lebesby A	Lebesby B	Lebesby C
Nybygging ledninger	Ny 420 kV (alternativ 1.4-1.0) frem til punkt nord for Ucha Sopmir	Ny 420 kV (alternativ 1.5) frem til punkt nord for Uhca Sopmir	Ny 420 kV (alternativ 1.4-1.0) frem til punkt nord for Uhca Sopmir

Samlet verdivurdering	Stor	Stor	Stor
Samlet vurdering av påvirkningsgrad	Noe forringet	Noe forringet	Ubetydelig endring
Samlet vurdering av konsekvensgrad	Noe miljøskade	Noe miljøskade	Noe miljøskade
Prioritering (1-3)	2	3	1

* Transformatorstasjonen er ikke en del av utredningsgrunnlaget

Delstrekning Uhca Sopmir-Tana bru

På denne delstrekningen berører utbyggingsløsning 2A delområdene A-F.

6.3.2.1 Løsning 2A

Løsningen innebærer ny 420kV som vil følge alternativ 1.0 fra punkt nord for Uhca Sopmir til Tana bru sentralnettstasjon.

Delområde A: Laksefjordvidda (Adamvassdraget/Mohkkejavri)

Påvirkning:

Alternativet vil følge ny ledningstrase parallelt med eksisterende kV 132-ledning gjennom store deler av delområde Laksefjordvidda (A) over en lengre strekning. Alternativet vil krysse scooterløypa som går fra Friarfjordvannet i nord til Mohkkejavri i sør og videre sørover, samt nærføres med scooterløypa fra Adamsfjord/Kunes som begge er viktige ferdselsårer inn til Laksefjordvidda på vinterstid. Ledningstraseen vil også krysse den gamle anleggsveien til fiskevannene Mohkkejavri, som er en viktig innfallsport til Laksefjordvidda. I tillegg til fiske, er området også mye brukt til jakt og rekreasjon. Det vurderes at den negative påvirkningen av ny kraftledning vil være begrenset, da ny ledningstrase vil parallellføres med eksisterende 132 kV ledning. Ny ledningstrase med større mastdimensjoner være likevel være mer synlig i terrenget sammenlignet med dagens master, og vil dermed medføre noe visuell påvirkning.

Tiltaket vurderes å ha en liten negativ påvirkning for bruken av friluftslivsområdet, men vil kunne medføre noe forringelse av opplevelseskvalitetene i form av redusert attraktivitet og visuelle virkninger. Tiltakets påvirkning er vurdert til å gi *noe forringelse* for delområdet.

Konsekvens:

Stor verdi sammenholdt med *noe forringelse*, gir konsekvensgrad 1 minus (-) for delområdet.

Delområde B: Laksefjordvidda (Vestvidda)

Påvirkning:

Alternativet vil føres gjennom store deler av delområdet Vestvidda som er vurdert til noe verdi. Det vurderes at denne delen av Laksefjordvidda er mindre tilgjengelig sammenlignet med østre del av Laksefjordvidda (delområde A), slik at bruken av området vil være relativt uforandret sammenlignet med dagens situasjon. Ny ledningstrase og større mastdimensjoner vil imidlertid være mer synlig i viddelandskapet, og medføre noe visuell påvirkning. Et slikt terrenngrep vil kunne bidra til å redusere opplevelseskvalitetene noe for de som benytter området til turgåing, terrengsykling, bærplukking og fiske. Alternativet vil flere steder krysse og nærføres med scooterløypa fra Adamsfjord/Kunes, samt et løypekryss med barmarksløyper (rv.98 – Sirbma) og scooterløyper ved kommunegrensen mellom Lebesby og Tana. Det legges til grunn at tiltaket ikke vil medføre hindring eller omlegging av ferdselslinjene.

Samlet sett vurderes tiltaket å gi *noe forringelse* for delområdet.

Konsekvens:

Noe verdi sammenholdt med noe forringelse, gir konsekvensgrad ingen/ubetydelig (0) for delområdet.

Delområde C: Sommervann

Påvirkning:

Alternativet vil krysse gjennom delområdet Sommervann som er vurdert til stor verdi. Også her vil ny trase parallellføres med eksisterende ledning, slik at den negative påvirkningen ved ny kraftledning vil være begrenset. Traseen vil nærføres med nordre deler av fiskevannet Sommervann. De største opplevelseskvalitetene i området er knyttet til fiske, og det vurderes at verken bruken av området eller områdets attraktivitet som fiskeplass vil svekkes vesentlig som følge av tiltaket. Det vurderes likevel at tiltaket vil medføre en liten negativ påvirkning i form av visuelle virkninger, da tiltaket vil oppleves mer fremtredende i viddelandskapet. Alternativet vil også krysse tre scooterløyper flere steder, og barmarks- og terrengsykkelløype fra Masjok inn til Sommervann.

Konsekvens:

Stor verdi sammenholdt med *noe forringelse*, gir konsekvensgrad 1 minus (-) for delområdet.

Delområde D: Máskejohka / Masjokelva

Påvirkning:

Alternativet vil krysse Masjokelva som er en viktig lakseførende sideelv fra Tanaelva, gitt stor verdi. Bruken av vassdraget er hovedsakelig knyttet til fiske og det vurderes at ny kraftledning vil gi begrensede negative virkninger for bruken av området. Likevel vurderes det at området får noe redusert attraktivitet i form av visuell påvirkning.

På bakgrunn av dette vurderes tiltaket å ha *ubetydelig endring*, på grensen mot *noe forringelse* for delområdet.

Konsekvens:

Stor verdi sammenholdt med *ubetydelig endring*, gir konsekvensgrad ingen/ubetydelig (0) for delområdet.

Delområde E: Cøhkalas-Spierkovárri

Påvirkning:

Alternativet vil krysse gjennom delområdet Cøhkalas – Spierkovarri som er vurdert til noe verdi. I vest vil tiltaket krysse scooterløypa som går fra Adamsfjord/Kunes til Masjok, samt en barmarksløype/tursti fra Máskejohka/Masjok i Tanadalen til Sommervann. Både scooter- og barmarksløypa utgjør viktige ferdselsårer fra Tanadalen og vestover inn mot Laksefjordvidda. Dette kan gi en negativ opplevelse og muligens noe redusert attraktivitet i form av visuell påvirkning.

På bakgrunn av dette vurderes tiltaket å ha *noe forringelse* for delområdet.

Konsekvens:

Noe verdi sammenholdt med noe forringelse, gir konsekvensgrad 1 minus (-) for delområdet.

Delområde F: Máskevárri

Påvirkning:

Alternativet vil krysse gjennom delområdet Máskevárri som er vurdert til stor verdi. Tiltaket vil krysse flere turløyper og skiløyper som går fra Vestra Seida. Blant annet vil tiltaket krysse turstien som går fra Vestre Seida til fjelltoppen Alloaivis som er et kjent turmål. Området er også mye brukt til jakt. Det vurderes likevel at den negative påvirkningen av ny kraftledning vil være begrenset, da ny ledningstrase vil parallellføres med eksisterende 132 kV ledning. Ny ledningstrase med større mastdimensjoner være likevel være mer synlig i terrenget sammenlignet med dagens master, og vil dermed medføre noe visuell påvirkning. For brukere som benytter området til turgåing, jakt og rekreasjon vil dette kunne gi en negativ opplevelse og muligens noe redusert attraktivitet.

Tiltakets påvirkning er vurdert til å gi *noe forringelse* for delområdet.

Konsekvens:

Stor verdi sammenholdt med noe forringelse, gir konsekvensgrad 1 minus (-) for delområdet.

Den samlede konsekvensgraden for løsningen vurderes som **noe negativ (-)** for delstrekningen.

Utbyggingsløsning	Løsning 2A
Stasjonsvalg	-
Nybygging ledninger	Ny 420 kV (alternativ 1.0) fra punkt nord for Uhca Sopmir til Tana bru sentralnettstasjon
Samlet verdivurdering	Stor
Samlet vurdering av påvirkningsgrad	Noe forringelse
Samlet vurdering av konsekvensgrad	Noe miljøskade

6.3.3

Delstrekning Tana bru-Varangerbotn6.3.3.1 Løsning 3A, Stasjonsvalg TAN

Løsning 3A innebærer at Tana stasjon (TAN) blir endepunkt for ny kV 420 (1.0). De to regionalnettledningene fra vest vil tilkobles den nye stasjonen. Det vil etableres en tilkobling på 132kV forbindelsen mot Tana bru transformatorstasjon. Fra Tana bru tilkobles Tana bru-Skogfoss (132 kV), men her gjenbrukes eksisterende ledning slik den er i dag. Fra Tana stasjon mot øst (Tana-Kirkenes) gjenbrukes eksisterende 132 kV-ledning slik den er i dag uten nye tiltak. I tillegg vil eksisterende 220 kV-ledning, Ivalo-Varangerbotn vil bygges om for å kunne tilkobles stasjonen. Dette innebærer en ny trase på ca. 12 km opp til Tana stasjon. Dette medfører at ca. 13 km av denne forbindelsen kan rives.

TAN stasjon blir da en stasjon med 420 kV, 220 kV og 132 kV og vil medføre et opparbeidet stasjonsareal på ca. 80daa samt en ny permanent adkomstvei på ca. 800 meter fra Tanafjordveien.

Løsning 3A vil berøre delområdene F, G, N, X, P, S og T.

Påvirkning:

Tana stasjon vil ligge innenfor delområdet F i et relativt åpent og flatt landskap. Området er fra før av preget av tekniske inngrep, med eksisterende 132 kV-ledninger i nord og vest, slik at den negative påvirkningen blir begrenset. Alternativ 1.0 (TAN) vil føres gjennom delområde F over en kort strekning. Traseen vil her krysse flere turstier/turveier som går fra Vestra Seida og innover elvedalen Mokkahevaajohka og opp til fjellet

Sieddajohskaidi som er et kjent turmål og brukes mye i friluftslivssammenheng. 132kV-ledning Lebesby-Tana vil rives og omlegges i ny trase nord for stasjonen, i en relativt kort strekning og vil ha ubetydelig påvirkning på friluftslivet. Herfra vil ny ledning kobles på eksisterende 132kV-ledningen Tana-Kirkenes over Tanaelva og videre på Tana bru-Skogfoss frem til Varangerbotn. Gjenbruk av eksisterende ledninger gir ingen endringer for delområdene østover mot Varangerbotn.

Ombyggingen av eksisterende 132kV-ledning Lebesby-Tanabru vil delvis rives og legges i ny trase fra Tana stasjon til foten av Sieddajohskaidi. Traseen vil parallellføres med ny 220kV Ivalo – Tana. Begge disse vil krysse turstien som fører opp til fjellet. Herfra vil traseen kobles på eksisterende 132 kV-ledning Tanabru – Tana og videre kobles på Tana bru – Skogfoss til Varangerbotn. Gjenbruk av eksisterende ledninger medfører ingen påvirkning for delområdene på denne strekningen.

Riving av Ivalo-Varangerbotn ledningen på østsiden av Tanaelva vil ha en positiv påvirkning på delområdene X, S og T. Fjerning av kraftledning på denne strekningen vil forbedre opplevelseskvalitetene i området, og mulig gjøre det mer attraktivt for turgåere, hyttebeboere og hundekjørere. Likevel vil omlegging av 220kV Ivalo-ledning inn til Tana føres i ny trase over en lengre strekning, og krysse gjennom store deler av delområdet F, samt delområdene G, N og X. Tiltaket vil krysse traseen for Finnmarksløpet flere steder, flere turløyper, samt over øvre deler av Tanaelva, og ytterligere en snøscooterløype her.

Den negative påvirkningen på friluftslivet på delstrekningen vurderes å være begrenset der ny ledning vil føres parallelt med eksisterende ledninger. De største virkningene vil være omlegging av ny Ivalo-ledning i marka, og særlig der den krysser Tanaelva i sør, som for turgåere, fiskere og andre som benytter området i friluftslivssammenheng vil gi en negativ opplevelse og muligens noe redusert attraktivitet.

Samlet sett er tiltakets påvirkning vurdert til å gi *noe forringelse*, i det øvre sjiktet opp mot forringet.

Konsekvens:

Samlet stor verdi sammenholdt med noe forringelse, gir konsekvensgrad **2 minus (- -)** for delstrekningen.

Tabell 6-8. Vurderte konsekvenser for utbyggingselementer i løsning 3A med Tana (TAN) som endepunkt.

Utbyggingsløsning 3A, Stasjonsvalg TAN	
Konsekvensvurdering TAN stasjon	Ingen/Ubetydelig
Konsekvensvurdering ny 420 kV – Alternativ 1.0 (TAN)	Noe miljøskade
Konsekvensvurdering omlegging 132 kV – Adamselv-Varanger sløyfes innom stasjonen. – Adamselv-Tana bru bygges om med ca. 2 km i ny tras og riving av ca. 2,3 km.	Ingen/ Ubetydelig Noe miljøskade
Konsekvensvurdering omlegging 220 kV – Ivalo-Kirkenes føres inn til Tan med ca. 12 km i ny trase – Ca. 13 km rives frem til Varangerbotn	Betydelig miljøskade Noe forbedring
Prioritering (1-5)*	5

* Prioritering mellom de fem utbyggingsalternativene i delområde 3 hvor 1 vurderes å gi minst miljøulempe og 5 vurderes å gi størst.

6.3.3.2 Løsning 3B, Stasjonsvalg SEI A

Løsningen innebærer at stasjon Seidafjellet A (SEI A) blir endepunkt for ny kV 420 (1.0). Tilsvarende som for Tana-alternativet vil de to 132 kV-ledninger fra Lebesby og Tana bru føres inn til stasjonen. Mot øst blir det to 132 kV-avganger mot henholdsvis Kirkenes og Skogfoss. Disse gjenbruker eksisterende ledninger uten nye tiltak med unntak av selve utføringen som bygges ny. For dette alternativet vil 220 kV-ledningen fra Ivalo avsluttes her. Dette innebærer en kort omlegging inn til stasjonen. Resterende ca. 6 km av dagens forbindelse videre mot Varangerbotn vil rives.

SEI A stasjon medfører et opparbeidet stasjonsareal på ca. 80 daa samt en ny permanent adkomstvei på ca. 500 meter fra E6.

Løsning 3B vil berøre delområdene F, L, P, Q, R og S.

Påvirkning:

Seida stasjon A vil ligge utenfor viktige friluftslivsområder, men installasjonen vil være godt synlig fra hytteområdet og nærliggende fritidsboliger i øst, og muligens svekke området attraktivitet for disse. Alternativ 1.0 (SEI A) vil i stor grad føres parallelt med dagens eksisterende 132-ledning og krysse delområdene F, L, P, Q, R og S på delstrekningen Tana – Rovvejavri. Alternativet vil krysse traseen for Finnmarksløpet flere steder, samt ytterligere en snøscooterløype langs Tanaelva. Det vurderes at den negative påvirkningen av ny 420 kV-ledning vil være begrenset, sammenlignet med dagens situasjon. Ny ledningstrase med større mastdimensjoner være likevel være mer synlig i terrenget sammenlignet med dagens master, og vil dermed medføre noe visuell påvirkning.

Omlegging av dagens 132 kV-ledninger i ny trase inn til stasjonen vil krysse delområdet R både inn og ut av stasjonen, samt nordvestre deler av delområde S. For skiløpere som benytter Tana-Varangerløypa, hyttebeboere og turgåere som benytter området Rovvejavri, vil tiltaket kunne redusere opplevelseskvalitetene noe, samt området attraktivitet som friluftslivsområde. Bruken av området vil trolig ikke endres.

Den negative påvirkningen ved omlegging av Ivaloledning i ny trase innebærer et lite inngrep, og vurderes å ha liten påvirkning på friluftslivet. Riving av eksisterende Ivalo-ledning sør fra Seida stasjon til Varangerbotn i en strekning på ca. 6km vil være positivt for friluftslivet, da eksisterende ledning ikke lenger vil skjære tvers gjennom hytteområdet og utfartsområdet samt turstien til Nordstyret i sør. Dette vil gjøre området mer attraktivt for både hyttebeboere og turgåere.

Samlet sett er tiltakets påvirkning vurdert til å gi *noe forringelse*.

Konsekvens:

Samlet stor verdi sammenholdt med noe forringelse, gir konsekvensgrad **1 minus (-)** for delstrekningen.

Tabell 6-9. Vurderte konsekvenser for utbyggingselementer i løsning 3B med Seidafjellet A (SEI A) som endepunkt.

Utbyggingsløsning 3B, Stasjonsvalg SEI A	
Konsekvensvurdering SEI A stasjon	Noe miljøskade
Konsekvensvurdering ny 420 kV – Alternativ 1.0 (SEI A)	Noe miljøskade

Konsekvensvurdering omlegging 132 kV – Dagens to 132 kV ledninger legges om inn til stasjonen, ca. 2 km ny trase	Noe miljøskade
Konsekvensvurdering omlegging 220 kV – Kort innføring av Ivalo-Kirkenes – Ca. 6 km rives frem til Varangerbotn	Ingen/ubetydelig Noe forbedring
Prioritering (1-5)*	4

* Prioritering mellom de fem utbyggingsalternativene i delområde 3 hvor 1 vurderes å gi minst miljølempe og 5 vurderes å gi størst.

6.3.3.3 Løsning 3C, Stasjonsvalg SEI C

Tilsvarende som for de to beskrevne stasjonsalternativene vil de to 132 kV-ledninger fra Lebesby og Tana bru føres inn til stasjonen. Mot øst blir det to 132 kV-avganger mot henholdsvis Varanger og Kirkenes. Disse gjenbruker eksisterende ledninger uten nye tiltak med unntak av selve utføringen som bygges ny. For dette alternativet vil 220 kV-ledningen fra Ivalo avsluttes her. Dette innebærer en kort omlegging inn til stasjonen. Resterende ca. 3,5 km av dagens forbindelse videre mot Varangerbotn vil rives.

SEI C transformatorstasjon medfører et opparbeidet stasjonsareal på ca. 90 daa samt en ny permanent adkomstvei på ca. 1,5 km fra E6.

Løsning 3C vil berøre delområdene F, L, P, Q, R, S og T.

Påvirkning:

Seida stasjon C vil ligge innenfor delområde R i et relativt åpent landskap. Likevel vil de fleste fritidsboliger i området ligge noe lavere i terrenget og således skjermet fra installasjonen slik at den visuelle påvirkningen fra selve hyttene vil være begrenset. Stasjonen vil plasseres svært nært turstien opp til Nordstyret (delområde T). For turgåere som benytter utfartsområdet ved reingjerdet og turstien opp til toppunktet Stuorrastivrran vil tiltaket kunne medføre noe redusert attraktivitet i form av visuell påvirkning, men bruken av området vil trolig ikke endres. Installasjonen vil også være godt synlig fra E6. Tilsvarende alternativ 1.0 (SEI A) vil ny 420kV-ledning føres parallelt med dagens eksisterende 132-ledning og krysse delområdene F, L, P, Q og S på delstrekningen Tana – Rovvejavri. Det vurderes at den negative påvirkningen på disse områdene vil være tilsvarende som for alt. 1.0 (SEI A).

Omlegging av dagens 132-kV-ledninger i nye traseer inn til stasjonsanlegget er forholdsvis korte, og vurderes å ha liten/ubetydelig endring på friluftslivet.

Omlegging av ny Ivalo-ledning frem til stasjonen vil krysse en mindre del av hyttefeltet Rovvejavri i øst. Selv om omlegging vil gå i ny ledningstrase inn til stasjonen, er strekningen kort og ligger relativt godt sjenert fra nærliggende hyttetomter slik at den visuelle påvirkningen vil være begrenset. Fjerning av eksisterende Ivalo-ledning inn til Varangerbotn vil oppveie de negative virkningene ved tiltaket.

Samlet sett er tiltakets påvirkning vurdert til å gi *noe forringelse*.

Konsekvens:

Samlet stor verdi sammenholdt med noe forringelse, gir konsekvensgrad **1 minus (-)** for delstrekningen.

Tabell 6-10. Vurderte konsekvenser for utbyggingselementer i løsning 3C med Seidafjellet C (SEI C) som endepunkt.

Utbygging-løsning 3C, Stasjonsvalg SEI C	
Konsekvensvurdering SEI C stasjon	Noe miljøskade
Konsekvensvurdering ny 420 kV – Alternativ 1.0 (SEI C)	Noe miljøskade
Konsekvensvurdering omlegging 132 kV – Dagens to 132 kV ledninger får mindre omlegginger ved stasjonstomten	Ingen/ubetydelig
Konsekvensvurdering omlegging 220 kV – Kort innføring av Ivalo-Kirkenes – Ca. 3,5 km rives frem til Varangerbotn	Noe miljøskade Noe forbedring
Prioritering (1-5)*	3

* Prioritering mellom de fem utbyggingalternativene i delområde 3 hvor 1 vurderes å gi minst miljøulempe og 5 vurderes å gi størst.

6.3.3.4 Løsning 3D, Stasjonsvalg VAR B

Løsningen innebærer at stasjon Varangerbotn B (VAR B) blir endepunkt for ny 420 kV (1.0). Tilsvarende som for de tre beskrevne stasjonsalternativene vil de to 132 kV-ledninger fra Lebesby og Tana bru føres inn til stasjonen. Mot øst blir det to 132 kV-avganger mot henholdsvis Kirkenes og Skogfoss. Disse gjenbraker eksisterende ledninger uten nye tiltak med unntak av selve utføringen som bygges ny. For dette alternativet vil 220 kV-ledningen fra Ivalo avsluttes her. Dette innebærer en kort omlegging inn til stasjonen. Resterende ca. 1,8 km av dagens forbindelse videre mot Varangerbotn vil rives.

VAR B stasjon medfører et opparbeidet stasjonsareal på ca. 80 daa samt en ny permanent adkomstvei på ca. 430 meter fra E6.

Løsning 3D vil berøre delområdene F, L, P, Q, R og S.

Påvirkning:

Varangerbotn stasjon B vil ligge utenfor viktige friluftslivsområder, men installasjonen med nettilkobling vil plasseres i et åpent terreng med myr- og heilandskap, og vil bli godt synlig fra omkringliggende områder og E6. Selv om området er lite tilrettelagt for friluftsliv, går det enkelte stier nært installasjonen. For turgåere som benytter området vil et nytt inngrep her kunne gi noe negative visuelle virkninger for friluftslivet. Tilsvarende andre alternativer vil ny 420 kV-ledning føres parallelt med dagens eksisterende 132-ledning og krysse delområdene F, L, P, Q, R og S på delstrekningen Tana – Rovvejavri. Det vurderes at den negative påvirkningen på disse områdene vil være tilsvarende som for de tre beskrevne løsningene.

Omlegging av dagens 132 kV ledninger i nye traseer inn til stasjonsanlegget er forholdsvis korte, og vurderes å ha liten/ubetydelig endring på friluftslivet.

Den negative påvirkningen ved omlegging av Ivalo-ledningen i ny trase innebærer et lite inngrep, og vurderes å ha liten negativ påvirkning på friluftslivet. Fjerning av eksisterende Ivalo-ledning i en strekning på

ca. 1.8 km vil oppveie de negative virkningene ved tiltaket, slik at den visuelle påvirkningen vil være tilnærmet lik dagens situasjon.

Samlet sett er tiltakets påvirkning vurdert til å gi *noe forringelse*, i det nedre sjiktet.

Konsekvens:

Samlet stor verdi sammenholdt med noe forringelse, gir konsekvensgrad **1 minus (-)** for delstrekningen.

Tabell 6-11. Vurderte konsekvenser for utbyggingselementer i løsning 3D med Varangerbotn A (SEI A) som endepunkt.

Utbyggingsløsning 3D, Stasjonsvalg VAR B	
Konsekvensvurdering VAR B stasjon	Ingen/ubetydelig
Konsekvensvurdering ny 420 kV – Alternativ 1.0 (VAR B)	Noe miljøskade
Konsekvensvurdering omlegging 132 kV – Dagens to 132 kV ledninger får mindre omlegginger ved stasjonstomten	Ingen/ubetydelig
Konsekvensvurdering omlegging 220 kV – Kort innføring av Ivalo-Kirkenes – Ca. 1,8 km rives frem til Varangerbotn	Ingen/ubetydelig Noe forbedring
Prioritering (1-5)*	2

* Prioritering mellom de fem utbyggingsalternativene i delområde 3 hvor 1 vurderes å gi minst miljøulempe og 5 vurderes å gi størst.

6.3.3.5 Løsning 3E, Stasjonsvalg VAR A

Løsningen innebærer at stasjon Varangerbotn A (VAR A) blir endepunkt for ny 420 kV (1.0). Stasjonsalternativet vil kun medføre mindre ombygginger av eksisterende ledninger som allerede i dag møtes i dette knutepunktet. Stasjonen tilkobles de to 132 kV-forbindelsene fra vest (Lebesby/Tana bru), ledningen fra Ivalo og eksisterende 132 kV-forbindelse mot Skogfoss og Kirkenes.

Stasjonen medfører et opparbeidet stasjonsareal på ca. 80 daa samt en ny permanent adkomstvei på ca. 250 meter fra E6.

Løsning 3E vil berøre delområdene F, L, P, Q, R og S.

Påvirkning:

Varangerbotn stasjon A vil ikke berøre viktige friluftslivsområder. Installasjonen vil etableres umiddelbart sør for dagens regionalnettstasjon med tilhørende nettløsninger. For nærliggende boligbebyggelse vil anlegget kunne svekke områdets attraktivitet sammenlignet med dagens situasjon. Bebyggelsen består for det meste av eneboliger, og er derfor ikke vektlagt i vurderingen av fagtema friluftsliv. Installasjonen vil trolig synes fra traseén for Finnmarksløpet som passerer i øst, men vil ikke redusere bruken av denne. Området er allerede preget av tunge tekniske inngrep, slik at den negative påvirkningen av tiltaket for friluftsliv vurderes som svært begrenset. Tilsvarende andre alternativer vil ny 420kV-ledning føres parallelt med dagens eksisterende 132-ledning og krysse delområdene F, L, P, Q, R og S på delstrekningen Tana – Rovvejavi.

Det vurderes at den negative påvirkningen på disse områdene vil være tilsvarende som for de tre beskrevne løsningene.

Omlegging av dagens 132-KV-ledninger i nye traseer inn til stasjonsanlegget er forholdsvis korte, og vurderes å ha liten/ubetydelig endring på friluftslivet.

Den negative påvirkningen ved omlegging av Ivalo-ledningen i ny trase innebærer et lite inngrep, og vurderes å ha liten negativ påvirkning på friluftslivet. Fjerning av en mindre strekning av eksisterende Ivalo-ledning vil oppveie de negative virkningene ved tiltaket, slik at den visuelle påvirkningen vil være tilnærmet lik dagens situasjon.

Samlet sett er tiltakets påvirkning vurdert til å gi *noe forringelse*, i det nedre sjiktet.

Konsekvens:

Samlet stor verdi sammenholdt med noe forringelse, gir konsekvensgrad **1 minus (-)** for delstrekningen.

Tabell 6-12. Vurderte konsekvenser for utbyggingselementer i løsning 3E med Varangerbotn A (VAR A) som endepunkt.

Utbyggingsløsning 3E, Stasjonsvalg VAR A	
Konsekvensvurdering VAR A stasjon	Ingen/ubetydelig
Konsekvensvurdering ny 420 kV – Alternativ 1.0 (VAR A)	Noe miljøskade
Konsekvensvurdering omlegging 132/220 kV – Dagens to 132 kV ledninger får mindre omlegginger ved stasjonstomten – Mindre omlegging av Ivalo-Kirkenes	Ingen/ubetydelig Ingen/ubetydelig
Prioritering (1-5)*	1

* Prioritering mellom de fem utbyggingsalternativene i delområde 3 hvor 1 vurderes å gi minst miljøulempe og 5 vurderes å gi størst.

Tabell 6-13. Sammenstilling av konsekvensvurderinger for friluftsliv i delområde 3.

Utbyggingsløsning	Løsning 3A	Løsning 3B	Løsning 3C	Løsning 3D	Løsning 3E
Stasjonsvalg	Tana (TAN)	Seidafjellet A (SEI A)	Seidafjellet C (SEI C)	Varangerbotn B (VAR B)	Varangerbotn A (VAR A)
Nybygging ledninger	Se Figur 2-3	Figur 2-4	Figur 2-5	Figur 2-6	Figur 2-7
Riving ledninger	Se Figur 2-3	Figur 2-4	Figur 2-5	Figur 2-6	Figur 2-7
Samlet verdivurdering	Stor verdi	Stor verdi	Stor verdi	Stor verdi	Stor verdi
Samlet vurdering av påvirkningsgrad	Noe forringet	Noe forringet	Noe forringet	Noe forringet	Noe forringet
Samlet vurdering av konsekvensgrad	Betydelig miljøskade	Noe miljøskade	Noe miljøskade	Noe miljøskade	Noe miljøskade
Prioritering (1-5)*	5	4	3	2	1

*Prioritering mellom de fem utbyggingsalternativene i delområde 3 hvor 1 vurderes å gi minst miljøulempe og 5 vurderes å gi størst miljøulempe.

6.4 Konsekvenser i anleggsfasen

Samtlige av utbyggingsløsningene vil medføre at ledningstraseene vil krysse viktige friluftslivsområder. I anleggsfasen vil tiltaket kunne påvirke områdenes tilgjengelighet, samt svekke opplevelseskvaliteten og verdien av friluftslivsområdene i de områdene der anlegget ligger i nærhet til disse.

Anleggsarbeidet vil kunne medføre følgende negative konsekvenser:

- Visuelle og støymessige forstyrrelser fra anleggsarbeid og terrengtransport som i enkelte områder vil oppleves sjenerende for utøvelse av friluftsliv, og dermed gjøre området mindre egnet for friluftslivsbruk. Dette gjelder særlig friluftslivsområder som i dag har et godt lyd miljø der støy er fraværende.
- Økt trafikk ved anleggstransport på veier og offentlige scooter- og barmarksløyper som også benyttes som atkomst til friluftslivsområder, vil kunne påvirke allmennhetens ferdsel i perioder. Dette gjelder særlig anleggsveien fra Adamsfjorddalen til Mohkkejavri som er en viktig innfallsport inn til Laksefjordvidda, samt inngangen fra Masjok og fv. 98 i nord.
- Terrenginngrep i forbindelse med etablering av mastefundamenter. Fundamentering og mastereis vil også skje på vinterstid, slik at konsekvenser i anleggsfasen kun vil være begrenset i en kort periode.
- Store deler av utredningsområdet er benyttet til jakt, og det forventes at tiltaket vil kunne redusere jaktutbytte i anleggsnære områder, da viltet vil kunne trekke unna de mest støyutsatte områdene. Lokalt redusert jaktutbytte vil imidlertid kun være begrenset til selve anleggsperioden.

Konsekvensene i anleggsfasen er kortvarige, slik at disse ikke er vektlagt i den samlede vurderingen av de ulike utbyggingsløsningene.

6.5 Tilknytning Varangerringen

For en beskrivelse av hvilke følger ny 420 kV ledning Lebesby – Varangerbotn får for 132 kV nettet i Varangerringen se kap. 4.3.4.

TAN

Dersom Tana blir valgt som ny sentralnettsstasjon vil Varanger KraftNett måtte legge om Varangerringen slik at denne blir sløffet inn til ny sentralnettsstasjonen. Med Tana som endepunkt kan den mest nærliggende løsningen være å trekke to 132 kV-ledninger fra et punkt på Varangerbotn-Leirpollen via Luftjok-dalen og ned til ny Tana transformatorstasjon. Dette vil potensielt føre til nye inngrep i registrerte, viktige og svært viktige friluftslivsområder, samt ytterligere krysning av Tanaelva og andre verdsatte friluftslivsområder tilknyttet Tana- og Seidaområdet. To nye 132 kV-ledninger ned Luftjok-dalen vil også måtte passere bebodde områder med en rekke regulerte områder for bolig og fritidsbolig. Dette er også den lengste av de fem tilknytningsalternativene.

SEI A/ SEI C

Alternativene Seidafjellet A og Seidafjellet C vil også medføre noe omlegging, men i kortere strekninger enn Tana. SEI A vil berøre nye kartlagte og verdsatte friluftslivsområder ved Suovkajohka, samt viktige og svært viktige friluftslivsområder konsentrert rundt Rovvejavri. SEI C innebærer en mindre omlegging enn SEI A, men vil også berøre et nytt friluftslivsområde, samt ytterligere krysse Tana-Varangerløypa.

VAR B/VAR A

Alternativene Varanger A og Varanger B vil medføre lite omlegging. For alternativ VAR A vil det bli minimale endringer fra dagens situasjon med hensyn på friluftsliv, mens for VAR B vil de tekniske inngrepene bli samlet i større grad enn de foregående alternativene.

Basert på forestående vurderinger medfører en tilkobling til Varangerringen ikke vesentlige endringer i prioriteringene av de fem utbyggingsalternativene, utover at omfanget av inngrep vokser, samt at påvirkning og konsekvensgrad for berørte friluftslivsområder vil kunne forringes i større grad.

6.6 Avbøtende tiltak

Det viktigste avbøtende tiltaket for å unngå negative virkninger for friluftsliv vil være å velge det alternativet som berører viktige turområder i minst mulig grad. På hele strekningen Adamselv – Varangerbotn vil dette være løsningsene 1C (LEB C), 2A og 3D (VAR B).

Ved anleggsarbeid som berører viktige turområder og/eller atkomst til disse, vil det være viktig å gi ut tilstrekkelig informasjon om planlagte anleggsaktiviteter i forkant av anleggsarbeidet. Informasjonen skal formidles til de berørte kommunene, lokale turlag/friluftslivsorganisasjoner og grunneiere. Det forutsettes at anleggsveier og alternative atkomstveier merkes med skilt.

Det legges til grunn at tiltaket ikke vil medføre hindring eller omlegging av ferdselslinjene, slik at atkomsten til områdene ikke vil bli vesentlig begrenset i anleggsfasen, og at friluftsliv stort sett vil kunne praktiseres som før. Dersom veier blir midlertidig stengt eller ikke kan benyttes, bør det etableres alternative atkomstveier. Det er viktig at Statnett hensyntar dette i forbindelse med detaljprosjekteringen (plassering av mastepunkt).

6.7 Referanser

FEFO pers. medd. Asbjørnsen. E-post dato 2020-11-16.

Finnmark fylkeskommune 2013. Regional vindkraftplan for Finnmark 2013 – 2025.

Tanavassdragets fiskeforvaltning 2021. Tanavassdragets Fiskeforvaltning - TF - (tanafisk.no)

Direktoratet for naturforvaltnings håndbøker nr. 18 "Friluftsliv i konsekvensutredninger etter plan- og bygningsloven" (2001)

Direktoratet for naturforvaltnings håndbøker nr.25 "Kartlegging og verdsetting av friluftslivsområder" (2004)

Statskog og Friluftsrådernes Landsforbund. (2020, 12). GodTur. Hentet fra GodTur: www.godtur.no

Frisklivsentralen. (2020, 12). Ti på Topp. Hentet fra Ti på Topp Tana 2018: <http://www.trimpoeng.no/i/tiltoppstana18/uteposter>

Den norske turistforening. (2020, 12). UT.no. Hentet fra www.ut.no

Tana kommune. (2016). Kartlegging og verdsetting av friluftslivsområder - prosjektrapport. Tana kommune.

Nesseby kommune. (2017). Kartlegging og verdsetting av friluftslivsområder - prosjektrapport. Nesseby kommune.

Lovdata. (2020, 12). Lovdata. Hentet fra www.lovdata.no

Miljødirektoratet. (2020, 12). Lakseregisteret. Hentet fra <http://lakseregisteret.no/>

Miljødirektoratet. (2020, 12). Naturbase. Hentet fra www.naturbase.no

Skisporet.no. (2020, 12). Skisporet.no. Hentet fra www.skisporet.no

Statskog. (2020, 12). Inatur. Hentet fra www.inatur.no

7 REISELIV

7.1 Metodikk

Definisjoner og føringer

FNs reiselivsorganisasjon UNWTO definerer turister som mennesker som reiser til og bor på steder utenfor deres vanlige omgivelser opp mot ett år sammenhengende for rekreasjon, forretninger eller andre formål.

Reiselivsnæringen er definert som transport, servering, overnatting, aktivitet/kultur og formidling (Finnmark

7.1 fylkeskommune 2019). En reise i Norge varer i gjennomsnitt én uke, ifølge Innovasjon Norges turistundersøkelse for 2015 (Nærings- og fiskeridepartementet 2017). Formålet med en reise kan være både ferie og fritid eller forretninger, definert som kurs, konferanse eller yrkesrettet aktivitet.

NVEs utredningsprogram fastsetter følgende krav til fagtema reiseliv:

Reiseliv

Reiselivsnæringen i området skal beskrives, og anleggets mulige virkninger for reiselivet skal vurderes.

Fremgangsmåte:

Vurderingene skal bygge på informasjon innhentet hos lokale, regionale og sentrale myndigheter, organisasjoner og reiselivsnæringen. Erfaringer fra andre områder i Norge og eventuelt andre land bør innhentes. Vurderingen av virkninger skal ses i sammenheng med de vurderinger som gjøres under temaene "landskap", "friluftsliv" og "utmarksnæring".

I Norge generelt, og blant annet i Nord-Norge spesielt, er reiselivet tett knyttet til opplevelsen av urørt og storslått natur. En reise for å oppleve natur vil i konsekvensutredningssammenheng berøre flere utredningstemaer, bl.a. landskap, friluftsliv og naturmangfold. For disse fagtemaene er det utviklet fagspesifikk metodikk som beskriver hvilke problemstillinger som skal inkluderes og hvordan vurderingene skal utføres.

For fagtema reiseliv finnes det ingen enhetlig utviklet kriterier for hvordan verdien av og påvirkningen på reiselivet skal vurderes i større utbyggingssaker. Dersom de delene av reiselivet som hører inn under fagtemaene landskap, friluftsliv og naturmangfold trekkes fra (opplevelsen av landskapet, kvaliteten på friluftslivopplevelser og naturens mangfold), er det i ytterste konsekvens omfanget av tilreisende til et område og dermed de økonomiske konsekvensene dette medfører for bedrifter og aktører innen reiselivsnæringen som står igjen å vurdere for fagtema reiseliv.

7.1.2 Det er likevel svært vanskelig å tallfeste økonomiske konsekvenser av tilreisende sin opplevelser av et inngrep, eller et eventuelt valg om ikke å gjennomføre en reise på grunn av et inngrep, blant annet fordi reiselivsnæringen er en svært konjunkturutsatt næring, som i stor grad påvirkes av helt andre forhold enn den konkrete situasjonen på ulike reiselivsdestinasjoner. Vurderingene i denne rapporten er derfor knyttet til reisendes sannsynlige adferdsmønster som følge av realisering av utbyggingstiltaket og virkningene dette kan ha for reiselivsaktørene i området.

Datagrunnlag og -kvalitet

Denne utredningen er basert på følgende informasjon:

- Kontakt med lokale reiselivsaktører på e-post og/eller telefon
- Kontakt med Finnmarkseiendom (FeFo)

- Informasjon fra kommunene, direkte og/eller fra nettsider
- Regionale/lokale turistbrosjyrer og reiselivsportaler
- Regionalplan for vindkraft, Finnmark
- Reiselivsstatistikk fra Statistikknett Reiseliv
- Eksisterende undersøkelser og rapporter

Informasjonen fra lokale aktører er innhentet vinteren 2021. Reiselivsnæringen i tiltaksområdet er lite organisert, og består i stor grad av mindre bedrifter og enkeltmannsforetak, og det har derfor ikke vært mulig å skaffe en fullstendig oversikt over alle aktører i området innenfor de oppgitte rammene. Det kan derfor forekomme enkeltbedrifter som vil få sin aktivitet direkte berørt av tiltaket, men som ikke er omtalt i denne rapporten. Kunnskapsgrunnlaget er likevel vurdert å være tilstrekkelig til å få en oversikt over næringen som helhet i tiltaksområdet, og gir dermed et tilstrekkelig grunnlag til å vurdere konsekvensene av tiltaket på næringen.

Verdi- og omfangskriterier

7.1.3 Siden det ikke er utarbeidet noen enhetlige kriterier for verddivurdering av reiseliv (turisme) er det derfor i denne rapporten tatt utgangspunkt i verdikriteriene NINA har benyttet på flere konsekvensvurderinger av reiseliv (bl.a. Tangeland 2006 og Tangeland 2009) som vist i Tabell 7-1. Kriteriene er tilpasset verdibegrepene i Statens vegvesens håndbok V712, og er dermed utvidet fra en tre-delt skala til en fem-delt skala. Omfangskriterier er vist i Tabell 7-2.

Tabell 7-1 Verdisettingskriterier for reiseliv/turisme.

Verdi	Kriterier
Uten betydning	Ingen vesentlige aktører i tiltaksområdet.
Noe verdi	Lite utviklet næring med enkeltbedrifter som kan ha en viss lokal betydning. Få gjester. Hovedsakelig regionale markeder. Andre reiselivsdestinasjoner der landskap eller natur er en vesentlig del av attraksjonen.
Middels verdi	Signifikant næring med flere bedrifter. Varierte markeder som besøker ulike attraksjoner. Hovedsakelig hjemmemarkedet. Område som er vesentlige for ivaretagning av det regionale eller lokale reiselivsproduktet, og regionalt og lokalt viktige reiselivsdestinasjoner hvor landskapet eller naturen er en vesentlig del av attraksjonen.
Stor verdi	Flere og ulike næringsaktører. Mange markeder og segmenter til stede, både nasjonale og utenlandske besøkende. Attraksjoner og næringsaktører av nasjonal betydning. Næringen av stor betydning for kommunene i området. Område som er vesentlige for ivaretagning av det norske reiselivsproduktet og nasjonalt viktige reiselivsdestinasjoner hvor landskapet eller naturen er en vesentlig del av attraksjonen
Svært stor verdi	Omfattende og godt utviklet næring med stor grad av samarbeid. Svært mange markeder og segmenter til stede, både nasjonale og utenlandske besøkende. Attraksjoner og næringsaktører av svært stor nasjonal betydning. Næringen av svært stor betydning for kommunene i området. Område som er svært sentralt for ivaretagning av det norske reiselivsproduktet og nasjonalt svært viktige reiselivsdestinasjoner hvor landskapet eller naturen er en vesentlig del av attraksjonen

Tabell 7-2 Omfangskriterier for reiseliv/turisme og utmarksnæring.

Påvirkning	Reiseliv
Ødelagt/sterkt forringet	Tiltaket vil i stor grad redusere mulighetene for vekst og utvikling innen næringen.
Forringet	Skadevirkningene er merkbare og betydelige, men først og fremst for deler av området eller en gren av næringen, mens andre i mindre grad påvirkes negativt.
Noe forringet	Tiltaket vil ha mindre, oftest lokale og avgrensede skadevirkninger for næringen.
Ubetydelige endringer	Tiltaket har ingen/ubetydelige virkninger på dagens eller fremtidig aktivitet.
Forbedret	Tiltaket vil ha små positive virkninger for dagens eller fremtidig aktivitet i området.

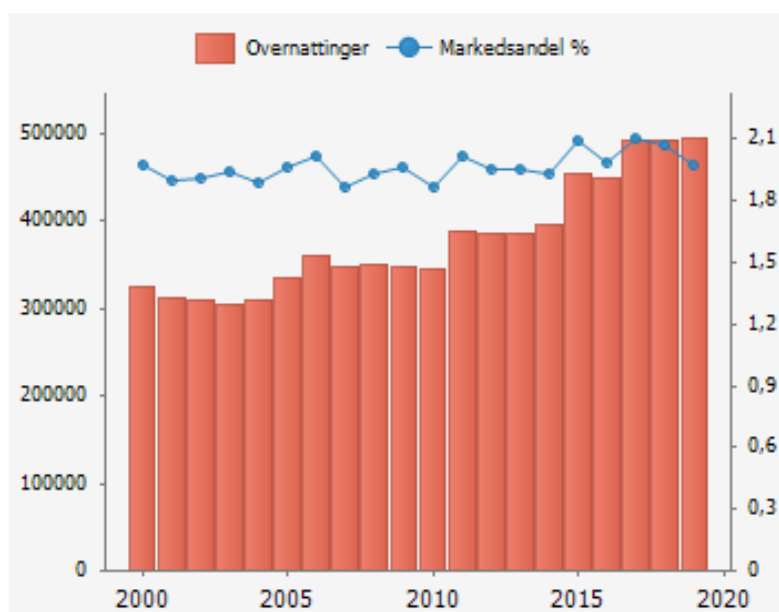
7.2 Områdebeskrivelse og verdivurdering

Reiseliv i regionen

Reiselivet og reiselivsproduktene i Finnmark er nært knyttet opp til naturopplevelser sammen med det kulturhistoriske aspektet. Mye av det som gjør Finnmark spesielt i norsk sammenheng er nært knyttet opp til mektige naturopplevelser, urørt natur og landskap med store åpne rom, sammen med fortellingene om folket som har levd og livnært seg i og av dette landskapet, både på land og til havs. Det er spesielt områder langs kysten av Finnmark og områdene tilknyttet store villmarkspregede områder på innlandet som har blitt vurdert til å ha stor verdi i reiselivssammenheng (Finnmark fylkeskommune 2013).

Feriereisende som reiser til Nord-Norge i dag, reiser hovedsakelig for å oppleve naturen, nordlyset, fjordene og fjellene. Tilreisende ønsker unike opplevelser, og vil delta aktivt i opplevelsene de betaler for (Finnmark fylkeskommune 2019).

Det totale antallet kommersielle gjestedøgn i Finnmark var i 2019 på knappe 500 000 (Statistikknett.no/Reiseliv, se Figur 7-1). Dette er en økning på 78 % i løpet av de siste 20 årene, fra ca. 320 000 i 2000. Det er ikke tilgjengelig statistikk for hver enkelt kommune, men Lebesby kommune er del av statistikken i regionen Nordkapp/Kysten, mens Tana og Nesseby kommuner er del av statistikken for Varrangerregionen. Nordkapp/Kysten har hatt en økning i overnattingsdøgn på 3,7 % i perioden 2013 – 2019, mens Varangerregionen har hatt en økning i overnattingsdøgn på 33 %. Varangerregionen inkluderer tall fra Kirkenes som har hatt en betydelig vekst for reiselivsnæringen de senere år.

Figur 7-1 Antall overnattinger i Finnmark i perioden 2000 – 2019. Kilde: Statistikknett.no/Reiseliv.

For Finnmark samlet sett er 69 % av de overnattende nordmenn, mens de største utenlandske markedene er Tyskland etterfulgt av Asia, USA og Sverige. For Varangerregionen er tallene noenlunde tilsvarende, mens for Nordkapp/Kysten er ca. 60 % av de overnattende utledninger, der det er flest reisende fra Tyskland, Sverige og Russland.

En utvikling som gjelder for hele Nord-Norge, og også for Finnmark, er at antall gjester som overnatter om sommeren (mai-september) har blitt færre sammenliknet med 2017. Veksten i Finnmark har hovedsakelig

kommet i vintersesongen, der vi har sett en vekst på 235% fra 2005 til 2017. Sommersesongen i samme periode flatet derimot ut, og fra 2017 til 2018 var det en liten nedgang i antall kommersielle overnattinger. (Finnmark Fylkeskommune 2019). Blant annet er nordlysturismen mangedoblet de siste årene, med en femdobling i antall utenlandske gjestedøgn i Nord-Norge i årene 2006 – 2016 (Nærings- og fiskeridepartementet 2017).

Reiselivsbedrifter i Lebesby kommune har sammen med bedrifter i Gamvik kommune etablert reiselivsselskapet Visit Nordkyn for å markedsføre og utvikle Nordkyn som turistdestinasjon. I Tana og Nesseby er det pr. vinteren 2021 ingen tilsvarende reiselivsselskap.

Verdiskaping i reiselivet

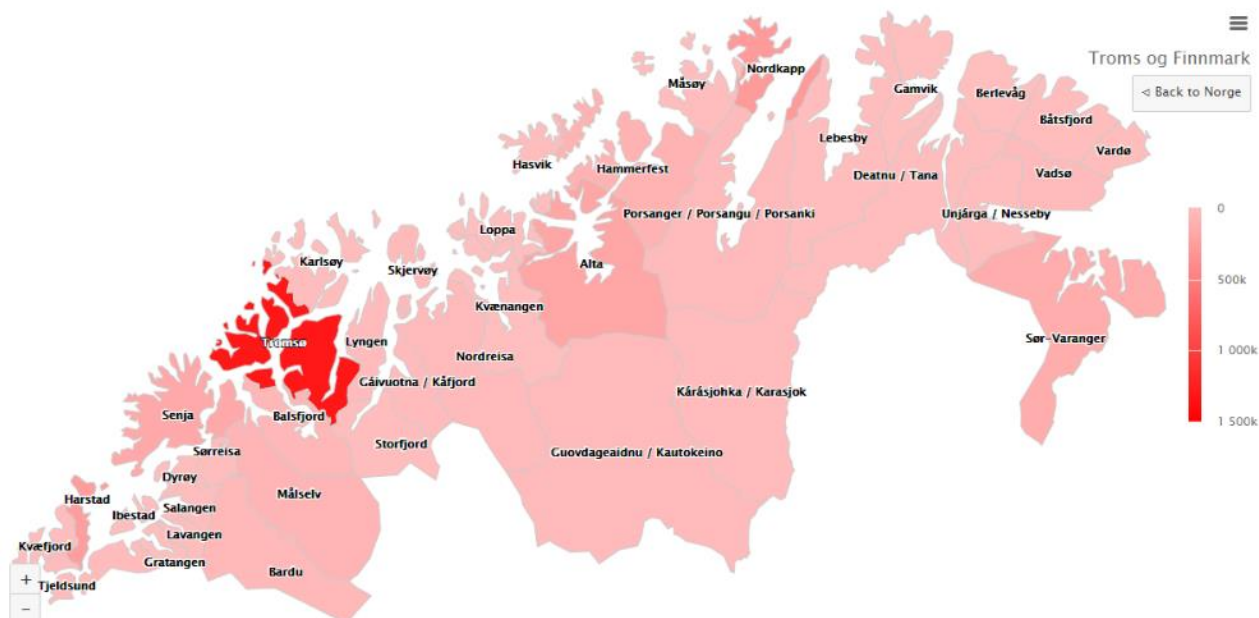
7.2.2 Reiselivsnæringen er en av verdens raskest voksende næringer. Tall fra World Tourism Organization (UNWTO) viser at 2018 var det åttende året på rad, med stor vekst i internasjonal turisme. Prognoser spår en dobling av antall internasjonale reiser frem mot 2030 i verden. I Norge er det Fjord-Norge og Nord-Norge som tar den største delen av denne veksten (Finnmark fylkeskommune 2019).

Reiselivsbedriftene i Norge hadde samlede inntekter på 192 milliarder kroner i 2017, viser en rapport utarbeidet for NHO Reiseliv (Finnmark fylkeskommune 2019). I Finnmark har verdiskapingen fra reiselivsbedrifter vokst med over 230 prosent fra 2004, til 1,7 milliarder kroner i 2017. Kun Sogn og Fjordane har hatt større prosentvis vekst i denne perioden. Størst er veksten innen opplevelsesnæringene (definert som servering, overnatting og aktivitet/kultur). I Finnmark har denne delen av reiselivsnæringene vokst med over 300 prosent fra 2004 til 2017. Den totale verdiskapingen av opplevelsesnæringene i Finnmark var i 2015 beregnet til 517 millioner kroner. Høyest blant kommunene var Alta (148,2 millioner kr), Sør-Varanger (73,7 millioner kr), Nordkapp (52,7 millioner kr) og Hammerfest (51,7 millioner kr).

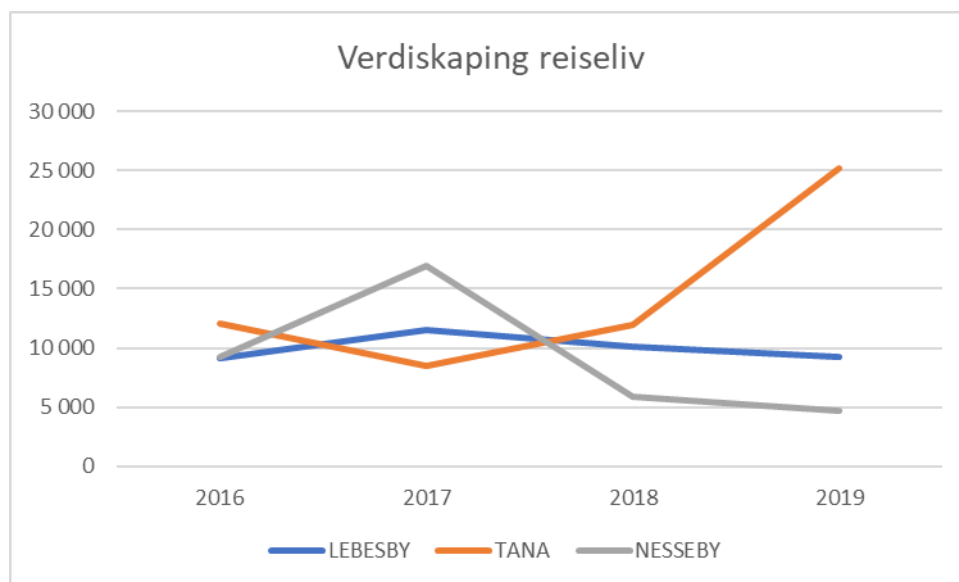
I Finnmark er det totalt ca. 3600 sysselsatte i reiselivsnæringene, og samlede skatteinntekter til kommunene i Finnmark fra ansatte i reiselivsnæringene utgjorde kr.113 millioner i 2017 (Finnmark fylkeskommune 2019). Reiselivet er preget av noen store aktører, og mange lokalt eide bedrifter. Stort sett har bedriftene ansatte som bor og jobber i lokalsamfunnene.

Innovasjon Norges oversikt over reiselivets verdiskaping i Norge i 2019 viser at transportbransjen er den som bidrar i størst grad til verdiskaping innen reiseliv. Deretter følger serveringsvirksomheter og overnattingsvirksomheter. Et stykke bak følger kultur og underholdning og formidling. Figur 7-2 viser reiselivets verdiskaping i Troms og Finnmark i 2019. Kommunene i Troms og Finnmark har generelt lav verdiskaping i denne sammenhengen, og bare et fåtalls kommuner i fylket skiller seg ut med høyere verdiskaping. Kommunene Lebesby, Tana og Nesseby er ikke blant de kommunene i fylket med høy verdiskaping innenfor reiseliv. Utviklingen i verdiskaping for reiselivet i de aktuelle kommunene i perioden 2016 – 2019 er vist i Figur 7-3. Denne viser at Tana kommune de siste årene har hatt en økning i verdiskaping på 109 %, mens de to øvrige kommunene har hatt en svak nedgang. Troms og Finnmark under ett har hatt en økning i verdiskaping på 29 % i den samme perioden.

Figur 7-2 Reiselivets verdiskaping fordelt på fylker og kommuner i 2019. Kilde: Visit Norway Innsikt, [Reiselivets verdiskaping i Norge \(visitnorway.com\)](https://www.visitnorway.com). Verdiskaping i denne figuren er definert som summen av lønnskostnader og driftsresultat før avskrivninger og nedskrivninger for bedriftene samlet, og måler ikke reiselivets betydning for norsk økonomi.

Figur 7-3 Utviklingen i verdiskaping for reiseliv for de berørte kommunene i perioden 2016 – 2019. Verdiskapingen er oppgitt i '000 kr. Kilde: Visit Norway Innsikt, [Reiselivets verdiskaping i Norge \(visitnorway.com\)](https://www.visitnorway.com). Verdiskaping i denne figuren er definert som summen av lønnskostnader og driftsresultat før avskrivninger og nedskrivninger for bedriftene samlet, og måler ikke reiselivets betydning for norsk økonomi.

Reiseliv i tiltaksområdet

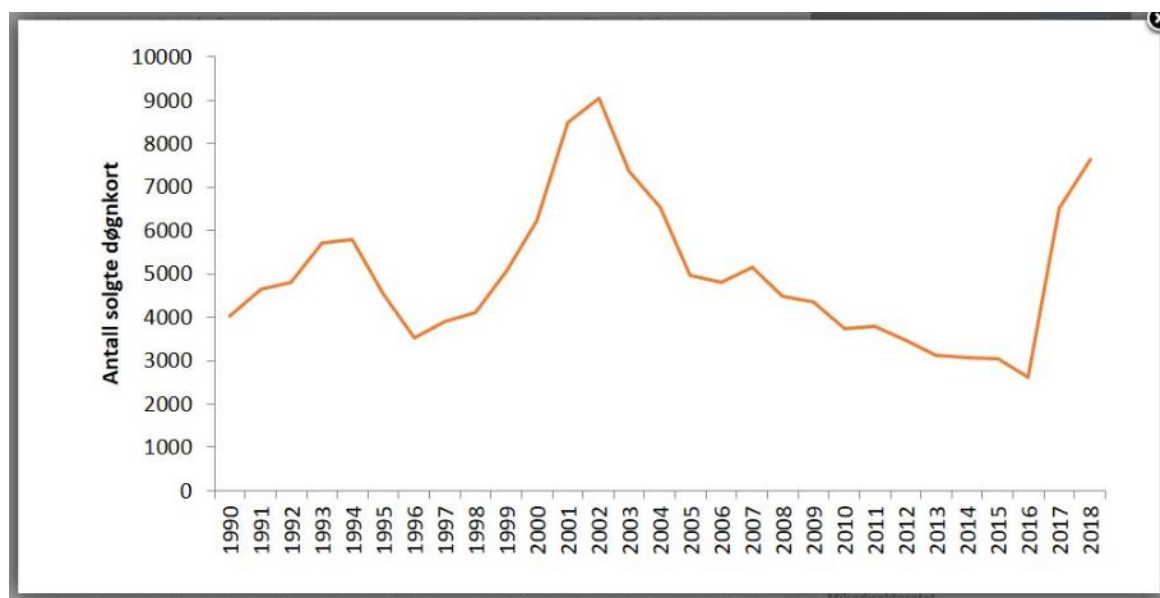
Som for resten av Finnmark er hovedattraksjonene for tilreisende til tiltaksområdet storslagen, inngrepsfri natur med tilhørende friluftsopplevelser. De største enkeltaktivitetene er:

- 7.2.3
- Fiske etter laks og sjørøret i Tanaelva med sideelver
  - Innlandsfiske på Laksefjordvidda
  - Småviltjakt på Laksefjordvidda
  - Hundekjøring
  - Nordlysturisme
  - Vandreturer
  - Tradisjonell, samisk kultur

7.2.3.1 Laksefiske

Tanavassdraget (Deanučázádat) er ett av verdens største vassdrag med atlantisk laks, som inkludert sideelver har 1 200 km elvestrekning tilgjengelig for laks. Tanaelva er blant de siste store laksevasdragene som fortsatt er relativt upåvirket av menneskelig aktivitet, og er den elva i Norge med størst fangst.

I Tanaelva skiller det mellom fiskeretter solgt til lokale (bosatt i Tana og Karasjok kommune) og tilreisende som må kjøpe døgnkort. I sideelvene til Tanaelva er det bare nordmenn som kan kjøpe døgnkort, mens i hovedvassdraget har også utledninger tilgang til fisket. Figur 7-4 viser utviklingen i solgte fiskekort i perioden 1990 – 2018. Etter en topp på over 9 000 solgte fiskedøgn i 2002, sank antall døgn frem til og med 2016, da kun 2 609 døgn ble solgt. Før 2017-sesongen ble vilkårene for salget endret, noe som har medført at antall solgte døgnkort til tilreisende har økt igjen (Tanavassdragets fiskeforvaltning 2021).

Figur 7-4 Antall solgte døgnkort i Tanaelva til tilreisende utenfor Tana og Karasjok kommuner. Kilde: Tanavassdragets fiskeforvaltning.

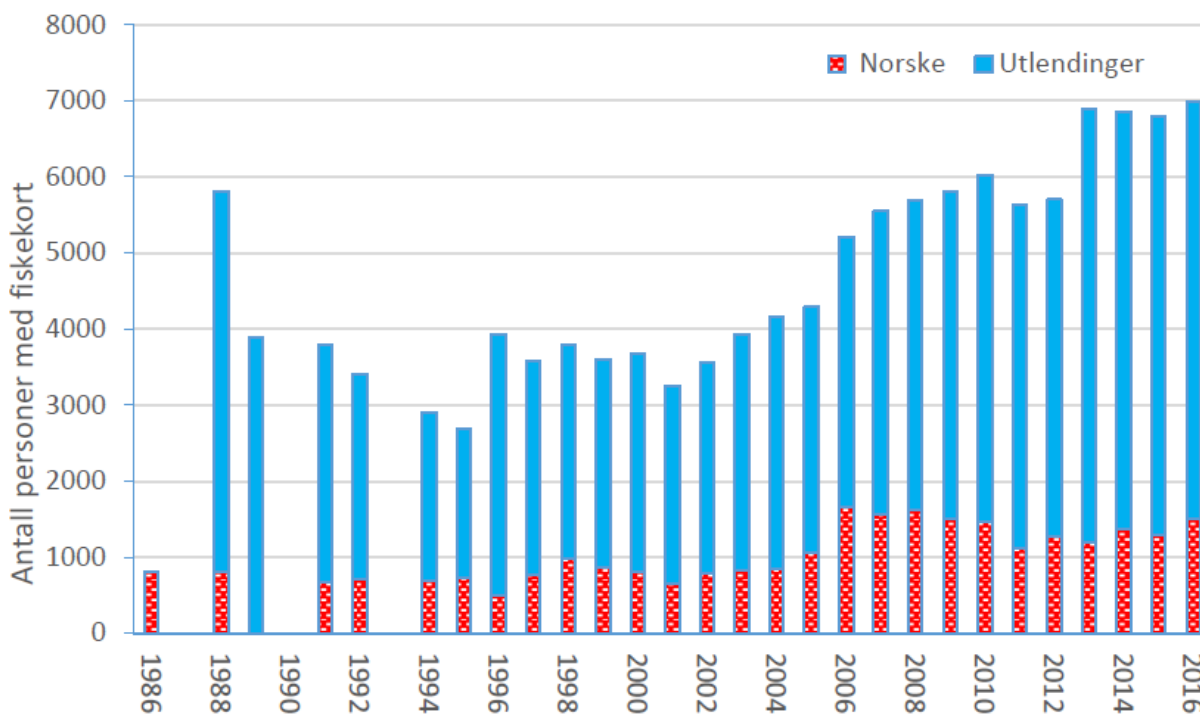
7.2.3.2 Jakt- og innlandsfiske

Laksefjordvidda har i lang tid vært et populært fiskeområde. Gjennom kraftutbyggingen i Adamsfjordvassdraget tidlig på 1970-tallet ble området lettere tilgjengelig fra anleggsveien som går inn i

området fra rv. 98 fra vest. Området ble også omtalt i bøker og tidsskrifter om fritidsfiske. I to undersøkelser fra 1970-tallet kartla fiskeforvalter Anton Rikstad og medarbeidere fisket i fjellområdet gjennom intervjuer og tellinger på anleggsveien. Ca. 4 000 personer besøkte området via anleggsveien hver sommer på denne tiden, og ca. 90 % av disse fisket (Andersen og Dervo 2017). Sett ut ifra det totale antallet innlandsfiskere i Finnmark er det klart at Laksefjordvidda var og er et mye brukt område. Selv om det ikke foreligger tilsvarende nye undersøkelser, er det et inntrykk blant lokale og tilreisende at bruken av området ikke har endret seg vesentlig, og at det er minst like populært som før (Andersen og Dervo 2017). I tillegg til adkomst fra anleggsveiene i vest, er det i dag barmarkstraséer inn til Laksefjordvidda både fra Fv. 98 i nord og fra Tana i øst.

Voksne som ikke bor i Finnmark og fisker innlandsfisk på FEFO sin grunn må løse fiskekort. Tall fra FEFO viser at nesten 15 000 voksne fastboende fra Finnmark, drøyt 1 500 tilreisende norske og nesten 5 500 utenlandske fritidsfiskere fisker etter innlandsfisk i Finnmark hvert år (Andersen og Dervo 2017, se Figur 7-5). Figur 7-5 viser at antallet utenlandske fiskere har økt noe siden 2005. Den første tiårsperioden var antall solgte kort noe under 4 000, mens antallet de siste ti årene har økt til over 6 000. I dag er over åtte av 10 som løser fiskekort for tilreisende en utenlandsk fisker. I tillegg kommer innlandsfiske utført av barn og unge (Andersen og Dervo 2017). Ifølge en spørreundersøkelse utført av NINA i 2016 (Andersen og Dervo 2017) fisket finnmarkingene i gjennomsnitt 12,5 dager og de tilreisende 5,2 dager i fylket. De tilreisende fiskerne fisket mest i Porsanger, Sør-Varanger og Tana, fulgt av Alta, Lebesby og Karasjøk (Andersen og Dervo 2017). Undersøkelsen viser også at mange av fiskerne fra Finnmark overnatter utenfor hjemmet i forbindelse med fiskingen.

Av utenlandske fiskere viser flere undersøkelser og informasjon fra lokale at det er desidert flest fra Finland, ca. 90 %, samt at størstedelen av de øvrige utledningene kommer fra Sverige.

Figur 7-5 Antall utenlandske og norske fiskere bosatt utenfor Finnmark med fiskekort i perioden 1986 – 2016. Kilde: Andersen og Dervo 2017.

Det er krav om bostedsadresse i Norge for å fiske innlandsfisk på Finnmarkseiendommen mellom 15. mars og 15. juni, men besøker du en reiselivsbedrift med dispensasjon kan du benytte deg av dispensasjonen mens du er gjest. For vinterfiske benyttes godkjente skuterløyper fro å nå fiskevannene. Figur 6-8 (kap. Friluftsliv) viser barmarks- og skuterløyper som også benyttes av reiselivsbedrifter.

Tana er den kommunen i Norge der det blir felt flest elg, men det er bare innbyggere fra Finnmark som kan jakte elg i på Finnmarkseiendommen (Tana kommune pers. medd.). Samlet sett for de aktuelle jaktfeltene i tiltaksområdet har det de siste årene blitt felt 50 – 70 elg (Asbjørnsen, FEFO pers. medd.). Utover dette er det mest utbredt med småviltjakt i fjellområdene på høsten, og da særlig rypejakt med og uten hund (Asbjørnsen, FEFO pers. medd.) For jakt sesongen 2019/2020 var ca. halvparten av totalt 885 jakt dager utført av jegere fra Finnmark, men litt under halvparten var tilreisende utenfor Finnmark.

I forbindelse med jakt og fiske på Laksefjordvidda er det flere reiselivsaktører som tilbyr guiding. Dette kan for eksempel være en gruppe fiskere på tur en ukes tid som trenger kjentmann for å finne gode fiskeplasser. Overnatting er da ofte i telt eller gammer. Det tilbys også transport av folk og utstyr inn til stedet kundene skal overnatte. Faste overnattingssteder inkluderer bl.a. områdene ved Sommervannet, der bl.a. annet innløpet av Čiekkaluobbalat til Sommervannet, ca. 2 km nord for kraftledningen er en fast teltplass.

Det er få hytter og faste overnattingssteder på Laksefjordvidda bortsett fra enkelte gammer og enkle hytter som hovedsakelig er tilknyttet reindriftnæringen. Omfanget av tilreisende som kommer utelukkende for fotturer i området er ikke stort da det ikke er lagt særlig til rette for dette da man må bære med seg alt utstyr, men enkelte aktører innen reiselivsnæringen tilbyr guidede fotturer med eller uten overnatting.

7.2.3.3 Opplevelsesprodukt

I tiltaksområdet finnes det flere aktører som tilbyr turister hundekjøring. Denne aktiviteten tilbys i hovedsak om vinteren der turister enten får kjøre selv, eller sitte på hundesledene. Det mest vanlige er to-times turer i nærområdene til de ulike aktørene, men det tilbys også halvdag- eller heldagsturer og turer med overnatting. På overnattingsturer benyttes ofte mindre gammer eller hytter på vidda. Ofte kombineres denne aktiviteten med muligheter for å se på nordlys. Svært mange av de som deltar på denne typen aktiviteter er internasjonale turister fra hele verden som har kjøpt en reise for å oppleve vinter med utgangspunkt i Finland, der bl.a. hundekjøring og eventuelt andre opplevelser i Norge er inkludert (Broch pers.medd.). Hundekjørerne benytter i stor grad eksisterende skuter- eller barmarksløyper (se Figur 6-8), eller har dispensasjon til å kjøre opp sine egne løyper. Særlig ved Tana er det en del slike løyper i selve tiltaksområdet.

Et fåtall aktører tilbyr også kulturelle opplevelser basert på samisk tradisjon, kultur og reindrift. F.eks. deltagelse når rein skal samles og håndteres, tradisjonell samisk mat eller besøk til tradisjonelle samiske lavvoer. Denne typen reiselivstilbud er som oftest tilleggs- eller binæringer til annen type næring.

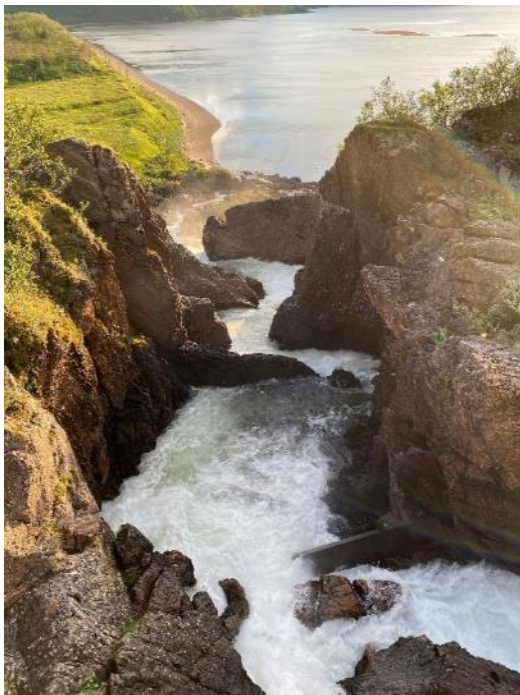
De fleste bedriftene er små med en eller få personer ansatt på heltid, og en del driver med tilbud innenfor reiselivssegmentet på deltid i tillegg til annen næring eller jobb, som kulturopplevelser.

7.2.3.4 Turistattraksjoner

Av mer tradisjonelle reiselivsattraksjoner utover landskaps-, natur- og friluftslivopplevelser innenfor tiltaksområdet finnes blant andre følgende (se kart i Figur 7-8):

- Adamfjordfossen i Adamsfjord i Lebesby. Fossen er regulert, men ligger lett tilgjengelig ved Fv. 98, i Adamsfjord naturreservat (se Figur 7-6)
- Varanger samiske museum, sjøsamisk museum i Varangerbotn

- Mortensnes kulturminneområde ved Varangerbotn der en tilrettelagt sti tar besøkende gjennom 10.000-års kulturhistorie som forteller om kontinuerlig bosetning fra steinalder fram til i dag, med hustuffer, graver og offerplasser
- Nasjonal turistveg, E75 Varangerbotn – Hamningsberg langs kysten av Varangerhalvøya
- Tana gull- og sølvsmie

Figur 7-6 Adamsfjordfossen. Bilde: Turgutta.

7.2.3.5 Overnatting og servering

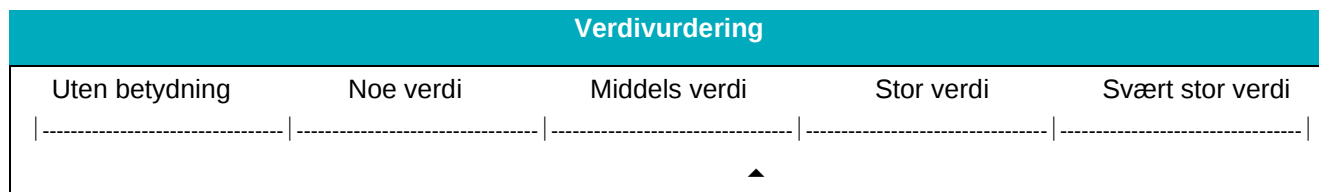
7.2. Overnattingstilbudene i tiltaksområdet består i hovedsak av mindre hoteller, campingplasser og campinghytter og private hytter til utleie. For lokalisering av overnattings- og serveringssteder se Figur 7-8.

Verdivurdering

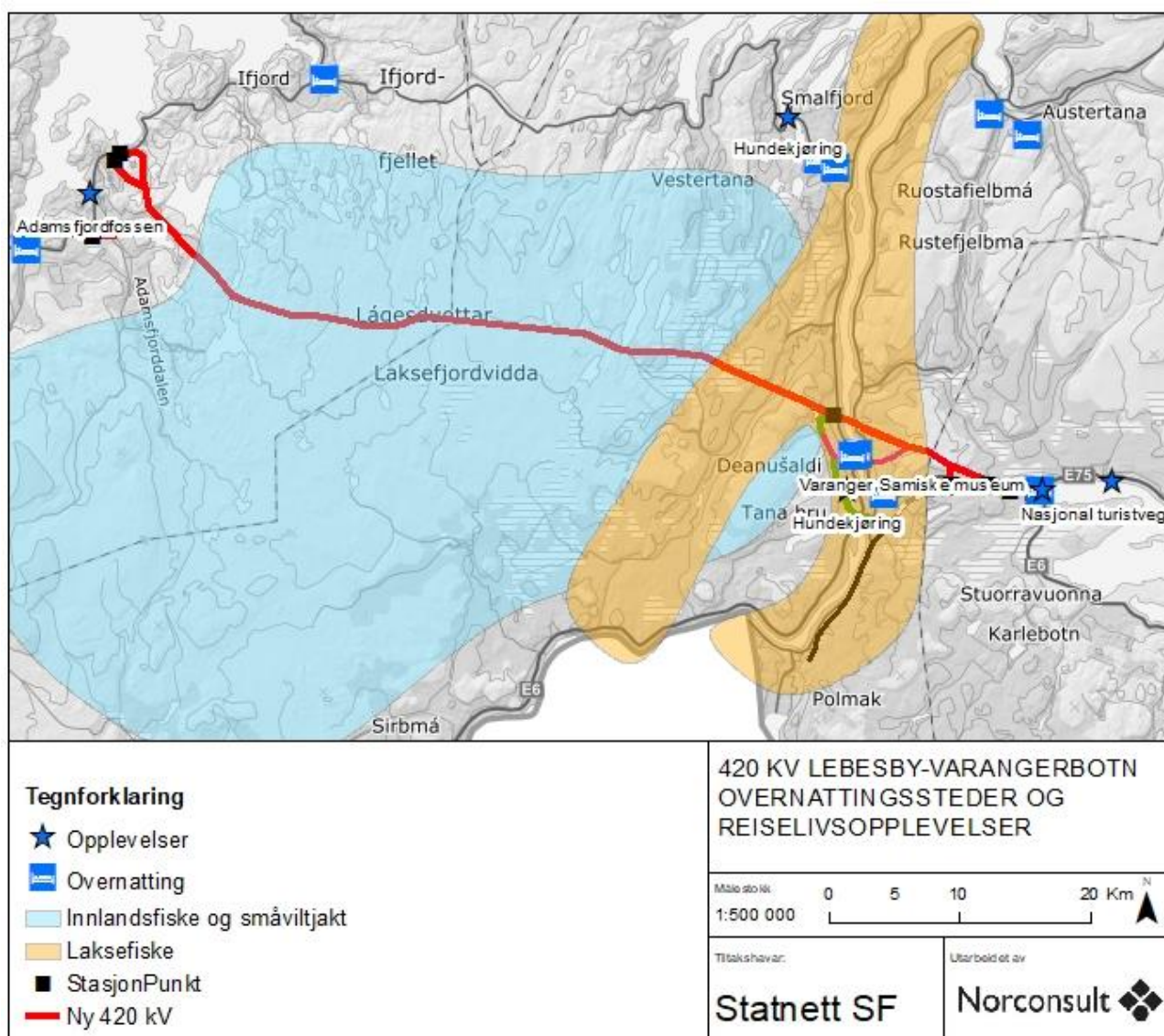
I reiselivssammenheng er det vurdert at alle tre delstrekningene (se kapittel 3) i tiltaksområdet henger tett sammen, sentrert rundt Laksefjordvidda i midten. For å komme seg inn på og ut av vidda må man passere delstrekningene enten øst eller vest for vidda, og reiser dermed også gjennom disse områdene. I tillegg er det flere tilreisende som bare benytter seg av områder i tilknytning eller i utkanten av vidda. Reiselivstilbudet er vurdert å være forholdsvis likt på østsiden av og vestsiden av Laksefjordvidda og det er derfor valgt å sette en verdi på hele tiltaksområdet.

Samlet sett er reiselivsnæringen i tiltaksområdet i stor grad preget av mange små aktører med lav grad av samarbeid og felles markedsføring. Innenfor alle kommunene i tiltaksområdet er antallet ansatte innenfor reiselivsnæringen få, og omsetningen er forholdsvis lav sammenlignet med øvrige kommuner i fylket. Likevel selger de et produkt med hovedvekt på norsk, urørt natur som er svært ettertraktet blant tilreisende, både fra Finnmark ellers, fra Norge utenfor Finnmark og utlendinger, og det kommer tilreisende fra alle verdenshjørner for å for å kjøpe reiselivsprodukt fra tilbyderne. Samlet sett vurderes derfor hele

tiltaksområdet til å ha middels verdi for reiseliv i henhold til kriteriene i Tabell 7-1, men i noe høyere del av skalaen på grunn av omfanget av utenlandsturister (se Figur 7-7).

Figur 7-7. Verdivurdering reiseliv hele tiltaksområdet.

Figur 7-8 Overnattingsstilbud og reiselivsopplevelser i tiltaksområdet.

7.3 Påvirkning og konsekvensvurdering

Grunnlag for vurderingene

Som beskrevet i avsnitt 7.1.1 vurderer fagtema reiseliv potensialet for økonomiske virkninger for reiselivsbedrifter og reiselivstilbud.

Påvirkningen på reiselivsnæringen vurderes ut fra følgende mulige handlingsmønster fra de reisende:

7.3.1

- Tilreisende lar seg ikke merke med den nye kraftledningen og endrer ikke adferd. Omsetningen i reiselivet påvirkes ikke.
- Tilreisende synes kvaliteten på reiselivsproduktet blir lavere som følge av den nye kraftledningen, men ikke i tilstrekkelig stor grad til at omfanget av tilreisende endres, og kunder kommer tilbake og/eller anbefaler produktet videre på tross av redusert opplevelse. Omsetningen i reiselivet påvirkes ikke.
- Tilreisende synes kvaliteten på produktet blir lavere som følge av den nye kraftledningen, og avkorter sitt opphold, kommer ikke tilbake som planlagt, anbefaler produktet ikke videre eller gjennomfører ikke reisen som planlagt. Dette vil medføre redusert omsetning for reiselivsnæringen.
- Reiselivsaktører vil ikke starte en planlagt etablering/det blir færre nyetableringer som følge av at området/produktet er vurdert som mindre attraktivt. Dette vil medføre redusert potensiell omsetning for reiselivsnæringen.

Det er ikke ventet at arbeidsreisende i stor grad reduserer sitt opphold eller lar være å reise til området på grunn av en ny kraftledning da dette segmentet av reisende som oftest selv ikke velger bestemmelsessted for en reise. Denne rapporten fokuserer derfor på turisme-segmentet av reiselivsnæringen, de som reiser for å oppleve steder og aktiviteter de ikke gjør til daglig.

Trolig vil småskala, naturorienterte og kvalitetsorienterte bedrifter og produkter som har urørt natur som produkt være mer utsatt for å oppleve negative virkninger, enn mer tettstedsbaserte bedrifter og aktiviteter. Det er også rimelig å anta at brukere av urørte naturområder vil kunne reagere mer negativt enn brukere av tettstedsnære områder. Tidligere gjennomførte studier som har vurdert virkningene av vindkraftverk på reiseliv har imidlertid konkludert med at få turister hadde negative holdninger til vindkraftverk, og de som hadde det var nordmenn (Norconsult og Agenda Kaupang 2016). Det antas også at blant norske reisende er en ny kraftledning mindre kontroversiell enn vindkraftverk, og det er dermed mindre trolig at reisende endrer reiseplaner på grunn av en kraftledning enn et vindkraftverk, basert på situasjonen i Norge knyttet til vindkraftverk i 2020/2021. I tillegg er den nye ledningen i stor grad samlokalisert med to eksisterende kraftledninger, slik at heller ikke 0-alternativet inneholder et område uten inngrep.

7.3.2

Tiltaket kan også medføre positive effekter for deler av reiselivsnæringen, som økt omsetning for overnattings- eller serveringssteder, og nye eller oppgraderte barmarkstraséer som kan benyttes av tilbydere innen reiselivsnæringen.

Delstrekning Adamselv- Uhca Sopmir

Det er ingen av de registrerte reiselivsaktørene som vil bli direkte påvirket av noen av de tre alternativene på strekningen Adamselv – Uhca Sopmir. Virkningene for reiseopplevelsen fra Fv. 98 er vurdert under fagtema landskap, og er vurdert til noe forringet. Likeledes er virkningene for området som innfallsport for Laksefjordvidda fra vest vurdert som noe forringet for fagtema friluftsliv. Det er likevel lite trolig at *noe forringelse* for de tilgrensende fagtemaene vil medføre en signifikant reduksjon i antall tilreisende på grunn av den nye kraftledningen. Det er dermed heller ikke ventet at tiltaket vil medføre økonomiske konsekvenser for reiselivsnæringen i området. Påvirkningen er vurdert til ubetydelig for alle tre alternativer.

Tabell 7-3 Samlet konsekvensvurdering for delstrekning Adamselv – Uhca Sopmir.

Utbyggingsløsning	Løsning 1A	Løsning 1B	Løsning 1C
Stasjonsvalg*	Lebesby A	Lebesby B	Lebesby C
Nybygging ledninger	Ny 420 kV (alternativ 1.4-1.0) frem til punkt nord for Uhca Sopmir	Ny 420 kV (alternativ 1.5) frem til punkt nord for Uhca Sopmir	Ny 420 kV (alternativ 1.4-1.0) frem til punkt nord for Uhca Sopmir
Samlet verdivurdering	Middels	Middels	Middels
Samlet vurdering av påvirkningsgrad	Ubetydelig endring	Ubetydelig endring	Ubetydelig endring
Samlet vurdering av konsekvensgrad	Ubetydelig/Ingen	Ubetydelig/Ingen	Ubetydelig/Ingen

* Selve transformatorstasjonen er ikke en del av utredningsgrunnlaget

Delstrekning Uhca Sopmir -Tana bru

Vurderingene for denne delstrekningen avsluttes ca. 4 km nordvest for Tana Bru. Hele delstrekningen 7.3.9 omfatter et område uten veiforbindelse på Laksefjordvidda, bortsett fra anleggsveier og barmarkstraséer i hver ende av vidda. Vinterstid er det et nettverk av skutertraséer innenfor delostrekningen. På denne delstrekningen er det ingen reiselivsbedrifter som har direkte tilhold, som overnattingsbedrifter, serveringssteder e.l., men flere aktører tilbyr produkter som inkluderer ferdsel og opplevelser i tiltaksområdet. For konsumentene av disse reiselivsproduktene vil påvirkningen av linjen sammenfalle med de vurderingene som gjøres for fagtema friluftsliv for denne delstrekningen, da det som utøves er bl.a. fiske, jakt og noe turgåing. For fagtema friluftsliv er det vurdert at tiltaket vil ha liten negativ påvirkning på bruken av området som friluftslivsområde, men at opplevelseskvaliteten kan bli noe forringet bl.a. på grunn av de visuelle virkningene av den nye ledningen.

Bortsett fra i anleggsperioden (se avsnitt 7.3.5) er det ikke ventet at den nye linjen vil medføre direkte konflikter for de konkrete reiselivstilbudene i dette området, eller de reiselivsaktørene som tilbyr dette området i sine pakker/produkter. Et tilbud er transport inn til området gjennomført av fir- og sekshjulinger langs eksisterende barmarkstraséer. En mulig virkning av linjebyggingen kan bli utbedring av barmarkstraséer i området, noe som kan lette driften for enkelte aktører, men det er ikke ventet at dette vil medføre vesentlige endringer i etterspørselen etter produkter.

Selv om opplevelsen av urørt natur kan bli noe redusert som følge av kraftledningen, vil ikke ledningen påvirke omfanget av fisk eller jaktbart vilt, og det er derfor ikke ventet at kraftlinjen vil ha så store negative konsekvenser for de som utøver friluftslivsaktiviteter i området at det vil påvirke omfanget av tilreisende eller etterspørselen etter guidede turer til Laksefjordvidda. Heller ikke etterspørselen etter hundeslede/nordlysturisme på denne delstrekningen er ventet å bli redusert. Ledningen vil heller ikke medføre begrensninger i reiselivsaktørene sine muligheter til å tilby sine produkter i driftsfasen, og det er dermed heller ikke ventet at tiltaket vil medføre økonomiske konsekvenser for reiselivsnæringen i området. Påvirkningen er vurdert til ubetydelig.

Tabell 7-4 Samlet konsekvensvurdering for delstrekning Uhca Sopmir – Tana bru.

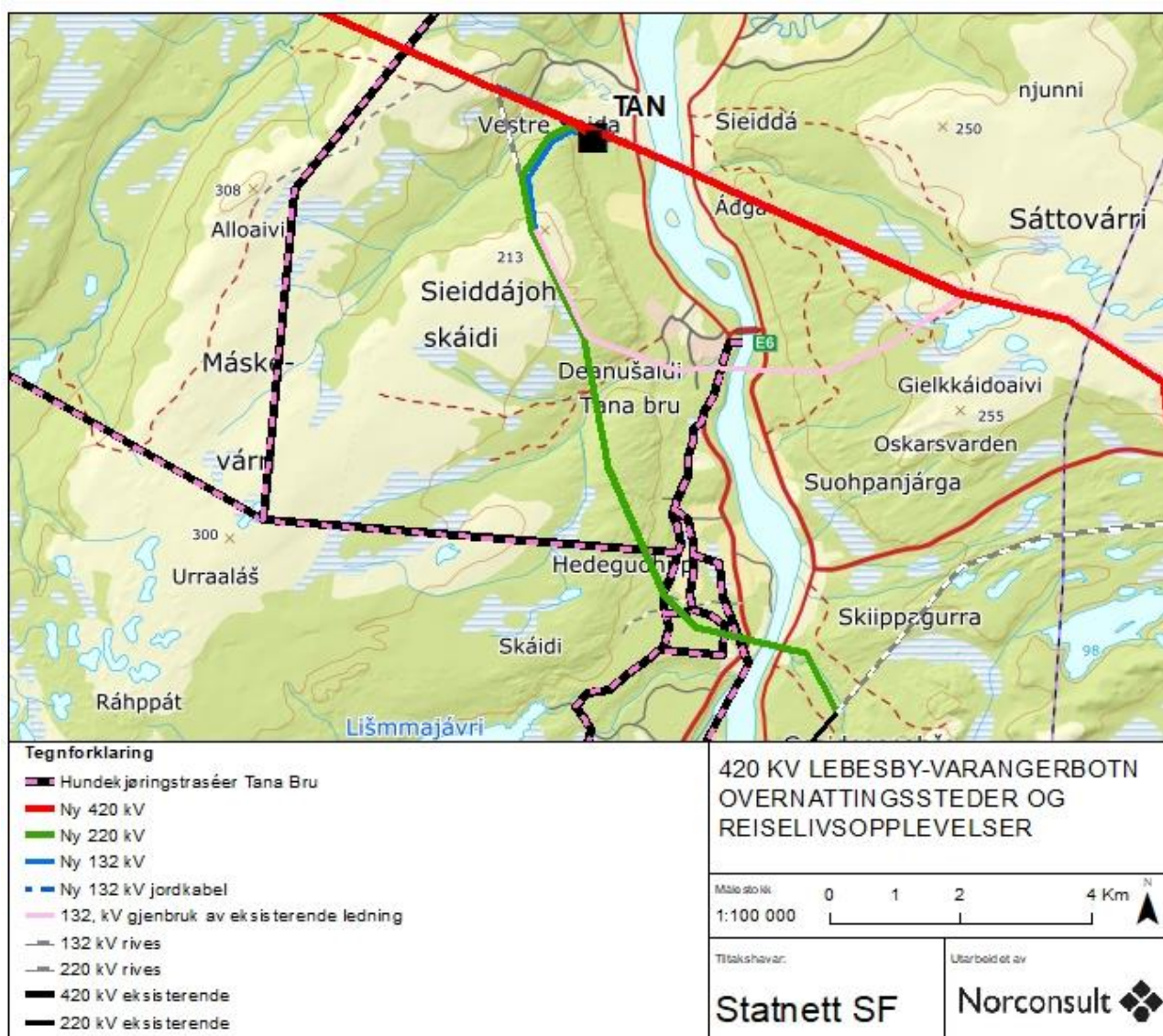
Utbyggingsløsning	Løsning 2A
Stasjonsvalg	-
Nybygging ledninger	Ny 420 kV (alternativ 1.0) fra punkt nord for Ucha Sopmir til Tana bru sentralnettstasjon
Samlet verdivurdering	Middels
Samlet vurdering av påvirkningsgrad	Ubetydelig endring
Samlet vurdering av konsekvensgrad	Ingen/Ubetydelig

Delstrekning Tana bru-Varangerbotn

Reiselivstilbudene langs denne delstrekninger er knyttet til overnattingstilbud, serveringssteder og attraksjoner ved Tana Bru og i Varangerbotn, samt opplevelsesprodukter som bruker denne delstrekningen i sine produkter, bl.a. hundekjøring.

7.3.4 En aktør som driver hundekjøring ved Tana bru benytter traséer som både krysser 420 kV ledningen og ny 220 kV ledning fra Ivalo ved løsning 3A med ny stasjon i Tana (se Figur 7-9). Selv om turistsegmentet med utledninger er vurdert å i minst grad bli påvirket av denne typen inngrep vurderes det som negativt at ny ledning fra Ivalo føres gjennom en såpass sentral del av området som er benyttet til hundekjøring.

Figur 7-9 Grov plassering av hundekjøringstraséer ved Tana bru vist med rosa/svart stiplet linje. Omlegging av Ivaloledningen ved løsning med ny stasjon i Tana er vist med grønt og krysser over sentrale deler av traséene.

For bedrifter i tilknytning til Tana bru sentrum vil ingen av alternativene medføre vesentlig påvirkning, da eventuelle nye ledninger vil bli liggende et stykke fra selve sentrum. Området rundt Tana bru vil nok likevel i

størst grad bli påvirket at løsning 3A med ny transformatorstasjon i Tana, blant annet fordi eksisterende ledning Ivalo – Varangerbotn da må legges om inn til ny stasjon og da passere vest for Tana bru. Fagtema friluftsliv vurderer at attraktiviteten kan bli noe redusert for de som fisker laks, men det er ikke vurdert at dette vil være i et så stort omfang at det vil redusere antall tilreisende til området som har laksefiske som formål.

Stasjonsalternativene øst for Tanaelva vil i størst grad påvirke reiseopplevelsen fra E6 som er vurdert under fagtema landskap, og opplevelsen fra hytter i området som er vurdert under fagtema friluftsliv. Påvirkningen på reiseopplevelsen under fagtema landskap er vurdert som forringet for alle alternativer, bortsett fra for løsning 3E (Stasjonsalternativ Varangerbotn A ved dagens stasjon) som vurderes som noe forringet. Fagtema friluftsliv har vurdert at løsningen med ny Seidafjellet A vil ha størst påvirkning på hytteområdet ved Rovvejåvri.

Det er vurdert at omleggingen av Ivaloledningen kan medføre negative konsekvenser for aktøren som tilbyr hundekjøring/nordlysturisme sør for Tana Bru, og denne løsningen er derfor vurdert å medføre noe forringet omfang/påvirkning. For de øvrige løsningene er det lite trolig at eventuelle påvirkninger på landskaps- eller friluftslivsopplevelsen i delområdet medfører færre reisende og mindre omsetning for reiselivsbedriftene i delområdet. Påvirkningen er vurdert til ubetydelig for alternativ 3B til 3E. Løsningen med stasjon vest for Tana Bru er vurdert lavest prioritet på grunn av direkte påvirkning på en reiselivsbedrift, Seidafjellet A nest dårligst på grunn av innsyn fra hyttefelt. Løsning Varangerbotn A som gir størst grad av samlokalisering med eksisterende bygningsmasse er vurdert å få høyest prioritet for fagtema reiseliv (se Tabell 7-5).

Tabell 7-5 Sammenstilling av konsekvensvurderinger for reiseliv i delområde 3. Prioritering mellom de fem utbyggingsalternativene i delområde 3 hvor 1 vurderes å gi minst miljølempe og 5 vurderes å gi størst.

Utbyggingsløsning	Løsning 3A	Løsning 3B	Løsning 3C	Løsning 3D	Løsning 3E
Stasjonsvalg	Tana (TAN)	Seidafjellet A (SEI A)	Seidafjellet C (SEI C)	Varangerbotn B (VAR B)	Varangerbotn A (VAR A)
Ledninger	Se Figur 2-3	Figur 2-4	Figur 2-5	Figur 2-6	Figur 2-7
Samlet verdivurdering	Middels verdi	Middels verdi	Middels verdi	Middels verdi	Middels verdi
Samlet vurdering av påvirkningsgrad	Noe forringet	Ubetydelig endring	Ubetydelig endring	Ubetydelig endring	Ubetydelig endring
Samlet vurdering av konsekvensgrad	Noe miljøskade	Ingen/Ubetydelig	Ingen/Ubetydelig	Ingen/Ubetydelig	Ingen/Ubetydelig
7.3.5 Prioritering (1-5)*	5	4	3	2	1

Påvirkning anleggsfasen

Hvordan tilreisende til området opplever anleggsfasen er vurdert bl.a. under tema landskap og friluftsliv. I dette avsnittet vurderes hvordan ulike reiselivsaktører kan bli påvirket av anleggsfasen.

Tidligere studier av virkninger av vindkraftverk på reiseliv (Ask Rådgivning og Agenda Kaupang 2010 og Norconsult og Agenda Kaupang 2016) viser at flere aktører i overnattingsbransjen har hatt økning i omsetning i anleggsfasen, som følge av at entreprenører benytter deres tjeneste for sine arbeidere. Reiselivsbedrifter som ikke hadde den kapasiteten, eller de fasilitetene som krevdes for å ta imot et større antall personer hadde ikke opplevd noen nevneverdige positive virkninger av vindkraftutbyggingen. De to omtalte studiene viste at anleggsarbeidene ikke hadde medført vesentlig økt omsetning for campingplassene.

Linjeentreprenører for bygging av 420 kV kraftledninger i er hovedsak store, utenlandske firmaer som ofte bygger egne brakkerigger for å innkvartere sine anleggsarbeidere. Erfaringsvis vil det likevel være et visst omfang av deltagere i prosjektet ellers, som Statnetts byggeledelse, underentreprenører og underleverandører og andre med kortere oppdrag, som vil innkvarteres på hoteller, moteller eller leie andre typer overnatting i rimelig nærhet til anleggsområdene. Det vil dermed være rimelig å anta at enkelte

overnattingsbedrifter i nærheten av tiltaksområdet vil oppnå en midlertidig økning i omsetningen som følge av innlosjering og servering av anleggsarbeidere og påvirkningen på dette segmentet av reiselivsnæringen er vurdert som forbedret i anleggsfasen, noe som kan gi en gevinst for enkeltbedrifter. Dette er også omtalt under fagtema Verdiskaping i fagrapport 03.

En aktør driver med hundekjøring og nordlysturisme med base sør for Tana bru. Han har en noe lengere rute som krysser 420 kV ledningen vest for mulig ny plassering av Tana transformatorstasjon, samt et nærturområde med flere korte ruter ved Hedeguohppi som er mest intensivt brukt. Dette området krysser den foreløpige traséen for omlegging av Ivaloledningen ved løsning 3A med ny stasjon i Tana. Særlig det benyttede området ved Hedeguohppi kan bli negativt påvirket dersom anleggsarbeidene foregår om vinteren, og gir støy og lyspåvirkning til et reiselivsprodukt som trenger mørke omgivelser.

Reiselivsaktører som tilbyr transport av utstyr og ev. gjester inn på vidda benytter eksisterende barmarkstraséer og skuterløyper. Dersom bruken av disse løypene for begrenset framkommelighet som følge av anleggsarbeidene vil det påvirke tilbudet til de aktuelle aktørene som tilbyr denne tjenesten.

De som vil ha ro og fred på vidda kan oppleve at forstyrrelsene ikke er ønskelige, og velge seg bort fra områder nærme anleggsarbeidene når anleggsarbeidene pågår, men vidda er så stor at det bør finnes alternative områder å benytte når anleggsarbeidene pågår for de fleste aktiviteter. Unntaket er de som benytter faste gammer/hytter som ligger nær inntil anleggsområdene, eller faste traséer.

7.4 Avbøtende tiltak

Det vil være viktig å ha god dialog med reiselivsaktører som får påvirket sine produkter i anleggsfasen, både om fremdrift, varighet og omfang av anleggsarbeidene, samt eventuelle muligheter for tilpassing og tilrettelegging, ev. flytting av brukte områder i anleggsfasen. F.eks. bør følgende avklares mot reiselivsnæringen:

- Er det hundekjøringstraséer som bør legges om i anleggsfasen?
- Er det camp-plasser som bør flyttes i anleggsfasen?
- Er det forhold knyttet til ferdsel langs barmarkstraséer eller skuterløyper som bør avklares for anleggsfasen?

7.5 Varangerringen

For en beskrivelse av hvilke følger ny 420 kV ledning Lebesby – Varangerbotn får for 132 kV nettet i Varangerringen se avsnitt 4.3.4.

Det er ikke kartlagt større reiselivsbedrifter eller vesentlige turistattraksjoner i områdene der en slik omlegging mest sannsynlig kan komme. Det er vurdert at en potensiell omlegging av Varangerringen ikke vil medføre så store endringer på reisemål at det vil medføre negative økonomiske konsekvenser for reiselivsnæringen.

7.6 Referanser

Andersen, O. og Dervo, B.K. 2017. Fisket etter innlandsfisk i Finnmark 2016. Resultater fra spørreundersøkelse blant fastboende og tilreisende fiskere. NINA rapport 1308.

Andersen, T.A., Finnmarksløpet, pers.medd. e-post

Ask Rådgivning og Agenda Kaupang 2010. Regionale og lokale ringvirkninger av vindkraftutbygging.

Broch, Dag. Daglig leder Tana Husky, pers. medd. telefon og e-post.

FEFO pers. medd. Asbjørnsen. E-post dato 2020-11-16.

Finnmark fylkeskommune 2013. Regional vindkraftplan for Finnmark 2013 – 2025.

Finnmark fylkeskommune 2019. Reiselivsstrategier for Finnmark 2019 – 2023.

Fure, K., Ifjord Camping, pers.medd. e-post

Hardy, T., Tana Tomt jakt- og fisketurer, pers.medd. telefon og e-post

Ingilæ. F.M. Virksomhetsleder Utviklingsavdelingen Tana kommune, pers.medd. telefon

Masternes, B. Kunes camping, pers.medd. telefonsamtale.

Norconsult og Agenda Kaupang 2016. Samfunnsmessige virkninger av vindkraftverk.

Nærings- og fiskeridepartementet 2017. Meld.St.19 (2016 – 2017) Opplev Norge – unikt og eventyrlig

Rolsen, L., 8 Seasons Bed & Breakfast e-post.

Statistikknett.no/Reiseliv. [Statistikknett Reiseliv. Nord-Norge. Statistikk og nøkkeltall om reiseliv og turisme i kommuner, regioner og destinasjoner i Nord-Norge - basert på statistikk fra SSB](#)

Tanavassdragets fiskeforvaltning 2021. [Tanavassdragets Fiskeforvaltning - TF - \(tanafisk.no\)](#)

Tangeland, T. 2006. 420 kV kraftledning Ørskog Fardal. Konsekvenser for friluftsliv, turisme og fritidsboliger. NINA rapport 212

Tangeland, T. 2009. 420 kV kraftledning Ofoten - Balsfjord. Konsekvensutredning for turisme og reiseliv. NINA rapport 517.

8 UTMARSKBASERT NÆRING

8.1 Metodikk og datagrunnlag

Med utmarksbasert næring i denne rapporten menes samers og bygdefolks bruk av utmarka/meahcci som f.eks. sanking av fisk, vilt og bær til næringsformål og husholdning/matauk. Fagtemaet er delvis overlappende med fagtema friluftsliv. For å skille mellom de ulike fagutredningene er det i denne rapporten gjort følgende avgrensning; med utmarksnæring regnes høsting av utmarksressurser til salg og for matauk, til gaver og som byttemiddel. Høsting av utmarksressurser for friluftsliv/rekreasjon er vurdert under fagtema friluftsliv.

NVEs utredningsprogrammet fastsetter følgende krav til fagtema utmarksnæring:

Utmarksnæring

Utmarksbasert næringsvirksomhet utover reindrift langs traseen skal beskrives kort. Tiltakets mulig innvirkning, for næringsvirksomheten skal vurderes.

Fremgangsmåte:

Vurderingen av virkninger skal ses i sammenheng med de vurderinger som gjøres under temaene "landskap", "friluftsliv", "reindrift" og "reiseliv".

Verdi og påvirkning på temaet er vurdert i henhold til kriteriene vist i henholdsvis Tabell 8-1 og Tabell 8-2.

Tabell 8-1 Verdisettingskriterier for reiseliv/turisme.

Verdi	Kriterier
Uten betydning	Uten næringsmessig betydning.
Noe verdi	Utmarksressurser med en viss næringsmessig betydning
Middels verdi	Utmarksressurser med middels næringsmessig betydning
Stor verdi	Utmarksressurser med stor næringsmessig betydning
Svært stor verdi	Spesielt viktige utmarksressurser av svært stor næringsmessig betydning

Tabell 8-2 Omfangskriterier for reiseliv/turisme og utmarksnæring.

Påvirkning	Utmarksnæring
Ødelagt/sterkt forringet	Tiltaket vil i stor grad redusere mulighetene for vekst og utvikling innen næringen.
Forringet	Skadevirkningene er merkbare og betydelige, men først og fremst for deler av området eller en gren av næringen, mens andre i mindre grad påvirkes negativt.
Noe forringet	Tiltaket vil ha mindre, oftest lokale og avgrensede skadevirkninger for næringen.
Ubetydelige endringer	Tiltaket har ingen/ubetydelige virkninger på dagens eller fremtidig aktivitet.

Det finnes svært lite sammenstillet informasjon om omfang og omsetning av denne typen næringer i dag. Tilgjengelig informasjon er derfor fragmentert og lite oppdatert. Det vurderes likevel som tilstrekkelig til å kunne være beslutningsrelevant for det utredede prosjektet.

8.2 Områdebeskrivelse og verdivurdering

Den samiske befolkningen har lange og dype tradisjoner knyttet til bruk av utmarksressurser/meahcci. I Riseth m.fl. 2010 siteres tidligere leder av Sámi bivdo- ja meahcástansearvi (SBMS, Samisk fangst- og

utmarksforening) Johan Henrik Buljo slik i sin beskrivelse av utmarksbruken:

«Dálonsamene (de fastboende samene) har hatt virksomhet og arbeid i meahcci til ulike tider. Om våren er det tida for å dra ut fangst- og fiskeredskaper, reparere gammer, ordne med ved og fiske gjedde. I tillegg er det på denne tida vårjakt etter ender og sikfiske. Sikfisket varer over sommeren til langt utpå høsten. Om sommeren har man også utslåtter. Utslåttene fortsetter gjennom høstsommeren sammen med multeplukking og skjæring av sennegress. Om høsten er det sanking av reinlav og veden blir kvista og reist opp. Når den første snøen kommer, henter man hjem fiske- og fangstredskap og nelot (til oppbevaring av fisk, oversetters anm.). Om høstvinteren er det så isfiske med garn under isen. Om vinteren er det transportarbeid; man skal hente hjem høy/sennegress, ved, fisk og reinlav. På den tida hadde fastboende samer kjørrerein. Slik var de fastboende samenes levevei og birgejupmi. Denne formen for birgejupmi varte til utpå 70- tallet når snøskuterne og traktorene begynte å komme.»

Gjennom Finnmarksloven har bosatte og personer med særskilt tilknytning til en bygd i Finnmark spesielle rettigheter til bruk av utmarksressurser på Finnmarkseiendommen til bl.a. jakt, fiske, egg- og dunsanking, hogst av lauvskog, plukking av multer m.m. Utmarka og utmarksressursene har i hovedsak tre formål; til matforsyning/livsopphold, til salg og til friluftsliv/rekreasjon (Aas m.fl. 2010). Overlappen mellom de ulike formålene for bruken av utmarksressursene har variert opp gjennom de siste 150 årene, og det er også lokale variasjoner i hvor stor betydning utmarksressurser har. De siste 30 årene har det skjedd en stor endring i bruken av utmarksressursene i Finnmark, og bruken av utmarka i friluftslivsammenheng er nå nesten enerådende. Det er få som i dag direkte er avhengige av utmarksressursene til matauk, og det er i dag få aktører som selger f.eks. multer, ryper og ferskvannsfisk (Aas m.fl. 2010).

En undersøkelse av fastboendes bruk av meahcci i Kautokeino kommune fra 2010 (Riseth m.fl. 2010) viser at Kautokeino-folk brukte meahcci (utmarka) flere uker i året. De fleste brukte meahcci til en hel rekke formål; plukke bær, fiske, hogge ved til familiens bruk og drar på tur. Mange drev jakt/fangst, skjærte sennegress, tok ut trevirke til bygging og emner til duodji. Spørreundersøkelse viste en meget omfattende og allsidig meahcceávkástallan (utnyttelse av utmarka) som på grunn av sitt omfang må spille en viktig rolle i grunnlaget for livsopphold for en stor andel av befolkningen.

Bruken av utmarka i Finnmark var helt fram til like etter 2. verdenskrig preget av at befolkningen livnærte seg gjennom natural- eller selvbergingshushold (Aas et al. 2010). Innlandsfisk var en av de viktigste ressursene. Utover på 1960-tallet økte imidlertid et mer fritidspreget fiske. Et eksempel er bruken av Laksefjordvidda som i lang tid har vært et populært fiskeområde. I en spørreundersøkelse fra 2016 (Andersen og Dervo 2017) svarte ni av ti finnmarkinger at deres fiske først og fremst kunne karakteriseres som et sports- eller fritidsfiske, mens en av tre finnmarkinger også karakteriserte fisket sitt som et husbehovsfiske. 3 % av finnmarkingene brukte betegnelsen næringsfiske om sitt fiske i denne undersøkelsen.

Både Tana kommune og Varanger Samiske Museum (hhv. Ingilæ og Pettersen pers.medd.) fremhever omfanget av høsting til bruk i husholdninger og som byttmiddel eller gaver til slekt og kjente selv om det ikke kan kvantifiseres i næringssammenheng. Det tradisjonelle og kulturelle aspektet har også stor betydning for denne næringen.

Samlet sett er ikke omfanget av næringen veldig stor, og lar seg i liten grad måle i omsetning, men den har et visst omfang, og er viktig for de som utøver det. Verdien av utmarksbasert næring/meahcci er vurdert til noe verdi.

8.3 Påvirkning og konsekvensvurdering

Tiltaket vil ikke medføre vesentlige endringer i de fysiske eller praktiske mulighetene for å fiske, fangste, plukke bær eller sanke andre utmarksprodukter. Slik sett vil næringsgrunnlaget for de utmarksbaserte næringene ikke endre seg. Det kan likevel være knyttet mye tradisjon og kultur til den samiske bruken av

meahcci, som kan bli påvirket av utbyggingen. Dette er ikke nærmere vurdert i forbindelse med næringsaspektet av utmarksbruken.

Som for fagtema reiseliv kan det tenkes at eventuelle nye eller oppgraderte anleggsveier/barmarkstraséer kan være positivt for brukerne av utmarka i næringsammenheng.

Samlet sett er det vurdert at tiltaket vil ha ubetydelige virkninger på bruken av utmarka i næringsammenheng for alle tre delområder. Samlet konsekvensvurdering for de tre delstrekningene er vist i Tabell 8-3 - Tabell 8-5. Selv om konsekvensen er vurdert som ubetydelig for alle alternativene i delstrekning 3 er det gjort en prioritering for valg av utbyggingsløsning.

Tabell 8-3 Samlet konsekvensvurdering for delstrekning Adamselv – Uhca Sopmir.

Utbyggingsløsning	Løsning 1A	Løsning 1B	Løsning 1C
Stasjonsvalg*	Lebesby A	Lebesby B	Lebesby C
Nybygging ledninger	Ny 420 kV (alternativ 1.4-1.0) frem til punkt nord for Sopmir Uhca	Ny 420 kV (alternativ 1.5) frem til punkt nord for Sopmir Uhca	Ny 420 kV (alternativ 1.4-1.0) frem til punkt nord for Sopmir Uhca
Samlet verdivurdering	Noe verdi	Noe verdi	Noe verdi
Samlet vurdering av påvirkningsgrad	Ubetydelig endring	Ubetydelig endring	Ubetydelig endring
Samlet vurdering av konsekvensgrad	Ubetydelig	Ubetydelig	Ubetydelig

* Selve transformatorstasjonen er ikke en del av utredningsgrunnlaget

Tabell 8-4 Samlet konsekvensvurdering for delstrekning Uhca Sopmir – Tana bru.

Utbyggingsløsning	Løsning 2A
Stasjonsvalg	-
Nybygging ledninger	Ny 420 kV (alternativ 1.0) fra punkt nord for Ucha Sopmir til Tana bru sentralnettstasjon
Samlet verdivurdering	Noe verdi
Samlet vurdering av påvirkningsgrad	Ubetydelig endring
Samlet vurdering av konsekvensgrad	Ubetydelig

Tabell 8-5 Sammenstilling av konsekvensvurderinger for utmarksnæring i delområde 3.

Utbyggingsløsning	Løsning 3A	Løsning 3B	Løsning 3C	Løsning 3D	Løsning 3E
Stasjonsvalg	Tana (TAN)	Seidafjellet A (SEI A)	Seidafjellet C (SEI C)	Varangerbotn B (VAR B)	Varangerbotn A (VAR A)
Nybygging ledninger	Se Figur 2-3	Figur 2-4	Figur 2-5	Figur 2-6	Figur 2-7
Riving ledninger	Se Figur 2-3	Figur 2-4	Figur 2-5	Figur 2-6	Figur 2-7
Samlet verdivurdering	Noe verdi	Noe verdi	Noe verdi	Noe verdi	Noe verdi
Samlet vurdering av påvirkningsgrad	Uten betydning	Uten betydning	Uten betydning	Uten betydning	Uten betydning
Samlet vurdering av konsekvensgrad	Ubetydelig	Ubetydelig	Ubetydelig	Ubetydelig	Ubetydelig
Prioritering (1-5)*	5	4	3	2	1

* Prioritering mellom de fem utbyggingsalternativene i delområde 3 hvor 1 vurderes å gi minst miljøulempe og 5 vurderes å gi størst.

8.4 Påvirkning anleggsfasen

Støy fra anleggsarbeidene kan virke forstyrrende på dyr i forbindelse med jakt.

Bruk av eksisterende ferdselsårer til anleggstransport kan redusere fremkommelighet eller tilgangen for brukere av utmarka.

8.5 Avbøtende tiltak

Det vil være viktig at lokalbefolkningen og de som bruker utmarka til høsting har tilstrekkelig god kjennskap til planene for arealbeslag og eventuelle ferdselshindringer i forbindelse med anleggsarbeidene. Det bør legges til rette for at brukerne av utmarka kan benytte vanlige transportruter også i anleggsperioden.

Ved anleggsarbeid som berører viktige turområder og/eller atkomst til disse, vil det være viktig å gi tilstrekkelig informasjon om planlagte anleggsaktiviteter i forkant av anleggsarbeidet. Informasjonen skal formidles til de berørte kommunene, lokale turlag/friluftslivsorganisasjoner og grunneiere. Det forutsettes at anleggsveier og alternative atkomstveier merkes med skilt.

8.6 Referanser

Aas, Ø m.fl. 2010. Allmennhetens bruk av utmarka i Finnmark. Sammenstilling basert på skrevne kilder. NINA rapport 642.

Andersen, O. og Dervo, B.K. 2017. Fisket etter innlandsfisk i Finnmark 2016. Resultater fra spørreundersøkelse blant fastboende og tilreisende fiskere. NINA rapport 1308.

Ingilæ, F.M. pers.medd. Virksomhetsleder Utviklingsavdelingen, Tana kommune.

Pettersen, I.M.B pers.medd. Museumsleder Varanger Samiske Museum.

Riseth, J.Å. m.fl. 2010. Naturbruk i Kautokeino. Fastboendes bruk av Meahcci i Kautokeino kommune og konskevneser ved etablering av naturvernområder. Utredningsoppdrag , Miljøvern avdelingen.

9 REFERANSER

- 13 NVE, 2011. Statnett SF: 420 kV kraftledning Skaidi-Varangerbotn. Fastsetting av utredningsprogram
- 14 NVE, 2011. Statnett SF. 420 kV kraftledning Skaidi — Varangerbotn. Bakgrunn for utredningsprogram
- 15 NVE, 2020. Veileder for utforming av søknader om konsesjon for nettanlegg, nr. 2/2020
- 16 Vegdirektoratet, 2018. Konsekvensanalyser, Håndbok V712.
- 17 Puschmann, O., 2005; Nasjonalt referansesystem for landskap. Beskrivelse av Norges 45 landskapsregioner. NIJOS rapport 10/2005. Norsk institutt for jord- og skogkartlegging
- 18 Bilde: Blogg Turgutta, <http://turgutta.no/turgutta-blogg/adamselv-vassdraget/>
- 19 Store norske leksikon, https://snl.no/Tana_bru